

Străjer în calea furtunilor

Cadran militar buzoian

Anul V, nr. 10, decembrie 2011

La mulți ani, România !

Străjer în calea furtunilor

Adresa:

Buzău, str. Unirii nr. 140
Tel. 0735233264
www.fundatia-averescu.ro

Director: gl. bg. dr. Nicolae Ciucă

COLECTIVUL DE REDACȚIE

Redactor-șef:

lt. col. Romeo Feraru

Redactor-șef adjunct:

Emil Niculescu

Secretar de redacție:

col. (r) Constantin Dinu

Redactori:

- lt. col. Liviu Corciu

- Viorel Frîncu

Departament economie:

lt. col. (r) Gherghina Oprîșan

Difuzare:

m.m. Iulian Cadulencu

Corectură:

plt. adj. Sandu Popa

Tipar: EditGraph, Buzău

ISSN: 1843-4045

Responsabilitatea pentru conținutul materialelor publicate aparține exclusiv autorilor, conform art. 205-206 Cod penal. Reproducerea textelor și fotografiilor este permisă numai în condițiile prevăzute de lege. Manuscrisele nu se înapoiază.

Revista pune la dispoziția celor interesați spații de publicitate.

Numărul curent al revistei se găsește pe site-ul fundației, în format pdf.

Coperta 1

Monumentul „Ostașului Erou” - Siriu

Coperta 4

Îngrijirea mormintelor din cimitirul eroilor din Roșia – Sibiu

S U M A R

- EDITORIAL -

- General de brigadă dr. Nicolae Ciucă, *Ziua Națională a României* (1)

- AGENDA FUNDAȚIEI -

- *Tabăra de îngrijire a mormintelor eroilor Regimentului 48 Infanterie Buzău din cimitirul militar de pe Dealul Roșia – Sibiu* (2)

- EVENIMENT -

- *Arc peste timp - Armata a 2-a - Divizia 2 Infanterie „Getica”- 95 de ani de istorie* - (5)

- TEATRELE DE OPERAȚII -

- Colonel dr. Vasile Cerbu: *Islamul, o lume în schimbare - Geopolitica* (25)

- Plutonier adjutant principal Marian Drăghici: *Instruirea militarilor afgani, nu a trecut neobservată de către aliații americani* (35)

- ISTORIE, CULTURĂ -

- *Memoria veteranilor: Ningea cu fulgi mari în Crimeea* - interviu acordat de colonelul (r.) Nicolae Enache (37)

- Locotenent colonel Liviu Corciu, *Regimentul 48 Infanterie Buzău - Campania anului 1917 (II) - Bătălia de la Mărășești* (40)

- Viorel Frîncu: *Feldmareșalul Friedrich Paulus alături de o româncă, Elena Constance Rosetti-Solescu* (46)

- Colonel dr. Mircea Tănase: *Monumentul Eroilor de la Siriu, județul Buzău* (51)

- Colonel (r.) prof. univ. dr. Gheorghe Nicolescu: *Diplomația militară în slujba României - Mărturii documentare* (57)

- Emil Niculescu: *Bacovia față cu Ares* (62)

- Maior Marian Caloian: *V. Voiculescu - geniu între poeți, doctor fără de arginți și poet între sfinți* (73)

- *Raftul cu cărți* (75)

- TEORIE MILITARĂ -

- General de brigadă dr. Lucian Foca - *Provocările Intelligence în cadrul operațiilor de contrainsurgență* (80)

- Colonel drd. Aurel Ursachi: *Rolul OSCE în realizarea securității euroatlantice* (83)

- Locotenent colonel dr. Elena Pericle: *Aspecte privind profesionalizarea armatelor unor țări din Uniunea Europeană și din Alianța Nord-Atlantică* (87)

- AREALUL BUZOIAN -

- Locotenent colonel Romeo Feraru - *Valea Slănicului* (91)

- MOZAIC BUZOIAN -

- *Elevii cotelor înalte* (93)

- Locotenent colonel Dragoș Axinia - *Înmânarea Drapelului de Luptă* (95)

- *25 octombrie - Ziua Armatei României* (96)

- Elev caporal Sandu Simona, elev caporal Klein Otilia - *Jurnalul unui început* (97)

- *Cercul Militar Buzău* (99)

ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Adevăratele elemente din care să ne putem crea un viitor trebuiesc căutate numai în sânul secolelor prin care a străbătut națiunea română, numai în istoria propriului nostru trecut. Căci numai într'însul ni se desvelesc secularele mijloace, prin care s'a susținut și a rămas neatinsă naționalitatea română, până astăzi... Să ne aprofundăm dar bine trecutul – cum am fost, - dacă voim a cunoaște mijloacele prin care să putem ajunge cum trebuie să fim.

Tudor P. Rădulescu

Ceea ce s-a înfăptuit la 1 Decembrie 1918, reprezintă năzuința tuturor românilor de a fi ceea ce *trebuie să fim*. Acest mareț eveniment s-a petrecut la finele Marelui Război, dar el a fost precedat de oportunitatea prin care, în primii ani ai secolului al XX-lea, ultimii de viață ai Imperiului Otoman, s-au creat premisele conflictelor politico-militare din Balcani, în încercarea consolidării statelor creștine. Marile puteri voiau să monitorizeze această situație tensionată. Astfel, României i s-a oferit prilejul să devină principala forță în zonă.

După primul război balcanic (1912), Bulgaria își extinde teritoriul, lucru perceput ca o amenințare directă a poziției României; câștigătoarea acceptă cedarea Silistrei. În al doilea război balcanic (1913), Bulgaria este în conflict cu foștii aliați și Turcia. Opinia publică opta pentru rezolvarea diferendului pe cale armată, România fiind arbitru. Campania oștirii noastre, de scurtă durată, este apreciată de oamenii vremii drept o *campanie de viteză*, cu pierderi reduse. Lipsa probei focului a avut consecințe nefaste în acțiunile militare din 1916.

Tratatul de la Craiova (1913) aduce României Cadrilaterul. Era, pentru întâia dată, când țările din această parte a Europei discutau și își rezolvau problemele fără marile puteri, indiciu al re poziționării țării noastre între actorii importanți ai politicii continentale. Florin Constantiniu, într-o abordare *sinceră* a istoriei noastre, nota: *...formal, aliată cu Austro-Ungaria, România a desfășurat în criza balcanică o politică contrară intereselor Vienei, interesată să consolideze Bulgaria și să slăbească Serbia, percepută ca o amenințare pentru securitatea Dublei Monarhii.*

După acest preludeu scurt, țara se găsea într-o situație ambiguă: era aliată cu Puterile Centrale, dar cu opinia publică prinsă de ideea eliberării teritoriilor românești, în primul rând a Ardealului, de sub stăpânirea austro-ungară.

Situația incertă a decidenților transpore și din dialogul Carol I - Averescu, consemnat de general, în *Notițe zilnice din războiu (1916 – 1918)*; în mai 1913, nimeni nu anticipa un conflict iminent: *... de altfel, este și bine să profiți de acest răstimp să reiei contactul cu trupa, căci să știi că, pentru vre-o cinci ani, VOM AVEA LINIȘTE ÎN EUROPA.*

Ulterior, sosește la București prințul Friederich Eitel, însoțit de generalul von Plessen, adjutant și prieten al Kaiserului, spre a aduce Regelui Carol I bastonul de mareșal. Von Plessen transmite lui Averescu: *Să faceți ce veți ști, dar să localizați lucrurile, să evitați cu orice preț complicațiunile. Sunt însărcinat din partea împăratului să vă spun aceste lucruri, căci El nu vrea cu nici un preț războiu.*

Consiliul de Coroană (21 iulie/3 august 1914) a hotărât ca țara să rămână neutră, argumentul oficial fiind același cu al Italiei: Austro-Ungaria avusese inițiativa declarării războiului și nu consultase, în timpul crizei politice, România.

Neutri fiind, o dezbatere aprinsă a cuprins viața politică: alături de cine intrăm în război, de Antanta sau de Puterile Centrale? Față de dilema elitei, la nivelul opiniei publice, abordarea era tranșată: *Vrem Ardealul!*

După o serie de înfrângeri succesive, a apărut o geană de lumină; idealul desăvârșirii unității naționale a fost catalizat de căderea autocrației țariste, instaurarea regimului bolșevic și destrămarea monarhiei austro-ungare.

La 1 Decembrie 1918, Marea Adunare Națională din Alba Iulia îndeplinește visul lui Mihai Viteazul: statul național unitar român.

La 93 de ani de la marele eveniment, suntem membri în Alianța Nord-Atlantică și Uniunea Europeană, statut pentru care, în ultimii ani, am pus în valoare tot ceea ce am avut mai bun în noi.

Ca militari, am demonstrat că suntem capabili să luptăm alături de cei mai buni soldați ai lumii, făcând, astfel, dovada profesionalismului și dăruirii, împinsă până la sacrificiul suprem, pentru îndeplinirea misiunilor încredințate de țară. Am acționat și continuăm să fim prezenți în teatrele de operații din Afganistan, Africa, Balcanii de Vest și Irak.

Doresc, cu acest prilej, să aduc prinosul nostru de recunoștință tuturor celor ce sunt în misiune în teatrele de operații. România s-a angajat să fie un partener credibil, să ducă la îndeplinire, alături de aliații și partenerii noștri, angajamentele asumate.

La mulți ani, România!

General de brigadă dr. Nicolae Ciucă,
președintele Fundației „Mareșal Alexandru Averescu”

Tabăra de îngrijire a mormintelor ero din cimitirul militar de

În articolul său *Cimitirul din Dealul Dăii: carte vie scrisă cu sânge de eroi*, publicat în revista *Transilvania*, nr.11-12/2006, Victor Neghină descrie pe larg cum, după terminarea Primului Război Mondial, Asociația *Mormintele Eroilor* din Buzău a constituit un comitet de inițiativă format din patru căpitani de rezervă, supraviețuitori ai luptelor purtate de Regimentul 48 Infanterie Buzău, pentru amenajarea cimitirului militar.

Acest comitet a adresat, în data de 20 august 1922, o cerere scrisă primăriei municipiului Sibiu, prin care solicita sprijin în vederea pregătirii și desfășurării unui ceremonial militar și religios, cu ocazia împlinirii a 7 ani de la bătălia din Dealul Dăii.

Așa s-a hotărât ca în ziua de 9 septembrie să se officieze un serviciu divin și un parastas în localitatea Daia, iar pe locul unde s-a dat lupta, cunoscută sub numele de Atacul de noapte din Dealul Rotenberg, să se pună fundamentul a ceea ce este astăzi acolo, pentru a să arăta generațiilor viitoare că celor morți pentru Neam, li se păstrează vie amintirea.

Au fost prezenți atunci, scrie autorul articolului menționat, comandantul Corpului 7 Armată, reprezentanți ai clerului militar și civil, reprezentanți ai autorităților municipiului și prefecturii Sibiu, reprezentanți ai structurilor militare sibiene, foști luptători din trupele austro-ungare, un pluton de gardă din Regimentul 90 Infanterie din Sibiu, alături de fanfara regimentului, numeroși cetățeni din satele de pe

ilor Regimentului 48 Infanterie Buzău pe Dealul Roșia – Sibiu

După 95 de ani de la *Atacul de noapte*, Fundația „Mareșal Alexandru Averescu” a organizat, în perioada 04-09 septembrie 2011, tabăra de îngrijire a mormintelor eroilor Regimentului 48 Infanterie Buzău, căzuți la datorie în Primul Război Mondial, în localitatea Roșia – Sibiu.

La această activitate, organizată cu sprijinul Consiliului Județean Buzău și al S.C. BETA S.A. Buzău, au participat 14 elevi din județul Buzău, care, alături de studenți din Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” și locuitori ai comunei Daia, au întreținut mormintele și monumentele din cimitirul militar.

La ceremonialul militar și religios organizat vineri, 9 septembrie, de către Prefectura și Garnizoana Sibiu, a fost dezvelită o placă de marmură pe care stă scris: ***Spre luare aminte a generațiilor viitoare despre sacrificiul și jertfa Regimentului 48 Infanterie Buzău, pentru întregirea României.***

Dezvelită cu ocazia comemorării a 95 de ani de la Bătălia din 9 septembrie 1916 de pe dealul Roșia din inițiativa Fundației „Mareșal Alexandru Averescu” Buzău.

La ceremonie au participat: prefectul județului Sibiu - Horațiu Dumitru Răcuciu, prefectul județului Buzău – Paul Beganu, președintele Consiliului Județean Sibiu – Martin Bottesch, președintele Fundației „Mareșal Alexandru Averescu” – generalul de brigadă dr. Nicolae Ciucă, vicepreședintele Fundației „Mareșal Alexandru Averescu” – generalul de brigadă Lucian Foca, comandantul Garnizoanei Sibiu – colonelul profesor universitar doctor inginer Ghiță Bârsan, primarul comunei Roșia – Aldea Valentin, reprezentanți ai administrației publice din Sibiu, studenți militari, cadre militare active, în rezervă și retragere, veterani de război și locuitori ai comunei Daia.

Elevii, care au participat voluntar la această tabără, au avut în program vizitarea unor obiective istorice, culturale, turistice și educaționale dispuse pe itinerarul călătoriei: mănăstirea Curtea de Argeș, cetatea lui Vlad Țepeș de la Poenari, Transfăgărașanul, Muzeul Județean Sibiu, Centrul Istoric al municipiului Sibiu, Complexul Național Muzeal „Astra” și Academia Forțelor Terestre.

Și prin această activitate, fundația a reușit să familiarizeze elevii participanți, cu elemente concrete din istoria și cultura națională, să le dezvolte simțul responsabilității civice și asumarea voluntară de sarcini.

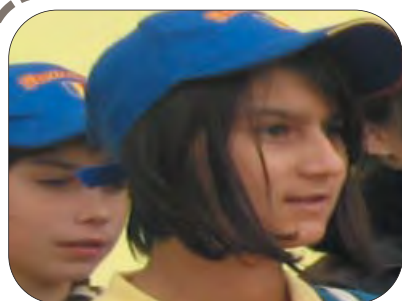
Impresii din tabără ...

Oana Popescu, elevă la Școala Generală „Vasile Voiculescu” din comuna Pârscov, județul Buzău

„Iată-ne astăzi, aici, comemorând 95 de ani de la asaltul Sibiului, când militarii Regimentului 48 Infanterie Buzău au spălat cu sânge Dealul Roșia. Noi, elevii veniți în tabara organizată de Fundația „Mareșal Alexandru Averescu” am participat, alături de studenții militari, la întreținerea mormintelor eroilor. Am vopsit gardul, am văruiat bordurile, am întreținut aleile și mormintele, am rescris crucile.

Eu, personal, m-am simțit onorată să calc pământul pe care strămoșii mei l-au apărât cu arma în mână. Trăiesc un sentiment de recunoștință când mă gândesc că, poate, străbunii mei au luptat aici, iar eu le aduc, prin ce am făcut, un pios omagiu. Cinste lor, celor care, cu prețul vieții, ne-au dăruit România Mare.”

A fost ultima tabără din această vacanță. Pot spune că a fost una care m-a desprins de prezent, ducându-mă în trecut.

Plecați din Buzău, am urmat un traseu plin de semnificații istorice. Aveam să aflăm că vom merge către Sibiu prin locuri unde au luptat militarii buzoieni din Regimentului 48 Infanterie. Am vizitat mănăstirea Curtea de Arges, amintind de balada Meșterului Manole, am urcat 1520 de trepte pentru a ajunge la cetatea lui Vlad Țepeș de la Poenari, de unde am admirat un peisaj mirific. Eram noi deasupra tuturor. Am traversat munții pe un drum superb: Transfăgărașanul, oprindu-ne la Bălea Lac.

Ajunși la Sibiu, am îngrijit cimitirul eroilor buzoieni, din comuna Roșia.

Am vopsit gardul și am văruiat bordurile aleilor alături de studenții Academia Forțelor Terestre.

Am vizitat cetatea Sibiului, Piața mare, Muzeul județean, Podul Minciunilor, Complexul Național Muzeal „Astra” și nu în ultimul rând, Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu”.

Am muncit, dar efortul nostru a fost răsplătit de frumusețea locurilor vizitate. Ne-am bucurat să fim distinși cu diplome, la ceremonia militară organizată la 9 septembrie, de către domnii generali.

Grigore Teodora Daniela, elevă la Școala Generală nr. 11, clasa a 7-a, Buzău

ARC PESTE TIMP

ARMATA A 2-A - DIVIZIA 2 INFANTERIE „GETICA” - 95 DE ANI DE ISTORIE -

M E S A J U L

MINISTRULUI APĂRĂRII NAȚIONALE CU OCAZIA SĂRBĂTORIRII A 95 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA DIVIZIEI 2 INFANTERIE „GETICA”

Dragi camarazi,

Sărbătorirea a 95 de ani de la înființarea Armatei a 2-a îmi oferă prilejul să vă felicit pentru întreaga activitate și să fiu cu gândul alături de dumneavoastră, personalul militar și civil care încadrați Divizia 2 Infanterie „Getica”, marea unitate care duce mai departe glorioasele tradiții ale acestei mari unități, care a scris pagini de glorie nepieritoare în istoria neamului nostru.

Armata a 2-a a fost creată pentru a face față provocărilor Primului Război Mondial. A luat naștere în vara tumultosului an 1916, iar botezul focului l-a primit prin participarea la marea ofensivă de la Mărăști, între 9 și 14 iulie 1917, când militarii români au purtat lupte aprige pentru apărarea teritoriului național, faptele lor de arme fiind un exemplu pentru fiecare român.

În prezent, această structură valoroasă de comandă a Armatei României, Divizia 2 Infanterie „Getica”, are un personal profesionist, bine pregătit, cu experiență în teatrele de operații.

Rezultatele remarcabile pe care le-ați obținut în urma participării la numeroase exerciții operative, tactice sau de stat major, multe dintre ele fiind chiar conduse de divizia dumneavoastră, dovedesc înalta pregătire profesională a personalului acestei mari unități a Armatei României.

Divizia a 2-a Infanterie a dislocat importante efective în teatrele de operații, fiind o structură care s-a remarcat prin capacitatea de a acționa operativ în medii dificile și complexe, precum și prin modul de a îndeplini misiuni în cooperare cu militarii din alte armate, pentru asigurarea stabilității și protejării populației din diferite zone de conflict.

**Doamnelor și domnilor generali, ofițeri, maiștri militari și subofițeri,
gradați voluntari și personal civil contractual,**

Acest important eveniment trebuie să vă dea imboldul de a munci mai bine, de a vă pregăti temeinic, astfel încât misiunile care vă revin să fie îndeplinite în timp oportun și la parametri de performanță așteptați.

Vă îndemn să vă preocupați permanent de însușirea noilor concepte moderne de pregătire și desfășurare a acțiunilor de luptă pentru a menține capacitatea de acțiune a Diviziei 2 Infanterie și nivelul de pregătire a personalului militar și civil din unitățile subordonate la nivelul standardelor de interoperabilitate cu structurile militare euroatlantice.

Cu prilejul împlinirii a 95 de ani de la înființarea structurii ai cărei continuatori de nădejde sunteți, doresc să vă mulțumesc tuturor pentru modul exemplar în care v-ați îndeplinit sarcinile profesionale, să vă felicit și să vă urez multă sănătate, putere de muncă, satisfacții profesionale, o viață de familie liniștită și fericită.

Așa să ne ajute Dumnezeu !

GABRIEL OPREA
MINISTRUL APĂRĂRII NAȚIONALE

95 de ani de tradiție militară

În urmă cu 95 de ani, în noaptea de 14/15 august 1916, în conformitate cu „Planul de mobilizare pentru anii 1916 - 1917” și prevederile „Ipotezei Z” din ordinul Comandamentului Suprem Român, au fost chemate sub drapel, alături de toate forțele militare românești și forțele Armatei a 2-a, structură organizatorică ce se preconiza a se înființa la campanie.

Așa cum rezultă din Ordinul nr. 40 al Marelui Cartier General, datat „București, 15 august 1916” și care constituie actul său de naștere, *cu începere din ziua de 18 (optsprezece) August a.c. (1916 n.n.), toate trupele și serviciile prevăzute prin lucrările Ipotezei Z, vor trece sub ordinele superioare ale Comandamentului Armatei a 2-a al cărui cartier general se va găsi instalat, până la terminarea mobilizării, în localul Școlii de artilerie și geniu...*

Această structură a evoluat de la Armata a 2-a la Comandamentul Operațional Întrunit (înființat în anul 2000), și apoi la Divizia 2 Infanterie (înființată la 15 aprilie 2010), preluând și continuând tradițiile acestora.

De-a lungul existenței structurii, s-au înregistrat mai multe etape distincte de organizare și funcționare, fiind în mai multe rânduri desființată, reînființată ori transformată (redimensionată) și a fost comandată de persona-lități militare de excepție, care și-au pus cu pregnanță amprenta asupra instituției, în fruntea căreia s-au aflat, asupra conduitei și bravurii pe câmpul de luptă a corpului de cadre și ostașilor din subordine.

La 6 august 2011, Divizia 2 Infanterie „Getica”, continuatoare a tradițiilor și faptelor de arme ale Armatei a 2-a, a sărbătorit 95 de ani de existență.

În cei 95 de ani de la înființare, marea unitate și-a dobândit un binemeritat renume în cadrul Armatei României, ostașii săi plătind un greu tribut de sânge pe câmpurile de bătălie ale celor două războaie mondiale, dar și în teatrele de operații, acolo unde armata română își onorează cu cinste angajamentele asumate.

Venerabila Armată a 2-a, azi Divizia 2 Infanterie „Getica”, încărcată de gloria celor 95 de ani de

existență, este și va rămâne mereu tânără și va fi capabilă în orice moment să-și îndeplinească misiunile constituționale ce-i revin.

Cu ocazia mării sărbători, s-a desfășurat un amplu program de manifestări aniversare, care a inclus: simpozionul *Arc peste timp - Armata a 2-a, Comandamentul 2 Operațional Întrunit „Mareșal Alexandru Averescu”, Divizia 2 Infanterie „Getica” - 95 de ani de istorie militară*, vizionarea filmului „Calea Învingătorilor”, vizitarea muzeului diviziei, vernisajul unei expoziții de cartofilie și numismatică și dezvelirea plăcii comemorative.

În cadrul ceremoniei militare, organizată cu ocazia acestui important eveniment, s-a dat citire mesajului ministrului apărării naționale cu prilejul aniversării, iar Drapelul de Luptă al Diviziei 2 Infanterie „Getica” a fost decorat de către generalul maior dr. Mircea Savu, cu „Emblema de onoare” a Statului Major al Forțelor Terestre.

De asemenea, s-a oficiat un serviciu religios, iar comandantul diviziei a oferit militarilor diplome, simboluri omagiale și decorații de merit pentru modul în care și-au desfășurat activitatea.

Ceremonia s-a încheiat cu defilarea: Gărzii de Onoare, a plutonului Asociației „Tradiții Militare” și a personalului Comandamentului Diviziei 2 Infanterie „Getica”.

La manifestările prilejuite de împlinirea a 95 de ani de la înființarea Armatei a 2-a au participat personalități de marcă ale vieții militare centrale și locale, foști comandanți, reprezentanți ai instituțiilor publice, religioase, culturale, precum și cei care au servit de-a lungul anilor patria sub faldurile drapelului de luptă al mării unități.

În baza serviciilor generațiile trecute față de genera

...r făcute de către
...e, omul este dator
...ațiile viitoare.

SIMPOZIONUL „ARC PESTE TIMP”

ARMATA A 2-A COMANDAMENTUL 2 OPERAȚIONAL ÎNTRUNIT „MAREȘAL ALEXANDRU AVERESCU” DIVIZIA 2 INFANTERIE „GETICA”

- 95 DE ANI DE ISTORIE MILITARĂ -

Seria manifestărilor dedicate celei de a 95-a aniversări a Armatei a 2-a, ale cărei tradiții le moștenim și a cărei ștafetă o purtăm cu onoare către centenar, a fost deschisă de simpozionul „Arc peste timp - Armata a 2-a - Comandamentul 2 Operațional Întrunit „Mareșal Alexandru Averescu” - Divizia 2 Infanterie „Getica”.

Au răspuns invitației noastre de a ne fi alături, cunoscuți istorici, militari și civili, care prin expunerile prezentate au pus în valoare evenimente și personalități emblematiche din trecutul acestei mari unități.

Auditoriul, constituit din cadrele militare ale diviziei, activi și în rezervă, oaspeți din municipiul Buzău, a perceput cu interes studiile și intervențiile prezentate.

Simpozionul a fost structurat pe două secțiuni:

FILE DIN CARTEA DE AUR A CELOR 95 DE ANI DE ISTORIE MILITARĂ

- *Zona fortificată Focșani în istoriografia românească. Începuturile* - Prof. univ. dr. Ionel CÂNDEA

- *Operația ofensivă a Armatei 2 române de la Mărăști (09/22 iulie – 19 iulie/1 august 1917* - Gl. bg. (r) prof. univ. dr. Nicolae CIOBANU

- *Rolul Comandamentului 2 Operațional Întrunit „Mareșal Alexandru Averescu” în Campania militară din Irak* - Gl. mr. (r) prof. univ. dr. Visarion NEAGOE

GALERIA COMANDANȚILOR

- *Generalul Alexandru Averescu - primul comandant al Armatei a 2-a* - Col. (r) prof. univ. dr. Petre OTU

- *Generalul maior Ion Dândăreanu - primul comandant al Armatei a 2-a în garnizoana Buzău* - Lt.col.(r.) Ion LAHOVARI

- *Un șef al Marelui Stat Major, la comanda Armatei a 2-a. Generalul locotenent inginer Ștefan Gușă* - Gl. (r) Nicolae SPIROIU

- *O viață și o carieră de militar-diplomat, sub deviza PATRIE și ONOARE* - Generalul locotenent dr. Cornel Paraniac - Gl. bg. dr. Lucian FOCA

ARGUMENTUM

**General de brigadă dr. Nicolae Ciucă,
Comandantul Diviziei 2 Infanterie „Getica”**

Distinse domnule ministru Nicolae Spiroiu, distinși domnii profesori, generali, doamnelor și domnilor invitați, dragi camarazi, vă rog să-mi permiteți să vă urez bun venit la simpozionul nostru și să-mi exprim recunoștința, în numele întregului colectiv de cadre al comandamentului, pentru că ați acceptat și onorat invitația noastră.

Acest fapt ne determină, încă o dată în plus, să reflectăm la binecuvântarea ce ne-a fost dată să fim organizatorii și trucidorii sărbătoririi memorabilului eveniment marcat de înființarea Armatei a 2-a Române, la 18 august 1916.

Pentru mine, personal, este un privilegiu să mă gădesc în funcția de comandant al Diviziei 2 Infanterie „Getica”, continuatoarea tradițiilor Armatei a 2-a și, de asemenea să mă adresez dumneavoastră, cu ocazia acestei manifestări ce marchează, practic, începutul activităților omagiale dedicate împlinirii a 95 de ani de la acest important eveniment.

Sunt onorat să mă aflu și să vorbesc în acest edificiu cu îndelungată și renumită istorie și, mai ales, într-o sală în care, indiferent unde privești, nu poți decât să constăți că spiritul unor personalități militare de renume au marcat evoluția și transformările succesive ale acestei instituții, care este una din cele mai reprezentative în Armata României.

Tradițiile și, între acestea, cele militare, constituie contraforturile unei citadele care se cheamă ISTORIE ȘI SENTIMENT NAȚIONAL, hrisovul nostru de noblețe și identitate între țările Europei, continent grav marcat de „secolul extremelor”, cum a mai fost numit cel de al douăzecelea veac.

Dacă secolul XIX a fost desemnat drept cel al redeșteptării națiunilor, atunci structurându-se, în linii mari, harta politică europeană, România, după Unirea Principatelor, la 24 ianuarie 1859, va intra în secolul ce ne-a precedat cu datorii față de propria-i ființă: aceea de a împlini visul temerar și generos al lui Mihai Viteazul, de a aduna românii din toate provinciile, țările, între aceleași hotare și sub același sceptru.

Nu întâmplător, cea mai înaltă distincție militară instituită și acordată, pentru fapte de vitejie pe câmpul de luptă, a fost Ordinul „Mihai Viteazul”.

Desăvârșirea aspirațiilor naționale, înfătuirea ROMÂNIEI MARI, a fost motivul abandonării neutralității și intrarea țării în Marele Război care, pentru noi a fost cel al ÎNTREGIRII NAȚIONALE. Armata a 2-a s-a constituit tocmai ca expresia a acestei voințe și a elanului celor care o întrupau, așa numita „generație a tranșeelor”.

Rolul determinant al acesteia și al comandantului ei, generalul Alexandru Averescu, s-a revelat în marile bătălii de la Porțile Moldovei, în vara anului 1917, în triumphiul de foc Mărăști-Mărășești-Oituz, perimetru de bravură și jertfă ce a stat la baza statului național unitar.

Vocația sacrificiului în slujba patriei a fost probată, în acolada de timp ce o aniversăm, și de militarii români prezenți în teatrele de operații din Balcani, Afganistan și Irak, eroii recentți adăugându-se acelor din marile conflagrații mondiale.

Sunt pagini de istorie, care au trecut în marmură de mausolee și în conștiința viitorimii, pe care astăzi le omagiem și le aducem prinosul recunoștinței noastre.

Suntem onorați de faptul că sunteți aici, motivați de aceleași idealuri care au stat la temelia acestui **arc peste timp**, de spiritul de corp ce animă pe toți cei care și-au slujit țara sub același Drapel de Luptă.

Recunoștința și salutul nostru se adresează celor câteva generații care au fost sub arme, vreme de 95 de ani, în această structură, în timp de război și de pace, cu aceeași deviză: „**Onoare și patrie**”.

Și pentru că suntem într-o instituție militară, m-am gândit ca înainte de a da cuvântul distinșilor invitați să formulez un scop și obiectivele simpozionului nostru pentru că altfel, consider că ar trece ca o activitate care trebuie numai bifată și la final am avea satisfacția să exprimăm: „am făcut-o și pe asta!”

De aceea, am zis noi că, scopul simpozionului ar fi acela de a face cunoscută suma tradițiilor de luptă și spirituale ale Armatei a 2-a, Comandamentului 2 Operațional Întrunit „Mareșal Alexandru Averescu” și Diviziei 2 Infanterie „Getica”, pornind de la ideea că această mare unitate are o diversitate aparte în istoria armatei române, iar vocația ei pentru datorie, sacrificiu și profesionalism este de netăgăduit.

Obiectivele simpozionului am considerat a fi următoarele:

- evocarea unor fapte și evenimente relevante din parcursul acestor mari unități;

- punerea în valoare, a personalității unor foști comandanți care au depășit inerțiile și au cultivat filozofia spiritului de învingător.

Apreciind că „Planul de desfășurare” (cu ghilimelele de rigoare) este complet, vă rog să-mi permiteți să începem simpozionul.

File din cartea de aur a celor 95 de ani de istorie militară
Zona fortificată Focșani
În istoriografia românească
Începuturile

----- Profesor universitar dr. Ionel CÂNDEA, Muzeul Brăilei

Profesor universitar dr. Ionel CÂNDEA este director la Muzeul Brăilei, unde își desfășoară activitatea din anul 1975, dedicându-și întreaga carieră cercetării istoriei. Este specialist în arheologie și predă la Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați. Autor și coautor a numeroase volume asupra trecutului și al unui impresionant număr de studii publicate în reviste de specialitate, îngrijitor de ediții, a fost distins cu premiul „Dimitrie Onciul” de către Academia Română în anul 1997.

și va trebui să se întărească cu o bună garnizoană și să se ție din cauza portului celui bun care îl are și în care se vor putea ține nave nu numai de negoți și de război spre a se putea servi cu ele pe Înalta Mare.

De la Brăila apoi către Focșani (Fossiani) e în țară o mănăstire (unu monasteriu) cu ziduri, numită Măxineni (Massimeni) care se va putea întări, nefiind departe de Brăila,

Prima mențiune documentară a valorii cu totul speciale a așezării mănăstirii de la Măxineni la confluența Buzăului cu Siretul există încă de la începutul secolului al XVIII-lea. Este vorba de Raportul anexat Adresei deputaților români de către Carol al VI-lea, împăratul Austriei, ce poartă data de 16 martie 1718.

Ținem să subliniem importanța deosebită a acestei aprecieri de ordin strategic, despre flancul drept al apărării pe linia Brăila - Măxineni - Nămoloaș - Focșani, adică pe Siretul inferior, în fața unui ipotetic inamic ce ar fi atacat Țara Românească dinspre nord-est. Este, după știința noastră, una din primele mențiuni scrise privitoare la importanța strategică a ceea ce militarii numesc, în limbaj specific, Poarta Focșanilor.

Descrierea poziției mănăstirii la acea dată, dar mai ales recomandarea ce se face către împăratul Austriei de a se avea în vedere calitățile de loc fortificat ale așezământului monahal de la confluența Buzăului cu Siretul, merită toată atenția. Așadar, semnatarul anexelor la Adresa (memoriul) deputaților români către maiestatea imperială, regală și catolică, anume Giovanni Abrami, predicator aulic, Radu Golescu spătar și vistierul Ilie Știrbei, arată împăratului că în eventualitatea câștigării Țării Românești cu armele este necesară, între altele (în al cincilea rând) și următoarea măsură: „Va trebui neapărat să se câștige Brăila, care e în țara noastră,

un loc foarte tare, din cauză că se află între două râuri care unindu-se formează un lac mare și afund (adânc) ce se întinde peste o lungime de două, trei ore; și din terminul acesta se va putea trage o linie până la Focșani și aci se va putea funda o fortăreață care va fi mai necesară decât ori care alta, fiindcă e în marginea și în trecerea din Țara Românească în Moldova și cu modul acesta se va putea ține sigură și cu multă înlesnire toată Țara Românească atât în contra invaziunilor turcilor cât și în contra incursiunilor tătarilor fără pericolul locuitorilor.

Ruinele Mănăstirii de la Măxineni

Operația ofensivă a Armatei 2 române de la Mărăști (09/22 iulie – 19 iulie/1 august 1917)

General de brigadă (r) profesor universitar dr. Nicolae CIOBANU

Maior conferențiar universitar dr. Mihai ȘERBAN

Operația ofensivă a Armatei 2 române de la Mărăști, din timpul Campaniei din anul 1917, ocupă un loc aparte în Arta militară românească, fiind singura operație ofensivă a forțelor române în această campanie din timpul Războiului de Eliberare Națională și Întregire Statală.

Pe baza Planului de campanie elaborat de Înaltul Comandament al Frontului Român, în frunte cu Regele Ferdinand I Întregitorul, Armata 2 română, comandată de generalul Alexandru Averescu, a desfășurat între 9 (22) iulie și 19 iulie (1 august) 1917¹, Operația ofensivă de la Mărăști. Ofensiva Armatei 2 române urma să devanseze operația ofensivă a Armatei 1 române din zona Nămolosa, în scopul creării libertății de acțiune a acesteia.

Statul Major al Armatei 2 române a emis, la 20 iunie (3 iulie) 1917, Ordinul de operații nr. 1638² prin care stabilea: misiunea armatei, lărgimea fâșiei ofensive, obiectivul primei etape a ofensivei, dispozitivul operativ, gruparea de artilerie a armatei, misiunile aviației, modul de cooperare între arme etc.

Compunerea de luptă a Armatei 2 la încheierea procesului de reorganizare³ se prezenta astfel: comandantul armatei – general de divizie Alexandru Averescu; șef de stat major – general de brigadă Gh. Mărdărescu. În compunerea Armatei 2 române intrau următoarele mari unități: Corpul 2 armată (comandant – general de divizie Gh. Văleanu). Corpul 2 avea în compunere Divizia 1 infanterie, comandant – general de brigadă D. Stratulescu, Divizia 2 infanterie, comandant – general de brigadă I. Vlădescu și Divizia 12 infanterie, comandant – general de brigadă Tr. Moșoiu. Corpul 4 armată⁴, comandant – general de divizie Arthur Văitoianu, avea în compunere Divizia 6 infanterie (comandant – general de brigadă N. Arghirescu), Divizia 7 infanterie (comandant – general de brigadă C. Scărișoreanu), Divizia 8 infanterie (comandant – general de brigadă I. Pătrașcu). În compunerea Armatei 2 române mai intrau Brigada 2

General de brigadă (r.) profesor universitar doctor Nicolae Ciobanu este membru corespondent al Academiei oamenilor de Știință, conducător de doctorat, calitate în care a condus aproape 40 de doctoranzi, autor a mai multor lucrări de Istorie Militară, studii și articole din domeniul Științe Militare. A predat multor generații de ofițeri, în Academia Militară, cursurile de istorie, geografie și artă militară.

cavalerie (comandant – colonel R. Scărișoreanu), Gruparea 1 artilerie, trupele de geniu, transmisiuni, artilerie și jandarmi.

Până la începerea ofensivei, Corpului 4 armată i-a fost subordonată și Divizia 3 infanterie (comandant – general de brigadă Al. Mărgineanu) iar diviziile 7 și 12 infanterie au trecut, ulterior, în rezerva Marelui Cartier General român⁵.

La începutul operației ofensive, situația Armatei 2 române se prezenta astfel: limita dinaintea a apărării era cuprinsă între dealul Arșița Mocanului și localitatea Răcoasa, având în dreapta ca vecin Armata 9 rusă, iar la stânga Armata 4 rusă. Forțele principale ale armatei române erau dispuse într-o fâșie cu o dezvoltare frontală de aproximativ 37 km⁶.

Compunerea de luptă a Armatei 2 române la începerea Operației ofensive de la Mărăști, la data de 9 (22) iulie 1917, se prezenta astfel:

Corpul 4 armată cu:

Divizia 6 infanterie, compusă din⁷:

- Brigada 11 infanterie (regimentele 10 și 24);
- Brigada 12 infanterie (regimentele 11 și 12);
- Regimentul 9 vânători;
- Brigada 6 artilerie (regimentele 11 artilerie și 16

obuziere);

- 1 divizion de cavalerie;
- Batalionul 6 pionieri.

Divizia 8 infanterie compusă din:

- Brigada 13 infanterie (regimentele 13 și 25);
- Brigada 16 infanterie (regimentele 29 și 37);

EVENIMENT

- Brigada 8 artilerie (regimentele 12 artilerie și 17 obuziere);
- 1 divizion de cavalerie;
- Batalionul 8 pionieri.

Corpul 2 armată cu:

Divizia 1 infanterie compusă din:

- Brigada 1 infanterie (regimentele 17 și 18);
- Brigada 2 infanterie (regimentele 1 și 31);
- Regimentul 1 vânători;
- Brigada 1 artilerie (regimentele 1 artilerie și 5 obuziere);
- 1 divizion de cavalerie;
- Batalionul 1 pionieri.

Divizia 3 infanterie compusă din:

- Brigada 5 infanterie (regimentele 4 și 28);
- Brigada 6 infanterie (regimentele 22 și 30);
- Regimentul 2 vânători;
- Brigada 3 artilerie (regimentele 6 artilerie și 15 obuziere);
- 1 divizion de cavalerie;
- Batalionul 3 pionieri.

În afara acestor forțe, Armata 2 română mai dispunea de următoarele elemente de armată:

- Brigada 2 călărași cu regimentele 7 și 9 călărași;
- Batalionul 17 pionieri cu 2 companii;
- 1 divizion artilerie de munte cu 2 baterii de 63 mm.;
- 1 divizion artilerie de munte cu 2 baterii de 75 mm;
- Divizionul 27 artilerie rus, cu 2 baterii de 152,4 mm, 1 baterie obuziere 150 mm, 4 baterii de 120 mm, 1 baterie de 105 mm;
- Grupul 1 aeronautic cu escadrilele „Farman 2”, „Forman 6” și 1 „Niuport”⁸.

În fața Armatei 2 române se găsea Grupul Gerok, care constituia aripa dreaptă a Armatei 1 austro-ungare, având forțe dispuse între dealul Arșița Mocanului și vârful Momâia. În componerea Grupului Gerok intrau Gruparea Ruiz (2 divizii: una de infanterie și una de cavalerie) și Corpul 8 armată (o brigadă de munte, o brigadă de infanterie și două divizii de infanterie).

În contact cu forțele Armatei 3 române se găseau Brigada 8 munte austro-ungară întărită cu două batalioane din Divizia 71 infanterie austro-ungară, pe un front de circa 7 km. între dealurile Pietrișului și Arșița (exclusiv); Divizia 1 cavalerie austro-ungară pe un front de 7 km. între dealul Arșița și dealul Mărioarei; Divizia 218 infanterie germană pe un front de 16 km. între coada văii Babei și exclusiv Voloșcani. În rezerva Grupului Gerok se găsea Divizia 7 cavalerie austro-ungară.

În vederea trecerii la ofensivă, Armata 2 română a adoptat un dispozitiv operativ pe două eșaloane, având în primul eșalon diviziile 8, 6 și 3 infanterie, iar în eșalonul 2 Divizia 1 infanterie și Brigada 2 călărași⁹. În primul eșalon, la dreapta Armatei 2 române a fost dispus Corpul 4 armată, care urma să execute o misiune de fixare a inamicului cu Divizia 8 infanterie, pe un front de 15 km., și cu Brigada 11 din Divizia 6 infanterie, pe un front de 7 km. La stânga Armatei 2 române a fost dispus Corpul 2 armată, care urma să acționeze pe direcția loviturii principale a armatei cu Divizia 6 infanterie (mai puțin Brigada 11) pe un front de 3 km. și Divizia 3 infanterie pe un front de 10 km.¹⁰

În ceea ce privește raportul de forțe dintre Armata 2 română și Grupul Gerok, acesta se prezenta astfel¹¹:

Categoriile de trupe și guri de foc	Armata 2 română	Grupul Gerok	Raport de forțe
Batalioane de infanterie	56	28	2:1
Escadroane de cavalerie	14	36	1:2,6
Guri de foc de artilerie	228	142	1,6:1
• dintre care grele:	52	6	8,7:1
Mitraliere	448	252	1,8:1

În ceea ce privește organizarea apărării inamicului în viitoarea fâșie de ofensivă a Armatei 2 române, aceasta se baza pe două poziții organizate genistic din timp. Prima era formată din centre de rezistență legate între ele prin șanțuri de comunicație, protejate de obstacole de tot felul și acoperite cu foc de artilerie. Astfel de centre de rezistență se găseau la poiana Coada Babei, poiana la Încărcătoare, la cota 536 și în localitatea Mărăști. Centrele de rezistență se bazau pe lucrări de campanie, care în punctele dominante aveau cupole de oțel, platforme de tragere pentru artilerie și

mitraliere, adăposturi pentru muniție și personal, rețele de sârmă ghimpată pe 6-8 rânduri. Legătura între centrele de rezistență se realiza prin tranșee continue, la nivel „în picioare”. Centrele de rezistență erau pregătite să ducă lupta la încercuire.

Cea de-a doua poziție se afla la circa 1.500 – 2.000 m. față de prima și era formată din sectoare discontinue de tranșee, amenajate sumar. Terenul era format din înălțimi dominante și văi având orientare în lungul frontului. Era un teren frământat, primele două poziții erau axate pe forme tari de teren, care însă erau

descoperite și ușor de identificat. De asemenea, lipsa unei poziții de avanposturi, ca și terenul accidentat dintre tranșeele adverse, permitea apropierea în ascuns a atacatorilor și executarea atacului prin surprindere de la mică distanță, sau atacul la baionetă.

Conform Instrucțiunilor operative nr. 189 din 29 mai (1 iunie) 1917 ale Marelui Cartier General român, Armata 2 română avea misiunea să treacă la ofensivă și să înainteze până în valea superioară a râului Putna, să atace cu vigoare și să cucerească cu unitățile de flancul stâng dealul Momâia (cota 638), pentru a înlesni astfel acțiunea aripii drepte a Armatei 4 ruse¹². În vederea îndeplinirii misiunii, comandantul Armatei 2 române a hotărât să rupă apărarea inamicului într-un sector de rupere cu o dezvoltare frontală de 13 km.¹³, între poiana la Încărcătoare și Mărăști, dând lovitura principală pe direcția: Câmpuri – Vizantea – Negrileşti – Tulnici. Dispozitiv operativ pe două eșaloane¹⁴. Pregătirea de artilerie va începe la 9 (22) iulie și va dura până la 11 (24) iulie, când se va declanșa atacul forțelor române.

Operația ofensivă de la Mărăști, cunoscută mai ales sub numele de „Bătălia de la Mărăști”, s-a declanșat la 9 (22) iulie, odată cu începutul pregătirii de artilerie, care a durat până la 11 (24) iulie.

În zorii zilei de 11 (24) iulie, forțele principale ale Armatei 2 române au trecut la ofensivă, acțiune care s-a desfășurat în mai multe etape. Astfel, în prima etapă forțele Armatei 2 române urmau să treacă la ofensivă și să cucerească cu aripa stângă a armatei înălțimile dintre valea Șușiței și valea Putnei, ieșind pe aliniamentul poiana la Încărcătoare – Câmpurile – Vizantea – Găurile. Restul dispozitivului fixa de front inamicul, rămânând pe loc. În cea de-a doua etapă, introducând în operație rezervele, se preconiza trecerea la ofensivă a centrului și dreptei Armatei 2 și ieșirea forțelor principale pe aliniamentul dealul Răchițașul Mic – Răchițașul Mare – valea Sărei. În cea de-a treia etapă, întregul dispozitiv al Armatei 2 române urma să iasă până pe aliniamentul Arșița Mocanului – vârful Războiului – dealul Slatina – piscul Cocoșilă, imediat pantele vest Răchițașul.

După atingerea acestor obiective, în eventualitatea unor rezerve suficiente, se avea în vedere continuarea ofensivei cu centrul și dreapta Armatei 2 până la atingerea aliniamentului vârful Clăbuc – dealurile de pe stânga pâraului Lepșa, până la confluența cu Putna – înălțimile de pe stânga Putnei – valea Sărei¹⁵.

Din desfășurarea operației ofensive reținem ca principale momente următoarele: pregătirea de artilerie executată de artilerie Armatei 2 române și Armatei 4 ruse s-a desfășurat între 9 (22) iulie și 11 (24) iulie. La ora 3.50¹⁶ artileria a lungit tragerile și infanteria a trecut la ofensivă. Concomitent cu atacul trupelor române, a trecut la ofensivă și Corpul 8 armată rus (vecinul din stânga Armatei 2 române) cu trei divizii (14 și 15

infanterie și Divizia 3 trăgători Turkestan), care trebuia să cucerească pozițiile inamice de pe vârful Momâia (cota 630 m) și să iasă pe aliniamentul pâraul Vizantea – satul Ivești.

Atacul Diviziei 6 infanterie (comandant – general de brigadă Nicolae Arghirescu) pentru cucerirea poziției inamice de pe dealul Încărcătoare (cota 711 m) și de pe înălțimile cu cotele 660 m și 670 m nu a dat rezultatele scontate, trupele diviziei cucerind doar pozițiile de pe înălțimile 575 m și 670 m, în cursul zilei de 11 iulie.

Divizia 3 infanterie (comandant – general de brigadă Alexandru Mărgineanu) a constituit două grupuri de atac: Grupul de nord format din Brigada 5 infanterie (regimentele 14 și 18 infanterie și 2 vânători) și Grupul de sud format din Brigada 6 infanterie (regimentele 22 și 30 infanterie), cu care a executat o manevră de învăluire a pozițiilor din zona satului Mărăști, care au fost cucerite în cursul zilei până la ora 10, trupele române continuând lupta în adâncimea primei poziții.

Concomitent, trupele ruse de la flancul stâng al Armatei 2 române au cucerit cu Divizia 15 rusă pozițiile inamice de pe dealul Momâia, iar cu diviziile 14 și 3 infanterie au cucerit localitatea Voloșcani, joncțiunea cu trupele române fiind stabilită spre sfârșitul zilei.

Prima zi a operației ofensive a Armatei 2 române s-a încheiat cu un bilanț pozitiv: forțele armatei rupseseră apărarea inamicului pe un front de circa 10 km, pătrunzând în dispozitivul inamic 2,5 km și capturând 43 de tunuri și 1.500 de prizonieri¹⁷.

În cursul nopții de 11 (24) spre 12 (25) iulie, generalul Friedrich Gerok și-a retras trupele pe aliniamentul: dealul Arșița – dealul Teherale – dealurile Răchițașului – est dealul Teiuș (cota 826 m).

În ziua de 12 (25) iulie ofensiva Armatei 2 române a continuat. Comandantul armatei a introdus în operație Divizia 1 infanterie (comandant – general de brigadă Dumitru Stratilescu) și a continuat atacurile cu forțele Corpului 2 armată, inamicul retrăgându-se. În această zi, Corpul 4 armată a rămas tot în defensivă, continuând recunoașterea pozițiilor inamicului, cu forțe din Divizia 8 infanterie (comandant – general Ion Pătrașcu).

Corpul 2 a respins mai multe contraatacuri inamice cu forțe ale Diviziei 6 infanterie, în timp ce Divizia 1 infanterie, introdusă în primul eșalon a cucerit mai multe puncte de rezistență iar la sfârșitul zilei 12 (25) iulie a atins aliniamentul: dealul Babei – dealul Neagu – satul Câmpuri – satul Vizantea. Concomitent, Divizia 3 infanterie a respins inamicul, trecând la urmărire, ajungând în noapte de 12/13 (25/26) iulie pe înălțimile de la nord de staul Părosu. Brigada 2 călărași (comandant – colonel Romulus Scărișoreanu) a început deplasarea pentru a fi introdusă în luptă în scopul intensificării urmăririi inamicului. În această zi trupele armatei au înaintat în medie circa 2 km.

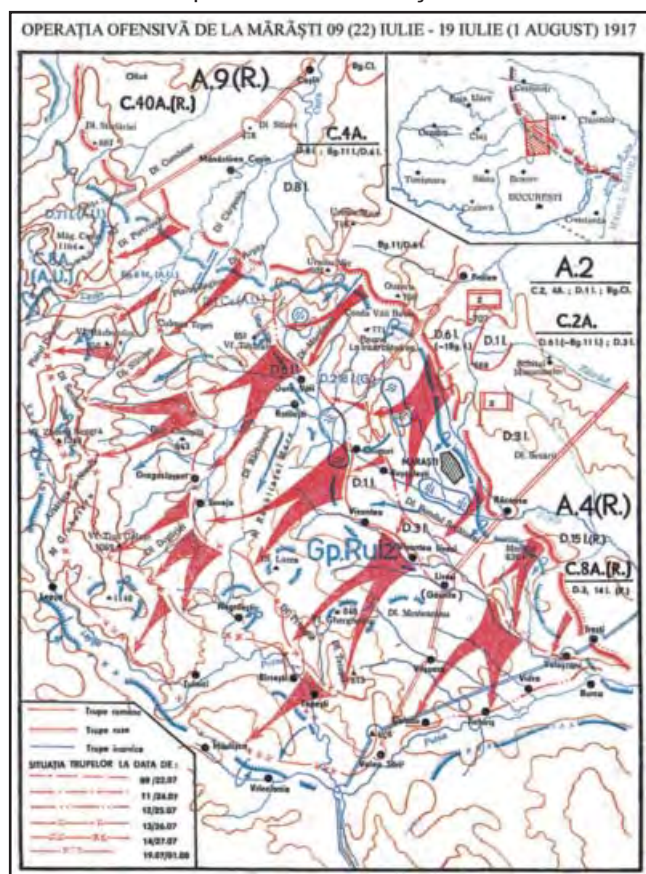
În după amiaza zilei de 12 (25) iulie, Marele Cartier General a trimis Ordinul de operații nr. 34, prin care se

ordona oprirea ofensivei Armatei 2 române ca urmare a situației generale de pe Frontul Oriental¹⁸. Generalul Alexandru Averescu considerând aliniamentul atins de trupele române nefavorabil trecerii la apărare, a cerut Marelui Cartier General aprobarea să continue ofensiva. Armata a primit aprobarea de a continua înaintarea „încât să se poată interzice mișcarea inamicului prin valea Putnei între Negrileşti și valea Sărei, cât și concentrarea forțelor sale în zona Soveja – Rucăreni”¹⁹.

În ziua de 13 (26) iulie, Armata 2 română a reluat ofensiva. Corpul 4 armată a cucerit cu Divizia 8 infanterie dealul Arșița, ieșind pe aliniamentul 1.500 m. sud pârâul Cașin – dealul Teherale, în timp ce Brigada 11 infanterie a înaintat până la linia dealul Teherale – valea Șușiței. În fâșia Corpului 2 armată Brigada 12 infanterie a cucerit aliniamentul: valea Șușiței – Răchițașul Mic, iar Divizia 1 infanterie a cucerit împreună cu Regimentul 1 vânători dealul Răchițașul Mare, localitatea Soveja²⁰. Brigada 6 infanterie din Divizia 3 ajutată de Regimentul 2 vânători ce înainta pe valea Tichirișu, a ocupat dealul Teiușu și înălțimile la nord de valea Sărei. Brigada 2 călărași din rezerva armatei a fost adusă în zona localității Răcoasa.

În luptele din ziua de 13 (26) iulie, trupele române au înaintat pe direcția loviturii principale circa 7 km.²¹

Prin cucerirea localității Soveja, Divizia 1 cavalerie inamică era pusă într-o situație foarte critică.

Referindu-se la luptele din această zi, arhiducele Iosif, comandantul Grupului de armate austro-ungar aprecia: „Soveja este în mâinile inamicului, singurul drum de retragere al Diviziei 1 cavalerie este tăiat; Regimentul 7 husari va putea evita capturarea, dacă se va retrage prin păduri seculare și munți stâncoși. Am speranța că vitejii mei husari, între care și fiul meu Iosif, se vor putea salva... Situația este periclitată și cu puține șanse de salvare”²².

În cursul zilei de 13 (26) iulie a fost introdusă în luptă și Brigada 2 călărași.

Acțiunile de luptă au continuat și în ziua de 14 (27) iulie; până în seara zilei marile unități ale Armatei 2 română au atins aliniamentul general: dealul Arșița Mocanului – plaiul Măgurei – dealul Războiului – dealul Sboina – dealurile Tiua Neagră și Tiua Golașă – localitățile Negrileşti, Topești, Valea Sărei²³.

În zilele de 15 (28) iulie până la 18 (31) iulie luptele au îmbrăcat aspectul unor acțiuni locale pentru respingerea în continuare a forțelor inamice și consolidarea pe obiectivele cucerite. Toate eforturile pentru cucerirea plaiului Măgurei și Măgura Cașinului s-au soldat cu un eșec, pozițiile respective rămânând în mâna inamicului. În cursul acestor zile trupele Armatei 2 române au mai pătruns în dispozitivul inamic circa 11 km²⁴.

Operația ofensivă de la Mărăști s-a încheiat la 19 iulie (1 august) 1917, când ofensiva a fost oprită prin Ordinul de operații nr. 36 al Marelui Cartier General²⁵.

Acțiunile de luptă la cererea comandantului Armatei 2 române, au mai continuat până la data de 19 iulie (1 august). La această dată, aliniamentul atins de forțele române trecea pe la: exclusiv Măgura Cașin (1164) – plaiul Pinului, inclusiv Sboina Neagră (1348) – valea Lepșa, exclusiv localitatea Lepșa, inclusiv localitățile Tulnici și Valea Sărei²⁶.

Principalele caracteristici ale Operației ofensive de la Mărăști au fost: durata operației ofensive – 9 zile, etape preconizate privind desfășurarea operației – 3, dispozitivul operativ inițial pe două eșaloane, ulterior, în cursul ofensivei pe un eșalon cu o rezervă. Lărgimea medie a fâșiei de ofensivă – 30 km, adâncimea operației ofensive – 28 km, ritmul mediu al ofensivei – 3 km, lărgimea sectorului de rupere – 13 km.

În cursul luptelor, întregul efectiv al Armatei 2 române a dovedit o stare morală ridicată și o voință de luptă de nestăpânit, mergând până la sacrificiul suprem pentru eliberarea țării.

Însuflețirea în luptă a ostașilor români își avea rădăcinile în dragostea neștrămutată a acestora față de patria mamă, de legătura lor sfântă cu glia străbună.

La începerea operației ofensive, comandantul suprem al oștirii române, regele Ferdinand I Întregitorul s-a adresat armatei printr-un însuflețitor Ordin de zi, în care spunea: „Scumpii mei ostași! Mult așteptata zi a sosit, când... iarăși puteți arăta dușmanului vitejia

românească a străbunilor noștri..., ochii tuturor sunt ațintiți asupra voastră; în vitejia voastră toată suflarea românească și-a pus nădejdea și credința nestrămutată de victorie... Porniți la luptă cu brațul oțelit, cu inima sus, cu sufletul plin de dorul de biruință. Purtați drapelul înaintea. Alungați pe dușmanul din pământul strămoșesc, fiți plini de vitejie, pilde de toate virtuțile ostășești”²⁷.

Faptele de arme ale ostașilor români au stârnit admirația și stima unor personalități internaționale. Astfel, premierul britanic David Lloyd George declara că ostașul român „a dovedit omenirii că este soldatul cel mai viteaz din lume când i se dă posibilitatea să-și demonstreze această vitejie”²⁸.

Referindu-se la această bătălie, marele istoric Nicolae Iorga nota: „După admirabile atacuri pieptișe, în mijlocul bucuriei dârzilor țărani de pe coastele aspre ale muncelor, puternicele linii de apărare fură părăsite de trupele inamice, care se retrăgeau în dezordine. Prima adevărată și deplină victorie românească”²⁹.

Victoria obținută de trupele Armatei 2 române la Mărăști a fost însă plătită cu sacrificiul suprem sau rănirea gravă a unui mare număr de militari. Astfel, pierderile suferite de Armata 2 română între 9 (21) iulie și 19 iulie (1 august) 1917, au însumat: ofițeri – 39 morți, 90 răniți, 1 dispărut, total 130; trupă – 2.058 morți, 4.200 răniți, 537 dispăruți, total 6.795, adică 20% din efectivul total al armatei intrat în luptă la 11 (24) iulie³⁰.

În ceea ce privește pierderile produse numai Grupării Ruiz, ele s-au ridicat la 2.793 prizonieri, din care 32 ofițeri și un număr însemnat de morți evacuați de pe câmpul de luptă în mare parte. Pierderile în material de război produse inamicului s-au ridicat la următoarele cantități: 21 obuziere de 105 mm, 18 mortiere de tranșee, 13 tunuri de câmp (77 mm), 1 tun de 105 mm, 77 mitraliere, 4 aruncătoare de mine, 2.500 de puști, 4 proiectoare, 3 secții telegrafice, 84 chesoane cu muniții și o mare cantitate de muniții de artilerie și infanterie.

Sub raportul eficienței Operația ofensivă de la Mărăști a avut ca rezultat pe plan strategic modificarea Planului de campanie al Puterilor centrale pe frontul românesc, prin mutarea direcției loviturii principale a Armatei 9 germane de pe direcția Fundeni – Nămolosa, în dreapta râului Siret, pe direcția Focșani – Mărășești – Adjud, fapt ce va avea repercusiuni deosebite asupra ducerii Operației de apărare a Armatei 1 române și Armatei 4 ruse³¹. În plan tactic, ofensiva de la Mărăști a eliberat o suprafață de circa 500 km² din teritoriul ocupat de inamic, cu circa 30 de localități.

În amintirea faptelor de arme ale militarilor Armatei 2 române, după încheierea marelui război, prin eforturile militarilor fostei armate dar nu numai, la Mărăști s-a creat Câmpul istoric, care între altele cuprinde și Mausoleul de la Mărăști, pe plăcile căruia din marmură albă sunt ctitorite numele militarilor români căzuți în

aceste lupte. Tot aici își dorm somnul de veci alături de ostașii pe care i-au condus în luptă, comandantul Armatei 2 române – Mareșalul României Alexandru Averescu, comandantul Corpului 2 armată – generalul de divizie Arthur Văitoianu, comandantul Diviziei 3 infanterie – generalul de brigadă Alexandru Mărgineanu și generalul de brigadă Nicolae Arghirescu.

Simbol al gloriei și vitejiei ostașului român, Mausoleul de la Mărăști constituie memoria faptelor de arme ale oștirii române pe care fiecare militar, fiecare cetățean trebuie să le cunoască li cinstească.

Note

1. *Istoria Militară a Poporului Român*, vol. V, Editura Militară, București, 1988, p. 555.
2. *Ibidem*, p. 554.
3. *Mărăști, Mărășești, Oituz*, București, 1917, p. 59.
4. *România în Războiul Mondial 1916-1919*, vol. I, Documente anexe, București, 1934-1946, Anexa nr. 1 – Comandanții marilor unități române.
5. *Istoria Militară a Poporului Român*, op. cit., p. 553.
6. *România în anii Primului Război Mondial*, vol. 2, Editura Militară, București, 1987, p. 148.
7. Locotenent-colonel Nic Sc. Stoenescu, *Bătălia de la Mărăști*, București, 1930, p. 60.
8. *România în anii Primului Război Mondial*, op. cit., p. 151.
9. General G.A. Dabija, *Armata română în războiul mondial (1916-1918)*, vol. IV, București, 1936, p. 45.
10. *Ibidem*, p. 47.
11. *România în anii Primului Război Mondial*, op. cit., p. 151.
12. *Mărăști, Mărășești, Oituz*, op. cit., p. 26-26.
13. *România în anii Primului Război Mondial*, op. cit., p. 157.
14. General G.A. Dabija, op. cit., p. 45.
15. *România în anii Primului Război Mondial*, op. cit., p. 155.
16. Arhivele Militare Române (în continuare sursa se va cita sub sigla A.M.R.), *Fond Armata a 2-a*, dosar nr. 159/1917, f. 744 (Dare de seamă a comandantului Diviziei 6 infanterie, general N. Arghirescu).
17. General G.A. Dabija, op. cit., p. 95.
18. A.M.R., *Fond M.C.G. – Secția Operații*, dosar nr. 11/1917, f. 36 (Ordinul nr. 34 al M.C.G. din 12 iulie 1917).
19. *Ibidem*, Anexa nr. 3 (Ordinul nr. 35 al M.C.G. din 13 iulie 1917).
20. Victor Atanasiu, Anastase Iordache, Mircea Iosa, Ion M. Oprea, Paul Oprescu, *România în primul Război Mondial*, Editura Militară, București, 1979, p. 284.
21. *Ibidem*.
22. *Apud*, General G.A. Dabija, op. cit., p. 114.
23. *România în anii Primului Război Mondial*, op. cit., p. 189.
24. Victor Atanasiu și colectiv, op. cit., p. 285.
25. General G.A. Dabija, op. cit., p. 122.
26. *România în anii Primului Război Mondial*, op. cit., p. 162.
27. *Mărăști, Mărășești, Oituz*, op. cit., p. 83.
28. *Apud*, Mircea Djuvara, *La guerre roumaine 1916-1918*, Paris-Nancy-Strasbourg, 1919, p. 130.
29. *Apud*, *România în anii Primului Război Mondial*, op. cit., p. 201.
30. Locotenent-colonel Nic Sc. Stoenescu, op. cit., p. 174-175. Alte lucrări dau cifre diferite privind pierderile Armatei 2 române în Operația ofensivă de la Mărăști. Astfel, generalul G.A. Dabija apreciază un total de 4.888 oameni din care: 1.469 morți, 3.052 răniți și 367 dispăruți; locotenent-colonelul Al. Ioanițiu indică 4.293 oameni (1.284 morți, 2.508 răniți și 501 dispăruți), iar Constantin Chirițescu 4.892 oameni (din care 110 ofițeri și 4.782 trupă).
31. General Ludendorff, *Souvenirs de guerre, 1914-1918*, tome 2, Paris, 1921, p. 45.

Rolul Comandamentului 2 Operațional Întrunit „Mareșal Alexandru Averescu” în Campania militară din Irak

----- General maior (r) profesor universitar dr. Visarion NEAGOE

Demn continuator al bogatelor tradiții ale Armatei a 2-a, Comandamentul 2 Operațional Întrunit „Mareșal Alexandru Averescu” a fost creat într-un moment important din istoria militară a poporului român: creșterea fără precedent, numeric și calitativ a participării contingentelor românești simultan în trei teatre de operații, aflate, unele, la mii de kilometri de țară: Balcanii de vest (Kosovo și Bosnia-Herțegovina), Irak și Afganistan.

General maior (r.) prof. univ. dr. Visarion Neagoe a fost comandant al Comandamentului Operațional Întrunit „Mareșal Alexandru Averescu” și al Diviziei 2 Infanterie „Getica” și a participat la misiuni în teatrele de operații. Este autor al lucrărilor Irak. Calvarul păcii și 185 de zile în Irak. Jurnal de front.

Nimic nou pentru acest comandament, deoarece, fie și numai la o succintă privire în trecut, se observă cum Comandamentul Armatei a 2-a s-a înființat, reînființat, redislocat sau transformat în alte momente de referință ale istoriei naționale: Primul Război Mondial-15 august 1916, Al Doilea Război Mondial-23 septembrie 1939, Războiul Rece-28 aprilie 1960, urmat de 5 aprilie 1980 (mutarea în garnizoana Buzău). Prin urmare, după ce în anul 2000, Comandamentul Armatei a 2-a se transformase în comandament operațional de nivel corp de armată, începând cu 1 ianuarie 2003, această structură devine Comandamentul 2 Operațional Întrunit, căruia, prin Dispoziția șefului S.M.G. nr. 61/14.11.2002, i se atribuie responsabilitatea exercitării comenzii operaționale naționale asupra contingentelor românești aflate în misiuni în afara teritoriului statului român.

Fie și numai o simplă enunțare a câtorva elemente de noutate, în premieră pentru o structură de conducere din Armata României, este strict necesară pentru a reliefa rolul, importanța și gradul de complexitate al acestei misiuni pentru Comandamentul 2 Operațional Întrunit, astfel:

- realizarea unui stat de organizare și a unei structuri de comandament de tip întrunit, pe module și centre pe domenii;

- participarea la elaborarea unor reglementări/doctrine, manuale, instrucțiuni etc, și a unei noi concepții de comandă-control;
- elaborarea tehnicilor, tacticilor și procedurilor standard de operare în teatrele de operații;
- conectarea cu structuri similare din armatele statelor membre NATO;
- lucrul în mediul multinațional și întrunit, în cadrul coalițiilor sau NATO;
- lucrul cu direcții centrale, categoriile de forțe ale armatei, cu celelalte comandamente de armă din Armata României;
- colaborarea în probleme de evaluare a instrucției, rotirea efectivelor în teatrele de operații, logistic și administrativ pentru soluționarea problemelor apărute în teatrele de operații;
- predarea controlului operațional/tactic asupra trupelor proprii structurilor străine, multinaționale din fiecare teatru de operații;
- exercitarea zilnică a comenzii operaționale asupra structurilor din teatrele de operații;
- managementul unor situații complexe soldate cu morți, răniți ori pierderi materiale.

Este evident că rolul Comandamentului 2 Operațional Întrunit au fost imense. Ca și responsabilitatea cu care a fost investit comanda unității, comandamentul și statul major au avut de soluționat probleme cu totul noi, au trebuit să învețe „din mers”, tot acest mecanism de planificare, evaluare, introducere/extracție în/din teatrul de operații și să gestioneze situații, să conducă trupe aflate la sute și mii de kilometri de țară.

Este motivul pentru care, alături de mulțumirile adresate eșalonului superior - S.M.G.- care a exercitat permanent comanda națională deplină asupra tuturor contingentelor românești aflate timp de aproape 10 ani în teatrele de operații, să felicit comandanții și șefii care au încadrat acest comandament și să mulțumesc

ofițerilor de stat major care au încadrat J-urile cu adevărat profesionalism, cu mintea, dar și cu sufletul. Ei au reușit în cei peste 7 ani de existență în această structură să conducă peste 20.000 de oameni.

Doresc, totodată, să mulțumesc organizatorilor acestui eveniment pentru inspirația de a alege ca perioadă din activitatea Comandamentului 2 Operațional Întrunit - campaniile din Irak. Și spun acest lucru pentru că, într-adevăr, implicarea românească în acest fort, a fost gestionată la nivel operativ de la început (2003), până la sfârșit (2009) de comandamentul nostru de la Buzău.

Referitor la contribuția adusă de Comandamentul 2 Operațional Întrunit la campaniile militare din Irak, este de subliniat, în primul rând, efortul extraordinar de deschidere a teatrului, prin introducerea primului batalion de infanterie, cu tehnica de luptă și echipamentele necesare. Cu siguranță că cei implicați în această activitate nu vor uita niciodată „podul aerian” sau pe cel „naval” de instalare a B. 811 I. În zona Tallil, după ce în țară fuseseră utilizate transportul pe roți și pe calea ferată.

Începea astfel, în iulie 2003, participarea la operația „ANTICA BABILONIA”. Vor urma, în continuare, din 6 în 6 luni, alte cinci batalioane (B.26 I.; B.812 I.; B. 2 I.; B. 20 I. și B.280 I.), cărora li se vor alătura și câte un detașament de geniu și o companie de poliție militară.

Din august 2006, s-a derulat faza a IV-a de stabilizare și reconstrucție în Irak, care a implicat participarea la operația „IRAQI FREEDOM” în cadrul căreia Comandamentul 2 Operațional Întrunit a condus alte 5 batalioane (B.811 I.; B. 495 I.; B. 32 I.; B.151 I.; B.341 I.).

Între timp, misiunea a fost amplificată prin participarea, în perioada 20.03.2005-03.05.2007, cu 4 companii de infanterie la misiunea UNAMI, în cadrul Forței de Protecție a misiunii de Asistență ONU din Irak, la Bashra.

Februarie 2009 marchează începerea celei de-a treia operații din Irak-„IRAQI SUNSET”, la care participă B. 26 I., care încheie cu succes participarea la campaniile militare din IRAK derulate pe durata a mai mult de 6 ani.

În această campanie, Comandamentul 2 Operațional Întrunit a condus, într-o formă sau alta, militari care au încadrat structuri în misiunea NATO TRAINING-IRAK, detașamente sau celule naționale de informații, ofițeri de stat major din diferite structuri ale coaliției, detașamente medicale și au coordonat activitatea celor 5 generali români care au încadrat funcții în conducerea Coaliției Multinaționale.

Succesul misiunii românești din teatrul de operații IRAK a fost consacrat prin ceremonia militară desfășurată la Arcul de Triumf de la București, în 29 iulie 2009. Participarea cu aproape 8500 de militari în aceste campanii, apreciată ca atare de importante personalități politice și militare din țări aparținând Coaliției s-a încheiat cu succes prin repatrierea în condiții foarte bune a întregului contingent românesc din IRAK. Decorarea drapelului de luptă ale mai multor unități participante la misiune, inclusiv al Comandamentului 2 Operațional Întrunit cu ordinul „Virtutea Militară” în grad de cavaler de către Președintele României a apărut ca o răsplată binemeritată pentru efortul admirabil al militarilor români participanți la această importantă campanie militară de la început de secol XXI.

Sunt, toate acestea, motive să subliniez încă o dată capacitatea organizatorică și de conducere a Comandamentului 2 Operațional Întrunit care și-a înțeles și jucat excelent rolul în acest mecanism complex de comandă națională asupra trupelor românești care au făcut istorie în IRAK. Este ceea ce ne-a făcut să fim mândri de tradițiile istorice bogate ale Armatei a 2-a, Comandamentului 2 Operațional Întrunit și Diviziei 2 Infanterie „Getica” pe care le celebrăm astăzi.

29 iulie 2009 - Misiune îndeplinită

Primul comandant al Armatei a 2-a în Garnizoana Buzău

Generalul maior Ion Dândăreanu

-----Locotenent colonel (r.) Ion LAHOVARI

Locotenent colonelul (r.)

Alexandru Lahovari a fost șef al Cercului Militar Buzău, vreme de paisprezece ani. A absolvit Academia de Înalte Studii Militare, în anul 1995 și a făcut parte din echipa de ofițeri care a participat la instalarea comandamentului Armatei a 2-a la Buzău.

La împlinirea a 95 de ani de la înființarea Armatei a 2-a, voi încerca să fac o scurtă evocare, a unuia dintre comandantii acesteia, generalul Ion Dândăreanu.

Amintesc, mai întâi, pe scurt, evenimentele petrecute în urmă cu mai mult de 30 de ani, în luna aprilie 1980, care mi-au prilejuit întâlnirea cu acesta, sub a cărui comandă am lucrat aproape 10 ani, exact perioada cât dânsul s-a aflat la conducerea Armatei a 2-a, 1980-1990.

Începând cu 5 aprilie 1980, pe baza hotărârilor eșaloanelor superioare, ia ființă Comandamentul Armatei a 2-a dislocat în garnizoana Buzău, având ca zonă de responsabilitate Moldova și Dobrogea. În după-amiaza zilei de 4 aprilie 1980, a sosit în garnizoana Buzău, venind de la București, din fostul comandament al Armatei a 2-a, un detașament precursor, în rândul căruia mă aflam. Acesta a luat în primire spațiile din cadrul unității de topogeodezie, unde comandamentul își va desfășura temporar activitatea până în 1982, luând măsuri pentru primirea celorlalte cadre, ce vor sosi treptat până în 15 aprilie din alte garnizoane.

La 16 aprilie 1980, ministrul apărării naționale, îl instalează în garnizoana Buzău, în funcția de comandant al Armatei a 2-a, pe generalul-maior Ion Dândăreanu, cel ce va marca și influența benefic activitatea acesteia.

Ion Dândăreanu s-a născut la 20 octombrie 1925, în comuna Frățești, județul Giurgiu, provenind dintr-o familie de țărani. Urmează cursurile liceului în orașul Giurgiu, cu rezultate foarte bune. Se orientează spre cariera armelor, pe care o începe prin admiterea la Școala militară de ofițeri de artilerie din Sibiu. Pregătindu-se cu temeinicie și perseverență, obține, și aici, rezultate deosebite, având „concurența” unor colegi la fel de capabili și ambițioși; promoția ce a absolvit această școală la 30 decembrie 1949, a fost denumită, ulterior, „de aur” sau „a celor 15 generali”. Repartizat în garnizoana București, după trei ani de

activitate merituosă, în 1952 este ofițer-elev al Academiei Militare, arma infanterie, la terminarea căreia este numit în funcție în garnizoana Sinaia. Din 1957 este promovată la comandamentul armatei de la Cluj. În perioada 1965-1970 a fost numit în conducerea Brigăzii de Vânători de Munte de la Brașov, revenind în garnizoana Cluj, la comandamentul armatei în anul 1970. Parcurge mai multe etape, trecând prin diverse funcții, ajungând șef de secție, apoi înlocuitor al șefului de stat major al armatei. Tot în această perioadă, urmează cursul postacademic din cadrul A.M.G. Parcurge toate treptele ierarhiei militare, și, în anul 1989, este avansat general-maior. O carieră bazată pe multă muncă, devotament și dăruire pentru instituția militară, care l-a recomandat a fi numit comandant al Armatei a 2-a.

Revenind la constituirea comandamentului Armatei a 2-a și numirea generalului Ion Dândăreanu în funcția de comandant, au urmat, la timp scurt, activități la prima vedere simple, dar destul de delicate și complexe, făcute de multe ori sub presiunea termenelor de execuție și mai ales cu cadre provenite din unități și mari unități diferite. A fost nevoie o conducere fermă și unitară, asigurată prin competența, profesionalismul și exigența sa.

Prin activitatea desfășurată direct cu șefii de secții dar și cu multe categorii de personal, comandantul s-a informat personal de problemele apărute în activitatea secțiilor și compartimentelor, dar și în starea de spirit și în viața oamenilor, luând rapid și eficient măsuri de soluționare. S-a reușit ca, până în noiembrie 1981, când s-au numit locuitorii comandamentului, să se realizeze și finalizeze etapa de organizare, structurare și încadrare pe funcții a comandamentului.

A izbutit să impună subordonaților un stil de muncă unitar, eficient și exigent și, în același timp, să le rezolve și multe probleme personale și familiale. (din luna august-septembrie 1980 începuse repartizarea de locuințe și mutarea primelor familii în garnizoană).

A urmat îndeplinirea planului pregătirii pentru luptă în cadrul marilor unități și unități din subordine, pregătirea pe linie de mobilizare și executarea aplicațiilor.

De neuitat sunt pregătirile, antrenamentele și unele dintre marile aplicații desfășurate în perioada 1980-1989, în legătură indisolubilă cu personalitatea militară a generalului Ion Dândăreanu, desfășurate sub directă coordonare a secției operații cu aportul întregului personal al unității.

Din cele aproximativ 30 de aplicații desfășurate în această perioadă amintesc: prima aplicație cu trupe, în

august 1982, desfășurată în zona Carpaților Orientali și de Curbură, cea demonstrativă, din mai 1983, cu trecerea unui regiment mecanizat peste Dunăre, în zona Galați-Carcaliu, cea din vara lui 1986, din Bărăgan; aplicațiile „Siret-88”, „Nehoiu-88”, „Dorna-89” și cele desfășurate pe litoral sau în Delta Dunării. La acestea s-ar adăuga aplicația strategică „Carpați-85” condusă de ministrul apărării naționale, unde la două din cele trei etape ale aplicației, cu ocazia prezentării variantei de hotărâre adoptată de comandant, au participat ministrul și șeful Statului Major General, care au apreciat deciziile ca juste. Amintesc cele două exerciții demonstrative prezentate de Armata a 2-a, în vara anului 1988, la Bordușani și Cernavodă-Fetești, ce au angajat forțe multiple, pregătiri materiale și eforturi din partea participanților.

Concomitent cu preocupările pentru îndeplinirea sarcinilor curente ale unității, în perioada 1980-1982, o prioritate a generalului Ion Dândăreanu a constituit-o construirea noului local al comandamentului Armatei a 2-a. Nu era zi să nu treacă pe șantier, să discute cu șeful de lucrări, să verifice modul de execuție și să stabilească măsuri, intervenind direct la eșaloanele superioare pentru asigurarea materialelor și a forței de muncă, necesare. S-a reușit finalizarea acestuia și mutarea în „casă nouă” în ianuarie 1983. Referitor la capitolul construcții s-a implicat în refacerea și modernizarea altor clădiri din garnizoană cu destinație socială sau culturală. Mă refer într-o primă fază la reabilitarea și renovarea generală (consolidarea) clădirii Casei Armatei, ridicată în 1926 și care păstra amintirile anilor și a efectelor seismelor ce o afectaseră considerabil (practic mai puțin de 50% din capacitate era funcțională). Și-a asumat reparația generală, redecorarea interioară și dotarea, introducerea încălzirii centrale și altele. De asemenea, policlinica militară, ce funcționa în clădirea fostei case a subofițerilor, cu spații mici, insuficiente, a fost mutată în localul actual, obținut prin negocieri cu organele locale. Ulterior, a fost reabilitată și transformată în restaurant militar.

Amintind de Casa Armatei, vreau să menționez, din multitudinea de acțiuni și activități, pe care comandantul Armatei a 2-a le-a inițiat sau la care a participat direct. În perioada de început a avut ideea, balurilor pentru cadre și familii, desfășurate periodic, pentru recreere dar și pentru a ne cunoaște mai bine între noi, pentru a lega prietenii de familie, pentru a suda mai bine colectivul comandamentului. Balurile și revelațiile devenite tradiționale, atrăgeau un număr foarte mare de cadre și uneori și invitați, astfel că în multe situații, cererile depășeau capacitatea sălilor noastre. La Casa Armatei (ulterior Cercul Militar Buzău), a avut periodic întâlniri cu diferite categorii de militari: cu promoțiile nou sosite în garnizoană, cu veteranii de război, cu soțiile cadrelor militare, pentru cunoașterea și rezolvarea unor probleme familiare etc. A participat la majoritatea spectacolelor festive aniversare de la Casa

Armatei sau desfășurate pe alte scene din municipiu, de formațiile artistice ale acesteia, în colaborare cu muzica militară de garnizoană și Ansamblul artistic al armatei. Referitor la activitatea cultural-artistică, a înființat, în Buzău, un ansamblu artistic al armatei, care să poată organiza turnee cu spectacole de divertisment sau tematice, în garnizoanele subordonate în teritoriu, în tabere de instrucție, în campanii agricole, deziderat realizat în iulie 1987, concomitent cu înființarea muzicii militare a comandamentului Armatei a 2-a.

La Cercul Militar erau detașați militari cu termen redus, absolvenți ai unor instituții superioare de artă, ce ne ajutau în pregătirea, creșterea calității și atractivității spectacolelor.

O altă pasiune personală încadrată și-n necesitățile comandamentului a constituit-o sportul și activitățile legate de acesta. S-a axat pe două direcții: activitățile sportive de masă, organizate în garnizoană și-n unitățile armatei și concursurile sportive și aplicativ-militare desfășurate cu faze pe mari unități, armată și Ministerul Apărării Naționale; apoi performanțele sportive în competițiile naționale ale A.S.A. Buzău ce ființa în statul anexă al comandamentului armatei, din 1980. E de amintit primul teren de tenis de câmp cu zgură, realizat în primii 2 ani, chiar în fața vechiului cămin de garnizoană, prin munca efectivă a cadrelor militare tinere, în timpul liber, sub directa îndrumare a sa. Apoi concursurile sportive, cu fază la nivel M.Ap.N., de a căror pregătire, antrenament și cantonamente, s-a interesat îndeaproape, dând dispoziții pentru asigurarea nevoilor de tot felul pentru lotul armatei, și recompensând mereu rezultatele foarte bune și campionii armatei.

Privitor la Clubul sportiv A.S.A. Buzău, era prezent la toate meciurile de pe teren propriu cât și-n deplasare, mereu la curent cu problemele și nevoile loturilor. A intervenit de multe ori la clubul sportiv „Steaua” București pentru aducerea unor sportivi de performanță ca Vigu, Chifu și alții.

În anul 1990, după mai bine de 40 de ani de muncă, generalul-locotenent Ion Dândăreanu este trecut în rezervă, desfășurând activități specifice în cadrul Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și Retragere; participă la unele activități semnificative organizate și conduse de Comandamentul Armatei a 2-a.

S-a stins din viață la 13 noiembrie 2005, fiind înmormântat la Cimitirul Eroilor, un om de o rară probitate morală și de o aleasă ținută profesională.

Un șef al Marelui Stat Major, la comanda Armatei a 2-a

General locotenent inginer Ștefan Gușă

----- General (r) Nicolae Spiroiu

L-am cunoscut pe viitorul general Ștefan Gușă în octombrie 1957. Reușiserăm la concursul de admitere la Școala Militară de Ofițeri de Tancuri și Auto din Pitești. Venea de la Buzău, unde absolvise cel mai bun liceu teoretic din localitate, Bogdan Petriceicu Hasdeu. Timp de trei ani am urmat cursurile școlii de ofițeri pe care le-am absolvit la 20 august 1960. Pe timpul studiilor, Ștefan a avut cele mai bune rezultate la învățătură dintre colegii de aceeași specialitate. Ceea ce m-a impresionat încă din primele săptămâni de școală la el a fost o mai rar întâlnită îmbinare a aspectului și aptitudinilor fizice cu cele intelectuale. De regulă, tinerii foarte buni la învățătură, cu performanțe intelectuale ieșite din comun cum se dovedise el, sunt mai fragili fizic. Ștefan era înalt, svelt, „bine făcut”. Radia energie. Remarcabil gimnast la aparate, ne uimea executând gigantica la bara fixă. Făcea față cu nonșalanță la eforturile fizice la care eram supuși cu programe foarte dure în primele luni de școală militară. Nu pregeta să-și ajute colegii cu o generozitate și o loialitate rar întâlnite, motiv pentru care era respectat și nu era invidiat de nici unul dintre ei. Avea asupra lor un ascendent moral care-i conferea o autentică autoritate.

Trecerea timpului, atât în școală cât și ulterior când am făcut serviciul ca ofițeri în garnizoana Pitești și când am redevenit colegi ca studenți ai Academiei Tehnice Militare, nu a făcut decât să confirme calitățile enumerate mai sus. Avea o inteligență vie și spirit creator în aplicarea normelor operativ-tactice regulamentare, găsind în acest fel soluții inedite care purtau amprenta personalității sale acolo unde alții mergeau pe stereotipuri. A dovedit excepționale calități de pedagog și de operator. Avea un scris frumos și ordonat, documentele de stat major elaborate de el având o remarcabilă claritate de fond și de formă. Știa să planifice, să organizeze și să conducă lupta sau operația ca nimeni altul. Nu admitea cosmetizarea dispozitivelor sau a acțiunilor. O aplicație la eșalon Armată, cu dublă partidă, condusă de Gușă era război curat.

General în rezervă Nicolae Spiroiu

a îndeplinit funcția de ministru al apărării naționale (1991-1994), iar între anii 1995 și 2000 a fost ministru-consilier, Consilier Militar la Misiunea României la ONU din New York. Este președinte de Onoare al Colegiului Național de Apărare, director al Fundației „General Ștefan Gușă” și participă activ la acțiunile mai multor organizații neguvernamentale.

La generalul Ștefan Gușă fermitatea, simțul datoriei, asumarea fără echivoc a răspunderii, exigența cu el însuși dar și față de subordonați și colaboratori, aparenta duritate în spatele căreia se ascundea o profundă înțelegere pentru problemele general umane ale celor din subordine, cinstea și corectitudinea erau trăsăturii definitorii ale personalității. În relațiile interumane cu șefii și subordonații nu făcea deosebiri. Pentru el „un om era egal un om”, indiferent că era mecanic conductor de tanc ori mare șef. De aceea era stimat și iubit de toți cei cu care venea în contact. Simțul onoarei și demnității militare, stilul abrupt de abordare a problemelor în discuție, impulsivitatea sa nativă i-au adus uneori necazuri, atât înainte, cât și în decembrie 1989 și după. Câteva exemple se impun.

Prin 1982 când era comandantul Diviziei de tancuri de la Târgu Mureș și participa la o importantă convocare cu cadrele superioare de comandă la Academia Militară, în prezența ministrului apărării, colonelul Gușă făcând ostentativ notă discordantă n-a scandat numele lui Ceaușescu, limitându-se să aplaude. La plecare, ministrul Olteanu s-a oprit la el și l-a apostrofat: „Ce Gușă, te jenezi să participi la crearea atmosferei de entuziasm...?” Răspunsul lui prompt: „Consider că uniforma militară impune o anumită sobrietate în manifestări și în comportament”.

În 1988 era șef al Marelui Stat Major. Un prieten comun, la care țineam foarte mult, multiplul campion de motociclism Mihai Dănescu, fusese victima unui accident în urma căruia i se amputase un picior. Era necesar să fie trimis în RF Germană pentru a i se

confeționa o proteză. Ne trebuia valută vest, imposibil de obținut în condițiile de atunci. Mi-a spus să fac un raport. S-a dus cu raportul la ministrul Milea și nu s-a lăsat până n-a obținut toate aprobările.

Prin 1992, când generalul rus Lebed spunea că ocupă Bucureștiul cu Armata 14-a în 6 ore, l-am întrebat pe Ștefan, care era Comandantul Armatei de la Buzău, ce șanse de ripostă avem? Răspunsul lui a venit prompt: dați-mi proiectile perforante tip săgeată și nu ajunge nici pâna la Siret.

Om puternic și prieten pe care te puteai bizui în orice împrejurare. Făcut pentru cariera de comandant, de conducător. Inspira încredere celor din jur și celor pe care-i comanda.

Am fost colegi, mi-a fost șef când era la Marele Stat Major, i-am fost șef când eram ministru, dar tot timpul, indiferent de poziția noastră relativă, comportamentul său a fost egal: disponibil, atent și prevenitor când mi-a fost șef. De o loialitate ireproșabilă ca subordonat.

Patriotismul său era clocotitor. Îmi spunea uneori că pentru el contează trei elemente, indiferent de ordinea în care le așezi: credința în Dumnezeu, Țara și Mama sa, pe care o diviniza. În octombrie 1991, pe timpul acțiunii de reamplasare a Mormântului Ostașului Necunoscut pe vechiul loc din Parcul Libertății, în calitate de Comandant al Armatei a 2-a a organizat manifestări cultural-educative excepționale în Buzău – unde cortegiul a făcut popas o noapte - și pe tot traseul parcurs de la Mărășești.

Prestația în funcția de șef al Marelui Stat Major a fost exact ce trebuia pentru perioada respectivă. S-a opus cât a putut extinderii participării armatei la lucrări în economie. A forțat, dar cu succes limitat, modernizarea și eficientizarea MStM-ului. Îl nemulțumea și-l îngrijora situația de la Direcția Operații, neavând încredere în planurile operative elaborate de conducerea închisată și plină de morgă sterilă a acesteia. Era preocupat de situația care s-ar fi creat în cazul unei crize sau agresioni atipice îndreptate împotriva țării, în condițiile dotării precare cu mijloace de comunicație și de război radio-electronic și a lipsei de informații corecte la nivelul ofițerilor în legătură cu situația politico-militară reală din zona noastră geografică. A apreciat corect că un ofițer neinformați poate să cadă ușor pradă diversiunii. Consecințele se cunosc. Din păcate, prestația generalului Ștefan Gușă în fruntea MStM a fost prea scurtă, limitată de regimul politic totalitar și obstrucționată de conservatorismul celor câțiva generali care lucrau de decenii în MStM.

Rolul jucat în decembrie 1989 a fost pe ansamblu pozitiv, deși a fost atipic pentru un șef de Mare Stat Major. Nu avea ce căuta la Timișoara. Până la schimbarea sa abuzivă din funcție, a sugerat decizii care, dacă ar fi fost acceptate de CFSN s-ar fi evitat

pierderile inutile de vieți omenești de după 22 decembrie, iar diversiunea ar fi fost pusă sub control. A cerut să se interzică zborul oricăror aeronave militare sau civile. Nu a fost ascultat. Un avion civil TAROM și un elicopter militar au fost doborâte în condiții neelucidate nici până în prezent. A cerut să fie închise granițele, porturile și aeroporturile, măsură elementară în orice situație de criză. Nu a fost ascultat. A cerut să fie retrase grupurile de revoluționari de pe străzi pentru ca armata să poată acționa nestingherită împotriva diversiunii. Nu s-a acceptat. Când generalul Militaru a cerut în ziua de 23 decembrie – deși nu avea nici o competență – ajutor antitero de la sovietici, a intervenit ferm la Statul Major al Forțelor Armate Unite ale Tratatului de la Varșovia și la Statul Major al Armatei Ungare, să nu se trimită niciun fel de „ajutor militar”, spunându-le acestora și asigurându și CFSN-ul că Armata Română este în măsură să rezolve situația creată în țară.

După decembrie 1989, activitatea Generalului Gușă a fost conformă cu întreaga sa conduită. S-a adaptat noii situații și la comanda Armatei a 2-a a creat o structură operativ-strategică puternică, aptă să descurajeze acțiunile destabilizatoare din zona de responsabilitate, care cuprindea inclusiv județele Harghita și Covasna. Din nefericire pentru el, pentru familie și pentru Armata Română, cu toate eforturile făcute pentru a-l salva, un cancer de plămâni l-a răpus la o vârstă la care ar mai fi putut să facă mult pentru reforma din domeniul militar la care el visa încă de când era șef al MStMj.

O viață și o carieră de militar-diplomat, sub deviza PATRIE și ONOARE

Generalul locotenent dr. Cornel Paraniac

-----General de brigadă dr. Lucian FOCA

General locotenent dr. Cornel PARANIAC s-a născut la data de 29 iunie 1950, în orașul Comarnic (județul Prahova). După absolvirea, în anul 1969 (ca șef de promoție), a Liceului Militar „Dimitrie Cantemir” din Breaza, a urmat cursurile Școlii Militare de Ofițeri Activi de Artilerie din Sibiu, fapt ce a reprezentat cu adevărat începutul carierei militare, așa cum a ținut să precizeze *este instituția căreia îi treci pragul cu un aer încă de copil și pe care o părăsești ca bărbat adevărat, fiind avansat la gradul de locotenent la 23 august 1972. A absolvit apoi ca șef de promoție Academia Militară, obținând ulterior titlul academic de doctor în științe militare.*

La repartitiție, a ales garnizoana Ploiești, la Centrul de Pregătire al Cadrelor din Artilerie, iar după absolvirea Academiei Militare, garnizoana Brăila, unde a activat nouă ani, inițial în calitate de comandant de divizion, șef de stat major de regiment și apoi comandant.

A urcat rapid în ierarhia militară, fiind numit succesiv: șeful operațiilor, șef de stat major la Inspectoratul General al Artileriei, comandant al Brigăzii 8 Artilerie Mixtă (9 ianuarie 1990 - 23 ianuarie 1991), șef al Artileriei Trupelor de Uscat și loctiitor al șefului de stat major al Forțelor Terestre pentru pregătire de luptă și învățământ.

La data de 1 mai 1997, generalul Cornel Paraniac a fost numit în funcția de comandant al Armatei 1 din București, apoi de la 1 august 2000, după ce Comandamentul Armatei 1 s-a transformat în Comandamentul Corpului 1 Armată Teritorial, a rămas la conducerea acestuia.

În perioada 15 ianuarie 2001 - 1 decembrie 2004, generalul-maior (cu 2 stele) dr. Cornel Paraniac a îndeplinit funcția de comandant al Comandamentului 2 Operațional Întrunit „Mareșal Alexandru Averescu” (noua denumire a Armatei a II-a), din Buzău. A fost înaintat la gradul de general-locotenent (cu 3 stele) la 15 octombrie 2004.

La data de 1 decembrie 2004, generalul Paraniac a fost numit în funcția de reprezentant militar la NATO și UE în Reprezentanța Militară a României la NATO și UE (Bruxelles, Belgia), îndeplinind această misiune până la 12 decembrie 2007 când este rechemat în țară. A fost trecut în rezervă la data de 29 iunie 2008, după 41 ani de carieră militară.

Generalul de brigadă dr. Lucian Foca, comandantul Brigăzii de Informații Militare, este doctor în științe militare și absolvent al Colegiului Național de Apărare.

Întreaga activitatea și-a dedicat-o specialităților militare: cercetare și informații.

Generalul Paraniac este autor a peste 30 de studii, analize, articole apărute în diverse publicații românești și în străinătate, precum și a 7 lucrări de cercetare aplicate pe probleme specifice instituției militare. De asemenea, a fost decorat cu numeroase ordine și medalii.

Duminică, 5 octombrie 2008, în urma vizitei la casa părintească din Comarnic, de care s-a simțit legat o viață întreagă, a suferit un infarct, ulterior încetând din viață în seara aceleiași zile, la spitalul din Sinaia.

Dacă printr-o minune ar fi fost posibil ca generalul Paraniac să fi fost astăzi printre noi ar fi putut spune despre sine: **Am încercat permanent să fac totul cât mai bine!**

Islamul, o lume în schimbare (partea a II-a) *Geopolitica*

----- Colonel dr. Vasile Cerbu, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Percepția obișnuită despre țările musulmane este săracă și neclară. Un prim element în această privință îl constituie confuzia dintre statele arabe și cele musulmane. Lumea musulmană nu se reduce la statele arabe. Acestea din urmă se întind în nordul și nord-estul Africii-Maroc, Algeria, Tunisia, Libia, Egipt și Sudan-și în Peninsula Arabia: Siria, Liban, Irak, Iordania, Kuweit, Arabia Saudită, Yemen, Emiratele Arabe Unite, Oman, Qatar și Bahrein. De fapt, cei mai mulți musulmani nu sunt arabi. Cele mai mari țări musulmane sunt Indonezia, unde 87% din populația de 206 milioane este musulmană, Pakistan, Bangladesh și Iran, dar nici una dintre acestea nu este arabă. Numai unul din patru musulmani este arab.

Mari concentrări musulmane

Originile Islamului sunt arabe, dar comunitatea lumii musulmane este foarte diversă din punct de vedere istoric, politic, cultural, social. Ea cuprinde, de pildă, Ira-

nul, moștenitorul unei culturi străvechi, care a strălucit înaintea apariției Islamului. Sau țări din sudul Asiei, aflate multă vreme sub influența culturii hinduse. Prin urmare, lumea musulmană nu este și nu poate fi privită ca un tot omogen. Ea are, fără îndoială, în comun credința religioasă și o serie de atitudini, elemente de

comportament, de judecată și evaluare pe care le pre-determină această credință.

Există, după opinia lui Howard Lenter, *trei mari concentrări musulmane* în lumea de azi: nordul Africii, Orientul Mijlociu și Asia de Sud, fiecare cu particularități evidente. Țările musulmane din nodrul Africii sunt cunoscute sub denumirea generică de Maghreb, considerat Occidentul lumii islamice. Maghreb înseamnă în limba arabă „Soare-apune” și el cuprinde Tunisia, Algeria și Marocul. „Africa Minor”, cum a mai fost denumită regiunea aceasta de nord a continentului, este asemenea unei insule. În cadrul său domină Algeria, ocupată de francezi la 1830, ca un fel de consolă după înfrângerea suferită de Franța la încheierea perioadei napoleoniene. De altfel, această țară a fost considerată multă vreme o a doua Franță. În acest stat arab se vorbea, la nivel oficial, numai franceza până la începutul anilor '70. În această perioadă a început un program național de arabizare. Câteva ore pe zi, la televiziunea națională era un program special în arabă, în rest toate emisiunile erau în franceză. La școală, de asemenea, începea să se învețe în arabă, pentru că până atunci limba de predare era franceza. Pe stradă se vorbea în franceză și foarte puțini tineri știau araba. Programul mai sus menționat urmărea readucerea țării în matca tradițională a evoluției sale culturale. Marocul, ne spune Henri de la Bastide, „este într-un fel, *Bretania Islamului*”.

Se poate spune că deșertul izolează mai mult țările Maghrebului de Africa tropicală decât le izolează Mediterana de Europa. Conștiința acestei situații oarecum privilegiate se regăsește și la nivel psihologic: „*Noi suntem mediteraneeni care vorbesc araba*” este o frază des întâlnită printre conducătorii tunisieni.

Într-un mod particular se cere privită și lumea musulmană din sudul Asiei. O lume aflată într-o creștere demografică impresionantă, care se învecinează, însă, cu alte aglomerări umane foarte importante. De pildă, Pakistanul și India au, probabil, cele mai mari ritmuri demografice din lume.

Ambele state au un procent însemnat de tineri, care, prin număr și pondere în ansamblu populației, nu pot să nu producă prefaceri interne masive și să nu conducă chiar la o serie de convulsii. În Pakistan, 46% este formată din tineri sub 15 ani, iar în India, 35%.

Subcontinentul indian are pe întinderea sa trei aglomerări musulmane. Una în partea de nord-vest, Pundjab, una în sud-est, Bengalul Oriental, și cealaltă, Hyderabad-ul, chiar în inima Indiei. Din anii 1930, Liga Musulmană (creată în 1906 de către Muhammad Ali Jinnaj) reclamă crearea unui stat musulman distinct, revendicare încurajată la Londra, care vedea în noua mișcare o modalitate de a menține divizarea pe subcontinent și prelungirea dominației britanice. În perioada imediat următoare celui de-al Doilea Război

Mondial, ciocnirile dintre populația musulmană și cea hindusă au luat proporții, ceea ce a făcut ca parlamentul britanic să voteze la 15 august 1947 independența Indiei, împărțită în două state independente: India, care integra Hyderabadul, și Pakistanul, care, la rândul lui, era compus din două entități geografice-Pakistanul Occidental (Pundjab) și Pakistanul Oriental (Bengal)-separate de 1500 de kilometri de teritoriu indian. În 1971, cele două entități geografice devin două state de sine stătătoare.

Kashmirul-situat în partea de nord-vest, este un teritoriu disputat între India și Pakistan. India se bazează pe legitimitatea istorică, Pakistanul invocă majoritatea musulmană care trăiește în regiune. Conflictul a devenit și mai riscant, întrucât din 1998 cele două state sunt puteri nucleare.

În sfârșit, în ambele țări există puternice orientări fundamentaliste și radicale, numai că unele sunt de natură musulmană, altele hindusă. Este de așteptat ca aceste pasiuni să genereze conflicte, iar dacă avem în vedere și numărul absolut impresionant de tineri, putem conchide că această zonă va fi marcată în următoarele decenii de conflicte și stări prelungite de instabilitate.

State-pivot

Din punctul de vedere al geopoliticii, lumea musulmană are o semnificație majoră. Nu numai prin mărirea propriu-zisă. Țările acestei civilizații se întind pe trei continente și dețin zone-cheie din punct de vedere strategic. Prestigioasa revistă *Foreign Affairs* publică un studiu intitulat „Pivotal States and US Strategy”. Din totalul de nouă state identificate ca deținând o poziție de „pivot” de care Statele Unite trebuie să țină cont în elaborarea politicii externe, cinci aparțin universului islamic, Egipt, Indonezia, Algeria, Turcia și Pakistan. Celelalte state-pivot sunt Mexic, Brazilia, Africa de Sud și India. Ceea ce definește un stat-pivot este „capacitatea sa de a influența stabilitatea regională și internațională”. Statul-pivot este atât de important pentru regiunea în care este situat, încât prăbușirea lui ar proiecta o stare de haos cu mult peste granițele sale. În egală măsură dacă un astfel de stat cunoaște o perioadă de înflorire economică și stabilitate politică, acestea se răspândesc în toată zona. Deci care ar fi criteriile după care poate fi identificat un stat-pivot? Populația și o poziție geografică importantă, potențialul economic și mărimea statului (condiție necesară dar nu și suficientă). Cel mai important criteriu și oarecum o sumă a primelor patru este cel enunțat mai sus: capacitatea de a influența stabilitatea regională și globală. Provocările cărora trebuie să le răspundă aceste state nu sunt nici amenințarea comunismului (ca în timpul Războiului Rece) și nici agresiunea ex-

ternă, ci suprapopularea, emigrația, problemele mediului înconjurător, conflictele etnice și instabilitatea economică.

După prezentarea teoretică a trăsăturilor definitorii ale statelor-pivot, autorii articolului fac o analiză aplicată a fiecăruia dintre ele. Ne limităm, în acest capitol, la analiza statelor-pivot care aparțin lumii islamice.

În primul rând, datorită poziției geografice și a proximității față de regiunile bogate în petrol, *Egiptul* a jucat un rol important de-a lungul istoriei atât în dezvoltarea zonei, cât și în dinamica relațiilor dintre marile puteri. De acest lucru Statele Unite sunt perfect conștiente. Dovadă este că, Egiptul beneficiază de cel mai mare ajutor extern din partea SUA, (după Israel). Un exemplu convingător este importanța Egiptului pentru evoluția procesului de pace din Orientul Mijlociu. De asemenea, Egiptul este esențial pentru a susține planul american de a izola statele fundamentaliste din zonă, ostile Occidentului, deci de a menține un echilibru între elementele moderate și cele radicale din lumea islamică. Schimbarea orientării moderate și a celei pro-occidentale ar încuraja manifestări extreme în toate țările apropiate, de la Algeria până la Turcia.

Indonezia este una dintre cele mai dens populate zone ale lumii. Este un nod comercial important, deoarece deține controlul asupra unor rute de navigație esențiale pentru comerțul din zonă, iar resursele sale de petrol prezintă interes deosebit pentru Japonia și Statele Unite. O Indonezie instabilă ar destabiliza, economic și politic, întreaga Asie de Sud-Est.

Un rol de menținere a echilibrului între moderați și radicali în lumea islamică joacă și *Algeria*. În acest sens, Egiptul ar avea puține șanse de supraviețuire, în orientarea sa moderată și pro-occidentală, dacă Algeria, Marocul, Tunisia și Libia și-ar uni eforturile în vederea împlinirii unor obiective fundamentaliste. Prin proximitate, Algeria constituie o preocupare permanentă pentru Spania și Franța, primele care s-ar confrunta cu valurile de emigranți dinspre această țară și care ar suporta consecințele deteriorării mediului înconjurător. Mai mult, situația Algeriei influențează, în mod esențial, securitatea țărmurilor mediteraneene și a piețelor de petrol și de gaze naturale.

Importanța strategică a *Turciei* e chiar mai mare decât cea a Algeriei. Situată la o răscruce de civilizații, religii și rute comerciale, Turcia influențează situația din țări aflate la mii de kilometri depărtare de Bosfor. Cu atât mai importante devin problemele interne cu care se confruntă, precum presiunile demografice, rivalitățile etnice, renașterea fundamentalismului islamic, dar mai ales problemele externe. Dintre acestea cele mai importante sunt: rivalitatea cu Grecia, născută din problema controlului asupra Ciprului, controversa cu Siria referitoare la navigația pe Eufrat,

conflictele cu Irakul, alimentate de problema kurdă, relațiile delicate cu statele musulmane din Asia Centrală.

Pakistanul este încadrat în rândul statelor-pivot mai ales datorită exploziei demografice care îl face să ocupe unul dintre primele locuri în ierarhia mondială a populației, în al doilea rând datorită poziției geografice critice în Asia de Sud. Oricând este posibil ca divergențele de natură etnică și religioasă cu India să scape de sub control și să se transforme într-un conflict cu atât mai periculos cu cât ambele state dispun de potențial nuclear. Conflictul s-ar răspândi cu ușurință din Kashmir în Afganistan și încă mai departe, implicând, prin sprijinul acordat Pakistanului, întreaga lume musulmană.

Firește că lista statelor pivot nu este exhaustivă, iar selecția operată nu e definitivă. Mai important este efortul de a face un asemenea demers, de a înțelege și de a explica de ce, într-o anumită perioadă, din acest punct de vedere unele state sunt mai importante decât altele.

Potențialul strategic al petrolului

Pe lângă poziția-geografică, importanța geopolitică a lumii islamice este susținută, deopotrivă, și de existența, din abundență în acest spațiu, a unei bogății vitale pentru civilizația contemporană- petrolul și gazele naturale. Petrolul este hrana civilizației moderne: circa 70% din totalul consumului mondial de energie este asigurat în momentul de față de către aceste resurse naturale.

Principală regiune petrolieră a lumii, Orientul Mijlociu, are și alte avantaje. Petrolul din această regiune are o vâscozitate redusă, se află la adâncimi foarte mici (în medie între 300 și 2000 m), concomitent cu o foarte bună plasare geografică a zăcămintelor, în proximitatea Golfului Persic. De aceea, petrolul exploatat aici este un produs competitiv, mai căutat decât cel produs în alte zone ale lumii.

Toate acestea creează un atu formidabil țărilor din zonă, conferindu-le nu numai o putere economică prin vânzarea petrolului, dar și o influență politică cu certe dimensiuni strategice. Așa cum subliniază și C.W. Henderson, în timpul Războiului din Golf (1991) SUA și-au putut pune în valoare superioritatea tehnicii militare. În conflictul din 1973, dintre Israel și vecinii arabi, SUA au fost vulnerabile la presiunea pe care o reprezenta amenințarea cu instituirea embargoului de către statele arabe. În acel moment, SUA își asigurau aproximativ jumătate din consumul lor de petrol din această regiune.

Este foarte important de subliniat că descoperirea de noi rezerve este departe de a diminua importanța acestui atu indiscutabil al Islamului. Dimpotrivă, am spune. Nu putem face, în acest context, în nici un fel

abstracție de zăcămintele din zona Mării Caspice, care „ascund rezerve de gaze naturale și petrol față de care cele din Kuwait, Golful Mexic sau Marea Nordului par nesemnificative”. Descoperirile spectaculoase făcute în ultimii ani în această regiune situează Marea Caspică printre marile regiuni deținătoare de rezerve petroliere, alături de Golful Persic, Golful Mexic, Sahara etc. Cu Marea Caspică se învecinează și Rusia, este adevărat. Dar aproape trei sferturi din vecinătățile acestei mări sunt formate din țări islamice sau cu preponderență islamică: Azerbaidjan, Iran, Turkmenistan, Kazahstan.

Africa are o pondere de 7,2% din rezervele mondiale de petrol, dar în cadrul acestei ponderi rolul decisiv revine tot unei țări musulmane -Libia-, care deține aproximativ o treime din aceste rezerve, precum și altor state islamice, cum ar fi Algeria, Egiptul, Marocul.

În spațiul Asiei de Est și Sud-Est, Indonezia, deci tot o țară musulmană, deține considerabile rezerve de petrol, printre cele mai importante din regiune.

Firește, interesant de discutat ar fi și modul cum valorifică lumea islamică acest extrem de important avantaj. Cert este că statele islamice care dețin rezerve importante au construit și mari unități de prelucrare a petrolului, ele exportând nu numai materie primă, ci și produse prelucrate.

Un rol important în prefigurarea unei politici mondiale a petrolului l-a avut crearea în 1960, la Bagdad, a Organizației Țărilor Exportatoare de Petrol (OPEC), care includea următoarele țări: Iran, Irak, Kuwait, Arabia Saudită și Venezuela. Acestor țări li s-au alăturat mai târziu Quatarul (1961), Indonezia (1962), Libia (1962), Emiratele Arabe Unite (1967), Algeria (1969), Nigeria (1971), Ecuador (1973). Această organizație nu cuprinde, după cum se observă, numai țări islamice, dar ea este alcătuită în principal din aceste state și a avut un rol important în coordonarea eforturilor pentru a impune lumii dezvoltate anumite prețuri, măsuri de protecție a propriilor rezerve etc.

În orice caz, petrolul constituie pentru statele musulmane o armă strategică. Este suficient să aruncăm o privire asupra ultimelor decenii pentru a constata acest lucru, începutul anilor '70 este marcat de criza petrolului, care a reprezentat un prim mare șoc pentru lumea dezvoltată. Promptitudinea cu care a reacționat nu numai America, ci lumea dezvoltată în ansamblul ei la ocuparea Kuweitului de către Irak, în 1991, a avut drept principală explicație protejarea surselor de aprovizionare cu petrol.

Un lucru este cert: de câte ori a intervenit o criză de o anumită amploare în lumea islamică, ea a luat forma unei crize globale. Fapt care vorbește de la sine despre importanța -inclusiv în plan strategic și geopolitic- acestui spațiu. După cum am încercat să arăt, arma petrolului nu este doar una potențială. Dar tot atât de

adevărat este că ea prezintă potențialități, inclusiv în plan geopolitic, ce nu au fost neapărat împlinite.

Vectorul creșterii demografice

Am insistat până acum asupra a doi factori esențiali, care conferă lumii islamice o importanță geopolitică de netăgăduit: poziția geografică și existența din abundență a petrolului, ca armă strategică. Lor li se adaugă un al treilea factor cel puțin la fel de important, populația. Fiecare regiune are atuuri geopolitice, între care unul se poate detașa prin semnificația sa aparte. De pildă, regiunea Asia-Pacific este propulsată de rezultatele spectaculoase pe care le-a obținut în creșterea economică, iar Rusia de marile sale bogății naturale, ca și de imensa sa întindere geografică. „Renașterea islamică -subliniază Samuel Huntington- a fost alimentată de rate spectaculoase ale creșterii populației.” Dacă vom analiza evoluția lumii islamice în ultimele decenii putem spune, fără teama de a greși: creșterea demografică este vectorul geopolitic principal care conferă importanță acestui spațiu în lumea de astăzi și de mâine. Înainte de a încerca o argumentare a acestei aprecieri, să reamintim că, în sine, populația, creșterea ei accentuată, nu reprezintă neapărat un atu. Există cazuri în care numărul mare de locuitori poate genera chiar mari probleme și tulburări. De ce considerăm, totuși, că populația reprezintă un atu, un instrument pe care lumea musulmană îl va folosi pentru creșterea propriei influențe?

Primul argument este că, în acest caz, ea se cuplează cu alte două atuuri despre care am vorbit mai sus și, astfel, se pune în valoare ca instrument geopolitic. Fără avantajele indiscutabile pe care le dau existența petrolului și disponerea lumii islamice pe spații cu certă importanță strategică, populația musulmană, chiar cunoscând ritmuri de creștere considerabile, nu ar putea reprezenta un mijloc de expansiune, ci ar genera doar turbulențe și tensiuni.

În același timp, nu putem omite faptul că populația musulmană crește, în timp ce populația din regiunile învecinate sau din alte zone ale lumii stagnează sau chiar scade, ceea ce conduce la schimbări extrem de importante ale raporturilor demografice din lumea de astăzi, în favoarea populației musulmane. În mod constant, rata de creștere demografică din statele musulmane este net superioară aceleia din alte țări. De pildă, între 1965 și 1990 rata anuală a creșterii demografice la nivel mondial a fost de 1,85%. În statele musulmane, această rată s-a situat între 2 și 3%, uneori depășind chiar acest prag. Rezultatul de ansamblu este că ponderea populației musulmane în ansamblul populației lumii a crescut vizibil. În 1980, musulmanii constituiau aproximativ 18 % din populația lumii, în 2000, circa 20%, iar în 2025 vor reprezenta aproape

30%. Nu este nevoie să arătăm de ce o populație având o pondere de aproape o treime din populația globului va avea o altă greutate politică decât una reprezentând 18%, în condițiile în care atuurile ei, exprimate în poziția geografică și deținerea celei mai mari părți din rezervele mondiale de petrol, nu s-au diminuat, ci au crescut în importanță.

Din punct de vedere geopolitic, densitatea demografică superioară generează o presiune foarte mare la granițele lumii islamice, mai ales la acele granițe care despart această lume de țări și regiuni unde rata de creștere demografică este mai redusă. Așa se explică tensiunile și conflictele din spațiile iugoslav și rus. Ceea ce nu înseamnă că presiunea demografică, reală, este singura explicație a conflictelor respective. Dar populația este vehiculul multor altor interese și prin ea acestea se pot realiza.

În Sudan, o confruntare sângeroasă a avut loc între musulmanii din nord și creștinii din sud. Un conflict similar a intervenit în Nigeria, conflict care a evoluat până la limita unui proces de secesiune. În Tanzania, partea continentală (creștină) și insula Zanzibar (preponderent musulmană) au fost, de asemenea, la un pas de secesiune. Tensiuni între creștini și musulmani au existat și în Kenya. Eritreea, preponderent musulmană, s-a separat în 1993 de Etiopia majoritar creștină, dar în care a mai rămas totuși o numeroasă populație musulmană.

Toate acestea par palide pe lângă potențialele conflicte din Asia de Sud, între populația musulmană și cea hindusă. În multe privințe, recentul conflict între două populații cu mari creșteri demografice și pe spații cu o considerabilă densitate demografică. De o parte și de alta a subcontinentului indian se află două state musulmane. La est, Pakistanul, cu o populație de peste 135 de milioane de locuitori și o suprafață de 800.000 de kilometri pătrați, și, la vest, Bangladesh, cu o populație asemănătoare, dar cu o suprafață de 143.000 de kilometri pătrați (deci, considerabil mai puțin decât suprafața țării noastre). Lor li se adaugă un alt „stat”, de existența căruia se amintește mai puțin: este vorba despre populația musulmană de 100 de milioane de locuitori care trăiește în interiorul statului indian. Nu peste multă vreme India va fi cel mai populat stat al lumii, el urmând să atingă la mijlocul secolului XXI circa 1,5 miliarde de locuitori, depășind China. Populația musulmană va crește și ea în ritmuri de acum specifice. Și să nu uităm că numai în această regiune ea numără în prezent circa 350 de milioane de oameni.

În statele occidentale trăiesc circa 20 de milioane de musulmani, o parte importantă a acestei populații aparținând clasei de mijloc. Evaluările spun că din rândul acestui segment de populație se vor ridica membri ai elitei politice și economice, care vor avea un cuvânt de spus în decizia strategică de mâine.

Renașterea islamică

Menționăm la începutul materialului despre modul oarecum stereotip în care este percepută lumea musulmană. Un element al acestei imagini standard este reprezentat de „fundamentalismul” islamic, văzut ca o mișcare paralelă cu modernitatea epocii contemporane, ca o orientare nu de puține ori violentă.

Samuel Huntington încadrează „fundamentalismul” într-un concept mai larg: renașterea islamică, proces considerat de autor „la fel de semnificativ” ca și revoluția americană. Revoluția Franceză sau Revoluția din Octombrie, fenomen „similar și comparabil cu Reforma protestantă: fundamentalismul islamic, conceput în general ca Islam politic, este doar o componentă a renașterii mult mai extinse a ideilor, practicilor și retoricii islamice și a reînțoarcerii la Islam a populațiilor musulmane”.

Vom insista asupra acestui concept, așa cum este conturat de autorul american, pentru că el ne ajută să înțelegem mai bine și mai adecvat „fundamentalismul” islamic, precum și o parte din procesele care au loc în lumea musulmană.

Renașterea islamică ar fi o formă de modernizare a lumii musulmane, o cale specifică de a pune în valoare potențialul de dezvoltare și de afirmare al acestei lumi: ea nu este numai intelectuală și culturală, nu este nici numai politică, ci vizează, în primul rând, o „reconstrucție a societății”.

Se numește islamică pentru că este concepută în strânsă legătură cu doctrina și valorile acestei religii. „A importa instituții sociale și politice de neatins releva un oficial saudit, poate fi mortal- întrebați-l pe Șahul Iranului. Islamul este pentru noi nu doar o religie, ci și un mod de viață. Noi, saudiții, dorim să ne modernizăm, însă nu neapărat să ne occidentalizăm.”

Huntington face o paralelă între Revoluția Islamică și cea marxistă, ele având în comun „o viziune a societății perfecte”, „încrederea în schimbarea fundamentală”, precum și între Revoluția Islamică și revoluția protestantă, întrucât ambele reprezintă reacții la stagnarea și corupția instituțiilor existente; pledează în favoarea unei forme mai pure și mai revendicative a religiilor; predică munca, ordinea, disciplina; face apel la oamenii din clasa de mijloc, dinamică și în plină afirmare”.

Un lucru este sigur, această mișcare a condus la o serie de rezultate și, oricum, ea nu poate fi ignorată. Majoritatea analiștilor, chiar dacă au păreri diferite asupra acestei mișcări, par a fi de acord că orice țară cu o populație preponderent musulmană era mult mai islamică și islamistă din punct de vedere cultural, social și politic în 1995 decât cu cincizeci de ani mai devreme.

Asupra urmărilor renașterii islamice pot exista dife-

rite puncte de vedere. Ni se pare mult mai instructiv să analizăm modul cum a fost gândită și aplicată strategia care a ghidat această mișcare. O strategie elaborată cu inteligență politică certă, cu o ingeniozitate care nu poate scăpa. Vom insista asupra priorităților acestei strategii, cel puțin așa cum apar ele în sistematizarea lui Huntington, deoarece ele ar putea fi menționate oricând într-o bibliografie a realismului pe care îl implică orice proces de persuasiune socială și politică.

Numitorul comun al tuturor acțiunilor inițiate de grupările islamiste l-a reprezentat constituirea unor structuri ale societății civile sau „ocuparea” instituțiilor deja existente ale societății civile laice. Aceste noi structuri au preluat, în mod neoficial, dar efectiv, multe dintre atribuțiile unor instituții de stat, interpunându-se practic între conducerea statului și cetățean. Ele au creat școli, spitale, instituții de asistență socială. Structuri active, cu o vădită conotație umanitară; așa încât la cutremurul din 1992 din Egipt „se aflau pe străzi ore întregi, împărțind mâncare și păături, în timp ce eforturile de ajutorare din partea guvernului întârziiau să apară”. În Indonezia, după opinia lui Huntington, s-a constituit un „*Welfare state* religios în interiorul statului laic”, care procură servicii „de la leagăn la mormânt”, în domeniul învățământului, al sănătății, al asistenței sociale.

Într-o societate puternic ierarhizată și puternic polarizată, asemenea inițiative vin în întâmpinarea unei nevoi reale de sprijin material, dar și de compasiune umană, ele arată că s-ar putea și altfel, cultivând un fel de adversitate implicită sau chiar deschisă la adresa guvernelor. Organizațiile islamiste au plămădit, astfel, în timp, o stare de spirit în care atitudinea politică propriu-zisă, hrănită de valorile Islamului, și-a putut înfige, durabil, rădăcinile.

Este interesant să analizăm și care a fost publicul-țintă (cum am spune în termenii teoriei comunicării) al acestei strategii. În prim-plan s-au situat studenții și intelectualii. Prima etapă a procesului de islamizare politică a fost reprezentată de câștigarea controlului de către fundamentalisti asupra organizațiilor studențești. Universitățile au reprezentat o prioritate absolută, iar o primă breșă în mediul universitar s-a făcut deja în anii '70. De-abia în anii '90 a apărut „a doua generație indigenizată” de studenți pregătiți în limba lor maternă, modelați în lumina valorilor islamiste. Așa cum arată un studiu citat de autorul american, liderii islamiști au următoarele caracteristici:

- sunt tineri, majoritatea având între 20 și 30 de ani;
- 80% dintre ei sunt studenți sau proaspeți absolvenți;
- peste jumătate provin din elita colegiilor sau din cele mai cerute domenii de specializare, cum ar fi medicina și ingineria;
- peste 70% provin din segmentul de jos al clasei de

mijloc, deci cu „origini modeste, dar nu sărace”, și reprezintă prima generație în familia lor care a urmat învățământul superior;

- majoritatea și-au petrecut copilăria în orașe mici sau în zone rurale, dar au devenit rezidenți ai marilor orașe.

În același grup de prioritate au intrat și femeile, acțiunea grupurilor islamiste obținând și în această zonă socială o influență considerabilă. De ce am insistat asupra acestor categorii sociale? Pentru că, potrivit studiilor de specialitate, aceste două categorii sunt cele care au impactul hotărâtor asupra opiniei publice. În cazul lumii musulmane, prioritatea menționată are o rezonanță anume, întrucât proporția tinerilor (cei între 15-24 ani) a crescut, în majoritatea țărilor din acest spațiu depășind 20% din totalul populației. Cu alte cuvinte, cei care au elaborat strategia au ținut cont și de achizițiile din domeniul studierii opiniei publice, dar au avut în vedere și evaluări serioase privind evoluția demografică atunci când și-au fixat prioritățile.

Mai este un lucru care s-ar cuveni menționat. Perioadele revoluționare din istoria omenirii, indiferent că este vorba despre Revoluția Franceză, cea americană sau oricare alta, coincid cu o proporție mult mai ridicată decât de obicei a tinerilor în structura de ansamblu a societății. Această pondere creează și o stare de spirit în direcția schimbării. Creșterea atât de evidentă a ponderii tineretului în structura de ansamblu a populației din țările arabe va crea, nu e nici o îndoială, o presiune în favoarea unei prefaceri în concordanță cu opțiunile sociale și politice ale tinerilor. Deci faptul că grupările islamiste au reușit să-i influențeze atât de profund pe tineri ne oferă și un indiciu despre ce schimbări urmează să aibă loc în acest spațiu.

O a doua categorie de public-țintă este reprezentată de oamenii din clasa de mijloc de la orașe, care alcătuiesc cea mai mare parte a populației active. Ei provin din grupurile tradiționale de comercianți și patroni de mici afaceri, dar mai ales dintre reprezentanții de prestigiu ai intelectualității: avocați, medici, ingineri, profesori, funcționari de stat, față de care islamiștii au manifestat o preferință vădită.

În sfârșit, este vorba despre păturile defavorizate care au migrat spre oraș, oameni în căutare de destin, cetățeni lipsiți adesea de speranță și pierduți în suburbiile unor metropole precum Cairo, Ankara, Alger etc. Islamul a oferit o nouă identitate acestei noi mase dezrădăcinate. Pe de altă parte, „cei călcați în picioare și deposeați” s-au simțit atrași de chemarea Islamului la dreptate, iar cei care fac abstracție de această dimensiune a Coranului sau de efectul devastator pe care l-au avut guvernele corupte din aceste țări asupra sufletelor populației întregi, dar mai ales asupra milioanele de țărani care au triplat populația marilor metropole musulmane, nu vor înțelege mare lucru nici din

influența grupurilor islamice, nici din cauzele reale ale „fundamentalismului” islamist.

Moștenirea Atatürk

Lumea musulmană este masivă, este bogată (cel puțin în resurse), se află în expansiune datorită unui ritm de creștere demografică situat în medie între 2 și 3%, care asigură dublarea populației cam la 50 de ani. Dar lumea musulmană nu poate reprezenta, cel puțin în această perioadă, un model de dezvoltare. Ea nu propune nici măcar o țară care să fi înregistrat ritmuri constante ale creșterii economice, să fi asigurat un standard de viață rezonabil locuitorilor săi, într-un cuvânt, să inspire și alte state în alegerea strategiilor de dezvoltare viitoare. Aici putem identifica principala vulnerabilitate a lumii musulmane. Cauzele acestui adevăr dureros, sunt, neîndoiește, multiple. Nu o să insistăm asupra lor. O să cităm o voce autorizată, care s-a pronunțat cu privire la cauza declinului civilizației musulmane, atât de înfloritoare cândva.

Istoricii spun că apogeul Islamului s-a situat între secolele VIII-XII, în ceea ce privește declinul, unii autori vorbesc de veacul al XIII-lea, alții de veacul care a urmat. Fernand Braudel face aici o distincție extrem de importantă între „sfârșitul unei preponderențe” și „sfârșitul unei civilizații”. Sfârșitul preponderenței a avut loc în secolul al XIII-lea, dar declinul dramatic al civilizației musulmane a intervenit în secolul al XVIII-lea, în momentul în care a ratat revoluția industrială, „prima revoluție capabilă să facă lumea să progreseze cu viteza fantastică a mașinii. Acest insucces nu a determinat moartea Islamului ca civilizație. El a rămas în urma Europei doar cu două secole, dar ce secole!”

Lumea musulmană este confruntată din nou, la un interval de câteva secole, cu o problemă de alegere. De alegere între tradiție și forțele noi ale progresului și modernizării. Până acum alegerile au fost, cum a reieșit din cele prezentate mai sus, neinspirate și au marcat declinul vizibil al unor importante cicluri de afirmare a acestei civilizații. Rămâne de văzut care va fi alegerea actuală a acestei lumi sau a unor țări importante din cadrul său.

Am dori să menționăm că istoria lumii musulmane oferă și o pagină extrem de instructivă, când alegerea s-a făcut într-adevăr cu fața la viitor. Este vorba de adevărata lecție de modernitate și vizionarism pe care a oferit-o Mustafa Kemal Atatürk, întemeietorul Turciei moderne, atunci când s-a desprins într-un mod radical de nostalgia și seducția unui imperiu bolnav și ruinat, a pus bazele unui stat secularizat, ale unui sistem juridic de inspirație occidentală și ale unui sistem de învățământ adecvat contemporaneității și cerințelor sale. Astăzi, Turcia este unul dintre cele mai dinamice state musulmane, care, fără a abandona credința religioasă, a înțeles că statul și conducerea modernă tre-

buie orientate de alte criterii și valori decât cele religioase.

În alegerea pe care lumea Islamului urmează să o facă, ceea ce am putea numi „moștenirea Atatürk” este sau ar trebui să fie un foarte important punct de luare-aminte. Este important ca lumea modernă să nu considere, așa cum avertizează Akbar S. Ahmed, „*în mod simplist, islamismul drept un nou dușman, un fel de reeditare a comunismului*”, dar este la fel de important ca și lumea islamică să nu se adâncească în propria tradiție, desprinzându-se, încet, dar sigur, de modernitate și rigorile ei. Este de apreciat preocuparea din cadrul lumii musulmane de a reconstrui ideea de dreptate și integritate, care definesc, între altele, civilizația clasică islamică, dar este de semnalat riscul pe care îl implică revenirea la ritualuri și la fixarea drept fundamente ale comportamentului și civilizației doar a celor cinci stâlpi ai Islamului, care reprezintă, totuși, expresia unei alte epoci istorice.

Orice reconstrucție și intenție de reconstrucție afirmate pe solul lumii islamice nu pot face în nici un fel abstracție de „moștenirea Atatürk”. Chiar și cei care ar propune o respingere, fie și numai implicită, a acestei moșteniri nu pot nega faptul că ea a rodit din punct de vedere istoric. A ignora o asemenea experiență plină de învățăminte înseamnă asumarea riscului de a reconstrui doar pe terenul tradiției îndepărtate, înseamnă a condamna într-un anume fel lumea islamică la o existență care impune prin masivitate și forță numerică, dar nu prin strălucire și, deci, prin atractivitate.

Renașterea islamică sau Islamul politic?

Atacurile din 11 septembrie asupra World Trade Center și sediului Pentagonului au generat, printre altele, un interes marcat pentru Islam, pentru ideile și credințele care întemeiază această religie. A existat o adevărată invazie de cărți și articole pe tema Islamului, librăriile din marile centre universitare americane precum Harvard au organizat rafturi speciale cu lucrări dedicate acestei problematici, listele electronice de discuții au fost saturate cu aceleași preocupări, vânzările Coranului au înregistrat cote nebănuite, *talk-show-uriile* au acaparat subiectul, filmele care aveau în scenariu atacuri ale unor teroriști islamiști, dar realizate înainte de atacurile propriu-zise -cum ar fi *Starea de asediu* (1998)- au reintrat în atenția publicului și au înregistrat un succes de casă nesperat, cu mult mai mare decât în anul lansării. Cărțile sau articolele publicate înainte de septembrie 2001 care vorbeau despre „Jihad” ca reacție unitară, fundamentalistă, antimodernizatoare în fața forțelor integratoare ale lumii contemporane, în fața tendințelor spre globalizare, au fost redeschise, republicate, considerate „profetice”.

Presiunile, inclusiv cele de natură comercială, ne-

cesitatea de a răspunde rapid interesului public din ce în ce mai pronunțat, de a furniza subiecte mass media în termenii pe care le preferă acestea -senzațional, exotic, neobișnuit- au constituit un teren fertil pentru stimularea confuziei mai mult decât a înțelegerii, pentru răspândirea sau consolidarea stereotipurilor ostile, pentru promovarea gândirii „noi sau ei”, „noi împotriva lor”, „Islam vs. Occident”. Specialiștii, cercetătorii și publicul larg au redescoperit conceptele de „renaștere islamică”, „Islam politic”, „fundamentalism islamic”, „Islam militant” și, de multe ori, le-au asimilat unor fenomene de ultimă oră, chiar dacă ele se coagulaseră cu mult timp înaintea atacurilor din 2001. Anxietatea de masă, născută în urma evenimentelor, a fost exploatată de către mass media, dar invazia de informații pe această temă a prilejuit o asimilare trunchiată, deformată, a condus chiar la degradarea cunoașterii Islamului.

În acest context, este de remarcat faptul că sintagmele „Islam politic” sau „fundamentalism islamic” sunt din ce în ce mai mult preferate celei de „renaștere islamică”. Aspectele legate de revirimentul credinței la nivel individual, de respectarea preceptelor religioase în viața privată și socială sunt mai puțin analizate, și proeminență capătă aspectele politice, cele legate de „islamizarea” politicii, a statului în general. Iar după aceea totul este reformulat din perspectiva unui conflict religios, a unei rivalități de durată între civilizația iudeo-creștină și cea islamică.

Potrivit anumitor interpretări, Islamul politic ar fi antimodern, antioccidental (mai nou, antiamerican), fanatic, intolerant, ar reprezenta o închidere a lumii islamice în tradiție, o întoarcere în trecut. Un articol relativ recent dedicat „fundamentalismului islamic” nu face, de exemplu, diferențierea între Islam, fundamentalism islamic, renaștere islamică și vorbește despre toate acestea, dar sub denumirea generală de mișcare islamică radicală: „mișcarea islamică radicală este un fenomen modern, parte a unui proces mai amplu de revigorare religioasă în interiorul lumii islamice, legat în mod organic de câteva alte tendințe. Are rădăcinile în ciclurile de renaștere specifice religiei islamice, este o reacție la criza severă a modernității și coincide, în același timp, cu ascensiunea liderilor carismatici, caracterizați de discursuri cu inflexiuni profetice. Este o ideologie politică și o mișcare de reformă religioasă, încorporând elemente sociale de protest împotriva unei ordini mondiale opresive și un proces de căutare a identității de către musulmanii dezavantați.”

Simultan cu această schimbare de denumire, procesele care au loc astăzi în lumea islamică nu sunt asimilate celei de-a doua renașteri islamice, nu sunt considerate un fel de continuare firească a unor fenomene care au apărut din anii '80; ele sunt văzute ca fiind cu totul noi, corelate cu noile orientări și eveni-

mente de pe scena politică internațională, cauzate sau alimentate de acestea.

O triplă amenințare: politică, demografică și de civilizație

Sintagma „Islam politic” a fost adoptat de către specialiști -mai ales occidentali- cu referire la pătrunderea preceptelor religioase în sfera laică a politicii, la utilizarea Islamului religios în scopuri politice. Cauzele acestui reviriment diferă de la o țară musulmană la alta, dar există o serie de catalizatori comuni. Câțiva dintre aceștia sunt sistematizați de John Esposito. În primul rând, naționalismul laic - în special naționalismul arab- nu a reușit să creeze un sentiment al identității sociale și nici nu a construit premisele unor societăți stabile, prospere. Eșecul mișcărilor naționaliste, post-coloniale în lumea musulmană a fost marcat de înfrângerea forțelor arabe de către Israel în 1967. În 1971, războiul civil din Pakistan, care a condus la crearea Bangladesh-ului, a compromis ideea potrivit căreia orientarea naționalistă are capacitatea de a menține laolaltă o comunitate diversă din punct de vedere etnic și lingvistic. Evenimente similare, cu rol de catalizator, s-au petrecut și în Liban, Iran, Malaezia (revoltele din 1969). La eșecul programelor naționaliste s-a adăugat eșecul guvernelor socialiste.

Încercările de laicizare și de modernizare a societății, orientările pro-occidentale, îmbrățișarea modelelor occidentale de dezvoltare s-au dovedit inadecvate din punct de vedere politic, au slăbit sistemul social, au subminat identitatea și țesutul social al țărilor musulmane.

Încercările de modernizare nu au condus în mod inexorabil -așa cum ar fi prevăzut unele modele occidentale- la laicizare progresivă, occidentalizare, democrație liberală și prosperitate ci, în cele mai multe dintre cazuri, au adus sărăcie, decalaje, rupturi sociale. *Leadearship-ul* anilor '80 a adus lumea musulmană în condiția în care era „modernă, dar numai de fațadă, era islamică, dar numai de fațadă”.

La distrugerea țesutului social au contribuit și fenomene precum urbanizarea, industrializarea rapidă, exploziile demografice, modificarea tendințelor demografice, accentuarea decalajelor socio-economice, dislocările de populație în urma diverselor conflicte. În încercarea de a se opune ascensiunii statului modern, laic. Islamul a constituit și o modalitate de coagulare a societății civile, din acest punct de vedere ajungându-se chiar la un paradox: de la o simplă tentativă de coagulare, Islamul politic a ajuns să preia multe dintre funcțiile societății civile.

O dată cu succesul Revoluției Islamice din Iran (1978-1979), în lumea occidentală s-a răspândit tot mai mult temerea că revoluția va crea un model ce va fi exportat în toată lumea islamică, mai ales în Orien-

tul Mijlociu. Cu toate acestea, relevă Esposito, rădăcinile acestei mișcări de reviriment nu le-au constituit evoluțiile politice din Iran, ci a fost vorba despre o „reafirmare globală a Islamului”, despre „o mișcare care se coagulase deja din Libia până în Malaezia”. În anii '80, pe fondul unor evenimente reale în care au fost implicați islamiști militanți -luări de ostatici, blocări de ambasade, deturnări de avioane, asasinat politice, răsturnări de guverne-, a început un proces de „demonizare” a Islamului, prin care s-a ajuns la următoarea ecuație: Islam = fundamentalism = terorism și extremism.

După prăbușirea Uniunii Sovietice și a comunismului, Statele Unite au fost confruntate nu cu un „vid de putere”, ci cu un „vid de amenințare”. Vidul de amenințare a stimulat un proces de căutare a unor noi inamici. Pentru unii, noua amenințare o constituie ascensiunea Uniunii Europene sau succesul economic japonez. Din ce în ce mai mult însă, lumea islamică pare a constitui amenințarea iminentă, o triplă amenințare, de natură politică, demografică și de civilizație deopotrivă. Amenințare politică, în sensul că ar propune un proiect politic concurent, ar constitui o contrazicere a teoriilor cu privire la inevitabilitatea democrației liberale. Amenințare de civilizație, în sensul posibilității de articulare a unei mișcări pan-islamice, cu centrul de greutate în Iran și în Sudan. O amenințare demografică, creată de exploziile demografice din țările musulmane, în urma cărora populația musulmană a trecut de un miliard, creând presiuni la granițele cu statele învecinat - musulmane sau nu - ori luând cu asalt Occidentul, mai cu seamă Europa.

Nu „ciocnirea civilizațiilor”, ci „ciocnirea intereselor”

Punctele de vedere cu privire la posibilitățile unei „amenințări globale” din partea Islamului sunt contrazise sau completate de unele perspective nuanțate care, de exemplu, atrag atenția asupra faptului că lumea islamică este, într-adevăr, întinsă, masivă, dar nu constituie o entitate-monolit. Edward Said, unul dintre cei mai cunoscuți specialiști în lumea orientală, arăta în celebra sa carte din 1979, *Orientalism*, că încercările Europei de a privi Islamul drept o singură entitate-gigant datează din perioada în care Islamul începuse să fie considerat o amenințare la adresa Europei creștine (Evul Mediu târziu). Relatările istoriografice sau ficționale despre lumea orientală au condus la articularea unui sistem de reprezentări, prin prisma cărora „Orientul” a devenit o imagine în oglindă, dar imperfectă, degradată, inferioară, a Occidentului. „Orientul” a devenit o etichetă, o generalizare frapantă, care se referă la un tot unitar, la o entitate monolitică. În cel mai bun caz, „Orientul” a fost redus la elementele sale cele mai exotice (cum ar fi hare-

mul), iar în caz extrem a fost echivalat cu fanatismul și înapoierea. În articolul din 2002, Said își reia ideile cu privire la acest proces de stereotipizare, dar cu referire la contemporaneitate, și relevă faptul că sfârșitul Războiului Rece și necesitatea de a produce noi dușmani de ampolare au condus la revigorarea vechilor clișee religioase cu privire la un Islam violent, antimodern, irațional, înapoiat și monolitic.

Abordări de genul celei propuse de Edward Said evidențiază complexitatea și diversitatea - culturală, religioasă, politică - a lumii islamice, în ciuda unei orientări „islamice” comune. Interpretările pe care le dau musulmanii propriei religii diferă de la o țară la alta, iar modul în care preceptele religioase penetrează viața individului și societatea este, iarăși, diferit. Există deosebiri între suniți și șiiți, dar și în interiorul acestor ramuri. În țările musulmane din Asia Centrală predomină sufismul, o altă ramură a credinței islamice, caracterizată mai degrabă de un discurs moderat și progresist. Ascensiunea -reală- a extremismului și radicalismului este contrabalansată de ceea ce se cheamă „Islamul liberal”, chiar dacă atenția, atât a specialiștilor, cât și a publicului larg, se îndreaptă mai ales asupra gândirii și mișcărilor islamice radicale. „Islamul liberal” este preocupat de teme precum democrația, separarea religiei de politică, drepturile femeilor, libertatea de gândire și de expresie, având multe puncte de intersecție cu liberalismul occidental. Argumentul celor care îmbrățișează această orientare este acela că atât musulmanii ca persoane individuale, cât și religia în ansamblu ar beneficia de pe urma reformelor și a existenței unor societăți mai deschise.

Din punct de vedere politic, există forme de organizare diverse. Arabia Saudită, Libia, Pakistanul, Iranul sunt toate denumite „state fundamentaliste”, dar această etichetă nu spune totul despre orientarea lor. Arabia Saudită este o monarhie absolută conservatoare, Libia este o republică socialistă condusă încă de un dictator militar. Apoi, este frecventă asocierea dintre fundamentalism și antiamericanism, fapt care, în cazul Libiei și Iranului, a fost declarat public de către oficialii acestor state; în același timp, Pakistanul, Arabia Saudită, Kuweitul, Egiptul au fost, de-a lungul timpului, aliați apropiați ai Statelor Unite.

Există diferențe între „fundamentațiști” și „tradiționaliști”. Primii se caracterizează prin accentul asupra statului, acesta fiind văzut drept principalul instrument prin care poate fi implementată viziunea islamică cu privire la organizarea unei societăți, iar *Sharia* -legea islamică-, garanția supraviețuirii unui astfel de stat. Există diferențe chiar în interiorul partidelor care se proclamă islamice. De exemplu, Frontul Islamic de Salvare din Algeria este divizat între facțiuni liberale și radicale. Și grupările radicale îmbrățișează ideologii și strategii de câștigare a puterii diferite: unele sunt ghidate de o ideologie pasivă, mesianică, în virtutea că-

reia acțiunea concretă, confruntarea directă sunt amânate indefinit, altele se bazează pe o ideologie militantă, susținând acțiuni imediate și violente. Chiar dacă ambele tipuri de mișcări sunt animate de scopul final al creării unei națiuni islamice „renăscute”, conduse de un calif autentic, care respectă legea islamică sacră, conceperea modalităților de a ajunge la această formă de guvernare este diferită.

De multe ori, statele islamice sunt ghidate în politica lor externă de pragmatism. De exemplu, mulți analiști anticipau că, după Revoluția Islamică din Iran, relațiile dintre acest stat și Turcia se vor deteriora serios din cauză că Iranul islamist nu ar fi acceptat niciodată să mai coopereze cu Turcia kemalistă. Totuși, lucrul acesta nu s-a întâmplat, iar primul deceniu de după revoluție a cunoscut chiar o intensificare a relațiilor economice și politice dintre cele două state. Iranul a dat o mai mare greutate intereselor sale practice decât celor dictate de ideologie și a conștientizat faptul că avea nevoie de Turcia în războiul contra Irakului.

NOTE:

1. John Rourke, *International Politics on the World Stage*, Duskin/McGraw-Hill, 1999, p.174.
2. Howard H. Lentner, *International Politics. Theory and Practice*, West Publishing Company, 1997.
3. R. Chase, Emily Hill, Paul Kennedy, „Pivotal States and US Strategy”, *Foreign Affairs*, vol. 75, nr. 1, ian-feb. 1996, p.48.
4. Francois Gere, *Pourquoi les guerres? Un siecle de geopolitique*, Paris, Larousse, 2002, p. 45.
5. Abdulaziz Al-Sowayegh, *Arab Petrol-Politics*, Croom Helm, London, 1984, p.6.
6. În Orientul Apropiat sunt incluse țările aflate în zona de întâlnire a Asiei cu Europa și Africa: Turcia, Cipru, Siria, Liban, Arabia Saudită, Yemen, Egipt, Sudan, iar în Orientul Mijlociu Irakul, Iranul și Afganistanul. În ultima vreme, granița dintre cele două noțiuni se estompează și această arie geografică este denumită fie Orientul Apropiat, fie Orientul Mijlociu, sub fiecare din aceste denumiri fiind înglobate toate țările menționate.
7. Conway H. Henderson, *International Relations. Conflict and Cooperation at the Turn of the 21st Century*, McGraw-Hill, Boston, 1999.
8. Zbigniew Brzezinski, *Marea tablă de șah. Supremația americană și imperativele sale geostrategice*, Univers Enciclopedic, București, 2000, p.141.
9. Samuel Huntington, *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*, Antet, București, 1997, p. 170.
10. Ibid., p.171.
11. Ibid., p.160.
12. Idem.
13. Ibid., p.161.
14. Ibid., p.164.
15. Fernand Braudel, op. cit., p. 105.
16. Akbar S. Ahmed, „Towards the Global Millennium: The Challenge of Islam”, *Global Issues*, 1998/1999, Duskin/McGraw-Hill, Connecticut.
17. Edward Said, „Impossible Histories: Why the Many Islams Cannot Be Simplified”, *Harper's*, iul. 2002.
18. David Zeidan, „The Islamic Fundamentalist View of Life as a Perennial Battle”, *Middle East Review of International Affairs*, vol. 5, nr. 4, dec. 2001.
19. John Esposito, „Political Islam”: Beyond Green Menace”, *Current History*, ian. 1994.
20. Abdullahi Ahmed An-Na'im, „The Islamic Counter-Reformation”, *New Perspectives Quarterly*, vol. 19, nr. 1, iarna 2002.
21. John Esposito, art. cit.
22. Edward Said, art. cit.
23. David Zeidan, art. cit.
24. Unal Gungudan, „Islamist Iran and Turkey, 1979-1989: State Pragmatism and Ideological Influences”, *Middle East Review of International Affairs*, vol. 7, nr. 1, mart. 2003.

cia era avantajată de relațiile bune cu vecinul său mai ales din considerente economice. Din acest motiv, a refuzat să se alătore SUA în embargoul impus în urma crizei ostaticilor de la ambasada americană din Teheran. Colaborarea politică a fost întărită și de temerea comună cu privire la o posibilă infiltrare sovietică în zonă, precum și de problema kurzilor.

Nici măcar în Orientul Mijlociu nu poate fi vorba de o unitate de abordare sau de acțiune, statele de aici fiind ghidate de interese și priorități naționale divergente. De multe ori, politica externă a statelor musulmane este determinată de particularitățile și imperativele zonei în care se află situate, de propriile priorități naționale. Lumea islamică este divizată ea însăși, este străbătută de disensiuni interstatale, deci problema nu ar fi atât „ciocnirea civilizațiilor”, cât, mai curând, vechea „ciocnire a intereselor”, mai cu seamă a intereselor economice.

Instruirea militarilor afgani, nu a trecut neobservată de către aliații americani

„În munții stâncoși și goi ai Afganistanului, pericolul poate renaște oricând și oriunde.

După fiecare zi petrecută aici, învățăm tot mai multe lucruri, căpătăm tot mai multă experiență și o viziune își face locul în mintea noastră: în locurile acestea, totul este posibil, iar deșertul moare pentru a lăsa loc altui deșert”.

După aproape patru luni de la introducerea în teatrul de operații din Afghanistan, militarii Echipei de instructori funcții specializate din cadrul Detașamentului ANA TRAINING, sunt în plin proces de instrucție, mentorizare și supervizare a activităților militarilor afgani din structurile de personal, operații și logistică.

Misiunea militarilor români nu este simplă. Barierele interculturale și baza materială, uneori deficitară, a batalionului aflat în faza de formare, reprezintă provocări ce sunt surmontate de fiecare dată de profesionalismul instructorilor români. Dintre aceștia amintesc pe: căpitanul Dorobanțu Octavian, plutonierul major Hermeneanu Claudiu, plutonierul major Brăileanu Mircea și plutonierul Petrică Daniel.

Ajutați de experiența dobândită pe timpul executării misiunilor anterioare și bazându-se pe cunoștințele lor temeinice, muncind mult și cu seri-

ozitate, aceștia au reușit să treacă peste toate obstacolele, folosind un registru complet de metode, îndelung exersate, dublate de calități pedagogice, de răbdare și mult tact, participând astfel în mod notabil la formarea profilului militarului afgan.

Colaborarea cu partenerii de coaliție în efortul comun de instruire a militarilor afgani, a fost ușoară și datorită faptului că scopul coaliției a rămas același: de a forma, pregăti și instrui o armată capabilă să-și asigure securitatea proprie și să realizeze pacea internă.

Aici, în Camp Alamo din Kabul, Echipa de instructori români colaborează cu militari americani, canadieni, portughezi, greci, iordanieni, britanici, francezi și italieni, iar rezultatele au fost de fiecare dată foarte bune, prezentându-se de fiecare dată la standarde ridicate.

Profesionalismul, seriozitatea și corectitudinea de care au dat dovadă până acum, în instruirea militarilor afgani, nu au trecut neobservate de către principalii noștri aliați, americani.

Acest lucru s-a materializat prin medalierea militarilor români cu THE ARMY ACHIEVEMENT MEDAL de către maiorul Dinoto Eric John, coman-

dantul garnizoanei. Ceremonia a avut loc în CAMP ALAMO din Kabul, la 25 Octombrie, data în care am sărbătorit Ziua Armatei României.

La ceremonie au participat comandantul Detasamentului ANA TRAINING XVI, locotenent colonelul Vieriu Ionel, care a dat citire mesajului ministrului apărării naționale, domnul Gabriel Oprea, cu ocazia Zilei Armatei și locotenent colonelul Moraru Apostol, șeful echipei de instructori din cadrul Școlii de Tancuri al Armatei Naționale Afgane, care au mulțumit partenerilor americani pentru distincțiile acordate, oferind, la rândul lor, însemnele detașamentului român.

Aici, departe de casă, tuturor ne este greu. Dorul de țară, de familie și de cei dragi, ne cuprinde adesea pe toți, dar simplul fapt că ajutăm afganii să-și recapete încrederea în forțele proprii și să meargă mai departe, ne dă puterea să continuăm cu succes misiunea încredințată.

Plutonier adjutant principal Marian Drăghici

MEMORIA VETERANILOR

Povestesc veteranii

Ningea cu fulgi mari în Crimeea

----- Interviu cu domnul colonel (r.) Nicolae Enache

Rep. – *Domnule colonel Nicolae Enache, s-ar putea spune că, dintre tinerii leatului dumneavoastră, sunteți un norocos.*

N.E. – Longevitatea e mai mult un dar, decât un merit personal. La anul care vine, voi fi nonagenar: m-am născut, la 13 octombrie 1922, în Valea Tutovei, un sat la 35 Km. de Bârlad (dealtfel, ca unitate administrativă, județul se numea, pe atunci, Tutova). Părinții mei erau agricultori și, până în armată, îi sprijineam în gospodărie. Am fost încorporat, la 1 aprilie 1943, la Regimentul 12 Infanterie Bârlad.

Rep. – *După Stalingrad, chiar dacă nu dăm lui 1 aprilie ce s-a încetățenit că i se cuvine, care era moralul recruților?*

N.E. - La partea sedentară, în cazarma bârlădeană, fiindcă regimentul era pe front, am făcut instrucție severă, în lunile aprilie-septembrie. Economia se resimțea pe urma efortului de război: ni s-au dat niște uniforme din cilofibră, rămânând, între efecte, cu opinci și cămașa de acasă. Încolo, mi-amințesc, intonam foarte însuflețiti un cântec care avea aproape doi ani: „Azi noapte, la Prut./ Războiul s-a-nceput./ Românii trec dincolo,

iară,/ Să ia înapoi, prin spadă și scut,/ Moșia pierdută-astă vară!” Instructorii noștri, ofițeri, subofițeri, sergenți, purtau, pe mâneca stângă a vestonului, niște trese, în V, semnul că făcuseră cunoștință cu vitregiile frontului. La cumpăna lui august cu septembrie, am primit o permisie de o săptămână, după care am fost dizlocați în niște sate, la vreo 20 km. de garnizoană, pentru 20 de zile. Momentul părăsirii Bârladului a fost emoționant: un grup de trompetiști, postați pe o clădire înaltă, ne-a sunat „marșul” de plecare. În intervalul amintit, am făcut mai multă instrucție de noapte și am primit echipament nou (stoc).

Rep. – *În general, se spune: tot răul spre bine!; cum vi se părea îmbunătățirea efectelor din dotare. Cam pe vremea aceea, Regele Mihai I-a întrebat pe mareșalul Antonescu: „- Ce caută cavaleria română în Caucaz?” I s-a răspuns „-Victoria, Sire!” Din Regimentul 4 Roșiori, fala paradelor de 10 Mai, s-au mai întors șase ofițeri și doisprezece cavaleriști. Cu dumneavoastră cum era situația?*

N.E. – Pe 3 octombrie eram pe peron la Bârlad, plecam cu Regimentul 12 pe front; îmbarcat pe

platformele garniturii era și trenul nostru regimentar, alcătuit dintr-un șir de căruțe cu coviltir. Au venit să ne petreacă și părinții. Mama mi-a dat o cărțuție, cât un carnețel, „Visul Maicii Domnului” și, cumva stingherită a zis: „-Poate o să-ți ajute la ceva”. A fost, pentru mine, ca un talisman, am citit-o de mai multe ori, în tranșee și pe unde am mai putut. După patru zile de mers, am fost debarcați în Ucraina, într-o gară unde am primit muniție de război. Eu eram pușcaș mitralior, aveam un Z.B., calibrul 9 mm., în greutate de 9,1 Kg; un încărcător avea 25 de cartușe, și am primit două unități de foc a câte 250, în două genți de încărcător.

Regimentul nostru a primit sector între Oceakov și Nikolaev, unde se uneau Niprul și Bugul, înainte de a se vărsa în mare, formând un „liman” de 10-12 Km. Acesta despărțea Crimeea de continent și, parcă i se zicea Kimburg. Dincolo de liman, în peninsulă, se afla Regimentul 25 infanterie român, pe care îl sprijineam cu foc împotriva atacurilor sovietice.

Rep. – *Cum era viața, de zi cu zi, și, mai ales, de noapte cu noapte, în această confruntare „de poziții”?*

N.E. - În primul rând, vremea era mizerabilă - ploii, ceață, ninsori cu niște fulgi neobișnuiți de mari, cât lumătate din „Visul Maicii Domnului”. Două baterii germane, dotate cu tunuri cu repetiție „Bofors”, suedeze, și „Schneider”, franțuzești, poziționate lângă regimentul nostru, încercau să asigure tir de protecție Regimentului 25. Rușii au lăsat, din amonte, pe apă o duzină de bărci goale, noaptea, și au dezlănțuit un furibund foc al românilor și germanilor, care și-au descoperit, astfel, pozițiile. Viclenia a avut consecințe: zilnic o formație de 3-4 avioane sovietice, de tip IAK, ne bombardau. S-a încercat o camuflare totală a dispozitivului, dar au fost destule pierderi de vieți omenești.

În decembrie 1943, se încearcă ajutorarea Regimentului 25 infanterie, a cărui situație era periclitată, trimițându-se șalupe germane care să-l extragă din Crimeea; până una-alta, șalupele au trecut dincolo, pentru decroșarea infanteriștilor noștri, cu două batalioane ale Regimentului 12. Cel de al treilea, în care mă aflam și eu, a fost stopat la timp. Camarazii care traversaseră, câți mai rămăseseră în viață, au fost victimele unei ambuscade și au căzut prizonieri. Noi ne-am reîntors pe vechile poziții; la 17 ianuarie 1944, eu am fost trimis în țară, la o școală de gradatși, la Bârlad, pentru a servi la instruirea

contingentului ce urma să vină.

Prin aprilie, unitatea este evacuată la Turnu Măgurele. Un marș de două săptămâni, care ne-a rupt pingelele și ne-a umplut de păduchi. Am fost în bivouac prin niște sate de lângă oraș: Traian, Cioara, Seaca. Aliații, având acum baza aeriană la Foggia, în Italia,

“Cartea românească”, 2002), consemnează că, pe piața neagră din Brașov, apăruseră efecte provenind de la piloții prizonieri, pornind de la vindillacuri până la busole și hărți pe mătase. Care au fost reacțiile armatei roșii, „eliberatoare”, după 23 august?

E.N.- În august am fost trimis la

nu, ca în 1943, când porneau din nordul Africii spre a bombarda rafinăriile din Prahova, petrolul nostru fiind indispensabil mașinii de război germane, trimiteau bombardierele către Capitală și mai ales, către zona petrolieră din jurul Ploieștilor. Un I.A.R. 80 al aviației noastre lovește și doboară un „Liberator” american, șase dintre piloții parașutați fiind capturați de plutonul meu. Comandantul regimentului, colonelul Pantelimonescu, nu i-a predat nemților, cu care eram încă aliați, i-a trimis la Pitești și, mai apoi, la Timișul de Jos, unde am auzit că au fost tratați foarte bine, aveau bucătari dintre prizonierii ruși, au primit solde conform gradului și ajutoare consistente de la Crucea Roșie.

Rep. – *Memorialistul Gh. Jurgea-Negrilești, în volumul „Troica amin-tirilor. Sub patru regi” (Editura*

Gârbovi, lângă Sibiu, unde am urmat un curs de motocicliști militari. Când au ajuns rușii acolo, au luat captură de război 12.000 de motociclete Zundap și BMV, care, prin cine știe ce împrejurare ciudată, erau „desculțe”, nu aveau cauciucuri. De acolo mi-a rămas un carnet de conducere pe care se află singura mea fotografie de război, dublată, cum se vede, de o mulțime de detalii de identificare, spre a nu fi falsificată, precum: talia - 1,65, fața - rotundă, părul - castaniu, fruntea - lată, sprâncenele - castanii, ochii - albaștri, nasul - potrivit, gura - potrivită, bărbia - rotundă, mustața - rade, semne particulare - n-are.

Eram, pe vremea aceea, departe de pașapoartele cu date antropometrice.

La câteva zile de la comunicatul regelui către țară, trupele ruse, aflate sub comanda mareșalului

Tolbuhin, treceau spre bulgari. Noi aveam nu eghileți, ci un fir roșu la uniformă, pe care ciolovecii l-au bănuțit că ar fi o distincție acordată în timpul campaniei din Est și erau hotărâți să plătească, pe loc, prin execuție fără judecată, foștilor

erau ghizi de turism în Europa?

N.E. – Pe 18 septembrie, am pornit în marș către Ungaria, ca infanteristii, numai pe jos, și, la 30 noiembrie 1944, ajunsesem la Mișkolc. Un ordin, de sus, ne-a returnat către țară, dar, pe la Deva, a

N.E. – În 1945 am făcut școala de subofițeri de jandarmi. Jandarmeria s-a desființat, după abdicarea regelui, în 1949; am fost asimilați miliției. Mi-am făcut serviciul la Brașov, care o vreme s-a numit orașul Stalin, până în 1968, când cu noua împărțire administrativă.

Rep. - *Ați prins, la Brașov, unde erau o mulțime de sași, epurarea, adică arestarea și deportarea în gulagul sovietic, celor care făceau parte din Grupul Etnic German, considerați fasciști ?*

N.E. - Nu, eu am terminat școala de jandarmerie în august 1947, când această "operațiune", forțată de Moscova, se încheiase.

Din 1968, am fost repartizat la Sfântu Gheorghe, județul Covasna, de unde, în 1975, am ieșit la pensie.

Rep. – *Exact în anul acela am făcut practică, o lună și jumătate, la biblioteca județeană din Sfântu Gheorghe, deasupra parcului, într-o clădire solidă, construită pe timpul Mariei Tereza. Mergeam cu bibliobuzul în satele de la izvoarele Oltului, unde toți cei maturi știau bine românește, dar, pentru unii copii, alegeau mai mult cărți bogat ilustrate.*

N.E. – Da, pe atunci, așa cum era, nu prea aveam, pe plan profesional, deși lucram în spațiul fostei Regiuni Autonome Maghiare, probleme etnice. Au venit mai târziu; libertatea și integrarea europeană au costurile lor.

Cât privește cei care vin după noi, generațiile următoare, mi-aș dori, mai mult decât orice, să nu aibă amintiri de pe front. Și nici să nu aibă nostalgia lor. Pentru asta există destulă istorie și literatură.

A consemnat **E. N.**

ocupanți, prezumtivi criminali de război, care eram. Incidentul a fost dezamorsat de un locotenent de-al lor, care știa românește, era, „de pământ”, cum se spunea, de prin Basarabia. Până la 12 septembrie, la semnarea armistițiului cu Moscova, s-a aflat mai târziu, rușii au luat peste 100.000 de prizonieri români, în zona Moldovei, care nu s-au opus cu mâna înarmată, pentru că au crezut în noua „frăție de arme” ce li se anunțase.

La Turnu Măgurele, Regimentul 2 artilerie a scufundat două șalupe cu nemți, care urcau pe Dunăre; vreo treizeci dintre germanii ajunși la țărnam au fost capturați de regimentul nostru.

Rep. – *Ce a însemnat, pentru dumneavoastră, campania din Vest, câtă vreme, încă de la spargerea frontului în Moldova, armata roșie întreba unde este Berlinul, ca și cum românii de la Târgu Frumos*

durat puțin până rușii s-au dumirit că n-am fi dezertori în masă, nici o unitate nu riscă să intre, disciplinată, în fața curții marțiale și a plutoanelor de execuție. Pe 9 mai 1945, când s-a semnat pacea, eram în gara din Turnu Măgurele, tocmai ne imbarcasem într-un tren cu destinația front. A trebuit să ne resemnăm cu gândul că, în cele din urmă, suntem supraviețuitorii celui de al doilea război mondial. Eram printre cei norocoși; pentru cei din lagărele sovietice, războiul cu foamea, frigul, munca abrutizantă și umilințele a încetat mult mai târziu, câți s-au mai întors.

Rep. – *A urmat un „război rece” și foarte mulți ani până la un sfârșit de mileniu, apoi un deceniu și...până acum. Cum a „mărșăluit” prin această istorie fostul infanterist din regimentul de la Bârlad?*

Momente de glorie în Războiul pentru Întregirea României

Regimentul 48 Infanterie Buzău

Campania anului 1917 (II) - Bătălia de la Mărășești

----- Locotenent colonel Liviu Corciu, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Motto:

„Pentru noi Români, cari am făurit victoria cu priceperea comandanților, cu vitejia și sângele îmbelșugat vărsat al trupelor, Mărășeștii vor rămâne pagina cea mai strălucită a marelui nostru războiu național.

(...) Mărășeștii au venit, după Mărăști, ca să facă dovada că vigoarea sufletului românesc nu se alterase.”¹

Constantin Kirițescu, *Istoria războiului pentru Întregirea României, 1916–1919*

Sunt atâtea pagini scrise despre Bătălia de la Mărășești sau Bătălia de străpungere de pe Putna și Șușița², cum este ea consemnată în analele Marelui Stat Major german, încât cineva ar putea considera că este prea mult ori chiar suficient...

Personal, nu împărtășesc această părere. Am scris despre Regimentul 48 Infanterie Buzău, fiindcă mi s-a părut a fi oarecum nedreptățit de memoria contemporanilor. La aproape 95 de ani distanță de acele clipe, nu trebuie să ne aducem aminte de eroii neamului numai la evenimente comemorative, și nu trebuie să cinstim doar aniversările victoriilor câștigate cu atâta sânge, lacrimi și suferință.

Trebuie să ne aducem aminte și trebuie să-I cinstim. În tot ceasul. Pentru că, atunci când nu au învins, au murit tot pe câmpul de luptă, chiar mai mulți decât atunci când au ieșit victorioși. Și în ambele situații au murit pentru Țară...

Regimentul 48 Infanterie Buzău este un exemplu întru aceasta.

(Autorul)

Bătălia de la Mărășești a fost cea mai importantă operațiune militară desfășurată de Armata Română în timpul Primului Război Mondial, fiind, totodată, și una din cele mai importante operații desfășurate de trupele aliate pe parcursul conflagrației. O operațiune complexă, de apărare și menținere a liniei frontului punctată cu numeroase riposte ofensive din partea românilor.

Grupul Mackensen era constituit din trei armate, dintre care cea mai importantă era Armata IX germană, comandată de generalul von Eben, venit de pe frontul din Galiția, înlocuitorul lui von Falkenhayn.

Intenția lui von Mackensen, supra-numit spărgătorul de fronturi, era de a străpunge frontul românesc de-a lungul Siretului, concomitent cu acțiunea

generalului Ruhr, care trebuia să pătrundă pe văile Slănicului, Oituzului și Cașinului, urmând să facă joncțiunea la Adjud.

Bătălia de la Mărășești. Unii specialiști consideră că acțiunile acestei bătălii pot fi grupate în cel puțin trei etape,³ astfel:

- prima etapă, desfășurată între 24 iulie/6 august și 30 iulie/12 august, fiind caracterizată prin introducerea succesivă în operație a unităților Armatei I române, pentru închiderea spărții frontului din sectorul Diviziei 34 ruse;

- a doua etapă, cea mai sângeroasă, între 31 iulie/13 august și 6/19 august, când comandamentul german a schimbat efortul principal al ofensivei, în sectorul Pădurea Răzoare – Gara Mărășești, intenționând să forțeze râul Siret și să dezvolte ofensiva spre Tecuci;

- a treia etapă, între 7/20 august și 21 august/3 septembrie, preponderent defensivă, niciuna dintre părți nefiind în măsură să preia inițiativa.

S-a scris despre acest subiect și în epoca interbelică, în eferescența Întregirii României, cu evenimentele proaspete în amintiri, dar și mai mult, în perioada comunistă, în încercarea de a deturna semnificația evenimentului și a-l folosi propagandistic, ideologic.

Se vroia un exemplu anterior, pentru frăția de arme româno-sovietică, când, de pildă, bolșevizarea unităților rusești, și părăsirea sectoarelor de front ca o consecință a acestui fenomen, puna în pericol însăși ființa națională.

C.Kirițescu⁴ apreciază ca principală caracteristică a desfășurării tactice a primelor două etape ale bătăliei, substituirea la timp a trupelor ruse prin trupe române, chiar în cursul luptei, fapt ce a reușit să împiedice un deznodământ fatal. Astfel, dușmanul începea, dimineața, atacul unui sector ocupat de ruși, iar, până seara, lupta în același sector, dar împotriva românilor.

Bătălia a început la 6 august, prin atacarea sectorului dintre localitatea Irești și râul Siret, al Diviziei 34 rusă, după care s-a întins, în zilele ce au urmat, treptat, spre vest, până la platoul Muncelu, în căutarea punctelor de mai mică rezistență reprezentate de pozițiile apărute de trupe rusești.

În același timp, unitățile românești, ce se aflau concentrate pe malul răsăritean al Siretului, erau trecute pe cel vestic al râului, pe măsură ce unitățile rusești, care păreau pozițiile, lăsau spărturi în linia frontului.

Contribuția Regimentului 48/49 Infanterie. Regimentul 48/49 Infanterie, reorganizat, completat cu efective

și dotat cu armament modern, plecase din localitate Deleni pe front, în noaptea de 4 iunie, și, după aproape două luni de marșuri și lupte, se găsea, în data de 28 iulie, pe dreapta Siretului, la S-E de Mărășești, ca rezervă a Diviziei a 5-a⁵.

La 29 iulie Regimentul 48/49 Infanterie a intrat pe front la Sud-Est de Mărășești pentru a stabili legătura între Divizia 5-a și 9-a, la viroaga de lângă pădurea Prisaca cu batalionul III-lea ocupând jumătate din viroaga Sușița Seacă, pe porțiunea dintre calea ferată Mărășești-Tecuci (canton 221) și apa Siretului, batalionul I tot în linia I-a, pe viroaga Sușița seacă, rezemându-se cu flancul drept pe estul Siretului, iar cu flancul stâng pe batalionul al III-lea. Batalionul al II-lea în rezervă, la Sud-Vest de pădurea Prisaca.

31 iulie: batalioanele se întăresc pe pozițiile ocupate, construiesc măști (locașuri individuale de tragere – s.n.) și aduc la nivel tranșeele existente. În ziua de 31 iulie inamicul încearcă un atac, pe la ora 4 dimineața, după un

bombardament violent de artilerie, atac care nu reușește, dar care produce pierderi simțitoare batalionului III.

La **1 august 1917** dimineața, la ora 4, a fost schimbat de pe această poziție de către Regimentul 55 Infanterie, punându-se în marș spre Cosmești din vale și de aici la Pădureni, la pădurea de la SV de sat.

La **3 august 1917** regimentul se pune în marș trimițând batalionul II la Vest de Rateșul lui Haret, ca rezervă a Diviziei 13, iar batalionul I și III, ca rezervă a Corpului de Armată, în valea Zăbrăuțului sec.

4-5 august situația regimentului rămâne neschimbată.

Cota 100. Punctul cheie al dispozitivului defensiv românesc pe frontul de la Mărășești, în cea de-a doua etapă, cea a ofensivei germane în sectorul Pădurea Răzoare – Gara Mărășești, era reprezentat de Cota 100, care asigura stăpânirea ultimei terase spre Siret⁶, pierderea acesteia de către români fiind considerat sfârșitul bătăliei, întrucât crea perspectiva ca jumătate din forțele angajate la Mărășești să fie capturate.

Pe această cotă se afla a doua linie de apărare română, incompletă, formată doar din *crâmpene de tranșee*⁷, iar în spatele ei, întreaga artilerie aliată⁸. Acesta era obiectivul principal de atins și punctul dominant al întregii zone, pe care în dimineața zilei de 6 august

1917, forțele germane erau pe punctul de a o cuceri.

Conștient că soarta bătăliei și a țării se jucau în acel loc și în acel ceas⁹, pentru a evita dezastrul ce ar fi dus la străpungerea frontului, generalul Ioan Popescu, comandantul Diviziei 13 Infanterie, a ordonat un contraatac cu întreaga rezervă a diviziei, lovind concentric forțele principale ale Diviziei 115 Infanterie germane, pătrunse între Pădurea Răzoare și Viile Negro-ponte.

Contraatacul de la Pădurea Răzoare.

Până la sosirea acestor rezerve, aflată la câțiva kilometri distanță la Rateșul lui Haret, compania 1 mitraliere din Regimentul 51 Infanterie, comandată de cpt. Grigore Ignat, a primit ordin să ție pe loc înaintarea dușmanului cu orice preț, rezistând pe poziții cu înverșunare și fiind aproape în totalitate distrusă, dar dând răgaz rezervelor diviziei să sosească.

Au intrat în luptă batalionul III/Regimentul 47/72 Infanterie și batalionul II/Regimentul 48/49 Infanterie, reușind, în urma unui violent atac la baionetă, să înfrângă rezistența inamică la marginea Pădurii Răzoare, atacul trupelor germane transformându-se într-o retragere dezordonată.

Batalionul II/Regimentul 48/49 Infanterie ce constituia rezerva diviziei

în acea zi, era comandat de maiorul Gheorghe Tomescu.

În cărțile de istorie¹⁰, se menționează:

Batalionul Tomescu, plecând de la Rateșul lui Haret, a mers întâi spre vest, ocolind păduricea Creanga Babei, apoi s-a îndreptat spre Sud. El înaintează pe trei linii și atacă la rândul său din flanc coloana inamică din stânga, în marginea pădurii Răzoare (...) la dreapta pădurea La Răzoare a fost curățată de inamic și Regimentul 47, ajutat de batalioanele Drăgănescu și Tomescu, e în mișcare de înaintare în contra liniilor inimice.

Din arhiva regimentului. 6 august 1917. Acțiunea Regimentului 48 Infanterie în această zi de grea luptă, în special pentru Divizia 13-a, se produce pe batalioane¹¹.

Batalionul I care se găsea la Sud-Vest de pădurea Pădureni, la ordinele Diviziei 9 primește ordin la ora 9.00 să pornească la Rateșul lui Haret. Ajuns aici este trimis în valea Zăbrăuțului Sec în viroaga de la NE de cota 128 (Creanga Babei), constituindu-se în rezerva Corpului de Armată.

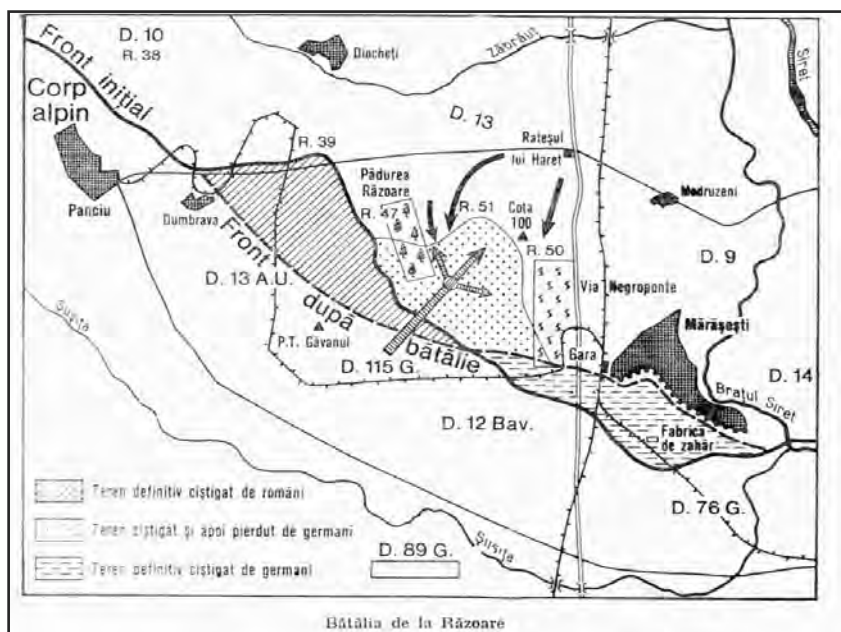
Trecerea de la Rateșul lui Haret în Valea Zăbrăuțului Sec s-a făcut sub un puternic baraj de artilerie.

De aici a recunoscut, conform ordinelor, prin patrulare, flancul drept al Regimentului 47 Infanterie și flancul stâng al Regimentului 39 Infanterie și a aprovizionat cu cartușe Regimentul 47 Infanterie.

Seara batalionul a primit ordin a se întoarce la Modruzeni, la dispoziția Diviziei 9.

Batalionul II-lea se găsea ca rezervă a Diviziei 13-a la Rateșul lui Haret. La ora 10 primește ordin de a se pune la dispoziția Brigăzii 26 Infanterie și să contraatace, pentru a ajuta Regimentul 47 Infanterie căruia i se înconjurase flancul stâng.

Batalionul II contraatacă având compania 7-a pe 4 valuri, cu direcția *flancul stâng al Regimentului 47 Infanterie - colțul de Sud al pădurii - Cota 117*, compania 6-a în același dispozitiv, înapoi la 100 m și eșalonată la stânga, cu misiunea să atace flancul

drept al inamicului, iar compania 5 și compania de mitraliere erau în rezerva de batalion.

Astfel pornit, contraatacul reușește și la ora 11.40 respinge pe inamic și începe să-l urmărească, restabilind linia frontului și trecând peste aceasta aproximativ doi km.

Batalionul III n-a luat parte la nici o acțiune în ziua de 6 august fiind rezerva Diviziei 9.

La 8 august regimentul 48/49 Infanterie schimbă pe front la Răzoare Regimentul 51/52 Infanterie instalând batalioanele I și III în linia I, și batalionul II în rezervă în viile Negroponte, unde regimentul a stat până în ziua de 14 august, când a fost schimbat de Regimentul 70/78 Infanterie și s-a deplasat la Călinești.

Oameni și fapte. Această lucrare nu se vrea un documentar, deși în conținutul ei am încercat, cu sfiala specifică debutantului, să-mi susțin ideile și afirmațiile cu cât mai mult material și cât mai multe argumente documentare.

Cei care ar avea curiozitatea și timpul de a parcurge orice lucrare despre acest subiect, în special generația tânără, trebuie să știe că, sub „covorul” de date tehnice, expresii și termeni militari, nume și numere de unități ori mari unități, la Mărășești au luptat, și în număr foarte mare unii au și murit, oameni obișnuiți, majoritatea lor tineri.

Unul dintre aceștia a fost și sublocotenentului Ionescu T. Mihai, comandantul companiei a 7-a din batalionul II¹², subunitatea care a fost vârful de lance al aceluiași contraatac.

Născut la 25 noiembrie 1896, în comuna Mărăcineni, județul Buzău, cel mai mare din cei 6 copii (5 băieți și o fată) ai familiei Maria (născută Vlădescu) și Tănase Ionescu, a urmat primele 5 clase primare în comuna natală, apoi a urmat cursurile Liceului ”B.P.Hasdeu”, promoția 1915, an în care intră elev la Școala Militară de Infanterie București.

Începutul primei conflagrații mondiale îl găsește în stagiu la Regimentul 48 Infanterie Buzău, iar la declararea mobilizării în data de 15 august 1916 este mobilizat ca instructor de pluton în partea sedentară a aceluiași regiment.

În calitate de instructor al recruților ce încadrau subunitățile de completare ale regimentului, nu a participat la campania din toamna anului 1916, alături de regimentul său, fiind retras cu întreg batalionul de recruți în Moldova, în localitatea Deleni, jud. Iași, unde se

îmbolnăvește de febră recurentă.

După însănătoșire a fost repartizat comandant de pluton în compania etalon a regimentului, subunitate ce făcea instrucție cu capitanul francez Mahieux, din cadrul Misiunii Militare Franceze.

Tot în această perioadă urmează

cursurile școlii de grenadierii de la Hâr-lău, devenind ulterior instructor de grenade în Regimentul 48 Infanterie, precum și cursurile școlii de puști mitralieră, model francez, cu care tocmai fusese dotat regimentul.

Dovedind excelente calități, s-a implicat activ în instruirea companiei sale, compania a 7-a din batalionul II al regimentului, în utilizarea celor două categorii de armament: grenadele de mână și puștile mitralieră, aspect de mare importanță în desfășurarea ulterioară a evenimentelor.

Revenind la *contraatacul de la Pădurea Răzoare*, în documente¹³ se menționează că Batalionul II/Regimentul 48/49 Infanterie a plecat la contraatac de la ”Rateșul lui Haret”, în coloană de companii pe câte 4 valuri, cu compania comandată de sublocotenentul Ionescu în prima linie, dând practic direcția contraatacului. Conducându-și în prima linie soldații, compania slt. Ionescu a izbit în flanc Regimentul 28 bavarez care înainta prin spărtura făcută către cota 100, combinând focul puștilor mitralieră, tras din mers, cu exploziile grenadelor de mână, și a reușit nu numai să-l pună pe fugă, dar, depășind liniile inamice, a urmarit bavarezii mai bine de 3 km dincolo de tranșeele lor, aruncând resturile dezorganizate ale germanilor până în apropierea localității Satul Nou, lângă Panciu.

Pierderile companiei a 7-a după acest contraatac au fost de 48 de morți și 75 de răniți, însuși sublocotenentul Ionescu fiind rănit de 10 schije de grenadă, dar a refuzat evacuarea de pe

front și a preferat să rămână în mijlocul soldaților săi¹⁴.

Încheierea luptei. Trupele germane s-au retras spre Valea Sușiței, antrenând și unitățile Diviziei 13 austro-ungare, în timp ce românii au cucerit prima poziție inamică; înaintarea le-a fost oprită de generalul Grigorescu, deoarece primise informația că germanii își puseseră în mișcare rezervele.

Pierderile de partea noastră au fost mari, batalionul II/Regimentul 48/49 a înregistrat 4 ofițeri și 176 trupă morți și răniți, dintre care, așa cum aminteam mai sus, 48 de morți și 75 de răniți numai din compania 7.

Unii autori¹⁵ estimează la circa 27.410 oameni (din care 610 ofițeri) pierderile înregistrate de partea română pe ansamblul bătăliei de la Mărășești, dintre aceștia 5125 morți pe câmpul de luptă, 12.467 răniți și 9818 dispăruți.

Pierderile germane sunt de aproximativ 60-65.000 de oameni, în timp ce aliatul rus este creditat cu aproximativ 26.500 soldați și ofițeri¹⁶.

După terminarea bătăliei, comandantul Diviziei 13 Infanterie a dat următorul ordin de zi¹⁷:

Viteji ai Diviziei a 13-a,

Atacați de 3 divizii dușmane voi le-ați ținut piept cu bărbăție sfărâmandu-le înaintea voastră.

Ați avut azi prilejul să vedeți că s-a sfârșit cu faima grozavă a dușmanului.

Ați văzut că nu se poate măsura cu ostașii români.

Câmpul plin de morți ai vrăjmașului, armele și mitralierele luate de la dușman sunt probe fără îndoială a luptei îndârjite și a biruinței noastre.

Nu uitați copii că astăzi este sărbătoarea "Schimbarea la față".

Poate ne ajută Dumnezeu ca de azi înainte totul să se schimbe în folosul nostru și să gonim cât mai curând pe vrăjmași de pe scumpul nostru pământ aruncându-l peste hotarele neamului nostru.

Azi ați probat că frăția dintre noi legată la Hârlău a dat roade și ați ținut sus numele Diviziei a 13-a atât de laudată la Hârlău de M.S.Regele, de A.S.Regală Principele Carol și de toți care ne înconjurau.

Generalul Ioan Popescu

Vă mulțumesc din suflet, bravi ostași ai Diviziei a 13-a în viața luptători sau răniți și vă sfătuiesc din nou cum făceam la Hârlău, a lupta din toate puterile pentru scumpa noastră Țară și pentru Regele ei, care luptă cu inima și cu sufletul mai mult ca fiecare dintre noi.

Mulțumesc cu toată recunoștința vouă bravilor ostași morți! Căci voi sunteți vitejii dintre viteji! De ați putea deschide ochii sârmanilor, ați vedea cum s-au sfârâmat de zidurile Diviziei a 13-a, puhoiul valurilor dușmane fără a o clinti din loc.

Mă întorc din nou la cei în viață, urez însănătoșire grabnică răniților și cu Dumnezeu înainte! Dat la Cartierul Diviziei a 13-a la 6 august 1917, ora 23.00.

Iar în același context, comandantul Armatei I, generalul Eremia GRIGORESCU, semna Ordinul de zi nr.105¹⁸ *Timp de aproape două luni, prin rezistența îndârjită ce ați opus cu piepturile voastre la Mărășești și Muncelu năvălirii dușmanului cotropitor, ați făcut să se întunece visurile de cucerire ușoară a părții ce ne-a mai rămas din scumpa noastră țară(...).*

La Siret, în focul urii răzbunătoare, nesocotind risipa sângelui, ați smuls biruința cea mare.

Ați făcut să reînvie în mintea tuturor amintirea glorioasă a faptelor străbunilor noștri.

Ați atras admirația lumii întregi(...).

Din sângele vostru se va ridica, curat și măreț, o țară românească a tuturor românilor.

Ecouri. *Bătălia de la Mărășești a fost evenimentul cel mai strălucitor al anului 1917 în România, scria colonelul Victor Petin, fostul șef de stat major al Misiunii Militare Franceze, ea a oprit în 15 zile ofensiva germană, a închis definitiv porțile Moldovei oricărei încercări de înaintare și a menținut frontul pe pozițiile inițiale¹⁹.*

De asemenea, este făcută o legătură de interdependență între victoriile românești din vara anului 1917, și amânarea cu cel puțin trei luni a declanșării ofensivei pe frontul italian de la Caporetto, care ar fi putut avea ca efect, pe fondul ieșirii Rusiei din război, prăbușirea atât a frontului italian cât și a celui răsăritean, și ar fi putut impune Antantei perspective strategice catastrofale²⁰.

C.Kirițescu²¹, considera că zdrobirea atacului inamic s-a datorat splendorii foc de artilerie care toată ziua a tunat cu o eficacitate spaimântătoare în masele inamicului, bravurei fără seamăn și spiritului de jertfă, de atâtea ori pus la încercare, al soldatului și al șefilor lui, considerând că elementele direct detremnante ale victoriei au fost inițiativa comandantului de a arunca întreaga rezervă a diviziei, în momentul cel mai critic și în punctul cel mai vulnerabil al bătăliei și executarea impecabilă a acestui contraatac.

Ca urmare a acestei importante victorii, prin Înaltul Decret nr.1137 din 3 octombrie 1917, generalul de brigadă Popescu I.Ioan, comandantul Diviziei a 13-a a fost decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul”, clasa a III-a²², *pentru vitejia, destoinicia și îndârjirea cu care a condus operațiile diviziei sale în ziua de 6 august 1917 pe frontul de la sud de Mărășești, pădurea Răzoare unde fiind atacată de Diviziile 12 bavareză, 115 germană și 1 brigadă din Divizia 13 austriacă, după 6 ore de lupte le-a determinat să se retragă în dezordine cu imense pierderi capturând 160 prizonieri, 19 mitraliere și alte materiale de război.*

Decorarea a fost făcută chiar pe front de către Regele Ferdinand²³, care, însoțit Principele Carol, generalul Grigorescu, comandantul Armatei I și generalul Istrate, comandantul Corpului 5 armată, s-a deplasat în ziua de 8 august la punctul de comandă al Diviziei 13, în satul Pădureni, pentru a-și exprima înaltele sale mulțumiri Diviziei 13, pentru bravura arătată în bătălia de la 6 august.

Cu același prilej, Regele Ferdinand a remis comandantului Diviziei 13, Ordinul „Mihai Viteazul” clasa a III-a pentru căpitanul Grigore Ignat, *găsit mort cu mâna încleștată pe mitralieră și acoperit de cadavre*²⁴.

Alături de acesta au mai fost decorați, tot cu Ordinul „Mihai Viteazul”, clasa a III-a, comandanții Regimentelor 47/72, 50/64 și 51/52 Infanterie.

Referitor la această importantă distincție militară, Ordinul „Mihai Viteazul”, facem precizarea că nu mai puțin de trei ofițeri din Regimentul 48/49 Infanterie au intrat în posesia ei.

Aceștia sunt maiorul Gheorghe Stanian²⁵, *pentru vitejia și destoinicia cu care batalionul său a restabilit legăturile între diviziile 5 și 9 în cursul luptelor din 30 și 31 iulie 1917. A rezistat tuturor contraatacurilor inamice din zona căii ferate Tecuci Mărășești deși acestea dispuneau de forțe mult superioare*, și sublocotenentul Vasile Sinian, *pentru vitejia cu care a luptat în noaptea de 14/15 septembrie 1917. Tre-când cu forțe din regimentul său Dunărea și rețelele de sârmă inamice a luat parte la o înverșunată luptă corp la corp cu trupele bulgare*, prin Înaltul Decret nr.1238 din 23.X.1917²⁶, în timp ce, cel de-al treilea ofițer este chiar maiorul Gheorghe Tomescu, care s-a distins și în cea de-a treia etapă a Bătăliei de la Mărășești, mai precis în *luptele de la Muncelul*, la care a luat parte tot cu Regimentul 48/49 Infanterie.

Epilog. Sub semnătura Radu Șerban, pseudonimul sub care scria It(r).Traian Trestioreanu, el însuși participant la luptele din Primul Război Mondial, și răpus, la numai 23 de ani, de tuberculoza contractată în lagărul de prizonieri de război de la Stralsund, Germania, apărea în ziarul LIBERALUL, la 01.05.1921, articolul intitulat ADU-ȚI AMINTE!, pe care personal, îl consider cel mai potrivit pentru a încheia articolul de față, iată-l:

Nu-i uita!

Nu uita niciodată, ci în fiecare rugăciune a ta către Domnul, adu-ți aminte și de ei, de vitejii căzuți pe câmpul de luptă pentru întregirea neamului tău.

Ei dorm acum somnul cel veșnic și fără prihană, răpuși în floarea vieții, sub brazda de la Mărăști, Mărășești, Neajlov și Jiu, sub pietrele de la Oituz sau sub nisipul dobrogean și pretutindeni în pământul românesc de la Nistru până la Tisa, pământ semănat cu mormintele lor sfinte!(...).

De aceia în aceste sărbători care vin, la toate praznicele tale și ori de câte ori vei avea prilejul unei fericiri, oprește-te o clipă în mijlocul bucuriei tale și varsă în sufletul tău o lacrimă fierbinte și pentru cei care au murit ca SĂ TRĂIASCĂ ROMÂNIA!

În urma pierderilor suferite la Mărășești, Regimentul 48/49 Infanterie a fost retras și trimis la refacere și completare, fiind dislocat ulterior, tot în cadrul Diviziei 13 Infanterie, la luptele din sectorul Varnița-Muncelu, apoi în sudul Basarabiei pentru a securiza zona în fața bandelor bolșevizate de soldați ruși dezertori.

Despre aceste fapte vom vorbi într-unul din numerele viitoare al revistei.

Note:

¹ Constantin Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea României, 1916–1919*, vol.II, Ed. Casei școalelor, București, 1927, p.591.

² Idem, p.496, (Durchbruchsschlacht am Putna und Susita).

³ Gheorghe Buzatu și Horia Dumitrescu, coordonatori, *Mărăști-Mărășești-Oituz, ținut al jervei și biruinței*, Ed.Pallas, Focșani, 2007, p.66

⁴ C Kirițescu, *Op.cit.*, p.588 și urm.

⁵ Centrul de studii și păstrarea arhivelor militare istorice, Pitești, fondul R.48 Infanterie, dosar nr.11, fila 22;

⁶ C Kirițescu, *Op.cit.*, p.574.

⁷ Idem.

⁸ www.worldwar2.ro

⁹ C Kirițescu, *Op.cit.*, p.575.

¹⁰ Idem., p.582.

¹¹ Centrul de studii și păstrarea arhivelor militare istorice, Pitești, fondul R.48 Infanterie, dosar nr.11, fila 24;

¹² C. Dumitrescu, *Colecția de manuscrise*, vol.IX B – *Materiale documentar privind viața orașului Buzău - Armata*, Arhivele Naționale ale României, Direcția Județeană Buzău.

¹³ Centrul de studii și păstrarea arhivelor militare istorice, Pitești, fondul R.48 Infanterie, dosar nr.11, fila 24;

¹⁴ C. Dumitrescu, *Op.cit.*

¹⁵ Nicolae Ciobanu, *Triunghiul morții-triunghiul vieții: Mărăști-Mărășești-Oituz*, în lucrarea Mărăști-Mărășești-Oituz, ținut al jervei și biruinței, Ed.Pallas, Focșani, 2007, p.67

¹⁶ Idem.

¹⁷ Centrul de studii și păstrarea arhivelor militare istorice, Pitești, *Fondul R.48 Infanterie*, dosar nr.836, fila 13;

¹⁸ *România în anii primului război mondial*, Ed.Militară, București, 1987, vol.5, p.610.

¹⁹ Valeriu Florin Dobrinescu, Horia Dumitrescu, *Ion Antonescu și războiul de reîntregire a Neamului*, Ed.Pallas, Focșani, 2006, p.59

²⁰ *România în anii primului război mondial*, Ed.Militară, București, 1987, p.349-350.

²¹ Constantin KIRIȚESCU, *Op.cit.*, p.585-586.

²² Col.Eugen Ichim, *Ordinul militar de război "Mihai Viteazul"*, Ed. Modelism & Jertfa, București, 2000, p.67

²³ Arhivele Militare Române, *Fond microfilme*, rola PII.1142, cadru 289-292

²⁴ Idem.

²⁵ Numele maiorului Gheorghe Stanian, căzut la Muncelul, se află inscripționat pe placa frontală a monumentului dedicat Eroilor Regimentului 48 Infanterie Buzău, situat în Parcul Eroilor, la intrarea în municipiul Buzău.

²⁶ Col.Eugen Ichim, *Op.cit.*, p.70.

Feldmareșalul Friedrich Paulus alături de o româncă, Elena Constance Rosetti-Solescu

----- Viorel Frîncu, Biblioteca Județeană „V. Voiculescu” Buzău

La 28 iunie 1942 se declanșează ofensiva armatei germane pe direcția sud-est a Frontului de Est, urmând ca Armata VII, Armata III română, precum și Armatele germane I și IV Panzere să treacă prin Rostov, pentru cucerirea Caucazului. Prin „Directiva 45”, Hitler ordonă Armatei a VI-a, comandată de generalul colonel Friedrich Paulus, să înainteze pe direcția nord-est, având ca țintă cucerirea Stalingradului, orașul-simbol ce purta numele tatucului de la Kremlin. După grele lupte de gherilă purtate în oraș și în împrejurările sale, la 2 februarie 1943, Armata a VI-a germană, încercuită de trupele Armatei Roșii, capitulează, Friedrich Paulus, avansat, cu două zile în urmă, la gradul de feldmareșal, luând calea prizonieratului alături de militarii pe care îi comandase. Astfel se punea capăt uneia dintre cele mai importante bătălii a celui de-al doilea război mondial.

BIOGRAFII PARALELE

Friederich Wilhem Paulus s-a născut în Breitnau-Gershagen, raionul Melsugen, în provincia Hessen-Nassau, Germania, în seara zilei de 23 septembrie 1890, la ora 21,30. La acea vreme, tatăl său, Ernst Alexander Paulus, era casier la o Școală de Corecție, ajungând, în cele din urmă, trezorier-șef al Casei Hesse-Nassau, iar mama sa, Bertha (născută Nettelbeck) Paulus, o femeie conservatoare, dedicată casei și familiei, fiica directorului instituției.

După terminarea liceului, la Wilhelms-Gymnasium din Kessel, în 1909, tânărul Paulus a făcut cerere de înrolare în Kaiserliche Marine (Marina imperială germană), dar a fost respins pentru că nu aparținea nobilimii. Frecventează, un semestru, cursurile Facultății de Drept, din cadrul Universității Philipps din Marburg; se retrage, în 1910, după ce armata germană a

început să se extindă, facilitându-le tinerilor să capete statutul social al cadeților. La 18 februarie 1910, Friedrich s-a alăturat rapid armatei și, un an mai târziu, pe 15 august 1911, a absolvit școala de cadeți

cu gradul de sublocotenent. Este detașat la Regimentul 3 Infanterie, cunoscut și sub numele de „Markgrafs Ludwig 3. Badenregiment”, care făcea parte din Divizia 28 Infanterie, cu sediul în garnizoana orașului Rastatt din landul Baden-Baden.

În același regiment, Friedrich Paulus îi cunoaște pe frații Efrem (n. 14 mar. 1891 – m. 19 aug. 1918, Berlin) și Constantin (n. 26 oct. 1892 – m. 4 mai 1964) Rosetti-Solescu, cadeți, cei care îi vor face cunoștință cu sora lor, Elena-Constance, viitoarea sa soție. De menționat, faptul că Efrem a absolvit cursurile Școlii Militare „Gross-Lichterfelde”, participând la primul război mondial în calitate de aviator. A fost rănit de două ori, aparatul său luând foc, fapt pentru care a fost decorat cu „Crucea de Fier”.

Dar, cine era Elena-Constance Rosetti-Solescu, alintată de prieteni cu apelativul *Coco*?

În volumul său de „Amintiri”¹, Radu Rosetti menționează că familia Rosetti (sau Ruset) se trage din Lascaros Rosseto, mare logofăt al patriarhului (de la Constantinopol), când a semnat, la 1629, alături de patriarhul Chiril, un act care atesta legitimitatea copiilor lui Radu Mihnea. El era căsătorit cu Bella, fiica lui Ioan Cantacuzino, agentul lui Mihai Viteazul la Țarigrad. Lascaris a avut doi fii: Constantin și Antonie.

Elena Rosetti-Solescu

Familia Rosetti era cunoscută în Moldova, pe la 1650, aceasta venind din Constantinopol „unde era reputată printre cele mai nobile”², iar cuparul Rosett va juca un mare rol pe timpul domnilor din epoca sa. În Muntenia, ramura Roseteștilor se trage din al doilea fiu al cuparului Rosett, marele vistier George (lordache) Rosetti, însurat cu Maria, fata lui Eustratie Dabija. A avut șase copii, din care două fete: Caterina și Victoria. Din al doilea fiu, Constantin, mare logofăt, se trag mai multe ramuri din Moldova: Solescu, Ciortescu, Bălănescu, Rosnovanu. Ramura munteană a familiei a descins din contele

Nicolae Rosetti (1770). George Rosetti, mare postelnic, însurat cu Caterina Sturdza, a fost capul ramurei Solescu din Muntenia, din această căsătorie născându-se: Dumitru, fost deputat, Teodor Rosetti (n. 1834), fost deputat, senator, guvernator al Băncii Naționale a României, președinte al Curții de Casație, director al Băncii Agricole, care a fost căsătorit cu Pulcheria Beldiman (foto); strămătușa Elenei Rosetti-Solescu a fost Doamna Elena (n. 17 iunie 1825 – d. 2 aprilie 1909), soția domnitorului Alexandru Ioan Cuza, cu care s-a căsătorit la 30 aprilie 1844; Constantin Rosetti, fratele mai mare al precedentilor, a avut doi băieți: George Rosetti-Solescu (n. 1852), diplomat, ministru plenipotențiar la Belgrad, apoi la Petersburg (din 1895), și Alexandru³.

Elena Rosetti-Solescu s-a născut la 25 dec. 1889, în București, și a fost botezată în rit greco-catolic, avându-l ca naș pe prințul Cantacuzino. Tatăl ei, Alexandru (n. 28 ian. 1859 – d. 19 mai / 1 iun. 1910), a fost deputat, consul la Ismail și Rusciuc (1892-1896) și consul general la Salonic (1896-1901). Pasionat numismat, colecția sa va fi donată, în 1927, Academiei Române. Mama Elenei, Ecaterina (1863 – 1940), își avea obârșia într-o familie de macedoneni extrem de bogată – Ghermani -, ce făcea parte din nobilimea din Serbia. Tatăl ei fusese colonel în armata sârbă, iar mama sa făcea parte din Casa regală Obrenovici, pretinzându-se că ar fi fost coborâtoare din Germanos, nepotul împăratului Iustinian. Familia Ecaterinei Ghermani avea relații de rudenie cu influența familie boierească Mavrocordat, fanarioți din Constantinopol, de sorginte grecească, din insula Chios, izvor de domni și doamne pe tronurile Moldovei și Țării Românești.

Pe lângă cei doi frați – Efrem și Constantin -, Elena a mai avut două surori: Alexandra (n. 1890 –

Pulcherie Beldiman Rosetti Solescu

d. 1979) și Maria (n. 11 mai 1894 – d. 30 iul. 1950), căsătorită cu căpitanul german Otto Spies (n. 29 iul. 1898 – d. 9 nov. 1967)⁴.

Familia Rosetti-Solescu, ramura din Muntenia, a deținut un castel în localitatea Leurdeni din actualul județ Argeș.

O ALIANȚĂ ROMÂNŌ-GERMANĂ PRIN COMUNIUNE

Întâlnirea Elenei-Constance Rosetti-Solescu cu viitorul soț s-a petrecut într-una din vacanțele petrecute în munții Pădurea Neagră din Bavaria, alături de frații săi –

Paulus la sfârșitul primului război mondial, cu gradul de căpitan.

Constantin și Efrem. Idila încheiată între cei doi tineri, în lungile plimbări prin pădurea bavareză, a avut drept final încheierea căsătoriei prințesei românce cu tânărul locotenent german, la 4 iulie 1912. Prin căsătoria cu o aristocrată, locotenentul Paulus își împlinea un vis, nemărturist, până atunci: intrarea sa în lumea bună a vechii Europe. Frumusețea și grația tinerei soții erau dublate de un caracter și o voință tenace, exact ceea ce îi lipsea viitorului feldmareșal Friedrich Paulus. În schimb, tânărul soț, reprezentant al conservatorismului prusac, era întotdeauna elegant, cu alese maniere, prietenii complimentându-l cu atributele: „lordul cel nobil”, „domnul fin și suplu”, „maiorul cu sex-appeal”.

În anul 1914 s-a născut primul lor copil, Olga (căsătorită Achim von Kutzschenbach), dar izbucnirea primei conflagrații mondiale l-a privat pe Friederich de bucuriile de a fi alături de fetiță, în primii ei ani de viață.

La începutul războiului, Paulus, în calitate de aghiotant al Batalionului III, din cadrul Diviziei 28 Infanterie, subordonat Corpului 7 Armată, participă la atacul împotriva Franței, iar în toamna anului 1914, ia parte la luptele din munții Vosges și din regiunea Arras. În 1915 este repartizat la Regimentul 2 Vânători (Jäger Regiment) și, doi ani mai târziu, îl găsim ca ofițer de stat major în cadrul Corpul Alpin (Alpenkorps), o unitate de munte formată de către armata germană imperială, în timpul primului război mondial, servind pe fronturile din Franța, Macedonia și Serbia. Este decorat cu „Crucea de Fier” clasa I și a II-a pentru participarea la luptele de pe diversele fronturi ale marelui război.

În anul 1918 familia Paulus se întregește cu doi gemeni - Ernst-Alexandru și Friedrich -, ambii urmând cariera militară, deveniți ofițeri tanchiști în regimente de *Panzer*.

După încheierea războiului, în baza Tratatului de la Versailles (Tratatul de pace între Puterile Aliate și Germania), Paulus are șansa să rămână în continuare în armata germană, redusă la doar 100.000 de militari, fiind numit adjutant, cu gradul de căpitan, la Regimentul 14 Infanterie de la Konstanz. În perioada 1919-1922, a făcut parte din din Corpul de Voluntari (FreiKorps), care a luptat împotriva mișcărilor revoluționare bolșevice, iar în anul următor, s-a alăturat Grupului de Armate 2 la Kassel⁵. Cariera sa militară și-a urmat cursul firesc, cu avansări în grad la termen, schimbări de garnizoane, Paulus reprezentând „prototipul ofițerului de stat major cultivat și apolitic, așa cum și-l dorea conducerea Ministerul Apărării: «Ofițerii de stat major nu au nume»”.⁶

În toată această perioadă, căpitanul și-a petrecut timpul mai mult în birou, studiind strategii și planuri de luptă, decât în teren, alături de trupă. Într-un raport de competență, superiorii îl caracterizau astfel: „Un produs tipic vechii școlii militare, îngrijit, poate prea modest, prietenos, extrem de curtenitor, excepțional de talentat și interesat de problemele militare, meticolos în biroul său de lucru, cu o pasiune pentru jocurile de război și formularea de planuri de luptă și hărțile necesare”.

În 1929, el a fost profesor de tactici la o școală militară din Stuttgart. Peste un an, cariera sa militară se îndreaptă spre forțele mecanizate, iar în 1934, este numit comandant, cu gradul de locotenent-colonel, la o unitate de blindate. În anul următor, îl găsim cu gradul de colonel, apoi de general de brigadă, șef de stat major al Diviziei „Panzer”, cu sediul în Berlin, înlocuindu-l pe Heinz Guderian. La scurt timp, înainte de atacarea Poloniei, Paulus este înaintat la gradul de general maior și promovat ca șef de Stat Major al Armatei a X-a,

care va fi redenumită Armata a VI-a, cu sediul în Leipzig.

ANTINAZISTA SOȚIE A UNUI GENERAL AFLAT ÎN SLUJBA LUI HITLER

Elena, îi reproșează lui Paulus că atacarea Poloniei și invadarea ei de armatele germane și sovietice este un act imoral; el răspunde că acest fapt a fost, pur și simplu, o chestiune politică și el, ca militar, trebuia să se supună ordinelor.

În septembrie 1940, este avansat la gradul de general locotenent și numit adjunct al șefului Marelui Stat Major. Este implicat în proiectul mamut, lansat de Hitler, de invadare a Uniunii Sovietice, cunoscut sub numele de Operațiunea „Barbarossa”, plan despre care află și familia lui. „Fiii lui Paulus, amândoi ofițeri de tancuri, au auzit zvonuri care circulau în unitățile lor, conform cărora Germania va începe o ofensivă împotriva Rusiei. Soția, Elena-Constance, deși îi era credicioasă soțului ei, își păstrase obiceiul de a spune deschis ce gândea. Pentru ea ofensiva împotriva Uniunii Sovietice era o nedreptate strigătoare la cer. Paulus însuși avusese printre elevii săi ofițeri proveniți din Rusia sovietică. Casa soacrei din Baden-Baden era frecventată și de imigranții ruși, datorită faptului că familia Rosetti-Solescu avea legături în întreaga lume. Chiar dacă venea în contact cu mentalitatea rusească, comunismul sau bolșevismul ca orânduire socială sau ca mod de viață nici nu intrau în discuție în cazul lui Paulus. (...) Conform mărturiilor membrilor familiei sale și celor ale cunoscuților, el nu a încercat să vină cu argumente conform cărora ofensiva împotriva Uniunii Sovietice a fost organizată pentru a preveni un atac al acesteia asupra Germaniei.”⁷

Căsătoria lui Paulus cu o prințesă română i-a adus încredințarea unor misiuni militare importante. Astfel,

Hitler și ofițerii din OKW (Înaltul Comandament al Armatei) au fost de părere că generalul este omul potrivit pentru a îndeplini o misiune diplomatico-militară în România, „deoarece era foarte manierat, dispunea de o stăpânire de sine proverbială și avea, mulțumită soției sale, numeroase relații importante

de *Panzer* și comandant al Armatei a VI-a, având ca principală misiune cucerirea orașului-simbol Stalingrad. În urma luptelor desfășurate pentru înțecuirea și cucerirea Stalingradului, Paulus, care avea 51 de ani, a fost decorat, la 26 august 1942, cu Ordinul Crucea de Fier în grad de cavaler, iar

de a fi încercuită de tancurile sovietice. Într-o scrisoare trimisă fiului său Ernst-Alexander, generalul Paulus îi descria situația dramatică în care se afla: „Toți am fost de acord cu spargerea încercuirii și cu retragerea. Și generalii din statul meu major au fost de acord cu asta. În acest sens mi-am formulat și eu solicitările către conducerea superioară a armatei. Nici nu se poate pune problema să se comande unei întregi armate să plece de pe pozițiile pe care se afla, fără a se cunoaște situația de ansamblu”. Iar decizia lui Hitler a fost fără dubiu: rezistența cu orice preț.

Declanșarea operațiunii „Uranus” de către Armata Roșie. la 19 noiembrie 1942, va conduce inevitabil la încercuirea Armatei a VI-a și lichidarea ei, în condițiile în care „podul aerian” pentru aprovizionarea trupelor cu muniție și hrană s-a dovedit inefficient.

Sărbătorile de iarnă îl găsesc pe generalul Paulus în tranșeele din preajma Stalingradului, cu moralul scăzut, fără să întrevadă vreo ieșire din această situație.

în această țară, care era în acea vreme aliatul Germaniei”. În plus, unul din verii soției era mareșal al Curții pe lângă Elena, mama Regelui Mihai, aceasta neavând nici pe departe sentimente filogermene.

Pe parcursul celui de-al doilea război mondial, Paulus, care cunoștea relativ limba română și era un cunoscut al cercurilor oficiale și aristocratice de la București, a devenit prieten cu mareșalul Ion Antonescu, iar Hitler l-a folosit de numeroase ori ca mesager și negociator în relațiile dintre România antonesciană și Germania nazistă.

La 22 iunie 1941, se declanșează cu succes Operațiunea „Barbarossa” de invadare a Rusiei sovietice, Armata a V-a, parte a Grupului de Armate Sud, participând la încercuirea Kievului, unde 750.000 de militari ruși au pierit. Paulus a fost avansat, la 1 ianuarie 1942, devenind general al trupelor

numele său a fost un reper utilizat de propaganda național-socialistă.

În acest timp, fiul său, Ernst-Alexandru este rănit grav în luptele de la Harkov și se reîntoarce acasă pentru a se vindeca, rămânând pentru totdeauna lângă mama sa.

La începutul lunii septembrie, generalul Paulus a comandat primele ofensive asupra orașului Stalingrad, începând astfel una dintre cele mai terifiante bătălii din cadrul celui de-al doilea război mondial și, poate, cea mai importantă, deoarece a reprezentat punctul culminant al războiului dintre Germania și URSS. Armata germană a întâmpinat însă o îndârjită rezistență, rușii folosind ruinele orașului spre avantajul lor, transformând clădirile distruse în fortificații defensive.

Venirea iernii îngreunează și mai mult operațiunile de cucerire a Stalingradului, ba, mai mult, Armata a VI-a însăși este în pericol

Feldmareșalul Friedrich Paulus, generalul maior Arthur Schmidt și colonelul Wilhelm Adam după capitularea de la Stalingrad, Rusia, 31 ianuarie 1943.

„Crăciunul, bineînțeles, nu a fost vesel”, îi va scrie soției sale, câteva zile mai târziu. „În astfel de momente, e mai bine ca festivitățile să fie evitate [...]. Norocul nu trebuie forțat prea mult.”

La 13 ianuarie 1943, cu unul din ultimile avioane germane din zonă, ofițerul de ordonanță din cadrul Înaltului Comandament al Armatei a VI-a, căpitanul Winrich Behr, ducea cu el jurnalul de război, verigheta și inelul-sigiliu al general-colonelului Paulus, precum și o scrisoare de adio adresată Elenei Constance, în care se spunea: „Dragă Coca. Vei primi această epistolă, dacă soarta mea este pecetluită sau dacă ea va rămâne indecisă pentru multă vreme. Ca militar, mă situez pe o poziție în care execut ordine. Nu știu care va fi soarta mea. Trebuie să-mi accept soarta așa cum mi-o dă Dumnezeu”⁸.

La 30 ianuarie 1943, „ziua venirii la putere”, între Hitler și Paulus are loc un schimb de mesaje. Paulus îl asigură pe Fűrher că „Steagul cu zvastică mai flutură încă deasupra orașului”, iar destinatarul îi răspunde în felul următor: „Dragul meu general-colonel Paulus! Poporul german privește deja cu adâncă durere spre eroii din acel oraș. Așa cum se întâmplă întotdeauna în istoria lumii, nici acest sacrificiu nu va fi unul zadarnic. (...) Mă gândesc permanent la dumneavoastră și la oamenii pe care îi conduceți. Al dumneavoastră Adolf Hitler.”⁹

A doua zi, pentru a se asigura de sacrificiul lui Paulus, Hitler îl avansează pe general, acum în vârstă de 52 de ani, la gradul de feldmareșal, în ideea că un feldmareșal nu se poate preda inamicului. Însă foamea și iarna grea din Rusia, ca și recucerirea de către sovietici, la 21 ianuarie 1943, a ultimului aeroport prin care se mai puteau obține unele provizii, au pus capăt acestei importante bătălii. În dimineața zilei de 31 ianuarie, feldmareșalul

Paulus inspector de poliție la Dresda după eliberarea din prizonerat

Paulus se predă trupelor sovietice. Două zile mai târziu, se predau și restul trupelor germane. Din cei 90.000 de soldați germani luați prizonieri, doar 5.000 aveau să supraviețuiască lagărelor rusești.

Reacția lui Hitler a fost violentă: „Cum este posibil ca un bărbat să vadă cum mor soldații săi și cum se apără cu vitejie, luptând până la ultima suflare... cum este posibil ca el să se predea bolșevicilor? Mie îmi pare rău pentru că eroismul atâtor soldați este anulat din cauza unui singur om laș, lipsit de caracter. În acest război nimeni nu va mai deveni mareșal”.

„... PÂNĂ CÂND MOARTEA NE VA DESPĂRȚI”

În timpul celor 11 ani de prizonierat, Paulus a fost foarte bine tratat de Stalin, fiind folosit de mașina de propagandă sovietică, pe tot parcursul războiului, dar și după încheierea acestuia. Rușii îl determină să se alăture Nationalkomitee Freies Deutschland – Comitetul Național Germania Liberă, o organizație înființată la Moscova, la 12 iulie 1943, și care avea drept scop să-i determine pe militarii germani să capituleze și să întoarcă armele împotriva Fűrherului și susținătorilor săi. Gestul lui Paulus de a capitula nu

a rămas fără consecințe în familia sa. Ofițerii de la Gestapo i-a obligat soția să renunțe la numele de familie Paulus, iar la refuzul acesteia a fost arestată, împreună cu fiica Olga și fiul ei Ernst-Alexandru, și trimiși într-o închisoare din munții Alpi, apoi în lagărul de concentrare de la Dachau. Vor fi eliberați, în aprilie 1945, de trupele americane. Cel de-al doilea fiu, Friedrich, căpitan într-un regiment de tancuri, va fi ucis, în august 1944, pe plaja din Anzio, în luptele cu forțele americane debarcate în Italia.

Mai târziu, Paulus a depus mărturie, pentru procuratură, în procesele de la Nürnberg, iar în 1953 a fost eliberat, cu doi ani mai înainte de repatrierea prizonierilor germani din închisorile și lagărele sovietice, stabilindu-se la Dresda, în RDG, unde va lucra ca inspector de poliție, apoi în cadrul Ministerului Apărării Naționale.

Nu-și va mai revedea soția, aceasta decedând, în noiembrie 1949, în orașul Baden-Baden.

La 1 februarie 1957, la 14 ani de la înfrângerea de la Stalingrad, Friedrich Paulus se stinge din viață la Dresda. La dorința familiei. Paulus a fost incinerat iar urna a fost trimisă la Baden-Baden, unde a fost așezată lângă rămășițele soției sale Elena-Constance Paulus.

Note:

¹ Radu Rosetti, *Ce-am auzit de la alții. Amintiri*, ediția a 3-a, Editura Humanitas, București, 2011, p. 19, passim.

² Octav-George Lecca, *Familii boierești române*, Editura Muzeul Literaturii Române, București, ?, p. 494.

³ *Idem*, p. 500

⁴ Arborele genealogic al Familiei Ruset / Roset / Rosetti, realizat de Mona & Florian Budu-Ghyka; vezi site-ul www.ghika.net

⁵ Antony Beevor, *Stalingrad*, București, Ed. RAO International Publishing Company, 2005, p. 77.

⁶ Guido Knopp, *Războinicii lui Hitler*, Editura Litera, București, 2010, p. 154.

⁷ *Idem*, p. 157.

⁸ *Ibidem*, p. 167.

⁹ *Ibidem*.

Monumentul Eroilor de la Siriu, județul Buzău

----- Colonel dr. Mircea Tănase, Statul Major General

Ofensiva română peste Carpați fusese prologul Războiului de Întregire al României. Inamicul ripostase cu manevra din Dobrogea, care avusese ca efect slăbirea acțiunii trupelor române din Transilvania și respingerea acestora în Munții Carpați, după care ar fi urmat, în planul de campanie german, străpungerea barierei Carpaților și ocuparea întregului teritoriu al României. Era necesară întărirea rezistenței pe crestele Carpaților până la sosirea iernii, în speranța că răgazul oferit de întreruperea operațiilor cauzată de zăpezile care urmau să cadă va oferi răgazul necesar pentru reorganizarea armatei. Apărarea celor 800 de kilometri de frontieră muntoasă puneau armata română la grea încercare, mai ales că aceasta era destul de slăbită în urma campaniei din vara anului 1916. Sectorul Oituz-Buzău, cuprins între armatele a II-a și de Nord, era cel mai vulnerabil din întreg dispozitivul de apărare a frontierei, mai ales că existau indicii că germanii plănuiau o străpungere în direcția Galați. Planul strategic, conceput de Statul Major german prevedea, printre altele, ocuparea trecătorilor din Moldova de Sud care trebuia să atingă în cel mai scurt timp Târgu-Ocna, apoi să înainteze în Moldova pe direcția sud-est, de-a lungul văilor Siretului și Trotușului, în timp ce masa Armatei a IX-a trebuia să-și

deschidă drumul peste munți peste București, pe calea cea mai scurtă.

Drumurile care traversează masivul muntos din Câmpia Brașovului spre Capitală sunt dispuse în trei grupe: spre sud-vest drumul Branul-Câmpulung, spre sud trecătoarea Predealului, având în apropiere trecătorile mai puțin importante Predeluș și Bratocea, spre sud-est trecătoarea Buzăului, în apropierea căreia se află trecătoarea mai puțin importantă, Tabla Buții. Comandamentul român, conștient de gravitatea situației în care se găsea, a hotărât că trecătorile trebuiau apărate cu orice preț, apărând în acest fel Capitala țării.

Armata a 2-a română, reconstituită după retragerea de la Brașov și pusă sub comanda generalului Averescu, avea dispuse în prima linie Divizia a 6-a în trecătorile Buzăului și Tabla Buții, Divizia a 3-a în pasurile Bratocea și Predeluș, Divizia a 21-a, întărită cu Divizia a 10-a, în trecătoarea Predealului, iar Divizia a 22-a a fost dispusă în trecătoarea Branului. Planul de operații al generalului Averescu prevedea o primă fază defensivă, în timpul căreia trupele să se poată eșalona în adâncime și, cu ajutorul a patru divizii rusești, să poată fi reluată ofensiva în Transilvania. Lucrurile însă nu au stat întocmai. Concomitent cu acțiunile pentru forțarea trecătorilor Bran și Predeal, germanii au început la 15

octombrie 1916 atacul pentru forțarea intrării în Valea Buzăului. Pentru aceasta a fost destinată Divizia a 89-a germană, comandată de generalul von Below. După mai multe lupte violente date între 15 și 28 octombrie, cu schimbări repetate ale situației de o parte și de alta a combatanților, cu pierderi deosebit de ambele părți, românii s-au retras pe dreapta Siriului Mare, iar germanii au ocupat muntele Siriu. Străpungerea nu a reușit, iar după 30 octombrie inițiativa a trecut de partea românilor. La 2 noiembrie acțiunea ofensivă română a fost reluată de-a lungul celor trei trecători: Bratocea, Tabla Buții și Buzău. Succesul ar fi fost deplin dacă, așa cum susține Constantin Kirițescu, soldații unui batalion din Regimentul 34 Infanterie, turci și tătari dobrogeni, nu s-ar fi predat fără luptă¹. Inamicul a contraatacat pe tot frontul, românii au ripostat, lupte violente s-au dat în zilele următoare, combatanții, epuizați, au renunțat la lupta care nu mai putea să aducă niciunui dintre ei vreun avantaj. Generalul Falkenheim, comandantul Armatei a IX-a germane a hotărât să scoată Divizia a 187-a de pe front și să o aducă în rezervă la Brașov pentru refacere, înlocuind-o cu o unitate nouă, Divizia a 2-a austro-ungară.

După înfrângerea de la Neajlov și Argeș, Marele Cartier General Român a decis retragerea

generală de la vest la est, concomitent cu înaintarea armatelor ruse de la est la vest. Trebuiau salvate de la dezastru cât mai multe trupe, pentru ca, la adăpostul noului front rusesc să se poată reorganiza puternica armată română din vara anului 1917. În acest context, Armata a II-a a trebuit să se retragă și să se redisună cu fața spre vest, pe un front cuprins între frontiera de nord, aflată acum la sud de Predeal, și până la sud de Ploiești. După luptele din apropierea Râmnicului Sărat, soldate cu pierderi însemnate de ambele părți, Divizia a 6-a aflată în compunerea Armatei a II-a române, a luat drumul dureros al retragerii în Moldova, dincolo de linia fortificată Focșani – Nămolosa – Brăila. Astfel se încheia una dintre paginile cele mai triste din istoria poporului român, soldate cu pierderea aproape a două treimi din teritoriul de atunci al României și cu mari pierderi umane și materiale. Cauzele care au dus la acest dezastru național au fost amănunțit analizate de cei îndreptățiți să o facă, polemica încă persistă, demn de remarcat este efortul deosebit pe care l-a făcut națiunea română pentru a renaște din propria cenușă în vara anului 1917 și a-și continua marșul triumfal încheiat la sfârșitul anului 1918 cu întregirea României Mari.

Perioada imediat următoare războiului, caracterizată printr-o efervescență rar întâlnită în istoria unei națiuni, marcată de profunde transformări la toate nivelurile vieții sociale, o atenție deosebită a fost acordată cinstirii memoriei celor care și-au jertfit viața pe altarul luptei de întregire a țării. O serie întreagă de comisii și comitete de inițiativă s-au constituit pentru a marca, sub o formă sau alta, prinosul de recunoștință cu care patria română era datorare fiilor ei. Astfel, în deceniul al treilea al secolului trecut, în fiecare localitate în care mai mulți sau mai puțini dintre cei

care au plecat să apere cu arma în mână hotarele patriei nu s-au mai întors, au fost ridicate monumente ale recunoștinței.

Societatea „Cultul Eroilor” a avut inițiativa înălțării a numeroase monumente pe locurile încărcate de glorie și sângele celor care și-au dat viața pentru întregirea neamului. Pe Valea Sîriului, chiar în apropierea vechii frontiere dintre Regatul României și Austro-Ungaria, a fost ridicat un ansamblu monumental, sub directa îndrumare a generalului Traian Epure, comandantul Diviziei 5 Infanterie Buzău, gratulat de contemporani cu titlul de „apărător al Văii Buzăului”.

Traian Epure în uniformă de locotenent - 1908

Despre generalul Traian Epure, profesorul Constantin Dumitrescu, autorul unei impresionante lucrări monografice a județului, aflată în manuscris la Arhivele Statului, filiala Buzău, spune: „La 15 august 1916 făcea parte din Divizia a 6-a, cu gradul de locotenent-colonel, comandant al Regimentului 3 Vânători care intra în compunerea acestei divizii. Cu această mare unitate a acționat pe direcția Vama Buzăului-Feldioara, până către dealurile Homorod, unde rezistența trupelor austro-ungare oprise înaintarea românilor, datorită faptului că grupul de divizii germane ale generalului Falkenheim începuse să închege rezistența, ca apoi să treacă la ofensivă.

La un moment dat situația Diviziei a 6-a română, fiind foarte periclitată și cum statul major al diviziei își cam pierduse capul, din proprie inițiativă locotenent-colonelul Traian Epure contraatacă cu regimentul, restabilește situația, ia mulți prizonieri.

În urma succesului reputat pe frontul sus menționat, își câștigase un prestigiu deosebit și cam toată acțiunea de manevră în retragere către Valea Buzăului era condusă aproape în exclusivitate de locotenent-colonelul Traian Epure.

Revenind în zona de fortificațiilor de frontieră pe care le luaseră unitățile Diviziei a 6-a care barau Valea Buzăului, locotenent-colonelul Traian Epure a acționat cu energie și a apărut cu îndârjire tentativa inamicului de a străpunge linia de apărare în această parte, care ar fi dus la tăierea retragerii trupelor române care acționau în șesul Munteniei și ar fi întors apărarea pe restul frontului din zona Carpaților Munteniei.

Pentru această prodigioasă activitate desfășurată în situația grea în care se aflau, populația satelor de pe Valea Buzăului l-a supranumit «apărătorul Văii Buzăului».

Ulterior, ori de câte ori trecea pe această vale și se oprea în satele pe care le-a apărut, populația, cu mic, cu mare, îl întâmpina cu manifestări de bucurie și deosebită simpatie.

O grandioasă manifestare i s-a făcut cu ocazia dezvelirii monumentului ce s-a ridicat la Sîriu, în cinstea eroilor Regimentului 3 Vânători, la care au luat parte ofițerii supraviețuitori și care au participat la această mare epopee. Monumentul s-a ridicat din inițiativa confesorului de atunci al Regimentului 3 Vânători, preotul Nicolaescu din Nehoiașu și cu sprijinul întregii populații din acea regiune, ca un pios omagiu adus acelor care s-au sacrificat pentru apărarea gliei strămoșești.

Ofițeri din Regimentul 3 Vânători, Divizia 6 Infanterie, pe Valea Buzăului în 1916.

Avansat colonel și repartizat la comanda Regimentului 2 Infanterie cu care ia parte la apărarea Carpaților Moldovei.

În 1918 e avansat general și i s-a încredințat comanda unei brigăzi în Divizia a 2-a Infanterie cu care apoi a participat la apărarea Nistrului.

În 1920 este numit la comanda Diviziei a 5-a, cu reședința la Buzău, pe care o deține până în 1929 când iese la pensie pentru limită de vârstă.

Cât a stat la Buzău lui i se datorește Biserica Eroilor din orașul Buzău².

Constantin Kirițescu, în monumentală sa lucrare Istoria războiului pentru întregirea României arată contribuția Regimentului 3 Vânători (comandat de locotenent-colonelul Traian Epure, n.a.) la oprirea ofensivei germane pe Valea Buzăului: „Trupelor germane li se opuneau de partea noastră, la Predeluș și Bratocea, Divizia a 3-a, iar la Tabla Buții și în trecătoarea Buzăului, Divizia a 6-a. Ambele divizii erau mult slăbite în urma pierderilor suferite în luptele de la Brașov. Divizia a 6-a se reducea de fapt numai la Brigada a 12-a, întărită cu Regimentul 3 de vânători; efectivele erau

foarte reduse. [...] Brigada a 12-a a Diviziei a 6-a, urmărită de aproape de Divizia a 89-a germană, a trebuit să dea o luptă vie la Teliu, la trecerea din defileul Tărlungului în defileul Buzăului. Oprită pe dealul Seciului, brigada e pe punctul de a fi ajunsă de pe urmă și capturată de Divizia germană; Regimentul 3 de Vânători ia poziție la Sita Buzăului, susține cu bravură atacul german și acoperă retragerea grosului Brigăzii, care ajunge la miezul nopții la Crasna. Retragera a continuat în strâns contact cu urmăritorul, așa că la 12 octombrie Divizia a 6-a a ocupa poziții dincoace de frontieră, cu un detașament lateral la Tabla Buții, iar cu grosul între Cheia și Gura Sîriului³.

Săteni la Cimitirul Eroilor de Sîriu.

Foști participanți la luptele de pe Valea Buzăului, la ceremonia dezvelirii monumentului.

Tot despre generalul Traian Epure, generalul Ionescu T. Ion spune: „Acțiunea locotenent-colonelului Traian Epure de atunci a fost bine evidențiată cu ocazia examenului de absolvire a promoției a 33-a a Școlii Superioare de Război, când, în luna septembrie 1927, s-a făcut reconstituirea luptelor de pe frontul Armatei a 2-a română din 1916, pe baza documentelor furnizate de Marele Stat Major român, precum și cele furnizate din arhiva de război austro-ungară și germană. (...)”

Pe când promoția sus amintită a Școlii Superioare de Război se afla pe creasta de lângă satul unde contraatacase Regimentul 3 Vânători și generalul Ion Antonescu (mareșal mai târziu) explica acest episod, unul dintre ofițeri spune cu glas tare: «desigur că i s-a dat ordinul Mihai Viteazul și locotenent-colonelului Traian Epure», generalul Ion Antonescu se întoarce și răspunde: «și totuși, domnilor, s-a comis această nedreptate și nu i s-a dat Mihai Viteazul, pe care-l merita cu prisosință».

S-a comunicat generalului Epure, care comanda Divizia a 5-a în anul

Monumentul Eroilor de la Siriu (vedere frontală, respectiv laterală)

1927 la Buzău această apreciere făcută în fața unei distinse formații a Școlii Superioare de Război, de către comandantul școlii. El a răspuns comandantului școlii, mulțumindu-i pentru apreciere și că nu a urmărit decorații, ci numai îndeplinirea unei sfinte datorii către Patrie pentru îndeplinirea idealului național, în care a crezut cu tenacitate și că va muri cu conștiința împăcată, lăsând generațiilor viitoare sfânta datorie de a păstra și întări acest patrimoniu, câștigat cu atâtea sacrificii”⁴.

La moartea bravului general, în 27 octombrie 1940, ziarul

„Acțiunea Buzăului” îl elogiază în mai multe ediții, arătând printre altele: „Ostașii, care dorm în cripta de la Siriu, ctitoria generalului Epure, ca și aceia rămași pe alte meleaguri, primesc pe comandantul lor drag, la somnul veșniciei, mărturisindu-și acum iubirea de neam și de pământ (...)”⁵.

Monumentul eroilor de la Siriu a fost construit începând cu 1936 și a fost dezvelit în 1938, de către Societatea Cultul Eroilor.

Statuia ostașului erou este confecționată din bronz, pe un soclu din blocuri de piatră, în înălțime totală – soclu și statuie – de 6 m.

tui, constituindu-se astfel Cimitirul Eroilor. În 1966 au fost ridicate în acest cimitir două cruci mari din piatră. Pe cea din partea stângă a fost inscripționat: „Ostașii din Regimentul 34 Infanterie. Sublocotenent Ștefănescu Gh. Ion, un plutonier și nouă soldați căzuți la 20 octombrie 1916 apărând vitejește acest pisc”. Pe crucea din partea dreaptă a cimitirului este inscripționat: “1916-1918. Pentru patrie. Aici odihnesc ostașii necunoscuți căzuți vitejește pe aceste locuri în războiul 1916-1918”.

Amplasat inițial pe teritoriul comunei Siriu, pe prima terasă de pe partea stângă a pârâului cu același nume – afluent al râului Buzău – ansamblul monumental a dăinuit aici până în 1975, când s-a început construcția barajului hidroenergetic de la Siriu. Atunci a fost mutat pe un amplasament deasupra șoselei care leagă județele Covasna și Buzău – D.N.10 Buzău-Brașov – pe malul stâng al barajului, pe o terasă care trebuia să îi pună în valoare toată măreția, dar care l-a îndepărtat, se pare, de cei cărora le era adresat.

Până la mutarea sa pe noul amplasament, monumentul constituia un punct de atracție turistică deosebit, cu valențe patriotice și culturale pe deplin valorificate de oficialitățile locale și cele județene, un loc unde se desfășurau manifestările culturale specifice perioadei respective, în special cele dedicate zilelor de 9 mai, 23 august și 25 octombrie. Localnicii, și nu numai ei, își amintesc cu nostalgie de acele serbări. Mutat de pe vatra satului – care la rândul său a fost în mare parte dislocat pentru a lăsa locul apelor barajului – uitat o bună bucată de vreme, monumentul a intrat într-un proces accentuat de degradare fizică, la care au contribuit în mare măsură neglijența edililor locali și ai celor de la conducerea județului, dar și ignoranța localnicilor. Din craniile găsite în cimitir, unii dintre constructorii barajului de la

Siriu, mai „ingenioși“, își confecționau veioze, iar vitele satului pășteau nestingherite printre crucile eroilor.

Crucea din latura dreaptă
a Cimitirului Siriu

La 9 mai 1987 trebuiau sărbătorite cu mare fast Ziua Independenței de stat a României și Ziua Victoriei împotriva fascismului, fapt pentru care Comitetul Județean de Partid Buzău a luat măsura reabilitării acestui ansamblu monumental. În acest scop, Gheorghe Petcu și arhitectul Aurel Michnea au fost însărcinați cu conducerea lucrărilor. Constatând starea jalnică în care se afla monumentul, aceștia, în decurs de trei luni, au reamenajat ansamblul prin consolidarea fundațiilor, reșezarea și consolidarea crucilor, împrejmuirea cu gard de fier forjat, asfaltarea căilor de acces, plantarea de brazi, însămânțarea de iarbă. Au fost mobilizate în acest efort de reabilitare și organele locale, un aport deosebit având secretarul II al comitetului comunal de partid Siriu, Ion Costache, preotul localității, părintele Posea, și directorul școlii

generale, profesorul Roșcoiu. Au fost apelate și au contribuit cu materiale la această acțiune șantierul barajului hidroenergetic de la Siriu, ocolul silvic local și unele întreprinderi industriale de profil din județ.

Pentru a putea fi vizibil de la o distanță mai mare, statuia a fost reamplasată din inițiativa și pe propria răspundere a lui Gheorghe Petcu – act de mare curaj în acele vremuri! – pe o înălțime dominantă din apropierea Cimitirului eroilor și orientată cu fața spre Ardeal, oferindu-i perspectivă și posibilitatea de fi remarcat de la o distanță apreciabilă de către cei care pătrund din nord pe Valea Buzăului, sugerând în același timp deviza devenită celebră după Mărășești: „Pe aici nu se trece!”.

După festivitățile ocazionate de sărbătorirea zilei de 9 mai 1987, cu fastul și după tipicul perioadei respective, monumentul a intrat din nou în uitare și, deși a re dimensiuni istorice și artistice deosebite pentru județul Buzău, după 1990 a fost cu totul ignorat de către cei care ar fi trebuit să-i valorifice atât valențele patriotice, cât și potențialul turistic. Câteva firave acțiuni comemorative prilejuite de sărbătorirea zilei de 1 Decembrie, Ziua Națională a României, nu au reușit să redea măreția acestui monument și nici să regenereze în conștiința contemporanilor vibrația unui mesaj patriotic de necontestat. Mai mult, ansamblul nu figurează în niciun ghid turistic al județului și nici în alte lucrări care inventariază monumentele istorice din România. În lucrarea sa *In memoriam*, apărută la Editura Militară în 1971, Florian Tucă include acest monument în catalogul de la sfârșitul lucrării, amintind doar inscripțiile de pe monument și de pe plăcile comemorative ale crucilor⁶, fără a face vreo referire la geneza și istoricul său, deosebit de interesante, credem, prin amplasare, semnificație, realizare artistică etc. În lucrările ulterioare, abordând aceeași temă

a monumentelor noastre istorice, respectivul autor nu mai face nicio referire la monumentul de la Siriu, consacrand în schimb spații generoase oricărui alt însemn comemorativ din toate localitățile țării. Fără a minimaliza în vreun fel semnificația oricăruia din aceste „altare ale recunoștinței neamului“, cum foarte sugestiv le numește autorul, credem că s-a făcut un act de nedreptate prin omiterea monumentului de la Siriu din aceste lucrări, devenite, de altfel, de referință tocmai prin puținătatea aparițiilor editoriale care abordează acest subiect⁷.

Am fost surprins să constat că monumentul nu este inclus nici în alte lucrări de specialitate, mai precis, cei care au întocmit albume și monografiile ale județului – destul de valoroase, de altfel – l-au ignorat cu desăvârșire, iar pe hărțile turistice lipsește într-un mod inexplicabil. Mai mult, nici primăria comunei Siriu și nici școala generală din localitate nu dețin vreo informație demnă de consemnat.

Insistând totuși să obțin referințe despre acest monument, am găsit la Asociația Națională „Cultul Eroilor“, filiala Buzău un catalog al monumentelor eroilor din județul Buzău, editat de Eugenia Stoica în 1982. Catalogul este singura lucrare documentară identificată până acum în care am găsit și câteva referiri la semnificația acestui monument: „La Siriu, pe un soclu din blocuri de piatră, este așezat un soldat din bronz în poziție de atac, cu o pușcă în mâna stângă și cu o grenadă în mâna dreaptă, simbolizând marea înclăștare care a avut loc aici pentru oprirea înaintării germane în 1916 pe dealul Șoimul Siriului. Rezistența românilor a fost așa de înverșunată încât Falkenheim «se teme ca trupele lui să nu se epuizeze în chip grav fără să aibă nicio perspectivă... de succes». Osemintele celor căzuți au fost strânse și îngropate aici. Monumentul a fost construit în 1936 și dezvelit în 1938. Este așezat în ci-

mitirul eroilor. Înălțimea totală 6 m, starea de conservare bună”⁸.

Dintr-o relatare primită de la domnul Ion Costache din Nehoiu (participant în 1987 la refacerea monumentului), am aflat că realizarea statuii ostașului erou s-ar putea atribui sculptorului F. Stork, care ar fi turnat această operă în bronz la Uzinele de armament de la Cugir. Unele neconcordanțe în ceea ce privește persoanele implicate în realizarea acestui monument și, mai ales anul realizării sale (1922, după cum spune domnul I.C.), ne fac să luăm sub mare rezervă informațiile pe care ni le oferă.

Domnul Gheorghe Petcu, cel care s-a implicat decisiv în reabilitarea monumentului în 1987, face în prezent încă un act reparatoriu, incluzându-l în lucrarea sa *Județul Buzău – album monografic*, apărută la Editura Alpha MDN din Buzău. O lucrare destul de amplă (peste 200 pagini), dar care, dată fiind multitudinea elementelor cuprinse, nu poate reda un volum de informații suficiente pentru a crea o

Cimitirul Eroilor de la Siriu - 2008

image completă a fiecăruia. Cu atât mai mult, cu cât multe din aceste informații încă lipsesc. Și mă refer aici la ceea ce mi se pare deosebit de important pentru subiectul nostru: autorul cert al lucrării de artă, costurile construirii monumentului, data inaugurării, dimensiunile inițiale și cele actuale, eventual un inventar al crucilor din cimitir și alte date care i-ar ajuta pe cei interesați de istoria acestui mo-

nument.

Rămâne ca în cercetările viitoare să putem afla mai multe date despre acest ansamblu monumental cu o valoare artistică și patriotică deosebită, făcând și demersurile necesare pentru sensibilizarea celor abilitați în a întreprinde ceea ce se cuvine pentru a-l repune în drepturi.

Note:

¹ Constantin Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea României*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1989, vol. 1, p. 446.

² Constantin Dumitrescu, *Colecția de manuscrise privind viața orașului Buzău, până în 1944*, vol. IX A, *Armata-eroii*, Arhivele Statului, filiala Buzău, f. 127-129.

³ Constantin Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea României*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1989, vol. 1, p. 421.

⁴ Constantin Dumitrescu, *op. cit.*, f. 223-224

⁵ Al. Dumitrescu-Siriu, *Generalul Traian Epure*, în ziarul „Acțiunea Buzăului” din 24.11.1940.

⁶ Florian Tucă, *In memoriam*, Ed. Militară, 1971, p. 306.

⁷ Col. dr. Florian Tucă, Mircea Cociu, *Monumente ale anilor de luptă și jertfă*, Ed. Militară, București, 1983; dr. Florian Tucă, dr. Cristache Gheorghe, *Altarele eroilor neamului*, Ed. Europa Nova, București, 1994.

⁸ Eugenia Stoica, *Catalogul monumentelor eroilor din județul Buzău*, 1982.

Articolul este preluat din volumul *Eroi și morminte*, realizat de Oficiul Național pentru Cultul Eroilor (coordonator: dr. Cătălin FUDULU), care cuprinde comunicările suținute, la 10 decembrie 2008, cu prilejul Sesiunii anuale a Oficiului.

Diplomația militară în slujba României

Mărturii documentare

----- Profesor universitar dr. colonel (r) Gheorghe Nicolescu

„*Atașajii militari transmit...*” este titlul a cinci volume editate de către Fundația „General Ștefan Gușă” în intervalul de timp 2002-2009. Titlul trimite imediat pe cititor într-un domeniu despre care a accesat foarte puține informații, domeniul tabu în perioada comunistă. Autorii, cercetătorii recunoscuți ai fondurilor arhivistice militare au inițiat această serie din dorința de a oferi cercetătorilor din domeniu istoriei diplomației un acces facil la documente care, altfel, ar fi necesitat eforturi deosebite pentru a fi depistate și studiate.

Beneficiind de sprijinul generos al Fundației, aceștia au început demersul lor științific cu etapa de sfârșit a perioadei pe care și-au propus să o investigheze. Motivația constă în faptul că anii 1938-1944 reprezintă momente de răscruce în istoria Europei și a României. Bogăția și valoarea documentelor elaborate de către diplomații militari români în acești ani devin astfel izvoare indispensabile și neprețuite pentru istorici. „*Atașajii militari transmit...*” se dorește a fi o colecție documentară care să acopere întreaga perioadă istorică de la numirea primului atașat militar ca reprezentant al proaspătului stat independent România în 1878, în persoana lui Romulus

Magheru, la Constantinopol și până în 1944. Investigația științifică a autorilor urmărește în special latura analizei politice oferită de către atașajii militari factorilor de decizie politică și militară din România modernă.

Ofițerii care au servit această instituție Atașatura militară au fost în același timp personalități reprezentative care au condus destinele Armatei române la cele mai înalte eșaloane. Ei au devenit, ulterior îndeplinirii funcției de atașat militar comandați de mari unități și comandamente, șefi de compartimente în structurile superioare de conducere a armatei, șefi ai Marelui Stat Major sau titulari ai postului cel mai înalt din Ministerul de Război. Printre ei s-au aflat mareșalii Alexandru Averescu, Ion Antonescu, generalii Ștefan Fălcoianu, Gheorghe Slăniceanu, Nicolae Condeescu, Radu Rosetti, Nicolae Samsonovici, Florea Țenescu, Ion Gheorghe etc. Pregătirea superioară în plan științific și militar a determinat conferirea pentru unii dintre ei a titlului de membru al Academiei Române.

Volumul I acoperă documentar perioada 1938-1944, paleta informațiilor conținută de el fiind completată de celelalte trei care i-au urmat. Misiunea acestor

diplomați militari era aceea de a asigura legăturile armatei române cu armatele statelor în care erau acreditați, de a furniza informații de interes politic și militar, de a efectua analiza unor evenimente, de a furniza concluzii și prognoze care urmau să stea la baza unor decizii majore ale conducerii politice și militare a statului român.

Ei îndeplineau, în același timp, rolul de consilier pe probleme militare al șefului reprezentanței diplomatice a României, de reprezentare, asigurau apărarea drepturilor supușilor români în raporturile lor cu organele militare ale statului unde își desfășurau activitatea, studiau modelele organizatorice, gestionau legăturile culturale, sportive, în domeniile privind instrucția, dotarea etc.

În ajunul celui de Al Doilea Război Mondial erau acreditați 24 de atașajii militari români în tot atâtea state. După instaurarea guvernării antonesciano-legionare, o parte dintre ei au fost retrași. Tematica celor 45 de documente din primul volum abordează percepțiile Pactului sovieto-german semnat la 23 august 1939 și consecințele lui asupra evoluției politicii externe a unor state ca Germania, Italia, Polonia, Ungaria, Bulgaria, URSS și, bineînțeles asupra României. Atașajii militari

analizează în rapoartele lor poziția internațională a statului român în această etapă dificilă, reacțiile populației diferitelor state față de izbucnirea celei de-a doua conflagrații mondiale și față de evoluția evenimentelor politico-militare. Dinamica relațiilor internaționale la nivel mondial sau regional a făcut obiectul a numeroase rapoarte în care atașajii militari au avansat idei și prognoze care s-au dovedit de cele mai multe ori realiste și pertinente.

Volumul demonstrează că reprezentanții militari ai României au abordat o gamă variată a problemelor de natură politică, diplomatică, militară, economică, socială, informând cu operativitate asupra noutăților apărute în aceste domenii și trăgând concluzii generalizatoare. Cititorul are astfel ocazia de a-și face o imagine veridică asupra realităților de pe fronturile de luptă din Europa, Africa și Pacific și asupra situației din statele implicate în conflictul mondial în care se aflau la post.

„Atașajii militari transmit...”, volumul II, cuprinde perioada 1938-1940 și a văzut lumina tiparului la editura Europa Nova în anul 2002.

Interesul stărnit, atât în rândul cercetătorilor, cât și al cititorilor obișnuiți, de apariția primului volum a determinat colectivul de autori să-și continue demersul științific. Volumul mare de informații din anii premergători izbucnirii celui de Al Doilea Război Mondial și până la angrenarea României în conflagrație a determinat cantonarea investigațiilor documentare în această perioadă.

Evenimentele majore consemnate pe scena politică europeană au constituit obiectul rapoartelor și analizelor transmise de atașajii militari români celor mai înalte eșaloane politice și militare din țară. Astfel, în atenția lor s-au aflat, rând pe rând, problema alipirii

Austriei la Germania în martie 1938, dezmembrarea Cehoslovaciei de către Germania nazistă și ocuparea ei în 1938-1939, agresiunea aceluiasi stat împotriva Poloniei și declanșarea războiului ce va cuprinde treptat Europa și întreaga lume, evenimentele din Balcani etc.

Aceste informații aveau scopul de a contura o imagine cât mai veridică a situației din țările în care erau acreditați atașajii militari, de a analiza consecințele imediate și pe termen lung ale acestor evenimente asupra situației României, de a propune măsurile cele mai adecvate pentru contracararea unor efecte negative, de natură să afecteze statutul, securitatea și sistemul de alianțe ale statului român.

Volumul conține numeroase rapoarte care demonstau pericolele ce planau asupra păcii în Europa, prognozau izbucnirea conflictului generalizat. Semnificativ în acest sens este raportul locotenent colonelului Traian Teodorescu, atașat militar în Turcia, care, la 16 iunie 1939, transmitea informații provenite de la membrii Comisiei britanice sosite la Ankara și de la atașajii militari englezi. El comunica la București: „În septembrie va fi război – a fost leitmotivul general al celor ce mi-au spus”, iar în continuare insista asupra obiectivelor misiunii britanice și asupra evoluției relațiilor din zona sud-est europeană, în viziunea engleză, în cazul unui război împotriva puterilor Axei. De asemenea, rapoartele provenite din diferite capitale europene sesizau acțiunile de dezinformare desfășurate de marile puteri, în special de reprezentanții sovietici care afirmau că URSS dorea să întrețină relații cât mai cordiale cu România, de atașatul militar german la Ankara, care dădea asigurări că URSS nu va ataca

România; peste puțin timp însă, în urma notelor ultimative din iunie 1940, Basarabia și Bucovina de Nord erau ocupate de trupele armatei roșii.

Diplomații militari români sesizau în mod corect interesele germane în spațiul românesc în vara anului 1940, în special în ceea ce privea petrolul, și consecințele acestor interese asupra integrității teritoriale a României. Pentru a nu periclita producția de petrol, Germania sfătuia România să cedeze cererilor sovietice. Legat de acest fapt, valorosul diplomat militar Traian Teodorescu, nota cu indignare: „Dacă e vorba să mergem până la capăt cu Axa încât să acceptăm și moartea cu Axa, și deci pentru Axă, atunci de ce n-am murit mai bine ieri pentru Basarabia și Transilvania și de ce să nu murim mai bucuros, mâine, pentru România”.

Documentele prezentate în volum își demonstrează fără nici o îndoială utilitatea pentru înțelegerea evenimentelor, a evoluției lor, pentru stabilirea poziției factorilor de decizie față de aceste evenimente. Informațiile despre viața politică, socială, economică și militară din Anglia, Spania, Iugoslavia, Italia, Portugalia, Turcia, Franța, despre relațiile turco-sovietice și turco-române, evoluția operațiilor pe diverse teatre militare, atitudinea Italiei în problemele românești, constituie o mărturie elocventă a rolului atașajilor militari în decelarea curentelor fundamentale de evoluție a situației regionale, europene și mondiale în acele zile amenințătoare pentru soarta poporului român. Pe bună dreptate, referitor la valoarea acestui volum, în Revista de Istorie Militară, numărul 5-6 din 2002 se consemna: „Analizele și informațiile publicate reprezintă o excelență și extrem de utilă sursă pentru mai buna înțelegere a diplomației

europene și a capacității celei românești de relaționare la tendințele de evoluție a situației internaționale în prejma declanșării celei de-a doua conflagrații mondiale”.

„**Atașajii militari transmit...**”, volumul III (1938-1939) apărut în anul 2003 la Editura Europa Nova cuprinde în cele 352 pagini un număr de 55 documente. Acestea vin să completeze informațiile din volumele anterioare detaliind cu aspecte noi tabloul eșichierului politico-diplomatic și militar al continentului european din acei ani.

Noile rapoarte incluse în volum despre Anschluss, condamnau agresiunea Germaniei și sunt relevante pentru cunoașterea atitudinii Angliei, Ungariei, Bulgariei, Poloniei și Iugoslaviei față de acest act. O ierarhizare a acestei atitudini pornește de la acceptarea de către Anglia în spiritul politicii de conciliere pe care au dus-o marile puteri față de politica expansionistă a Germaniei hitleriste în acel moment, trece prin atitudinea de indiferență a Poloniei și rezervată a Iugoslaviei și culminează cu satisfacția celor două state satelite ale Germaniei prin politica revizionistă pe care o promovau - Ungaria și Bulgaria.

Cu aceeași seriozitate și maturitate analitică sunt prezentate și atitudinea opiniei publice și a factorilor politici din diferite state față de evenimentele cărora le-a căzut victimă Cehoslovacia în toamna anului 1938. Sunt astfel relevate fațetele contradictorii ale celor două entități supuse analizei. Atașajii militari români subliniază că dacă opinia publică își manifestă indignarea față de dezmembrarea Cehoslovaciei, factorii politici afixau aceeași indiferență față de actele de sfidare a tratatelor internaționale semnate la Paris în 1919-1920. În același timp, ei scot în evidență consecințele nefaste

ale acestor acte de forță și dictat asupra sistemului de securitate al României construit cu atâtea eforturi în perioada interbelică.

În atenția atașajilor militari au stat și coordonatele politicii externe promovate de guvernele statelor în care erau acreditați. Atașatul militar de la Roma informa despre campania antifranceză desfășurată de Italia, despre sprijinul substanțial oferit generalului Franco în timpul războiului civil din Spania, despre încercările de întărire a pozițiilor Italiei în Europa Centrală și de Sud-Est prin consolidarea legăturilor cu Ungaria, Polonia și Iugoslavia. În acest context este evidențiată atitudinea guvernului de la Roma față de România pe care dorea să o aducă pe orbita politicii sale pentru materiile prime pe care le deținea și pentru constituirea în această zonă a Europei a unui grup de state condus de Italia.

Rapoartele din Germania semnate de colonelul Titus Gârbea sesizau scopul politicii germane de realizare a hegemoniei în Europa, de dărâmare a sistemului de tratate de la Paris, în special de anulare a Tratatului de la Versailles. Atașatul militar român surprindea faptul că Polonia devenise un obiectiv-victimă al politicii germane și în același timp evidenția veleitățile de mare putere spre care aspirau permanent Hitler și acoliții săi, care urmăreau cu perseverență eliminarea supremației engleze în plan mondial.

La rândul lui, atașatul militar din Varșovia raporta și el despre percepția pericolului german și despre evoluția raporturilor polono-române în acest context. Amenințările la adresa României se regăseau și în depeșele transmise de la Sofia, reprezentantul militar român semnalând satisfacția resimțită aici față de dezagregarea Micii Înțelegeri și manifestarea tot mai insistentă a

speranței că rectificările teritoriale care sfidau prevederile tratatelor de pace nu se vor opri numai la Cehoslovacia.

Analiza situației internaționale efectuată de către atașajii militari în rapoartele lor atrăgea atenția asupra agravării acesteia în perioada 1938-1939, mai ales ca urmare a manifestărilor din ce în ce mai violente în plan revizionist, și ca urmare a politicii de concesiuni promovate de către marile puteri. Preocuparea principală a diplomaților militari români a fost remarcată și de către istoricul militar Florin Șperlea care, în recenzia volumului făcută în *Observatorul militar* consemna: „Se desprinde, de altfel, din toate rapoartele întocmite în prejma declanșării celui de Al Doilea Război Mondial, ca urmare a agravării situației internaționale, o tot mai mare preocupare a atașajilor militari de a surprinde raporturile dintre marile puteri, preocupările și acțiunile statelor revizioniste (Germania, Ungaria, Bulgaria), ceea ce se reflectă în multitudinea și calitatea informațiilor furnizate la centru.”

„**Atașajii militari transmit...**” volumul IV este penultima apariție editorială din seria lansată de către Fundația „General Ștefan Gușă”, dedicată diplomației militare românești. El a fost tipărit de către Editura Europa Nova în anul 2004 și include 79 de documente pe parcursul a 368 de pagini, acoperind perioada 1940-1944. Deși aparent este o reluare a unei etape din istoria atașaturii militare, prin conținutul său volumul aduce o mare cantitate de informații inedite, individualizate și prin problematica abordată.

Autorii continuă ilustrarea documentară a activității instituției, oferind analize pertinente, informații, concluzii și prognoze la îndemâna factorilor de decizie din țară. De data aceasta documentele

se axează în special pe evenimentele din Sud-Estul Europei, conținând și informații din statele implicate politic și militar în mod direct în zonă, cum au fost Germania și Italia. Din aceste state, Ion Gheorghe, Eugen Tilichi sau Mihail Corbuleanu transmit știri semnificative despre situația internă, atitudinea opiniei publice față de derularea evenimentelor, impactul efectelor dezastruoase ale bombardamentelor aeriene ale aliaților asupra moralului populației. Sunt relevate totodată evoluțiile operativ-militare pe diferite fronturi și eventualele lor consecințe asupra organismului militar românesc.

Un loc aparte îl ocupă în economia volumului situația din Balcani. Astfel realitățile politice interne din Iugoslavia sunt prezentate în mod analitic evidențiindu-se atmosfera de până la producerea agresiunii Germaniei hitleriste asupra acestui stat cât și după aceea. În analizele sale atașatul militar român sesizează divergențele dintre conducerea militară și civilă, atitudinea dură și intransigentă a celei dintâi, poziția concesivă adoptată de către cea de-a doua.

În contextul derulării evenimentelor din zonă este evidențiată atitudinea Turciei față de război, de mondializarea lui prin intrarea în luptă a Japoniei și Statelor Unite ale Americii și față de beligeranți din dorința de a extrage concluziile necesare conducerii politice și militare române în stabilirea poziției în raporturile cu acest stat.

Documentele prezentate sunt deosebit de interesante și în ceea ce privește relațiile cu autoritățile ungare din acea perioadă precum și atitudinea acestora față de etnicii români și față de România.

Rapoartele transmise de către atașatii militari din Franța sau de la Roma evidențiază ineficiența propagandei românești în străinătate,

slabele eforturi pentru apărarea intereselor fundamentale ale statului român. Subliniind necesitatea dezvoltării relațiilor culturale ca un mijloc eficace de propagandă în favoarea intereselor românești, atașatul militar la Paris, colonelul I. Tomoroveanu îl cita pe Paul Hazard, membru al Institutului Franței care, deplângând legăturile tot mai firave pe acest plan dintre România și Franța, constata amploarea și eficiența propagandei guvernului de la Budapesta.

Printre informațiile transmise de atașatii militari aflați la post în această perioadă se remarcă și cele privind posibilitatea executării unor bombardamente masive ale Aliaților asupra României. Încă din ianuarie 1944 soseau asemenea avertismente din capitala Turciei, ele devenind o certitudine în primăvara aceluiași an odată cu declanșarea la 4 aprilie a atacurilor aeriene asupra Ploieștilor și Bucureștilor în special.

Percepția personalității conducătorului statului român în cercurile politice și militare germane evidențiată de colonelul Ion Gheorghe în septembrie 1941, relevă acele laturi care erau apreciate de către dictatorul german la cel român și anume: faptul că era „un om dintr-o bucată”, că „a pledat cu pasiune pentru cauza românească”, dar și că în discuțiile cu Hitler, mareșalul nu a evitat chestiunea arbitrajului de la Viena, desigur fără succes. Pentru cunoașterea ultimelor luni de dictatură și poziției conducătorului statului român față de problema încheierii unui Armistițiu cu Aliații este relevantă o discuție dintre acesta și Traian Teodorescu, atașatul militar român la Ankara în august 1944. Opinia lui I. Antonescu, pe care conform afirmațiilor lui Al. Cretzianu el și colonelul Teodorescu urma să o aducă la cunoștința Londrei și Washingtonului era aceea ca problemele vizând

Basarabia, Bucovina de Nord și despăgubirile de război să se rezolve la Conferința de Pace, iar România să nu fie ocupată. În schimbul acestor condiții, el își declara disponibilitatea ca România să intre într-o federație sau grupare de state, și de a nu se opune acțiunilor anglo-americane.

Cele câteva aspecte prezentate mai sus sunt suficiente credem, pentru a trezi interesul celor dornici de noutăți despre istoria secolului trecut.

Volumul V din seria „**Atașatii militari transmit...**” continuă demersul științific al autorilor de a evidenția contribuția deosebită a diplomaților militari la fundamentarea unor decizii politico-militare ale conducerii statului român în perioada 1930-1939.

Documentele, reprezentând aproape cinci sute de pagini, constituie o frescă valoroasă și veridică a unei perioade efervescente din istoria României interbelice. Informațiile furnizate de către atașatii militari, analizele politico-militare, concluziile logice și pertinente degajate din rapoartele înaintate la București din capitalele în care erau acreditați evidențiază fără nici o îndoială valoarea diplomaților militari români ai epocii abordate. Rapoartele scot în evidență capacitatea de adaptare la situații complexe, nivelul deosebit de cultură militară și politică al acestora, competența, și, de ce nu, patriotismul lor. Ofițeri de mare valoare ai armatei române, atașatii militari aflați la post în etapa ce face obiectul noului volum, vor accede ulterior la funcții superioare în structurile Ministerului Apărării Naționale, ale Marelui Stat Major sau la comanda unor mai unități, posturi în care și-au demonstrat calitățile. Menționăm în acest sens pe colonelul Paul Teodorescu, viitor general, membru al Academiei Române, ministru al Aerului și

Marinei (1938-1940), titular al postului de atașat militar la Paris în perioada 1932-1936, acreditat și în Belgia și Spania, pe locotenent colonelul Ion Gheorghe, care a funcționat la Ankara între anii 1935-1937, ulterior la Berlin, pentru ca spre finalul colaborării cu Germania să fie numit ministru al României în această țară, funcție deținută până la 23 august 1944. Lor li se adaugă căpitanul comandor Gheorghiu Ermil, ulterior general aviator, comandant al Regiunii 2 aeriene (1940-1942), al Corpului Aerian (1943), Subsecretar de stat pentru aviație (august-noiembrie 1945), maiorul Dumitru Dămăceanu atașat la Roma, locotenent colonelul Traian Teodorescu - în Turcia, locotenent colonelul Ilie Cretzulescu - la Belgrad, locotenent colonelul Andrei Nasta - la Praga, locotenent colonelul Nicolaescu Aurel - în Polonia etc.

Într-o Europă sfâșiată de contradicții, de afirmarea din ce în ce mai violentă și dură a unor pretenții revanșiste și revizioniste, ce vor culmina cu sufocarea valorilor democratice și cu declanșarea manifestărilor violente în numele unor drepturi „legitime”, dar care negau evidente realități etno-culturale, diplomații militari români s-au integrat eforturilor politicii externe românești de edificare a unui sistem de securitate menit să asigure conservarea marii realizări de după prima conflagrație mondială – Unirea tuturor românilor într-un stat național.

Complexitatea eșichierului politic la nivel european și, mai ales, regional a pus în fața diplomaților militari români misiunea dificilă de a decela direcțiile evoluției relațiilor dintre statele europene în general și dintre România și aliatele ei, în special.

Documentele selecționate abordează două aspecte fundamentale ce au făcut obiectul preocupărilor atașatilor militari și anume: relațiile

dintre statele din Sud-Estul Europei și impactul contextului politic zonal asupra relațiilor dintre Marile Puteri europene.

Din multitudinea problemelor abordate se detașează cele referitoare la evoluția relațiilor dintre Turcia și partenerii săi din Înțelegerea Balcanică, în mod deosebit trendul ascendent al colaborării româno-turce, dar și meandrele manifestate în derularea acesteia, cauzate de strategia politică și militară a guvernului de la Ankara față de Iugoslavia, Bulgaria sau Grecia.

În același timp, la nivel zonal, documentele selectate evidențiază impactul intereselor speciale ale Turciei în relațiile sale cu Uniunea Sovietică și Italia asupra manifestărilor ei din cadrul alianței constituite la 9 februarie 1934 între patru dintre statele din Sud-Estul Europei. Este sesizat, de asemenea, jocul diplomatic practicat de Turcia în relațiile ei cu Anglia și Franța, pe de o parte și Germania, pe de altă parte.

La rândul lor, atașatii militari români din Franța, Iugoslavia, Grecia, Bulgaria, Cehoslovacia sau Polonia au înaintat la București rapoarte deosebit de bogate în informații vizând situația internă din aceste state, percepția de către conducerea politică și militară a lor asupra poziției României în diferite probleme vizând evenimentele ce se derulau în plan european, sau evoluția relațiilor bilaterale.

Un aspect bine ilustrat în volum, îl constituie preocuparea factorilor de decizie de la București față de modul de prezentare în muzeele din capitale europene a participării armatei române și eforturilor făcute de ea în timpul Marelui Război, precum și contribuția atașatilor militari la îmbunătățirea acestei imagini.

Desigur, autorii au convingerea că nu au reușit o cercetare documentară exhaustivă. Una

dintre cauze constă în faptul că depistarea informațiilor privind activitatea atașatilor militari în această perioadă este foarte dificilă, neexistând un fond de arhivă care să grupeze toate aceste documente. De aceea a fost nevoie de investigarea surselor documentare aparținând unor structuri ale Ministerului Apărării Naționale și Marelui Stat Major, printre ele aflându-se Cabinetul Ministrului, Secretariatul General, Secția a II-a Informații, Secția Operații, Serviciul Istoric, Biroul Atașatilor Militari etc. Un alt impediment l-a constituit puținăta-tea rapoartelor originale păstrate în arhive, majoritatea lor fiind distrusă conform unor ordine din perioada interbelică sau în cursul bombardamentelor din anii celui de Al Doilea Război Mondial. Tocmai de aceea în volum sunt prezentate numeroase copii extras din rapoarte, păstrate în arhiva diferitelor structurilor de conducere ale armatei, care le-au primit pentru exploatarea informațiilor și pentru folosirea lor în elaborarea și fundamentarea unor decizii.

Informăm cititorii că în curând va fi editat cel de-al VI-lea volum al seriei, dedicat perioadei 1920-1929, perioadă deosebit de bogată în evenimente și, implicit, în documente specifice diplomației militare românești. Amploarea acțiunii acestei instituții, pe măsura eforturilor făcute de către statul român pentru modernizare, pentru integrarea unitară a noilor provincii unite cu țara, se va concretiza în diversificarea obiectivelor abordate, subsumate servirii intereselor României, edificării de către aceasta a unui sistem de securitate menit să asigure conservarea statu-quo-ului teritorial stabilit la Paris în 1919-1920.

Aniversare 130

Bacovia față cu Ares

----- Emil Niculescu, Cercul Militar Buzău

O anchetă a “României literare” la răscruce de ani (nr. 51-52, 28 decembrie 2004 – 11 ianuarie 2005), dă un “extemporal”: “Primii zece poeți români din toate timpurile, la care au răspuns 34 de critici, ce au adus în discuție 60 de poeți. Recensământul opțiunilor a stabilit următorul “stat major” al liricii naționale: Mihai Eminescu (312 puncte), Tudor Arghezi (243), George Bacovia (151), Lucian Blaga (143), Ion Barbu (133), Nichita Stănescu (119), Mircea Cărtărescu (79), Leonid Dimov (51), Gellu Naum (51), Alexandru Macedonski (45). În afară de dispariții surprinzătoare (Adrian Maniu, B. Fundoianu, V. Voiculescu, Ion Vinea) sau de poziția de “încheietor de pluton” al poetului “Noptilor”, remarcăm, după comandant și locțiitor, postura de șef de stat major a celui ce și-a pus versurile primului volum, “Plumb” sub semnul lui Saturn.

Avansarea lui Bacovia nu este, totuși, atât de surprinzătoare, ultimele două decenii îmbogățind panoplia exegezelor ce i-au fost dedicate, astfel că noua “ordine de bătaie”, (re)deschide perspectiva marțială a operei sale.

Premilitarul Gheorghe Vasiliu

În antumitate, Bacovia a fost „girat” mai mult de scriitori decât de criticii literari ai epocii. Generația ’60, printr-o etichetă a lui Adrian Păunescu, împărtășită și de Nichita Stănescu, l-a denumit pe poetul „Plumbului” drept „învingătorul”, mizând pe paradoxul că pierdantul, astfel afișat în artele sale poetice și existența socială, s-a dovedit, ca ecou, mai longeviv decât marii colegi – Arghezi, Barbu, Blaga.

Opera bacoviană se află, dacă luăm, de bună această poziționare, desigur, între cele din „herb”, și semnul lui Ares, deși, zodiacal, dar nu după actele notariale, s-ar afla în Rac/Cancer (retractilitate).

Spița lasă puține și cam palide antecedente; unul din frații mamei era ofițer, stins, nu pe câmpul de luptă, de tânăr, iar tatăl poetului, după mărturia Agathe Grigorescu-Bacovia, ar fi fost, înainte de a deveni negustor în orașul „jidovit”, unde avea de luptat cu o crâncenă concurență, căpitan în garda civică, instituție miruită de Caragiale cu cele mai înalte considerații – Zaharia Trahanache era, și el căpitan de gardie și neguțător, fiindcă numai șefii cei mari ai „baionetei inteligente” erau ofițeri de carieră.

Ar mai fi fost, după mărturia soției memorialiste, o (altă) slăbiciune personală a scriitorului, manifestată încă de la vârsta școlară: *Trebuie să menționăm că-i plăceau uniformele. Când întâlnea pe stradă ofițeri, îi privea cu admirație.*

- Am văzut niște ofițeri, mamaie, cu trese și cu decorații...Mă faci și pe mine ofițer? Dar nu mă duc la război ca Tasiu de pe bulevard...

- Nu, ferească Dumnezeu de război, puiule!

Cine era acest Tasiu de pe bulevard? Un căpitan veteran din războiul de la 1877. Luase parte la asediul Griviței, cucerise o redută, căpătase trei decorații ca brav comandant de batalioane. A luptat și a rezistat gloanțelor, până a fost și el împușcat. Aproape mort l-a dus ambulanța la un spital de răniți. După ce i s-au vindecat rănilor, doctorii au constatat că-și rătăcise mintea, iar când a ieșit din spital, reformat și trimis la vatră, gesticula, vorbea fără șir...Comanda oșteni nevăzuți...¹

Pe numitul Tasiu n-am reușit să-l identificăm, în schimb, un alt căpitan băcăuan, Gheorghe Lupașcu (1843-1936), artilerist, s-a ilustrat la asediul redutei „Grivița 1”, rezistând cu bateria sa, timp de patru zile, într-un punct ridicat, la numai 900 de metri de fortificațiile otomane; citat în ordin de zi pe armată, decorat cu „Steaua României” în grad de cavaler și ordinul rus Sfânta Ana” clasa a III-a²; e remarcat de Eminescu, în paginile de la „Timpul”, și devine unul din personajele lui Coșbuc, în „Povestea unei coroane de oțel”.

Un nepot, Grigore Ghica, în memoriile sale detașate de orice morgă a unui urmaș de domnitor, îl „deconspiră” a fi fost unul din șocații campaniei Independenței, după cum i-a spus o mătușă, Ruxan-

dra: *Despre fratele ei, moș Ghiță, cât l-a îngrijit după ce s-a întors de la Grivița; veghea noaptea, se trezea, sărea din pat, răcnea, comanda bateria*³.

Că unul dintre căpitani i-ar fi inspirat lui G. Vasiliu poezia „Vobiscum” (1903) – *Dar vai, acei învinși, pe veci pierduți.../Ori în taverne ori în mansarde;/ Și acei nebuni rătăcitori, tăcuți,/Gesticulând pe bulevarde...-* cum credea Agatha, mizileancă și nepoată a primarului Leonida Condeescu, cel cu berlinezul, e mai puțin probabil : ambii erau dintre învingători și, în plus, erau și gălăgioși.

După absolvirea gimnaziului, Bacovia va avea tentativa de a îmbrățișa cariera armelor: *După o îndelungată chibzuire cu părinții, poetul se hotărî să se facă ofițer. (...)*

Se pregăti temeinic pentru examenul de admitere. Se prezentă la Școala militară din Iași. Reuși printre cei dintâi. Își procură echipamentul necesar, cărți taxe și în toamna următoare se internă în Școala militară de infanterie...

*Dar nu prevăzuse un lucru important: dacă se va putea adapta disciplinei severe... Spre uimirea părinților, se retrase și se pomeniră cu dânsul acasă, după primul trimestru. Atmosfera de cazarmă, rigidă și extrem de severă, îl strivea...*⁴

Memorialista folosește un verb de mare viitor în poezia lui Bacovia (cu variantele aferente acestei stări de spirit): „a se retrage”; ca și Sensitif, alter-ego-ul din proza „Dintr-un text comun”, poetul este, mai tot timpul în retragere, în contemplație, în prizonierat.

Ion Caraion, în eseuul său strălucitor și comprehensiv, „Bacovia. Sfârșitul continuu”, face o catagrafie a verbelor scriitorului, din care spicuim ceea ce ar avea legătură cu ratata carieră militară: *Bacovia folosește 385 de verbe în 2043 de poziții*; între acestea: a (se) abate – 1; a (se) afunda – 2; a agoniza – 1; a alerga – 4; a (se) ascunde – 2; a aștepta – 20; a bubui – 1; a cădea – 33; a câștiga – 1; a defila – 1; a detuna – 1; a fi atacat – 1; a fugi – 11; a (se) împușca – 1; a (se) înspăimânta – 2; a învinge – 1; a lupta – 1; a muri – 18; a (se) pierde – 7; a pieri – 2; a putea – 19; a rătăci – 9; a (se) retrage – 1; a trăda – 1; a ucide – 1; va urmări – 2; a veghe – 2.⁵ Este vizibilă postura de non-combatant a lui G. Bacovia, dar, având în vedere talentul său la dexterități - caligrafia și desenul - putem presupune că ar fi putut fi un bun stat-majorist iar hărțile sale de „aplicație” (fără ieșire în teren) ar fi arătat impecabil.

Ce îl recomanda, totuși, în demersul de care s-a decis cât a putut de repede? În afară de sensibilitatea artistică, ce mai degrabă i-ar fi dăunat, ar fi vorba de un talent, luat în calcul de mulți dintre cercetătorii operei, - gimnastica și exercițiul armelor; în gimnaziu, ca și în clasele de liceu, între discipline figurau: exerciții gimnastice și exerciții corporale și militare, exista chiar un „Manual pentru exerciții fizice prevăzut cu oarecare

principii igienice și cu gravure în text” (Botoșani, 1893, 88 p.), rod al colaborării Ion Bucovineanu, D. Theodor, V. Mândru și Constantin Ionescu (1871 - ?). Despre acesta din urmă, Mircea Coloșenco notează că, *G.B. a fost unul dintre gimnaștii de performanță ai maestrului C. Ionescu, dar și al liceului*.⁶ Se făceau și exerciții de luptă cu floreta, iar, în anul final al gimnaziului, elevului Gheorghe Vasiliu i s-a acordat Mențiune pentru arte și sport.

Unul dintre monografiile poetului, Dinu Flămând, într-o intervenție mai nouă, seziza cumva paradoxala și puțin așteptata postură: *Figura emaciata a lui Bacovia cel real, sensibilitatea lui bolnavă, fobiile lui întreținute de capriciile meteorologice, masca lui de bolnav incurabil sub care deseori a fost prezentat, sau el însuși s-a înfățișat, au făcut din el un caz. Literatura română nu are un inadaptat care să-l întrecă pe Bacovia. Nu există un alt scriitor care să-și fi devenit sieși mai nefericit personaj decât acest George Vasiliu din Bacău. Dacă Eminescu se confundă pe veci cu frumosul chip romantic și rămâne în poezia românească imaginea sublimă a visătorului -, un om complex cu suferințe nobile - putem fi siguri că Bacovia va ilustra în continuare, cazul prin excelență al înfrântului, inadaptatul față de care societatea continuă să se simtă vag vinovată: un maniac depresiv marginal, care socotește că a trăi este deja o violență teribilă asumată. Paranteză, totuși! Bacovia și Kafka erau niște pasionați ai exercițiilor de gimnastică. Ce să le mai reproșezi acestor doi sfrijțiți, care își dădeau silința să rămână măcar elastici și să devieze cu suplețe, deci cu inteligența mușchilor, asaltul frontal al societății?*⁷ Chiar!

În pofida lipsei de strălucire a școlarității, au fost și materii pe care le-a îndrăgit, între care latina, cum multe din titluri probează („Pulvis”, „Finis”, „Ego”, „Vobiscum”, „Vae Soli”, „Gaudeamus”, „Dies irae”, „Memento”, „Nihil”, „Veritas”, „Requiem”, „Sic transit”, „Sine die”, „Nihil novi”, „Cogito”, „Vanitas”, „Pro arte”); era predată, câte 3-4 ore pe săptămână, între anii 1894-1903, de către un profesor din fostul județ Slam Râmnic, Panait Topliceanu (1849-1932), director al liceului (1901-1903), primar de Bacău (1930), *descendent dintr-o familie de boieri munteni de lângă Râmnicu Sărat, fondator al Societății Oamenilor carii Sciu Ceti, colab (orator) la publicațiile locale, cu proză: „Vestea” (1913-1914), „Ateneul cultural” (1926), „Bacăul” (1931), meloman concurând la înființarea orchestrei liceului*.⁸ Despre rolul cu totul deosebit al acestuia în formarea scriitorului, îi va fi povestit poetul și soției: *studiau și interpretau clasici latini: Ovidiu, Horațiu, Lucrețiu, Catul, Cicero, Cezar, Tacit. Îi rămăsese (sic!) adânc întipărite în memorie minunatele interpretări ale lui Topliceanu din Metamorfozele lui Ovidiu, Tristele și Ponticele ale aceluiași autor, ce l-au făcut să citească până la bătrânețe tratate sau manuale de mi-*

tologie.⁹

După debutul în revista lui Macedonski, „Literatorul” (1899), prin 1903, volumul „Plumb” era deja conturat. Apariția lui în veșminte tipografice, destul de modeste, va adăsta până în ianuarie 1916, - după Agatha Grigorescu-Bacovia, difuzarea s-ar fi produs numai cu o lună înaintea intrării României în război.

„Mobilizat pe loc”

Cel încercat de paludism, încă din copilărie, răsfățatul mamei Zoe, narcisiacul și mizantropul Bacovia, retractilul și sfiosul se va confrunta cu mobilizarea pentru „Războiul cel Mare”, cum a fost numit, până la declanșarea celui de al doilea.

„Plumb”, apărut la Editura „Facla”, într-un tiraj de 500 de exemplare, cu sprijinul poezilor Ion Pillat și N. Davidescu, după cum poetul menționează, era, în acele condiții, nu doar o carte de vizită stranie, ci și un fel de livret militar, prin care avocatul Vasiliu era „mobilizat pe loc”. Modul în care a trecut poetul prin furcile caudine ale conflagrației, nu este nici el unul oarecare, după cum sesizează Theodor Codreanu: *Bacovia a „boicotat”, viața personală, absolut tot, într-o vreme când românii nu mai „boicotau” istoria ci o făureau triumfători, cel puțin prin realizarea Marii Uniri de la 1918, adică în perioada lui de creație cea mai bună. O stranie desincronizare cu istoria. Când românii intrau în tranșee, Bacovia tipărea cea mai „pesimistă” carte a literaturii române, „Plumb” (1916).*

Poate că așa ar sta lucrurile dacă biografii lui Bacovia ar avea dreptate.¹⁰ Și criticul demonstrează, pertinent, că poetul avea temeiurile sale, între care și un soi de autism special, care-l făceau inapt pentru tranșee, chiar și în fața celor mai exigente comisii medicale. În plus: lui Bacovia îi era frică de moarte.

Câmpul de luptă al lui Bacovia, supraviețuitorul, era cel al literelor. El trecea printr-o plantație de mine anti-personal, pe care însuși, cu o vocație de pionier/genist și-o amenajase.

Secvențele istorice și „cazone” din placheta de debut sunt probante. Războiul lui Bacovia, cu sine însuși și cu lumea în care se afla – *cerc barbar și fără sentiment* -, începuse cu mai bine de trei luștri înainte.. În ordinea pieselor din volum, vom nota câte ceva despre francțirorul Vasiliu.

Turnurile celor două catedrale, cea catolică și cea ortodoxă, din Bacău, care îl fascinau în copilărie, cu sunetul clopotelor, îi permit să halucineze/vizioneze cavalcade (eroice?) din trecut: *Amurg de toamnă violet/ Din tum, pe câmp, văd voievozi cu plete./ Străbunii trec în pâlcuri violete./ Orașul tot e violet („Amurg violet”); violetul – culoarea doliului regal și naosul negrului de noapte, revine cu imagini nu mai puțin sângeroase decât cele de campanie: *Havuzul din**

dosul palatului mort/ Mai aruncă, mai plouă, mai plânge -/ Și stropii căzând în amurg, iau culori/ De sineală, de aur, de sânge/(...) Uitate statuile albe privesc./ Albe visâțnd cu-n aer ce plânge -/ Și lasă amurgul pe ele culori/ De sineală, de aur, de sânge („Amurg antic”). Bacoviologii, localizând palatele și statuile de atunci ale urbei, au identificat una dintre ele ca fiind Nike, zeița victoriei. Cu atât mai bine.

O molimă, un exantematic, antecedândul pe cel istoric, din Moldova refugiului, pare a bântui în „Cuptor”: *Cei vii se mișcă și ei descompuși./ Cu lutul de căldură asudat./ E miros de cadavre, iubito,/ Și azi, chiar sânul tău e mai lăsat.* Flagelul dă naștere unor „soluții” boccaciene într-o lume amestecată și derizorie, unde și garanții ordinii își pierd conduita: *Drumul e plin de paie, țărani cinstesc rachiu, vin cald, bere caldă, bragă și limonadă colorată, prin crășme soldații strâng în brațe țărance și servitoare grăsunе și pline de sudoare („Iarmaroc”).*

Bacovia este într-o continuă alarmă, nu trebuie să primească nici un fel de ordine, el este un cercetaș sagace, cu o înfiorătoare intuiție; în eseul „Învingătorul”, Lucian Raicu arată cât de lesne s-a deprins cu această însărcinare, pe care și-a luat-o singur, fără vreun ordin de sus: *Bacovia nu merge prea departe spre a-și găsi infernul, îi este de-ajuns să facă doi-trei pași, sau nici atât. Nu-i trebuie „nimic”, are totul la îndemână, are de pildă câteva elemente pașnice și, pentru cei mai mulți, liniștitoare, câteva vagi percepții de provincie așezată, un dangăt, o biată cazarmă, un vârtej de frunze: o mică lume perfect locuibilă, s-ar zice. Un gol înfricoșător în realitate, un pastel (specie securizantă prin excelență!) cu priveliști de moarte – sau și mai rău. Mai fără speranță decât moartea însăși. (...) Răsună din margini de târg/ Un bangăt puternic de armă;/E toamnă, metallic se-aud /Gorniștii în fund, la cazarmă// S-aude și-un clopot de școală...*

Un clopot de școală! Pașnicul vestitor al recreațiilor! (...) Alarma bacoviană contaminează și se propagă instantaneu, neîntâmpinând (din partea memoriei bunului-simț) nici o rezistență.

Se-aude și-un clopot de școală, / E vânt și-i pustiu, dimineață; /

Hârtii și cu frunze, de-a valma, /Fac roată-n vârteje, pe-o piață. // Se uită în zări catedrala, /Cu turnu-i sever și trufaș; /Grădina orașului plânge, Și-aruncă frunzișu-n oraș.. //Și vine, ca-n vreme de demult, / Din margini, un buciom de-alarmă, /E toamnă...metalic s-aud / Gorniștii, în fund, la cazarmă („Toamnă”)”¹¹.

Topos-ul se fixase încă de la început, în „Rampa” (mai 1921), B. Fundoianu înregistra în arealul liricii bacoviene *parcuri cu frunze bolnave de ploie, cu orchestre de provincie, cu lumină ploiasă, cu moarte de corbi, cu bănci risipite nu știu cum, cu iscălituri și date. Alături e o cazarmă cu recruți murdari și cu goarne, și mai încolo,*

dacă o iei pe dreapta, dai de bărci și de câmp...¹²

E de observat, și Alexandra Indrieș a și făcut-o, că instituțiile aparținând civilizației sunt simboluri-standard ale ordinii și disciplinei coercitive (cazarmă, școală, biserică); le caracterizează ceva „sever și trufaș”¹³; cu atât mai mult atunci, când ecourile războiului neatârnării erau vii, iar vorba lui P.P. Carp, de după încoronarea lui Carol (1881), despre simbolurile stabilității naționale : „Regele și dorobanțul”, reverbera cu autoritate.

„Semnele” amenințării, invaziei, ca și cele percepute de locotenentul Drogo, în buzațiană fortăreață Bastiani, au un anumit cod, perceput numai de poet, și nu doar „la margini de târg”, ci chiar în perimetrul de incintă: *E vânt și-orice speranță e pierdută./ Prin târgul-nvăluit de sărăcie./ Am întâlnit un popă și-un soldat/ De-acum pe cărți voi adormi uitat* („Plumb de toamnă”).

Complexul provinciei, al periferiei, este parafat de starea de interregnum, de prezența „oamenilor în uniformă”, despre care Octavian Soviany opinează: *uniforma are astfel tendința de a lua locul epidermei; resimțindu-și acut vacuitatea interioară, subiectul uman va ostenta o identitate „de împrumut”, o cvasi-identitate, o mască socială, prin intermediul căreia „cinele” este redus la „ce”. Astfel încât uniforma intră și ea în categoria informatorilor ineficienți, care mai mult infirmă decât afirmă o identitate.*¹⁴ Totuși, suntem în Moldova, civitas Bacoviensis, iar nu în nu știu care gubernie, sau gorod țarist, unde funcționarii purtau, de două secole, uniformă.

Aici, ar putea funcționa și o altă decodare: soldatul – simbolul ordinii sociale, preotul - reprezentantul ordinii divine; ambii - terminalele cele mai umile („popa” este o denotație frivolă, vulgară), argații „instanțelor” ce-și întind tentaculele în teritoriu. Civilizația este precară și instrumentele ei relative concură la starea de panică: *Orașul gol./ Cetate depărtată./ Frunzișul smuls.../ De firele electrice, paralizată./ Ca un simbol,/ O pasăre cade-n oraș, ca o tristețe mai mult* („Note de toamnă”). Telegramul este mai puțin rapid și elocvent decât această imagine, în care Bacovia citește, fără să deschidă pasărea, ca în anticele haruspicii. Versul final – *Sunt cel mai trist din acest oraș* – este o expresie a faptului că știe, că a fost prevenit, prețul cunoașterii fiind, uneori, nu doar tristețea, ci disperarea.

El însuși e un sol, un curier al știrilor infortunat (*Sunt câțiva morți în oraș, iubito./ Chiar pentru asta am venit să-ți spun*), al apelurilor într-un alfabet morse, bătut cu o monedă (*Alcoolizat, bătut de ploii, cum n-am mai fost cândva./ Târziu, în geamul tău, încet, cu o monedă voi suna*, „Nervi de toamnă”), știind, de la domnul profesor Topliceanu, că „homo, homini lupus” (*Hau!...hau!...depărtat sub stele-nghețate/ În noaptea grozavă la cine voi bate?.../ O,..libertate.../*

Hau!...hau!...depărtat sub stele-nghețate, „Plumb de iarnă” – punctele de suspensie sunt rafalele celui din ariergarda care acoperă retragerea, sau ale defetistului panicat, care, cu efect sau nu, caută să scape de muniție), refuzând să ajungă acasă (*Deschide, dă drumu-adorato./ Cu crengi și foi uscate am venit*, „Note de toamnă”; *La casa iubitei de-ajung./ Eu scutur fereastra nervos*, „Spre toamnă”; *Barbar cânta femeia-aceea./ Și-n jur era așa răscoală.../ Și nici nu ne-am mai dus acasă./ Și-am adormit cu frunțile pe masă*, „Seară tristă”), epuizat ca luptătorul de la Maraton, inert, incapabil să mai spună ceva despre soarta bătăliei, ce tocmai se încheiase (*Și dacă-am să cad pe covoare/ În tristul, tăcutul salon, -/ Tu cântă-nainte, iubito, /Încet, monoton, „Trudit”*).

S-a reevaluat și carura de atlet a lui Bacovia; poetul „Cântecelor negre”, o analizează urmând memoriile consoartei poetului: *„Spuneam – zice dânsa – că la gimnastică devenise excepțional. Suplețea și iuțea ca și siguranța mișcărilor făceau din elevul-poet un gimnast de prima forță la bare, la verigi, la paralele. Căpătase o musculatură de atlet. Tot cursul superior și mai târziu a practicat patinajul, înotul, mânuirea floretei.”* Firește, ea singură este obligată să-și amendeze afirmațiile curând apoi, când scrie că la 20 de ani, pășind în ultima clasă, - „trebuia să recruteze”. *La început – mai zice biografa - „Obține amânare pentru studii”... Dar mai târziu? Viitoarea parteneră de viață a fostului elev-poet continuă: „...dar și mai târziu este respins, neîntrunind condițiile fizice regulamentare”. Ca să adauge în sfârșit limpede: „Cu toată gimnastica, dezvoltarea fizică rămăsese deficitară față de cerințele regulamentelor militare”.*

*Deci așa au stat lucrurile cu dezvoltarea fizică.*¹⁵

Bacovia nu trebuie „scuzat” (și) pentru această meteahnă, e în spiritul sincerității sale, de atâtea ori brutală, și în spritul „cruzimii” monografului, atât de simpatetic cu „pacientul”; urmărind niște „scene din viața literaturii”, Lucian Raicu cita din Pascal: *Boala îi propune omului o neliniște nouă, pe care trebuie să o legitimizeze. De aici valoarea lui Rousseau, ca și aceea a lui Nietzsche. Fără boala lui, Rousseau n-ar fi fost decât un retor nesuferit, de tipul lui Cicero. (...) De ce Sparta n-a avut oameni mari. Perfectia rasei a împiedicat înălțarea individului. Dar i-a dat posibilitatea să creeze canoanele bărbăției; și ordinul doric. Prin suprimarea celor plâpânzi, suprimi varietatea rară.*¹⁶

Recapitulând, totul este periferic, cazarmele, abatorul, cimitirul, bănuim; în orașul „jidovit”, poetul aderă și el la o conștiință claustrată, de ghetou: *Dar, iată, și-un mort evreiesc/ Și plouă, e moină, noroi -/ În murmure stranii semite/ M-adaug și eu în convoi./ Și nimeni nu știe ce-i asta -/ M-afund într-o crâșmă să scriu./ Sau râd și pornesc înspre casă./ Și-acolo mă-nchid ca-n sicriu.* Firesc, în spiritul unei cama-

raderii fără frontiere, fără discriminări etnice.

Singurul loc în care se simte bine este camera iubitei. *Un exemplu excepțional de spațiu închis, ocrotitor*, – scrie Valeriu Cristea – *unic în lirica lui Bacovia și deosebit de valoros ca pregnantă a ambianței de refugiu oferă poezia „Decembre”. Toate elementele și momentele de securizare și de atmosferizare a interiorului ; focul menținut dintr-un fel de excesivă dar liniștitoare precauție, în care trebuie să se audă „cum trosnește”, fotoliul împins lângă sobă, hornul acustic, care captează surdinizat orchestra vijeliei (amănunt de mare efect), prezența iubitei, servirea ceaiului și lectura adaptată sezonului, selectând „ceva de la poluri” (aceste din urmă decupate parcă din Thomas de Quincey), sugestia de a aduce din vreme lampa, căci, ziua de iarnă e scurtă și obscură, se conjugă pentru a instaura un climat de sărbătorească intimitate.¹⁷ Regizorul este poetul, el dă toate indicațiile, cu o impetuoșitate ce nu-i este foarte obișnuită, pe tonul unui husar ce a nimerit în cel mai bun bivouac, altul decât locul său de încartiruire, și își asumă responsabilitatea de a fi indisciplinat: *Eu nu mă mai duc azi acasă/ Potop e-napoi și nainte,/ Te uită cum ninge decembre.../ Nu râde...citește nainte.**

Campaniile interbelice ale poetului

La București, ne confiază A. G.-B., poetul locuia în spatele Cotrocenilor, pe dealul Țăcăliei, unde se află astăzi Academia Militară, zonă de cazarme și străzi prăfoase, unde primește vizitele viitoarei soții, căreia i-ar fi ținut un discurs destul de naiv-avocățesc, denotând poziții cât se poate de progresiste: - *Urmăresc cu tot interesul Revoluția, deși avem prea puține mijloace de informație. Ea e semnul eliberării de exploatarea unei clase de altă clasă...Și eu sânt un proletar a visului și al condeiului. Admir pe Karl Marx, care a lansat apelul „Proletari din toate țările, uniți-vă!” Ar trebui să citiți și dumneavoastră „Manifestul comunist”. Îl aveți? Vi-l pot procura.¹⁸ Neverosimilă postura de propagandist a scriitorului, care se minuna: *Tot mai citești probleme sociale/ Sau ce mai scrii, iubita mea uitată.* „Illegalistul” Bacovia îi declara, într-un interviu, scriitorului, plutonier undeva pe la pirotehnie și pulberi, I. Valerian, care scotea, din propria soldă revista „Viața literară”, în 1929: *Un scriitor de mare merit mi-a spus fățiș: „Poezia d-tale e interesantă, dar ai tendințe sociale. D-ta ești anarhist”... („Serenada muncitorului”, din volumul „Scânteii Galbene”, n.m.)... Observația burgheză venea de la un prozator cu fobia versurilor. Citise numai o singură poezie. Hazardul a deschis cartea la singura pagină fatală. Eu nu fac politică și nu râvnesc la posturi oficiale. Aș dori să fiu anarhist în domeniul esteticii, căci altfel te zbuțuim în zadar.**

După război, în 1921, Bacovia se mută la Bacău, și licențiatul în Drept (1911) va preda caligrafia și de-

senul, ca altădată, cu cincizeci de ani înainte, marele său antecesor, bacovian în pictură, Ion Andreescu, profesor de aceleași discipline la seminarul Episcopiei Buzău.

În 1923, volumul „Plumb” este premiat de Ministerul Artelor.

Campania literară interbelică începe prin 1924, cu o reeditare nevarietur a plachetei de debut, realizată, la Râmnicu-Sărat (Tipografia Poporul, Iorgu Constantiniu), prin diligențele lui Grigore Tabacaru, cum pomenește Agatha, care l-a cunoscut la Bacău: *Venise să-l vadă pe poet, să-i spună că așteaptă să i se trimeată de la Râmnicul-Sărat volumul „Plumb” ce aflase că ar fi gata.¹⁹*

Era o altă „cetate” a provinciei, chiar apărută de un șir de fortificații pasagere, în decembrie 1916, când, în „bătălia Crăciunului”, s-a încercat, o ultimă stopare a ofensivei germane, înainte de retragerea pe frontul de la porțile Moldovei. Între militarii celebri care „vizitaseră” târgul sunt de amintit feldmareșalul Suvorov, care în urma unei victorii asupra turcilor, a primit și „cognomenul” Râmninski, Stendhal, (Henry Beyle), care, în 1812, *ca ofițer și intendent șef armatei napoleoniene aflate în Polonia, a venit până la Râmnicu Sărat pentru a cumpăra sare și alte elemente necesare aprovizionării trupelor franceze²⁰*, iar, mai târziu, în timpul războiului Crimeei (1854), locotenentul Lev Tolstoi.

Tabacaru, coleg de școală cu Bacovia, fost docent universitar la catedra de pedagogie de la Facultatea de Filozofie din Iași, era definit de poet drept *om rar, un idealist incorigibil. Pentru orașele de provincie o adevărată providență.* (...) *A scos revista „Ateneul literar”, pe care acum o scoatem aici, împreună. E un activist în deplinul înțeles al cuvântului. Nu cruță nici un sacri-ficiu pentru a stârni viața în jurul lui. Pentru mine este un prețios stimulent.*

Urmează decernarea unei alte „decorații”, primul premiu pentru poezie al Societății Scriitorilor Români, în valoare de 10.000 lei.

Copleșit de glorie, rămâne un reticent, un consumator ce prefera locurile mai obscure, cum își amintește un fost elev al său, Vasile D. Manciuc: *La „Alba Iulia” nu mergeam. Acolo erau mai mulți militari. Lui nu-i plăcea uniforma cazonă. Mai des, peste drum, la Morițoaia, acolo veneau niște lipoveni care încingeau câte un joc de-al lor de toată frumusețea.²¹ În plus, și ei niște expulzați, refugiați, în urma persecuțiilor religioase, în Moldova și Delta Dunării, care își ostoiu specificul alean slav prin consum apreciabil de alcool.*

În 1926 apare volumul „Scânteii galbene” (Bacău, tipografia „Margulis”, 3000 de exemplare, *destul de nereușite din punct de vedere grafic și al hârtiei, care a indispus pe unii critici, ce au dat calificativul „hârtie pentru măslină”* – A. G.-B.), al cărui cuprins, parțial, data din perioada poemelor cuprinse în „Plumb”; fan-

fara, luxul și emblema, pentru civili, a oștirii, concertează, din chioșc: *Ce tristă operă cânta /Fanfara militară /Târziu în noapte, la grădină.../Și tot orașul în-trista fanfara militară...* Cu asta poetul era rodat; dar Valerian înregistrează, un interviu fiind recoltat într-un local, și riscurile apropierei de modă, confruntarea ad-hoc cu kitsch-ul: *Apoi brusc, gramofonul porni în vârtej o nouă placă, cupletul lui Tănase: „Pisica pe orez”, Mulțimea sări electricizată. Geniul puternic al epocii, cel mai cunoscut și iubit, stăpânea în sală așa după cum delectează viețile de sus și de jos. Vai de acei care se opun șuvoiului în schimbul decrepitudinii fizice și morale.* Constantin Tănase, directorul teatrului de umor și revistă „Cărăbuș”, era un fost plutonier de geniu, care urcase, de la 1905, milităria în pod; ca „țivil” și promotor al unui umor „sănătos”, accesibil era un răsfățat al opiniei publice²¹ (*O, țară tristă plină de umor*).

Conduita este la fel de puțin marțială ca în „Plumb”: *Și dacă munca trosnește din brațe de piatră, din fier, - /Mulțimea anonimă se va avea în vedere, /Tot, ce-mi trebuie să am, pot să cer. // (...) Pierdut, mă duc și eu, cu brațele învinse, /Plângând, / Și fredonând, /Gândindu-mă la mine.* Marșul cel mai frecvent auzit este: „La muncă!” În 1927, într-un alt interviu recoltat de „Viața literară”, își definește poziția socială și, într-un fel, consolarea cu situația de fapt: *Din cauza temperamentului mi-am croit fatal o astfel de viață. Și apoi n-am fost întotdeauna prea sănătos. Societatea cere mereu oameni robuști, care să se străduiască cu spor pentru ea, să-i ducă mai departe rostul. Melancolia firii mele nu ar fi niciodată înțeleasă. Fără aderență la realitatea concretă nu are, decât cu mari precauții, nădejdea că ar putea spera mai mult decât să fie acceptat cum este: În noaptea viforoasă de vei putea învinge/ O tristă-ngăduire, sau un umor secret - / Vor auzi în turnuri, se vor uita cum ninge/ -O, cum omul a devenit concret... („Plumb” de iarnă);* în rest, i se pare că așteptarea vreunei temerități, în ce-l privește, nu poate decât dezamăgi - *Așteptai să fii poetul îndrăzneț ca niciodată („Poveste).*

„Bucăți de noapte” (1926), cuprinzând proze poetice, editate de soție, conține și flash-uri cu militari, în diverse locații, din care rezultă, subliminal, postura de cuceritori ai sexului frumos/slab: *Un tânăr elegant, cu o floare la reverul hainei, un fel de nebun distractiv, sprijinindu-se în baston, privea consumatori cu mișcări leneșe din corp. Într-un târziu l se făcu semn să se ducă la o masă. Acest nebun mânca și cânta după gramofon, și din când în când, se ducea la masa ofițerilor pentru a se recomanda, ceea ce făcea o deosebită plăcere doamnelor...; (...) iubire, muzică de noapte la o grădină publică...De pe o bancă privesc mulțimea care se preumblă serioasă printre straturi de flori, argintate de globurile electrice.*

Prin tufișuri – fete sau domnișoare în rochii subțiri, cu

elevi de școală sau militari...

Râsete, șoapte...

Se împărtășea o prejudecată veche, arareori validată: *În simbolistica lumii în care trăim, militarul este nu numai un simbol viril, dar și un simbol sexual. (...) Fiind prin felul activității militare – să nu uităm mobi-litarea corpurilor de armată în marile imperii europene ale secolului trecut – mereu în altă parte, mai degrabă abstenenți sexual sau frugal implicați, militarii sunt percepuți social ca făcând mereu curte cuiva, mereu altcuiva, fapt atribuit unei hipersexualități proprii genului.*²²

În necunoștință de aceste considerente, folclorul producea, prin jurul anului 1920, probe contrare, după cum își amintește “sburătorista” Ioana Postelnicu (1910-2004), ajunsă, la senectute, băcăuană, cuvintele unui popular cântec, ajuns în cu totul altă provincie: *„La Bacău, la Bacău, într-o mahala” Sunt niște versuri care după mine au circulat, și noi copiii le cântam, dar nu știam ce cântam până nu ni s-a spus că dandanaua a fost cu un ofițer care a avut o relație cu o jună.*²³

„Baladă” e o altă demistificare a veșnicului adorator în taină, închipuit în vajnică gardă de corp: *O noapte de sineală din vremi voievodale/ Plecase voievodul în lupte blestemate;/ Iar eu păzeam domnița închisă în cetate - / O, noaptea de sineală, de epoci triumfale.../ Dormeau adânc, oștenii, în noaptea diafană/ Când eu sării afară din cortul de mătăasă -/ Vedeam o semilună pe zare cum se lasă,/ Și năucit, crezusem – flamura otomană ; dezmeticit, după calvacadă, îi povestește celei protejate năzărirea: Scăldată în sineală, ea răsese-n noaptea clară.../ O, cât a răs domnița în noaptea de sineală...Este, după o formulare a lui Emil Botta, un El Burlador, inadecvarea pe care și-o deconspiră fiind „raportată” și de Caraion: *Spada poetului nu ține de nici un curaj, nu vindecă de nici o frică, nu apără de nici o groază substanțială. Ea este cel mult o spadă-simulacru, o spadă-jucărie, o spadă de figurant, bună de panoplie sau în muzeu*²⁴ Butaforia autodenunțată are un rol profilactic, preîntâmpină și, uneori, deminează prezumatele situații indezirabile. *Dacă Macedonski, fire profund donchijotescă, - glosează Dinu Flămând – trece cu bravadă peste ridicol, prin derutante pendulări, Bacovia simte însă din plin complexul ridicolului. De aici disimulările lui pe o vastă gamă de nuanțe, permanenta stare de alarmă împotriva unui atac intern idealist, sau a unui exterior zeflemit.*²⁵ Recidivează în a glisa în alt timp, retro, cu același ușor rictus ironic, în proza „Dintr-un text comun”: *Călugărul cult, lăsasă fie vizitat, din când în când, de voievozi de seamă.**

Un timp, jupăneșele văduve ascultau cursurile lui despre viață și despre iubire. Este o formă de evaziune, de dezertare din „cercul comun”, în fine, a lașității,

cere, apud Caraion, *succede fricii și precede morții*, precum în „Nocturnă”: *Te pierzi în golul singurătății/ O, suflet, mereu de lume fugar;/ E ora când Petru pânge amar -/ Ascultă... e ora lașității.*

Prin succesiune, s-a mai spus că, pentru scriitorul acesta netipic, poezia e o formă a păcatului, Theodor Codreanu, lărgeste breșa spre cunoașterea acestui resort: *Dacă lașitatea e condiția creaturii, plânsul deschide calea ispășirii, chiar dacă pedeapsa atinge infernul nebuniei. Atunci, plânsul se înfundă în abis, ceea ce Sfinții Părinți au numit abyssos penthos. Bacovia plânge chiar în abise („Plouă”): ce basme tălângile spun!/ Ce lume-așa goală de vise!...Și cum să nu plângi în abise,/ Da, cum să nu mori și nebun.²⁶* Dincolo de tenta socială, se insinuează amenințarea apocalipsei, stigmatul fiind la vedere, ca în „Amurg”: *Dar notează-n cartea vremii/ Filosoful proletar:/ Greve, sânge, nebunie,/ Foame,/ Plânset mondial.../ Pe când lasă-amurgul flăcări/ Pe-un décor miliardar.*

Depozitar al unor secrete teribile, temându-se să nu se trădeze, să nu divulge, caută sprijin în anestezie (alcoolică) prelungită, sursa unei induse amnezii: *Eu trebuie să beau să uit ceea ce nu știe nimeni/ Ascuns în pivnița adâncă, fără a spune un cuvânt/ Singur să fumez acolo neștiut de nimeni/ Altfel, e greu pe pământ.../ (...) Eu trebuie să plec, să uit cea ce nu știe nimeni/ Măhnit de crimele burghize, fără a spune un cuvânt / Singur să mă pierd în lume neștiut de nimeni/ Altfel, e greu pe pământ... („Poemă finală”).* Nici asta nu e cea mai bună soluție („Stanță la vin”: *Amici, e ora / Când vinul/ Ne-a făcut suspecti*), cu atât mai cu cât, nici individual, nu are mai multe șanse de a scăpa, treaz sau nu: *Cu-al meu aspect/ Făcea să mor,/ Căci tuturor/ Păream suspect („Epitaf”).*

Bacovia nu se înșeală, devenise, între timp, recognoscibil, cel puțin pentru unii colegi; Radu Boureanu, și desenator, îi creiona, în volumul „Zbor alb” (1933), un portret-robot ce nu mai necesita nominalizare: *Acestui om i s-au topit amintirile,/ precum se topesc florile de crin,/ acum se adună către pământ, puțin, /să-i simtă adevărate boltirile./ (...) Păsări bolnave, trec în ecou/ întunecat printre verzi conifere,/ trece poteca, printr-o durere,/ azi are vizite vechiul cavou („Agonică”).²⁷*

Capacitatea de a deveni suspect, abulia alimentată și de un pahar de vin, i-au creat, accidental, chiar acuza de lèse majesté; Constantin Călin găsește plauzibilă evocarea unui preot-ziarist din Scorțeni, N.C. Munteanu Muntmarg, care evocă o scenă din 1931, când poetul se afla în vizită; după obiceiul casei, la începutul mesei festive, s-au pomenit răposaii familiei, apoi, unul din meseni, a cuvântat, cum se împlinea un an de la revenirea pe tron a lui Carol al II-lea, ceva despre „Voievodul Culturii României Mari”, timp în care, Bacovia (care rămăsese cu gândul la pomelnicul de la începutul mesei –n.m.), *în tot timpul cât a*

vorbit Mareș, aprinzând lumânarea în colăcelul din fața sa, a rostit, sacadat, „Veșnica lui pomenire!”. La plecare șeful de secție (a Siguranței –n.m.) Gheorghe Antohi, care-l fixase cu privirea fără întrerupere, m-a întrebat:

- Cine-i nebărbieritul și posomorâtul ăla care a stat lângă d-voastră și care tot timpul cât a vorbit d-l Mareș despre Majestatea SA, aprinzând lumânarea, a îngânat „Veșnica pomenire!” Cine l-a adus aici?²⁸ Putea fi și mai rău, între postume există o „Stanță de lume” care atestă modul în care oamenii ordinii acționau la tulburarea liniștii publice: *Artist sărman, /Sau bețivan, /Conduc la braț /De polițiști, /La un birou /Informativ...*

În 1934 premiul național de poezie al Fundațiilor Regale pentru Literatură și Artă a fost acordat ex-aequo lui Argezi și Bacovia. Urma să fie decernat, cu fast, în prima zi a cărții, ce tocmai se inaugurasă în acel an, în sala de ceremonii a Cercului Militar Național. Poetul convenise să-și întâlnească soția la „Capșa”, vis a vis. Nu s-a prezentat. Explicația dată Agatheii a fost: *-Când am văzut atâtea comisari și jandarmi...ce să mai intru? Să trec prin atâtea coridoare?... Și-apoi, ce? Sânt copil să mă încoroneze cu premiu ca la cursul primar, măria-sa?...²⁹*

La sus numita Fundație, nu refuză să-i fie tipărit volumul antologic „Poezii” (1934), prefațat de Adrian Maniu, semn că nu-i purta nici o ranchiună regelui, iar S.S.R. majorează pensia poetului la 2000 lei.

„Comedii în fond” (Editura Universală Alcaly & Co., 1936) sunt destul de lapidare în formă, anunțând stanțele de mai târziu. Bilanțul nu este nici măcar mulțumitor, se înregistrează serioase pierderi: *Și când aproape nimic nu ești,/ Când cauți că orice renume,/ De-acum e târziu.../ Mi-am zis: e târziu -/ O, gânduri,/ În lume! („Când singur”).* Concentrarea cere efort și, dinspre ceilalți, un răgaz, care nu știe dacă îl va obține (*Un moment, să gândesc...- „Din vremuri”), o comunicare fără teamă vine tocmai de la simbolul doliului și extincției (O, corb!/ Ce rost mai are-un suflet orb...- „De iarnă”), întunericul, încetarea zarvei diurne sunt mai de acceptat (Poetizează luna/ Grăfdina de parfume, - / Prozaicele hoarde/ De-acuma au tăcut...- „Serenadă”).* Își consemnează, din nou, prizonieratul în haine civile (*E frig, e iarnă.../ Vreau să gândesc la anii mei pustii -/ Nu mai aștept pe nimeni,/ Nici o speranță,/ Nimeni nu mai este liber...)* și viitorul previzibil (*Când iar nebun și bolnav,/ Prin sanatorii sau spitale,/ Voi sta privind Al vieții vals/ Și câte sunt, - ca un adio.../ Prin sanatorii și spitale,/ Oricum, fără voința mea...- „Elegie”).* În „Dicționarul ideilor primite”, Flaubert stipula: „Artă” – *te bagă în spital.*

Față de această modalitate stilistică, C.D. Zeletin opina: *Oboseala e umbra muncii, cum bine spun, aforistic, medicii. Bacovia e năpădit de o sfârșeală care nu succede efortul și nici nu se vindecă prin el. Singura rămășiță de sfortare stă în a suporta viața. (...)*

Ideea edificiului îl sperie prin fantasma forței și concentrării în țel. Eșuarea în fragment e o salvare, angajarea în zidirea integralității, o povară greu de suportat. Fără să fi cunoscut asaltul, poetul se plasează într-o veșnică retragere.³⁰

De observat cât de des apar, în comentariile asupra poetului, metafore și termeni militari.

Refugiile, cazematele lui Bacovia sunt ancestralele locuințe pe piloni (*Tresar prin somn, și mi se pare/ Că n-am trasp podul de la mal - „Lacustră”*), cavoul (în care îl găsim instalat parcă dintotdeauna, ca la el acasă pe poet, deloc grăbit să plece, de un sedentarism liniștit, indiferent, mai mult locatar decât vizitator³¹), turnul (de catedrală), pivnița, hanul îndepărtat, în care să fie singur, propria odaie (*Și-s umezi păreții,/ Și-un frig mă cuprinde -/ Cu cei din morminte/ Un gând mă dreprinde*), ultima în ordinea „preferințelor”. Duce un război, în termeni strategici, „de poziții”; nu ni-l putem imagina fiind, între alții, defensorul unei linii fortificate, dar nu din aceleași considerente notate de Ernst Junger, ofițer în al doilea război mondial: *Fortificațiile sunt mamuți ai rezistenței, dar amenințate poate de dispariție tocmai pentru că exprimă atât de pur ideea de apărare*³². Ar fi putut fi un francțiror, un observator/cercetaș sau/și un defector, se poate constitui prizonier, dar nu trece de partea inamicului.

Din ianuarie 1940, pensia i se majorează la 15000 lei, plătiți din fondul Casei scriitorilor. Tipărirea volumului „Opere”(1944), tot la Fundațiile Regale, se tergiversează până aproape de spargerea frontului de la Iași și sosirea „eliberatorilor” sovietici. Era cât pe aici să devină una din victimele războiului – *abia scăpat din bombardarea Imprimeriei Naționale*, cum reme-morează A. G.-B.

Retragerea din contingent

Va primi, în 1946, vizita unor scriitori încă tineri, deveniți, din ermetizanți, progresiști: E. Jebeleanu și Cicerone Theodorescu (acesta din urmă traducându-l nu pe Bacovia în rusește, ci pe Maiakovski în română), care caută să-l „fructifice” pe latura poeziei sale cu ricoșeu în social. O reacție destul de promptă a fost apariția volumului „Stanțe burgheze”(1946), tot în Editura Fundațiilor, în format elegant, cu un portret de Florica Cordescu, soția poetului ce debutase cu „Inimi sub săbii” și se pregătea pentru „Surâsul Hiroșimei”. Era și un moment aniversar – 65 de ani de viață și 50 de activitate poetică, cum contabiliza, comprehensiv, Perpessicius, care, simțind un „ce” detonant în titlu, adăuga că *de fel elegiace, stanțele d-lui Bacovia sunt cu atât mai puțin burgheze*, și, de altfel, ironia a pus stăpânire pe toate mijloacele de expresie ale poetului. România încă nu devenise R.P.R., dar democratizarea intra cu pași repezi în mijloacele de comunicare în

masă: *Cântau /La „Radio” /Populare, /Aperitive /De-o țuică - „Modernă”*. Realizează că nici acum nu prea e momentul (*O, vino odată măreț viitor !*), fiindcă prioritățile sunt altele: *Compozitor de vorbe.../ Lumea se schimbă./ Egalitate,/ Idei tumultuoase,/ Organizarea viitorului întrevăzut./ Sunt grade,/ Sunt / Posturi de răspundere - „Perpetuum mobile”*. El fusese profesor suplinitor și copist clasa a III-a, suporta amânări, ba chiar era sceptic în această așteptare: *Șadă mintea-n Neant/ Din câte veacuri zvonesc,/ Nimic a nu mai reține/ Din multe ce se vorbesc./ Nu este, și nici n-a fost;/ Trec zile șirag./ Orizont suspect,/ Și metafizic prag - „Sine die”*. Oricum, nu intră la fandacșie, ca personajele lui Caragiale, își păstrează o decartiană, politicoasă (?) rezervă față de actualitate: *Când orele libere Sună/ Uitări și abandon,/ De-a lumii baricade.../ Relativ,/ Pardon - „Idei III”*. Prozaismele, vechea fixație a inaniției, cartelarea alimentelor, în regim de telegramă: *Război,/ Mișcarea popoarelor./ Comerțul a-ncetat./ Mălai,/ Pâine,/ După alfabet - „La ultima oră”*. Ceva s-a păstrat, peste mode și timp, – *necesarul randament/ Din monotona Muncă - „Arminden”*. Deocamdată zvonuri, presupuneri: *Un monstru/ Va fi ucis/ De un erou - „Modernă II”*. Nu are, cum nu a avut niciodată, tendința de a lua Minotaurul de coarne.

La 1 noiembrie 1946, este sărbătorit la Ministerul Artelor, girat atunci de Octav Livezeanu, care saluta (apud Agatha) *premierea unei activități literare. Manifestată aproape exclusiv pe linie progresistă. Subliniind că țara noastră se afla într-un moment revoluționar pentru cultură, ministrul Artelor arăta că, pentru prima oară în România, sprijinirea operei culturale era trecută la loc de cinste într-un program politic. I s-a conferit și un premiu în bani*. Poetul, e drept, bătuse puțin șaua (*De-ar veni aurora.../ Mă gândesc/ Pentru niște bani - „Nihil novi”*), dar, în același timp, își propunea circumspecție: *Un vin,/ Oricât de-alinător,/ Excludă-acest fatal:/ Contract/ Cu răul Negustor - „Idei II”*.

După aceasta, poezia lui Bacovia intră într-un con de umbră (versurile sale „decadente” se asociau „putrefacției poeziei” argheziene – fuseseră doar premiați împreună în 1934), din care va mai ieși abia la aniversarea a 75 de ani, în 1956, când i se tipărește volumul „Poezii”, prefațat de Eugen Jebeleanu, într-un tiraj de 6000 de exemplare. Selecția era din volumele anterioare, mai puțin „Stanțe burgheze”, titlu încă scandalos, supus interpretărilor proletcultiste; culegerea era serios purgată: lipseau 42 de poezii din sumarele vechilor plachete, în compensație, se adăugaseră trei: „Baladă”, „Miazăzi de vară”, „Requiem”.³³

Anticipase cumva și această mutare a accentului, încă din placheta ejectată, „Stanțe burgheze”: *S-ar putea face/ Multe reforme./ Mă gândeam singur./ Eram*

fără nimeni./ Și tocmai azi/ Au venit musafirii./ -Tu ce dai, eu ce dau.../ A, de când nu ne-am văzut...-„Vizi-tă”; într-un text din reeditarea, în 1957, a volumului „Poezii”, scriitorul detalia: *Un manifest./ Iarmaroc/ De principii - „Informativ”, iar într-o „Stanță” prognoza: Al lumii zvon./ De țară nouă/-Capital moderat/ -Onoare intelectualilor./ Și celor ce muncesc./ Iar ce va fi în viitor./ -Deocamdată e sublim...*

Ce dăduse Bacovia, pentru a fi reconsiderat de comuniști?; între altele, articolul „Răsplătirea generoasă” („Gazeta literară”, nr.43, 6 ian. 1956), de unde Agatha, depozitara amintirilor, spicuie o temenea mai lungă, din care selectăm: *Statul democrat-popular face astăzi dreptate scriitorilor și artiștilor vârstnici, prin acordarea acestor pensii (de onoare – n.m.); ei sânt răzbunați pentru toate ofensele și umilințele materiale și politice pe care le-au avut de suferit în statul burghezo- moșieresc.*³⁴

A fost sărbătorit la Casa scriitorilor din București, adunare solemnă la care paricipă și Arghezi. Cu acest prilej, Partidul și Guvernul îi acordă poetului Ordinul Muncii clasa I. Probabil că nu „prestase” suficient în alocuțiunea de mulțumire, astfel că redacția revistei „Flacăra” îl vizitează la domiciliu, la 20 septembrie, iar pe 1 noiembrie, Cicerone Theodorescu publică un reportaj, „Acasă la Bacovia”, cu subtitlul „Muncitor al visului” și un motto mobilizator și profetic: *E timpul...toți nervii mă dor,/ O, vino o dată, mătreț viitor!*; poetul, „mai bine dispus decât oricând”, va divaga, pe linia justă a comuniștilor, macropolitică (*Da, Berlinul (occidental – n.m.) se vrea iarăși botnița Europei; Acordurile Londra-Paris? Orice zi aduce o doză de otrăvă; America? Ce să caute pe aici? N-o înghite Oceanul Pacific?* Era la zi cu presa, dezvoltage, zicea traducătorul lui Maiakovski, *un scurt poem în proză, foarte politic, foarte la zi, foarte arzător.*

Se urmărea „angajarea” lui Bacovia, prin operă, în propaganda oficială, de către cadre dublu verificate, niște subofițeri în civil; Petre Pandrea, cumnatul lui Lucrețiu Pătrășcanu, proaspăt ieșit din temnița politică, adăuga la observația unui alt fost pușcăriaș scriitor, Sergiu Dan (...*poezie angajată și poezie reangajată*): *Dictatura antonesciană a avut un pluton de poeți ai războiului antisovietic: pe Eugen Jebeleanu, Cicerone Teodorescu (sic!) ș. a. Erau un fel de plutonieri, care s-au reangajat sub dictatura Anei Pauker.*³⁵ Era cunoscut că, în timpul războiului cei „trei cavaleri ai apocalipsei”, Jebeleanu, Theodorescu și Boureanu, lucraseră la serviciul de propagandă și cenzură, un slogan celebru, în epocă, al celui dintâi fiind: *Cine limbă lungă are cinci ani va tăia la sare*, amenințare ce nu îl viza oricum pe taciturnul poet. După cum, același scrutaător al vieții politice și culturale, narează panica lui Dimitrie Stelaru, sosit spre a fi consiliat de avocatul memorialist: *Îi era teamă pentru că a scris o „Odă” pentru Mareșalul Antonescu. L-am liniștit. N-au făcut la*

*fel Mihail Sadoveanu, Cicerone Theodorescu și Eugen Jebeleanu (care scoteau „Cuvântul Mareșalului” pentru sate)? N-a fost Mihai Beniuc cenzor al libertății presei sub fasciști?; „mandarinul valah” chiar mai meditate asupra impactului aservirii scriitorilor față de putere: *Literații se înhamă, periodic, la jugul tuturor tiraniilor, dar își pierd fecunditatea, nu mai au mesaje. Se angajează cu soldă fără mesaj, adică sunt un soi de mercenari reangajați, ca plutonierii majori valahi și ca soldații elvețieni de odinioară din Europa, ca seimenii noștri.**³⁶

Involuntar, poate, apare în interviu o paranteză denotând precauțiile, teama celui asediat de admirația intelectualității „de stânga”, comunistizată: *din nou apărându-se cumva de-un dușman nevăzut, se întoarce, își caută soția și fiul și ciocnește iar cu ei: - Agatha, Gabriel, rămâneți lângă mine! Brave gărzi de corp; Agatha va scrie, cu amărăciune, că a cerut ajutorul lui Marcel Breslașu, cel „cu titluri și răspunderi politice însemnate” spre a înscrie pe Briel, la Conservator, pentru a face comedia, fiind foarte talentat în acest gen, poate și fizicul îl avantaja... Ne-a refuzat foarte tăios, pe motiv că are înfățișare burgheză.*³⁷ Breslașu/Bresliska, refugiat de război din Polonia, în 1939, era, acum, bine orientat politic, directorul Conservatorului și aplica, chiar împotriva lui Gabriel, principiile „războiului rece”; mai târziu, virtualul comediant, devine custode la casa memorială a tatălui. În această calitate, juniorul, deși înzestrările de la natură nu îl recomanda ca un Fortinbras, dovedește un temperament de luptător; hărțuia redacțiile revistelor, presei în general, după cum, contrariată și amuzat-mâhnită, își amintește Tia Șerbănescu, cu scrisori-petiții ce vizau propagarea/popularizarea poetului prin...și aici vom cita numai unul dintre puncte: *9. Școlile; liceele, facultățile; instituțiile; căminele de tineret; UTC-urile (municipal și din sectoare); atât din capitală cât și din țară de ce nu organizează lecții deschise despre T. Arghezi și G. Bacovia? Cât și dese vizite în grupuri masive?!? Prea mare pasivitate!*, adăugându-și calitatea oficială: „conducătorul muzeului” (aceeași sursă îi reproduce niște versuri – *Cu mine-ai fost/ Cu mine ești/ Mereu/ Tot ce-i al tău/ E în muzeu – semnate Gabriel G. Bacovia Zimbru.*³⁸

În „Divagări utile”, dictate prin 1952-55, se află și doleanța: *Baconski, lasă pe Cicerone să vorbească despre mine (părând să îi accepte „calificarea”) și, imediat după: *George moare de al vieții glonte dureros.**

Un alt decont către noua putere politică: nu are pic de înțelegere pentru „luptătorul “ – cavaler al Ordinului „Mihai Viteazul” în războiul întregirii, comandantul unui pluton de mitraliere, care și-a disputat cu, pe atunci, căpitanul Röttmel, cucerirea unei cote în zona Cireșoia – , directorul ziarului, de atitudine și succes, Curentul”, constructorul palatului acestuia (uneori cu metode nu tocmai permise, cum se zicea: etajul și

șantajul), condamnatul la moarte în contumacie, la procesul ziaristilor: *Pamfilică Șeicaru? ... un ticălos, a șters-o ca un trădător peste hotare...*

Bacovia nu s-ar fi „pretat” la așa ceva (*Asediu/ prin înfometare,/ Pârjol,/ Valuri de sânge,/ În astfel de împrejurări,/De-a te menține /Măcar poet...- „Asediu”*), aventură ce l-ar fi anulat ca scriitor, l-ar fi lăsat fără publicul cititor; dacă ar mai fi fost să „fugă”, ar fi ales, credem, încă o dată, provincia. Despre această „spațiu de luptă”, Mircea Zăciu nota: *În termenul provincie, provincial detectez o ascunsă idee, de „înfrângere”, de „înving”; poate teritoriul celor învinși (victi)? „Dictionaire etymologique de la langue latine” al lui Ernout și Meillet arată că termenul nu are o etimologie cunoscută, fiind probabil un împrumut (?). Oricum, la origine desemna nu un „spațiu”, ci o funcție, recte administrativă, încredințată unui magistrat trimis – e adevărat – într-un teritoriu cucerit. În limbaj comun, sarcină, funcție, misiune cu mai multe derivate: provincialis, provinciaturi, provinciola. Pompejus Festus, în glosele sale, inserează una, considerată prea obscură de Meillet: „vinciam dicebant continentem”, alta, mai clară: „provinciae apellantur quod populus Romanus eas vicit”. Dar e tocmai ce presupuneam!³⁹*

Un nod gordian tăiat de Daniel Dumitriu îl plasează pe Bacovia în întruchiparea adecvată acestui spațiu: *Spunea poetul la un moment dat: „Și-aș vrea ca să mor/ Ca Romulus –rege,/ Uitat, legendar...” (Furtună). Formula oximoronică „uitat, legendar...” e clădită pe o altă ambiguitate; se pune imediat întrebarea: „care Romulus?”. Istoria a vrut ca atât regele fondator al Romei, cât și cel din urmă suveran al ei, îngenunchiat de barbari, să poarte același nume: Romulus. Cel „uitat” pare a fi Romulus Augustus, învinsul lui Odoacru, așa cum cel „legendar” a rămas celălalt Romulus, întemeietorul. E mult mai probabil ca Bacovia să se refere la primul personaj care, în ordinea istoriei, a devenit ultimul exponent al unei civilizații intrate în decadentă, reprezentând eșecul, înfrângerea.⁴⁰*

În ultimii ani, cum tot A. G.-B. mărturisește, „locuința-refugiu” a familiei a fost supusă unui ignobil asediu din partea vecinilor (niște mahalagii cu soțiile lor, hoți, bețivi, sacandalagii, ingrați, încalcători de posesie dar și reclamații), tevdură narată pe vreo douăzeci de pagini de către memorialistă. Gardurile erau vraște, „garnizoana” (poetul, soția, fiul, femeia de serviciu) fiind în pericolul de a fi atacați noaptea de către răufăcători. În urma acestor conflicte de uzură, din pensia de onoare a poetului, în 1955, hotărâsc înnoirea întregii împrejurări, dorind să o facem de astădată din scânduri înalte și solide spre a ne bari-cada, din toate părțile amenințate. Apare, în delimitarea cu unul din megieși, - o strămbătură cu cincizeci de centimetri – motiv de tribunal, expertize și contra-expertize, proces care a durat peste un an și jumătate.

*Culmea mizeriei a fost că a doua expertiză a avut ca termen chiar ziua de 22 mai, data morții poetului, când comisia judiciară se și înființă la fața locului; doctorul salvează situația cu un apel patetic: *Tovarăși, abia de două ore soțul doamnei Bacovia a decedat. Doamna nu a putut lua parte la invitația de a se prezenta pe teren. În numele umanității vă rog să amânați pentru altă dată, când starea sufletească îi va îngădui să asiste.* Agatha devenise, înainte de aceasta, comandanta fortului.*

Fostul absolvent de drept, nepracticant, a murit fără să-și fi lichidat litigiile cu lumea, după ce reușise să-și securizeze proprietatea cu cinci metri cubi de scândură.

Către sfârșitul vieții, opinează Gheorghe Grigurcu, într-o monografie din 1974, dovadă fiind stanțele, Bacovia a fost părăsit de poezie; în fraza finală despre acest „antisentimental” se consemnează: *Creația lui Bacovia emană o măreție aspră și copleșitoare de crater stins.⁴¹*

Imaginea unui Bacovia „pe scut” nu pare convenabilă mai multor comentatori, între care Caraion și Lucian Raicu; primul îi ceda o primordialitate: *E de văzut, într-un studiu și mai aprofundat, dacă discontinuitatea însăși nu a fost cumva introdusă în poezia românească de Bacovia”,* pentru ca, mai apoi să revină, potențând: *Când Bacovia ajunge la STANȚE BURGHEZE să scrie chiar și pe Dumnezeu prescurtat, D-zeu, cade-se totuși să convenim că n-o făcea el involuntar sau chiar la întâmplare. Dimpotrivă, poetul împingea lucid simplitatea stilistică până la punctul extrem. Iar lapidaritatea are, în consecință, perfectă acoperire în intenția autorului: Pentru cât spectacol oferă, atâta arenă ajungea. El se oprește fiindcă lipsa muniției îl oprește.⁴²*

În eseu „Învingătorul” Lucian Raicu decodează „tactica” poetului, premeditarea vieții cu un sigur țel: *Privirea compătimitoare și condescendența contemporanilor îi asigură un spațiu de libertate, pretențiile sânt mici, poetul își poate vedea de sine, de spaimile, de meditațiile sale, neluat în seamă prea mult, ca un ins din partea căruia nici o primejdie nu se arată. Marca ratării îi folosește: cine ar crede că nefericitul acesta pune în pericol echilibrul lumii și că un element de subversiune, mai amenințător ca orice protest, se ascunde în delirurile provincialului bard al „vremii de beție” și al peisajelor umede.*

Asupra acestui maestru al camuflării, mulți dintre exegeți și-au adecvat comentariul până la a folosi expresii, figuri stilistice aparținătoare lui Marte/Ares. O probă în această direcție o produce pasionalul, sarcasticul Ion Caraion, plasticizând capcanele, ambuscadele întinse de Bacovia succesivelor sale generații de cititori: *Te afli în situația taberelor medievale din apropierea victoriei, care constatau într-o bună*

dimineată că de la inamic le-au sosit plocon, auto-oferindu-se ca ostateci, câțiva ciumați, care până una-alta au și contaminat primele santinele. Flagelul se declară și propagă rapid, soarta bătăliei se întoarce; prin vicleșug, era, astfel, învinsă o armată care fusese aproape gata să-și sărbătorească biruința finală. Finalul râde, brusc, de previziuni. Vicleșugul de data aceasta e, la Bacovia, unul artistic. Iar prezumatele „victime” sunt cititorii care se molipsesc de o boală subtilă, trecând șanțurile la inamic. În lanțuri . Și-n febră.⁴³

Contaminantul freelancer al unei provincii cât cosmosul, Bacovia nu este mai puțin „adecvat” lagărului comunist, cum nu fusese celui burghezo-moșieresc, mai mult, către sfârșitul carierei, virează spre o zicere nudă, spre jelania lui Iov de pe patul său de paie. (...) Dar Bacovia e direct și acuzator, cum nimeni nu era printre contemporanii săi.⁴⁴ Cavalereste, poate spune că totul e pierdut, în afară de onoare. Abia acum, pare a nu-și mai persifla condiția de poet (*Căci D-zeu/ Mi-a dat să scriu/ Aceste rânduri - „După-amiază caldă”*), o evanghelie apocrifă, în răspăr cu doctrina politică

Note:

1. Agatha Grigorescu-Bacovia, *Bacovia. Poezie sau destin*, ediția a 2-a, revăzută, Editura „Eminescu”, 1972, p. 22.
2. Florian Tucă, Mircea Corciu și F. Chirea, *Bărbai ai datoriei. 1877-1878. Mic dicționar*, Editura Militară, 1979, p.166.
3. Grigore Ghica, *Grigri*, Editura Fundației Culturale Române, 1998, p.71.
4. Agatha Grigorescu-Bacovia, *Op. cit.*, p. 31.
5. Ion Caraion, *Bacovia. Sfârșitul continuu*, Editura „Cartea românească”, 1977, p. 47.
6. Mircea Coloșenco, *George Bacovia – gimnazist și licean penitent*, în: „Vitaliu”, IX, nr. 1-2, aprilie 2011, p. 42-45.
7. Dinu Flămând, *Bacovia, marele mister al poeziei românești*, în: „Ateneu”, an 48, nr. 8-9, august-septembrie 2011, p. 19.
8. Mircea Coloșenco, *Op. cit.*, p. 45.
9. Agatha Grigorescu-Bacovia, *Op. cit.*, p. 32.
10. Theodor Codreanu, *Complexul bacovian*, Editura „Junimea”, 2002, p. 67.
11. Lucian Raicu, *Calea de acces*, Editura „Cartea românească”, 1982, 24.
12. B. Fundoianu, *Imagini și cărți*, Editura „Minerva”, 1980, p.225.
13. Alexandra Indrieș, *Alternative bacoviene*, Editura „Minerva”, 1984, p.182.
14. Octavian Soviany, *Bacovia și poezia provinciei*, în: „Ateneu”, an 48, nr. 7-8, 2011, p. 2.
15. Ion Caraion, *Op. cit.*, p.210.
16. Lucian Raicu, *Scene din romanul literaturii*, Editura „Cartea românească”, 1985, p. 302.
17. Valeriu Cristea, *Spațiul în literatură. Forme și semnificații*, Editura „Cartea românească”, 1079, p. 178.
18. Agatha Grigorescu-Bacovia, *Op. cit.*, p. 144.
19. Dulciu Morărescu, *Personalități din alte țări despre România. Dicționar*, Editura „Paideea”, 1997, p. 202.
20. Octavian Voicu, *În căutarea lui Bacovia*, în: „Plumb”, an 8, septembrie 2011, p. 3.
21. Florian Gheorghie, Mihai Popescu și Ion Rotaru, *Prezențe militare în știința și cultura românească. Mic dicționar*, Editura Militară, 1982, p. 262.
22. Mihai Turcu, *Virilitatea și armata*, în: „Spirit militar modern”, nr. 1-2, 1995, p. 47.
23. Ioan Dănilă, *Ioana Postelnicu sau recursul la memorie*, interviu, în: „Vitaliu”, an 18, nr. 1-2, aprilie 2010, p. 32.
24. Ion Caraion, *Op. cit.*, p. 272.
25. Dinu Flămând, *Introducere în opera lui G. Bacovia*, Editura „Minerva”, 1070, p.61.
26. Theodor Codreanu, *Op. cit.*, p.324.
27. Radu Boureanu, *Umbra stelelor*, antologie, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1957, p. 81.
28. Constantin Călin, *Sertarul cu fișe*, în: „Vitaliu”, nr. 3-4 (35), 2001, p. 48.
29. Agatha Grigorescu-Bacovia, *Op. cit.*, p. 249.
30. C.D. Zeletin, *Bacovia sau retragerea în fragment*, în: „Ateneu”, an 48, nr. 8-9, 2011, p. 8.
31. Valeriu Cristea, *Op. cit.*, p. 428.
32. Ernst Junger, *Grădini și drumuri. Însemnări din Caucaz*, Editura „Polirom”, 2002, p. 180.
33. G. Bacovia, *Opere*, ediție de Mihail Petroveanu, Editura „Minerva”, 1978, p.666.
34. Agatha Grigorescu-Bacovia, *Op. cit.*, p. 309.
35. Petre Pandrea, *Turnul de ivoriu. Memorii*, Editura „Vremea XXI”, 2004, p. 324.
36. Petre Pandrea, *Memoriile mandarinului valah*, Editura „Albatros”, 2001, p. 209; 114.
37. Tia Șerbănescu, *Scriu din datorie. Pagini de jurnal*, în: „România literară”, nr. 14, 10-16 aprilie 2002, p. 17.
38. Agatha Grigorescu-Bacovia, *Poezie sau destin. George Bacovia, ultimii săi ani*, vol. 3, Editura „Cartea românească”, 1981, p. 72.
39. Mircea Zăciu, *Jurnal (1979-1989)*, vol.1, Editura „Dacia”, 1983, p. 343.
40. Daniel Dumitriu, *Bacovia*, Editura „Junimea”, 1981, p. 41.
41. Gheorghe Grigurcu, *Bacovia, un antisentimental*, Editura „Albatros”, 1974, p. 204.
42. Ion Caraion, *Op. cit.*, p. 312; 421; 436.
43. *Ibidem*, p. 477.
44. Dinu Flămând, *Ascunsul Bacovia*, ediția a 2-a revăzută și completată, Editura „Pergamon”, 2007, p. 146.

V. VOICULESCU

„geniu între poeți, doctor fără de arginți și poet între sfinți”

-----Maior Marian Caloian, Divizia 2 Infanterie „Getica”

„Am citit, pentru prima data, versuri scrise de Vasile Voiculescu în volumele „Cireșarii”, având autor pe Constantin Chiriță, și am fost vrăjit de mesajul pur, plin de umanitate pe care îl transmitea. M-am mirat de ce nu auzisem la școală de acest autor atât de special.”

„Încă nu este apreciat Vasile Voiculescu la întreaga sa strălucire sufletească de care s-a umplut în viața aceasta. Geniu între poeți, doctor fără de arginți și poet între sfinți - acestea sunt cununile lui Vasile Voiculescu ...”

Iată câteva constatări, formulate de oameni care, încă, mai știu să aprecieze valoarea, în această vreme în care busolele au fost atât de avariate, încât, un interlop, altul decât Zahei Orbul, face rating în timp ce, alături de noi, dar anonimi, trăiesc oameni de talent, caracter și înaltă profesie.

Voiculescu s-a născut în județul Buzău, la Pârscoav, pe 13 octombrie 1884, în casa unor oameni înstăriți, descendenți din Ardeal, cu iubire de oameni și respect pentru carte. Referitor la locul nașterii, el spunea „Sunt născut la țară, ceea ce socotesc ca cel mai mare noroc din viața mea” sau „Strămoșii-mi, după nume, au învățat țepoiul, /Eu mânuiesc azi pana de mii de ori mai grea.”

A învățat la Liceul „B.P. Hasdeu” și s-a dedicat, apoi, medicinei și literaturii, concepută ca o altă formă, subtilă, de terapie. Întreaga activitate de medic a lui V. Voiculescu s-a aflat sub semnul creștinesc și nobil al iubirii aproapelui. Din același imbold a rămas printre răniții din sângeroasa confruntare cu dușmanul, de la porțile Moldovei, în 1917, medic de campanie în spitalele de la Bârlad, bătute de tifosul exantematic, riscându-și viața și smulgând morții vieții tinere, aducând bucurie în inimile părinților și rudelor celor salvați.

A tratat și vindecat numeroși pacienți săraci, fără să le pretindă un ban, mai mult chiar, le-a cumpărat medicamente, mulțumindu-se, în schimb, cu recunoștința lor, manifestă sau tăcută.

Din interviul pe care fiica scriitorului, Gabriela Defour Voiculescu, l-a acordat poetei Sabina Măduța, autoarea unei cărți de publicistică și mărturii, „Vasile Voiculescu și «Rugul aprins»”, apărută la Editura „Florile Dalbe”, aflăm despre un gest relevant pentru statura sa morală: „Când, în anul 1941, a primit Premiul național pentru Poezie, el n-a conceput să folosească banii pentru nevoile familiei și, în ciuda protestelor mamei, i-a donat unei biserici din Ardeal pentru cumpărarea unui clopot. Considera poezia o ofrandă, nu un mijloc de câștig.”

Dintr-un fragment al unei scrisori, trimise mamei, pe când era medic la o circă sanitară sătească, descoperim date esențiale în legătură cu aspirațiile tânărului de la început de secol XX: „Caut fapte și cugete în mine și în afară de mine, în oameni, în cărți ... și nu găsesc. Simt nevoia de a face ceva pe lumea asta ... De unde, nestăpânita asta dorință de a face ceva mare, deosebit, măcar de nu s-ar cunoaște toată mărimea decât după o sută de ani și măcar de-aș suferi întreaga mea viață lipsurile, foamea, luptele!”

Distinsul cărturar Vasile Boroneanț, care l-a cunoscut pe marele scriitor Voiculescu, în închisoarea de la Aiud, dezvăluie o întâmplare semnificativă asupra felului său de a fi. Era bătrân și suferind, acuzația adusă celor din lotul „Rugul aprins” fiind aceea de complot împotriva ordinii statale, câtă vreme nu făcuseră altceva decât să se întâlnească, un grup de scriitori și intelectuali, într-un fel de cenaclu, la mănăstirea Antim. Într-o zi, un bolnav, deși operat, s-a repezit să-i ia mâncarea, adusă de deținuții de drept comun. Camarazii de detenție, scandalizați, au vrut să riposteze, dar au fost oprți de către cel agresat: „Lăsați-l, și el este creatura lui Dumnezeu și, dacă s-a repezit s-o ia, înseamnă că el are nevoie mai mare decât mine de această mâncare”.

„A fost, timp de patru ani, deținut politic în închisorile comuniste (1958 - 1962). A fost condamnat din eroare judiciară alături de alți membri sau colaboratori ai Rugului

Aprins (Sandu Tudor, Sofian Boghiu, Dumitru Stăniloae, Benedict Ghiuș, Alexandru Mironescu, Adrian Făgețeanu, Roman Braga etc.)” Atât s-a considerat că merită să-i fie alocat într-un articol pe internet.

V. Voiculescu este, incontestabil, o personalitate de excepție. Autorul „Sonetelor închipuite după Shakespeare”, poet religios, prin colaborările de la revista „Gândirea”, însumate în volumul „Poeme cu îngeri”, este, de fapt, un scriitor complex, care excelează în toate genurile literare. A scris piese de teatru și a fost premiat, în perioada interbelică (în 1928, primește Premiul Societății Scriitorilor Români), iar una din piesele sale, „Umbra”, a fost pusă în scenă la Teatrul Național București.

Mai puțin cunoscută, dar deosebit de valoroasă, este și proza, incluzând povestiri, nuvele și romanul „Zahei Orbul”, multe amprentate de eresurile și toposul buzoian.

Profundele convingeri religioase, l-au determinat să-și dedice existența iubirii aproapelui și, în pofida diverselor demnități deținute vremelnic, cum ar fi cea de fondator și director de programe la Radiodifuziunea Română, profesor de igienă și anatomie la Institutul „Pompilian”, medic al Domeniilor Coroanei, director de spital militar, este, pe tot parcursul vieții sale, un modest, dar excelent practician al medicinei de familie. Crezul său îl descoperim în „Gânduri albe” și în „Confesiunile unui medic scriitor”, unde aflăm că, grație simțirii sale creștine, credea, cu adevărat, că „medicul este cel care trebuie să mulțumească pacientului pentru că îi dă posibilitatea să facă o faptă bună.” Ca o dovadă a acestei opțiuni, din 1940, când se pensionează, continuă să practice medicina, fără să fie retribuit.

Viața sa, incluzând martiriul trăit între 1958-1962, rămâne o pildă de devoțiune profesională și spirituală.

Omul care a publicat „Toate leacurile la îndemână”, în cinci ediții, „Educația igienică a săteanului și muncitorului” și a realizat, la Radiodifuziunea Română, programe de

educație sanitară pentru popor, prin rubricile „De vorbă cu sătenii” și „Sfatul medicului”, în cadrul emisiunii „Ora satului”, l-a întâlnit, în reclusiune, pe Nicolae Steinhardt, autorul de mai târziu al „Jurnalului fericirii”, care ni-l prezintă ca pe o figură luminoasă, ce degaja bunătate și căldură.

V. Voiculescu a contribuit, cu siguranță, la convertirea avocatului evreu la ortodoxie, cu atâta persuasiune, încât, ulterior, acesta devine celebrul monah de la Rohia, de care s-a interesat, când a fost în vizită în România, Papa Ioan Paul al II-lea.

Pentru medici, este o mândrie și o mare onoare să-l aibă drept figură emblematică și, de aceea, l-au desemnat patron spiritual al Universității de vară de la Poiana Pinului, ca modest și pios omagiu. Premegându-i, cu aproape douăzeci de ani, doctorul, buzoian prin adopție, Valeriu Bistriceanu a fondat, în aceeași idee, Societatea Academică „V. Voiculescu”, ce patronează un concurs de literatură pentru elevi și studenți.

De remarcă, este că, până și prigonitorii săi, și-au recunoscut, în mod indirect, vina de a-l fi condamnat pe nedrept, prin Decizia 4444/1968 a Tribunalului Suprem, care desființează sentința de condamnare și îl reabilitează post mortem.

Dintre buzoieni, care au scris studii și exegeze asupra vieții și operei voiculesciene, amintim pe Florentin Popescu, Alex. Oproescu și Gheorghe Postelnicu; au apărut ediții critice, reeditări, dar, în această recesiune, a dispărut Festivalul de literatură „V. Voiculescu”, girat, o lungă vreme, de Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniu – Buzău.

Emblematic pentru spațiul spiritual buzoian și național, V. Voiculescu reclamă revizuire de atitudine, rămânând unul dintre înaltele noastre repere morale, aici, unde publicistul Eminescu semnala nu lipsa de inteligențe, ci de caractere.

RAFTUL CU CĂRȚI

ARTIȘTII SENIORI AI IMAGINII FOTOGRAFICE

Buzăul devine, din punct de vedere al prestigiului și meșteșugului tipograficesc al editurilor, poate și grație prețurilor de cost, unul din locurile preferate ale unor instituții bucureștene de prestigiu, între care Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I”. Un elegant album, în colecția „Patrimoniu”, realizat de dr. Cristina Constantin, referă despre *Artiști fotografi europeni din secolul al XIX-lea* (Editura „Alpha MDN”, 2010, 190 p.), aflați în patrimoniul instituției (o severă selecție din peste 30.000 de repere).

Criteriul întocmirii acestui album: *Fotografia este un „mator tăcut” al evoluției mentalităților, modei și spațiului privat*; autoarea antologhează piese („carte de visite”, „cabinet portrait”, etc.) pe baza cărora se pot reconstitui diverse istorii: a uniformei militare, a unui fapt istoric, a costumului feminin ș.a. Între cei întâlniți în paginile albumului, figurează nume de primă mărime în perfecționarea artei fotografice: Nadar (portretistul lui Baudelaire), Disdéri, Mayer & Pierson, Montabone, Alinari Fratelli, mulți dintre ei fiind fotografi ai curților regale și imperiale europene; în afară de cei numiți, sunt de amintit Numa Blanc (Franța), Duroni, Grilet & Co (Italia), Herman Selle și Hermann Günter (Prusia), Adéle (Austria), Abdullah Frères (Imperiul Otoman), Rodolphe Feodorovethz (Rusia), P. Moraites (Grecia) etc.

Fotografi ai Curții Regale a României au fost brevetăți, în epoca sondată, Carol Popp de Szathmári (reporter fotograf în războiul de independență 1877-1878), Franz Duschek, Hermann Koch, Mihail Naumann; Franz Mandy, Felix Swiatoniowski, M. Wandermann, Anatole Magrin, Alfred Brand ș.a., participanți la marile expoziții din epocă, laureați cu diverse medalii și distincții.

Un fotograf, care a activat, un timp, în Buzău, a fost Carl Bömches, care a avut atelier la Brașov, Ploiești și Buzău în anii 1874-1890 (p.11). Cartolina reproducă îl înfățișează pe doctorul buzoian C. D. Constantinescu, înscris la școala lui Davila (1856), licențiat la Paris (1869), ajuns la gradul de maior, cum se inscripționează pe verso-ul fotografiei. La atelierul buzoian al lui Bömches a ucenicit, până în 1876, Eduard Presky (1835-1909), din Codlea, cu studii la Brașov și Budapesta, ce va propăși în a deveni, în finele carierei, bucureștean; acolo va „imortaliza” pe sublocotenentul de călărași Alexandru Mustață.

Un alt buzoian, din fototeca muzeului militar, este Mihail Marghiloman, fratele lui Iancu Marghiloman, unchiul prim-ministrului Alexandru Marghiloman; sprijinit în sabie, cu cotul drept „ramforsat” de un scaun.

Cum datele despre acest vâstar al familiei sunt extrem de sumare, cel puțin în volumul ce reprezintă un fel de „almanah Gotha” (foarte lărgit) al zonei, alcătuit de Valeriu Nicolescu și Gheorghe Petcu, *Buzău-Râmnicu Sărat. Oameni de ieri. Oameni de azi*, (vol. 1, Editura „Alpha MDN”, 1999, p. 47), vom creiona un portret al personajului.

Provenea dintr-o familie de „boieri pământeni de mână a doua” între care, dintre buzoieni și râmniceni, mai figurau Periețenii, Tocileștii, Lupeștii, Zăgăneștii, Arionii, Robeștii, Cătunenii, Condieștii, Răteștii și Cârloveștii (George Costescu, *Bucureștii Vechiului Regat* (1937, retipărit de Editura „Capitol”, 2005, p. 140). Mihail (Mihalache, Mișu) Marghiloman (1819-1897) ia parte la revoluția de la 1848, își face studiile la Paris, este membru al Divanului ad-hoc, prefect al Poliției Capitalei (în două rânduri: 13.IV. 1860-9.VII.1861 și 12.VI. 1863-9.VIII.1865), apoi deputat al câtorva județe (Lucian Predescu, *Enciclopedia României. Cugetarea. Material românesc. Oameni și înfăptuiri*, ediție anastatică, Editura „Saeculum I.O.” și „Vestala”, 1999, p. 522). Ca apărător al ordinei, se

Dr. G. D. Constantinescu

Mihail Marghiloman

Gúnnar Flood

dovedea destul de scrupulos cu tulburătorii, între care se înnumărau și ziariștii revistelor satirice politice, după consemările unui călător german, rezumate de N. Iorga: „*Nichipercea*” are doi giranți, unul tot la temniță, și redactorul a fost bătut de ofițeri (întemnițatul era N.T. Orășanu); se mai adaugă: *Prefectul de poliție Marghiloman a smintit în bătaia unui vizitiu* (N. Iorga, *Isto-*

ria români lor prin călători, Editura „Eminescu”, 1981, p. 639). Avea unele fantezii muzicale, denunțate de generalul Alexandru Candiano-Popescu, anume acelea de a urca, la cheful, lăutarii în copac.

Imaginea din album a fost executată/surprinsă în atelierul lui M.B.Baer, la București, în Pasajul Român, acolo unde-și localiza și Nicolae Filimon un segment al nuvelei *Nenorocirile unui slujnicar sau gentilomii de mahala*, anume la o cafenea, unde se făcea vorbire de un presupus complot împotriva caimacamului, cu o „bombă fulminantă”, încropită ad-hoc, dintr-o „sfeclă găurită”. Costumația este cea descrisă de un istoric al Bucureștilor, ca fiind adoptată de *fiororosul Sarandî, ajutorul comandirilor de sergenți, strâns într-o uniformă copiată după a lui Mișu Marghiloman (care-i fu-sese șef între 1852-1865 – sic!): tunică de postav negru, cu reveruri și mânecute de catifea, acoperită toată cu găitane de argint, iar, pe o sprânceană, un chipiu franțuzesc, mic și turtit* (Gheorghe Crutzescu, *Podul Mogoșoaiei. Povestea unei străzi*, Editura „Socec & Co.”, 1946). Același precizează că, în general, șefii poliției erau, totuși, simpatizați, și, probabil, de aici, vag tachinați de bucureșteni, pentru care erau, la solemnități, totdeauna vizibili: *Prefectul mergea la parăzi după Domnitor, călare, în statul major domnesc. Cu timpul, locul s-a schimbat și s-a luat obiceiu să meargă în capul cortegiilor, în picioare în trăsură, cu ochii spre caleașca domnească.*

Într-o fotografie pariziană, executată de Eugène Pirou, care obținuse zece medalii de aur la expozițiile universale din epocă (p. 17), îl vedem, la 1895, pe Gúnnar Flood, ofițer din Statul Major General al armatei norvegiene.

Era un vechi oaspete al Buzăului, care vizitase,

tânăr ofițer, România, în decembrie 1876, pentru a reveni în timpul războiului de independență, ce a lăsat o sumă de însemnări vădindu-i interesul asupra oștirii, pe care o cercetează, fiind condus de tânărul ofițer Romul Magheru și de colonelul Barozzi. *Bune cazărmi, ordine militară, lucrările de „fortificație pasageră” pe care le admiră, ca și lucrările de topografie ale elevilor școlii militare. Spitale deosebit de curate. Cavaleria are foarte buni cai. La manevre perfectă disciplină, dar totală nepregătire de luptă; nu pot face războiul (...), dar „au timp și pot învăța multe”. Nu crede că teritorialii pot fi buni de ceva. Dorobanții, căci despre ei este, în primul rând, vorba, vor contracteze, în campania din sudul Dunării, pripita impresie.*

E interesat și de viața politică, de cea culturală și, tot în prima lui călătorie, va vedea, între altele, *Vile frumoase la Buzău, unde strada-șosea e mai bine întreținută și otelul mizerabil; se descrie drumul mare, bun pentru rușii care vor veni, și podul (pe atunci, cel de la Vadu Pașii, n.m.), prezentat cu amănunte* (N. Iorga, *Op. cit.*, p. 665).

Descoperim și un chip de râmnician, Alexandru Zăgănescu, fiul lui Pavel Zăgănescu, comandantul roatei de pompieri ce a înfruntat ocupantul otoman, în lupta din Dealul Spirii (13 septembrie 1848). Juniorul este în uniformă de locotenent de pompieri, mică ținută, iar fotografia e realizată în atelierul lui Franz Duschek, la 18 mai 1868; semn că, în două generații, familia căpătase nu numai o tradiție militară, ci și una de armă.

D u s c h e k la venise în București în decembrie 1861 la chemarea lui Carol Popp de Szathmari.

Iconografia buzoiană își adaugă, prin albumul prezentat, piese necunoscute, care au farmecul epocii și poveștile lor.

Alexandru Zăgănescu

Constantin I. Stan

LUPTĂTORI SUB STEAGUL MARII UNIRI

Marea Unire a românilor de la 1 Decembrie 1918 a fost ilustrată de Constantin I. Stan în mai multe din volumele apărute în ultimii ani, și aici am aminti: *Aliați și adversari. Relațiile româno-ruse. 1916-1920* (2005), *Generalul Henri. M. Berthelot și românii* (2007), *1 Decembrie 1918 la Alba Iulia și București. Percepții buzoiene* (2008), *Generalul Traian Moșoiu. Ostașul și omul politic (1868-1932)* (ediția a 2-a, 2009), *Dr. Constantin Angelescu, omul politic, diplomatul și ctitorul de școli românești (1869-1948)* (în colab., 2009). Autorul își continuă investigațiile asupra acestui eveniment, în tomul *Luptători sub steagul Marii Uniri (Activitatea românilor aflați în străinătate 1916-1920)* (Editura „Paideia”, 2010, 384 p.).

Structurată în opt capitole, cartea depune mărturie despre modul în care diaspora română, și, după 1916, prizonierii de război au determinat intrarea țării în luptă de partea Antantei, au contribuit la refacerea armatei române, în prima jumătate a anului 1917, au popularizat victoriile din triumful de foc de la porțile Moldovei (Mărăști, Mărășești, Oituz), reacția de după întreruperea operațiilor militare (septembrie 1917 - mai 1918), lobby-ul pentru unire, în vara-toamna anului 1918, și au susținut realizarea idealului național, în Conferința de Pace de la Paris (1919-1920).

Ei au fost emigranții, mai ales, transilvani din America, peste 17.000 de origine română au cerut a se înrola voluntari în armata SUA, acolo având o deosebită prestație căpitanul Vasile Stoica, inițiatorul unei Misiuni Patriotice Române. Voluntarii români transilvăneni, recrutați dintre prizonierii luați de ruși, parte contaminați de dezordinea bolșevică, prizonierii români din Italia, care vor alcătui o legiune ce va lupta vitejește pe frontul din peninsulă. O parte din oamenii politici refugiați la Odessa, Crucea Roșie română din Paris, propaganda prin cărți și broșuri (peste 40 tipărite și difuzate numai în Franța). Unul dintre susținătorii entuziaști de acolo a fost și profesorul ieșean, de origine buzoiană, Ion Găvănescu, fratele generalului Constantin Găvănescu; el avea să devină membru al Consiliului Național Român și, apoi, președinte al Coloniei Române din Paris; printre acțiunile sale de persuadare a opiniei publice s-a aflat și conferința „Armata română în războiul mondial”. Toți aceștia realizează o adevărată fortificație morală, o suveică unind toate firele sentimentului patriotic supraviețuitoare în marele babilon al lumii moderne, întru izbândirea aceluiași țel, unirea românilor sub steagul tricolor.

Informația, variată și disipată pe câteva continente, ar fi primit, bănuim, cu plăcere, un oarecare marcaj printr-un indice de nume; aceasta ar fi micșorat probabilitatea ca să apară când un Camil D. Fagure (p. 167), când un

Emil D. Fagure (pentru care subscriem, dar nu în forma aristocratic-galicizantă, cum este tipărit, la pagina 226 - „Emil de fagure”).

Apare, ca un girant al refugiului tezaurului României, la Moscova, un Poklevski Kaziel, ministru plenipotențiar al Rusiei la Iași, în 1917. Numele demnitarului țarist, este, Poklewsky Koziell, după Gheorghe Crutzescu; acesta, tânăr locotenent, aflat în poligonul de la Dadilov (Mihai Viteazul) participă, în 1914, la un bal dat la Legația Rusiei din București. *Zâmbitor* - notează memorialistul – *trecând de la unul la altul, Poklewsky bea cu fiecare un pahar de șampanie. Invitații erau, precum am spus, peste 500!...* După răsturnarea lui Nicolae al II-lea, rămas fără avere – mine de aur în Siberia -, va locui la Legația Rusă până în 1934, când, România reluând relațiile diplomatice cu U.R.S.S., va retroceda clădirea, pe care patru ani mai târziu, sovieticii o vor demola. Pe 30 septembrie 1934, Poklewsky *dădu jos de pe casă stema imperială și o duse, împreună cu portretele Împăratului și Împărătesei, la o mare doamnă din București care le-a păstrat până la moarte* (Gh. C., *Podul Mogoșoaiei. Povestea unei străzi*, Editura „Socec & Co.”, 1946, p. 106).

Un alt prieten, mai tânăr, al diplomatului, nepotul reprezentantului Rusiei în Comisia Europeană a Dunării, grafiază Poklewski Coziel, adăugând că, în 1938, acesta *a trebuit să ceară ajutorul morții ca să scape de mizeria bătrâneții. S-a stins refuzând să mai mănânce, ca o candelă rămasă fără ulei... (...) Am fost la înmormântarea lui. La catedra catolică am văzut pe o pernă, prinsă, printre altele, cea mai prestigioasă și mai invidiată decorație a Europei de altădată, <Lâna de aur>, oferită de prietenul său, Alfons al XIII-lea al Spaniei. Va muri, mai apoi, și Savinov, un alt dezrădăcinat, cel care deținea arhiva legației cu toate secretele din timpul neutralității române. El a fost găsit asasinat și jefuit în condiții misterioase, la 24 august 1944* (Gh. Jurgea-Negrilești, *Troica amintirilor. Sub patru regi*, Editura „Cartea românească”, 2002, p.132; 150). Loialitatea nu este, la vremuri tulburi, îndeosebi, prețuită. Rușii aceștia din diplomație rămă-seseră pe „Titanic”-ul nostru, scufundat oficial la 30 decembrie

Anticariat

CONTELE ANATOL DEMIDOV ÎN PRINCIPATELE DUNĂRENE

Descendent dintr-o veche spiță nobilă rusă, Anatol Demidov (1812-1870), iubitor de artă, filantrop și călător pasionat, publică, la Paris, în patru tomuri, însemnările culese din *O călătorie în Rusia de miazăzi și în Crimeia, prin Ungaria, Valahia și Moldova* (1839-1849); din sumarul acestora s-a alcătuit volumul *O călătorie în Principatele române*, (Editura „Alcaay & Co.”, 1923, 132 p.), tradus V. Ghibaldan, în populara colecție „Biblioteca pentru toți”.

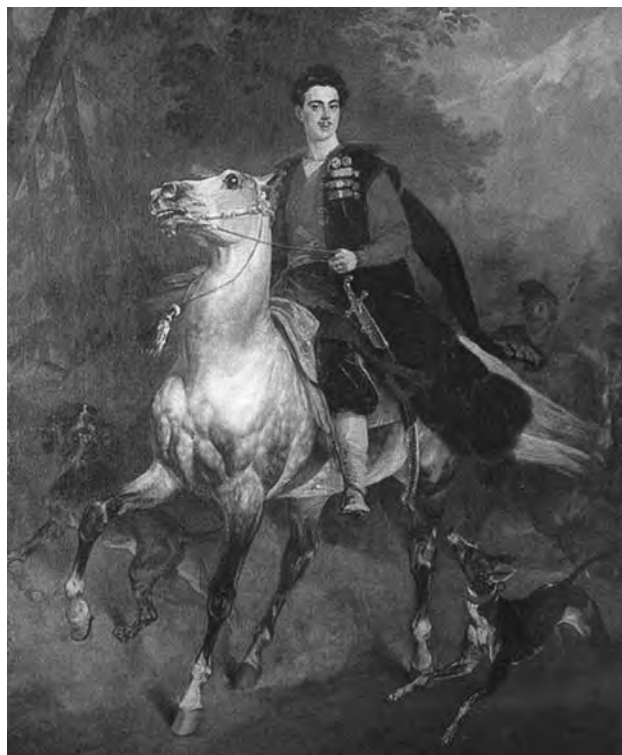
Traseul urmat de contele Demidov este Giurgiu – București – Buzău – Râmnicu Sărat – Focșani - Iași – Sculeni, interesul manifestându-se către *toate clasele sociale, cu calitățile și cusururile lor, cu privire la toate neamurile de activitate*, relevate cu un adevărat talent literar și observații din cele pătrunzătoare.

Câmpia română, ternă și primitivă în construcții, și, mai ales, starea drumurilor și vehiculelor de poștă ce funcționau nu sunt în măsură de a-l entuziasma pe călător: *când în trecere de la o stație la alta, caii sunt oboșiți, surugii se dau jos, îi freacă la ochii și-i trag de urechi, incredințați că așa s-au mai odihnit. Doisprezece din acești armăsari fură inhămați, doi câte doi la fiecare trăsură... Deodată animalele ațâțate ce chiuiturile prelungi și ascuțite ale surugiiilor, un fel de sălbateci, pe jumătate goi, ne luară pe sus, trecându-ne peste câmpii întretăiate de văgăuni, de râuri, de smârcuri fără fund și ne aduseră la București chiar în seara aceea.*

În aceeași vreme, “reportajul” semnat de transilvăneanul Ion Codru Drăgușanu, “Târgul Călărași, august 1835” semnala cam aceleași racile, în poezia ad-hoc “Doamne ferește: Apoi, vai, când plouă mult, / De pic niciunde nu-i scut. / Case, bordeie se-nundă / Și noroiul se desfundă, / Ca un aluat lipicios; / Cum pășești te trage-n jos (Peregrinul transilvan, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1956, p. 52).

Străzile, podite cu bușteni, trimiteau către o edilitate orientală, după cum și portul „elitei” este compozit, oscilând între moda occidentală și cea adusă de grecii din Fanar; singura uniformitate este asigurată de portretul guvernatorului rus Kiseleff, care este venerat și se *întâlnește pe cele mai umilite, ca și pe cele mai nobile ziduri*. Se poate opta între două trei hanuri cu firme mincinoase și afumate, hanuri în care călătorul nu găsește altă mâncare decât o ciorbă, alt pat, decât masa unui biliard.

Nervul Capitalei este dat, după Demidov, de marele număr de evrei: *Harnici, pricepuți în toate și nici odată deznădăjduiți, ei împrăștie-n juru-le viață și mișcare,*

Anatol Demidov - industriat, diplomat și patron de galerii de artă, născut la Saint Petersburg, prieten de San Donato.

căci nici de umblete, nici de osteneli nu le pasă dacă au nădejde de un câștig cât de mic.

Cel mai mic frate al domnitorului, Constantin Ghica, era în fruntea *treburilor militare și comandă mica armată valahă, în calitate de mare spătar...* Militarii din garnizoana București vor prezenta înaltului oaspete rus un exercițiu, *executat cu îndemănare și exactitate tot, din toate punctele de vedere.*

Pe atunci, în 1836, Capitala avea puțin peste 60.000 de locuitori, din care 2598 de boieri, zestrea arhitecturală estimându-se la 10.074 case, 26 de mânăstiri, 95 de biserici, 3 tipografii, 2 spitale și o școală de arte și meserii pentru soldați.

În drum spre Moldova sunt escortați de o gardă de dorobanți călări, foarte utili la dezmeticirea convoiului, surprins de o puternică furtună, între Mizil și Buzău; atenția și compasiunea contelui este atrasă de un sălaș de țigani nomazi, de o sărăcie africană.

Târgul Buzăului este abia întezărit printre sforile de ploaie și ceață ce *deabia ne lăsă să vedem clopotnițele verzui și zidurile albe ale unei mânăstiri mari, vrednicul lăcaș al unui episcop, care face parte dintre cei mai înalți prelați ai Valahiei*. Probabil, bine alimentate de intemperie, iazurile morilor de apă ale episcopiei se transformaseră în torente și numai un supliment de dorobanți primit în reședința județului îi poate ajuta să ajungă la malurile râului *foarte răpoase*, unde-și lasă trăsurile și trec călări.

Buzăul a fost martor - până la apariția în zonă a lini-

impresionante de cai, după cum se vede în gravura făcută, după un desen de Denis Auguste Marie Raffet, un distins ilustrator francez faimos pentru litografiile din timpul războaielor napoleoniene. Raffet a realizat acest desen, în anii 1830, pe când călătorea în regiune însoțind aristocratul rus Anatol Demidov. Caii, vizitii și caleașca zguduită de drum, gonind prin stepa valahă, transmit în mod excelent aerul de frontieră sălbatică al acestei regiuni de la periferia Imperiului Otoman.

Între bogățiile acestui ținut se numărau: sarea, huila (cel mai însemnat este în județul Buzău, plasa Pârscov, la patru leghe de oraș, pe stânga râșorului Sărăceni (Sărățel – n.m.) între comunele Berca și Joseni), chihlimbarul (în districtul Buzău, satele Colții și Chiojdu mare) și apele minerale, pomenită fiind Sărata (Monteoru- n.m.), cu un conținut ioduros. Cât despre căile pe apă, drumurile fiind foarte proaste, Demidov menționează: *Nici un râu navigabil nu străbate Valahia. Adesea, cum am mai arătat, Buzăul și Râmnicul și alte torente se varsă pe neașteptate peste câmpiile pe care curg. Dar aceste puteri capricioase și neegale nu vor fi niciodată folositoare comerțului.* Atât doar că, altundeva, recenzează 2299 de mori de apă, 56 mori de vânt și 9 mori cu aburi.

La Râmnicul Sărat, ar fi trebuit să se bucure de ospitalitatea bogată a unui boier valah, Niculescu, dar și apele Râmnicului sunt umflate, astfel că nu vor schimba decât caii, pornind, de îndată, către hotarul cu Moldova. *Locuința acestui boier mi s-a părut măreață. Este zidită în gustul italian, cu galerii deschise; mai notează prezența unui castel clădit din cărămidă în stil turcesc, de fapt o binecunoscută ctitorie fortificată a epocii brâncovenești.*

O rezonanță istorică și-o revendică locul prin aceea că, aici, la 1789, în zona Mărtinești, *Savaroff s-a luptat cu Mustafa-Pașa, și a câștigat o biruință care i-a adus numele de „conte de Râmnic”.*

După șase zile de călătorie, ajunsese de la Giurgiu la Focșani, oraș de vreo 25.000 de locuitori, unde trag la „Hotelul de Franța”. Acolo întâlnește un misionar francez al cultului romano-catolic, și, mai mulți decât socotea că se cuvine, evrei.

Evocă începuturile comune, din antichitate ale celor trei țări: Transilvania, Moldova și Valahia, pe atunci, alcătuind *regatul acelor Daci grozavi despre care vorbește așa de des în odele lui Horațiu.* Amintește și de altoiul roman. O scurtă vedere asupra istoriei medievale capătă un debit ceva mai mare, dar mai puțin obiectiv, când este vorba de războaiele ruso-turce și Basarabia, după pacea de la București (1812): *tratatul de la București, care pune hotarele împărăției noastre la Prut, întări toate vechile cheazășii ale Principatelor. Le ușură sarcinile și și hotări durata domniei fiecărui domnitor la 7 ani.*

Cheltuielile Valahiei sunt, ele însele, pitorești, și selectăm la întâmplare: tributul către Poartă - 1.400.000 lei; lista civilă a Domnitorului - 1.600.000, justiția - 2.158.000; poliția - 300.540; armata - 2.750.000; dorobanții și jandarmii - 179.240; poșta - 1.707.418; pavajul Bucureștilor - 48.000; copii găsiți - 100.000; spitalele - 150.000; instrucția publică - 350.000; dintre fabrici, în total 531, locuri fruntașe ocupă tăbăcăriile (184) și distilerile (180). Contribuția țiganilor, care erau proprietatea statului, fiind de 147.860 de lei, din care aurarii cotizau cu 5.635 lei, depășea pe cea a meseriașilor, care aducea 4.430.

Înainte de a păși pe celălalt mal al Milcovului, Anatol Demidov se sugestionează, în demersul său, cu modestie de conte: *Se poate ca aceste impresii să fie folositoare, într-o zi unui observator, care, căutând în trecut istoria progresului unei națiuni fericite se va mira, găsind ca principiu al unei dezvoltări mari și puternice niște așa modeste începuturi; se bizuia, atunci pe perfecta așezare a solului, pentru orice întreprindere, care trebuie să răsplătească munca omenească...*

Aclama, ca unul dintre personajele lui Caragiale, „travaliul”, pe vremea când cuvântul „nemuncă” nu era brevetat. Timpul care a trecut a omologat șosele, nici acum foarte europene și autostrăzi pe sponci.

Bibliotecar

PROVOCĂRILE INTELLIGENCE ÎN CADRUL OPERAȚIILOR DE CONTRAINSURGENȚĂ

----- General de brigadă dr. Lucian FOCA, Brigada de Informații Militare

„Just as there is no one weapon that guarantees superiority in conventional warfare, there is no silver bullet when it comes to counterinsurgency operations”

COIN Field Manual

Considerații generale:

Provocările intelligence în cadrul operațiilor de contrainsurgență (COIN) sunt:

- extinderea domeniilor cerințelor informative, cum ar fi: informații despre populație (compunere, lideri formali și informali, obiceiuri, provocări legate de securitate, probleme sociale și economice, atmosfera comunității), teren (locuri favorabile observării, supravegherii, locuri favorabile pentru atacuri, puncte obligatorii de trecere, căi de comunicații, detalii de planimetrie, etc.);

- folosirea mai multor surse de informații pentru obținerea unui produs informativ cât mai complet;

- distribuirea produselor informative și unei alte categorii de consumatori decât cum se proceda până în prezent;

- confruntarea cu un inamic fracționat, organizat pe celule cu comandanți regionali sau locali care acționează în mod independent unul față de altul, în funcție de interese, finanțatori și posibilități;

- folosirea informațiilor obținute și în alte scopuri decât cele militare tradiționale și anume prezentarea lor publicului larg pentru influențarea acestuia;

- complexitatea actuală și mobilitatea țințelor, de obicei țințele erau puncte fixe (clădiri, ascunzători, zone limitate ca întindere), acum țințele sunt de obicei persoane sau grupuri care se mișcă în interiorul unui district (provincie) și de cele mai multe ori sunt greu de localizat;

- creșterea rolului organelor legislative locale prin cooperarea cu acestea și implicarea lor în majoritatea operațiunilor; în fiecare dintre aceste situații se va evalua riscul rezultat din implicarea în operațiile COIN a unor elemente corupte din cadrul organelor locale.

Extinderea cerințelor informative:

Dacă în trecut cerințele de informații despre inamic erau mai generale (dispunere, componere și dotare), în prezent având de a face cu un inamic non-tradițional care este organizat pe celule (teroriști, traficanți de arme și droguri, bande criminale) aceste cerințe sunt mai complexe și anume structura celulelor, legăturile dintre celule (daca există), elementele de comandă, control, execuție

și relațiile din cadrul acestor celule, motivațiile politice sau ideologice ale acestor celule.

O altă cerință este generată de dinamica și organizarea culturală a populației locale, obiceiurile locale (ex. un PRT a construit într-un sat o fântână pentru că nu exista niciuna în satul respectiv iar femeile trebuiau să se deplaseze 2-3 km pe jos pînă la cea mai apropiată fântână, dar după câteva zile fântâna a fost distrusă, dar nu de bărbați ci de femeile din sat, deoarece atunci când mergeau după apă ele aveau ocazia să socializeze între ele, să discute, să-și căsătorească copiii, iar prin construcția acelei fântâni nu mai aveau ocazia să facă acele lucruri).

Date despre eficiența instituțiilor locale (primării, poliție, armată) și despre personalul care încadrează aceste instituții (și anume: reprezintă interesele statului sau servesc unor alte interese cum ar fi cele de natura politică sau ale altor persoane; sunt sau nu capabile să lucreze în aceste instituții).

Date despre economia locală, finanțe, agricultură, (pe ce se bazează economia locală: agricultură sau industrie sau dacă totul se aduce din alte zone și de unde, ce se fabrică sau se cultivă cu preponderență; ce nevoi are populația locală).

Extinderea categoriilor surselor de informații:

În prezent folosim informațiile obținute de către HUMINT, SIGINT, IMINT, OSINT dar la fel de bine se pot folosi mediile de stocare (calculatoare personale, harduri externe, CD-uri, memory-stick-uri) și telefoanele celulare pentru a obține informații (de pe calculatoare capturate prin folosirea unor programe se pot citi mesajele/mail-uri între diferite persoane, la fel și cu telefoanele mobile capturate se pot extrage numerele de telefon, mesajele trimise sau recepționate pe acel telefon, se poate stabili cercul de relații dintre anumite persoane care mai apoi pot fi supravegheate electronic în funcție de interesul prezentat).

Culegerea de date prin mijloacele convenționale (HUMINT, SIGINT, IMINT) sunt doar o soluție parțială în obținerea de date. Date și informații mai pot fi obținute și

prin debriefing-ul trupelor proprii, legăturile oficiale cu organizații și instituții civile (ONG-uri, organizații internaționale, contractori civili, firme de securitate private) care poate au un acces la informații mai mare decât tine, legături oficiale cu instituțiile țării gazdă.

În timpul executării misiunilor (patrulare, monitorizare, cercetare-observare) toți membri care participă la misiune pot și trebuie să observe, rețină și să raporteze datele obținute prin observare-cercetare, discuții cu alte persoane (populația locală, internaționali). Totodată militarii trebuie motivați să facă acest lucru (să li se explice că, indiferent cât de mică și insignifiantă este contribuția lor, de multe ori datele furnizate de ei sunt importante în luarea deciziilor).

Pentru a putea disemina/împărtăși informațiile deținute, acestea trebuie formulate (curățate de anumite date) și clasificate pentru a putea fi distribuite și altor organizații (instituțiile țării gazdă, ONG-uri, contractori, firme de securitate), toate informațiile diseminate trebuie să aibă caracterul *nesecret* iar în informațiile diseminate acestui gen de consumatori nu se trec natura surselor, metodele și mijloacele folosite pentru obținerea informațiilor.

Extinderea categoriilor de consumatori:

În prezent beneficiarii/consumatorii produselor informative nu sunt doar aliații militari (NATO) pentru că mai sunt și parteneri de coaliție care nu sunt membri ai unei alianțe și este normal ca și ei să beneficieze de informații pentru că și ei la rândul lor sunt generatori de informații pe care le pun la dispoziție. Există o colaborare între forțele coaliției și forțele de securitate ale țării gazdă (armată, poliție, servicii de informații) și este normal ca și acestea să beneficieze de informații (membri ai forțelor de securitate afgane participă la briefing-urile comandantului ISAF). Un alt gen de consumatori sunt contractorii, agențiile de securitate private, organizațiile internaționale (UN, Crucea Roșie, USAID etc.), ONG-urile, Mass media etc. (rolul forțelor de securitate internaționale este acela de a asigura securitatea trupelor proprii și a populației civile, prin informarea acestui gen de consumator se evită pierderile de vieți omenești sau distrugerea de bunuri materiale).

Și acum se pune problema ce informații diseminăm pentru că acești consumatori au stataturi diferite, nu toate informațiile se diseminează tuturor consumatorilor, de exemplu date despre lideri talibani (cercul lor de relații, subordonați, implicarea lor în atacuri sau alte activități ilegale), nu fac obiectul informării ONG-urilor, contractoarelor, mass media, organizațiilor internaționale.

O altă problemă ar fi cum diseminăm informațiile către acest gen de consumatori (scris prin hârtii sau electronic) deoarece toți acești consumatori trebuie să aibă acces la informațiile pe care le diseminăm (una dintre metodele cele mai simple ar fi Internetul), desigur unele informații pot fi doar prezentate unui anumit gen de consumatori (prezentări, briefinguri).

O altă problemă ar fi clasificarea informațiilor, de regulă emitenții sunt cei care atribuie clasificarea unui document de aceea trebuie avut grijă când dăm gradul de

clasificare unui document pentru că de obicei suntem tentați să supraclasificăm un document, fapt pentru care există anumite îndrumătoare pentru clasificarea documentelor (într-un raport HUMINT clasificarea raportului este dată de paragraful care are cel mai înalt grad de clasificare).

Fiecare organizație are o anumită bază de date, iar pentru a avea acces la informații trebuie creată o rețea prin care se asigură accesul la bazele de date disponibile ale fiecărei organizații.

Ce preferați, să vi se bage pe gât informații sau să vă extrageți voi informațiile de care aveți nevoie? (Se cere părerea participanților). Câteodată unele informații sunt trimise tuturor (de exemplu atacurile sau pericolele iminente sunt bine de știut înainte de a pleca în misiune?) iar unele informații sunt stocate în bazele de date unde sunt puse la dispoziția celor care au nevoie de ele.

Confruntarea cu un inamic/adversar descentralizat:

Ce înseamnă un inamic descentralizat? În prezent ne confruntăm cu un inamic care nu are o formă clasică de organizare (elemente de comandă, control și execuție clasice) ci cu un inamic care este organizat pe celule, care acționează independent și în mod diferit una față de alta.

În prezent trebuie urmărite și efectele care urmează înlăturării unui șef de celulă nu doar că-l eliminăm și gata deoarece pot apărea diferite situații (ce importanță are liderul respectiv în acea zonă, ce efecte are înlăturarea șefului, cine îi va lua locul, dacă persoana care îi va lua locul este pro sau contra guvernării, pro sau contra forțelor internaționale, este mai radicală sau mai moderată, ce susținere are sau ce viziune are, se face o comparație între actualul șef și posibilul viitor șef) fapt pentru care înaintea eliminării unui șef, sau grupare se studiază efectele care pot apărea ulterior.

Zi de zi ne confruntăm cu diferite tipuri de inamici (naționaliști, miliții, benzi/organizații criminale, traficanți de arme, asasini plătiți, luptători străini) care au diferite tactici și metode de operare. Fiecare dintre aceștia acționează din diferite motive cum ar fi: banii, puterea sau faima.

Înainte de a conduce o acțiune împotriva unui lider local trebuie avut în vedere și care sunt ceilalți lideri din zonă; s-ar putea ca prin eliminarea unui lider moderat (pentru că zicem noi că acesta este mai slab și mai vulnerabil) să întărim poziția unui alt lider din apropiere care este mai radical și astfel să ne creem probleme mult mai mari decât înainte.

Dacă în trecut inamicul cu care ne confruntam era îmbrăcat într-o ținută, azi acesta locuiește împreună cu populația locală, arată și se comportă ca și populația locală fapt care îi permite să iasă la atac când dorește și când crede că are destule șanse de reușită, iar după ce a atacat să se contopească din nou în rândul populației locale. Acest lucru ne îngreunează posibilitatea de a descoperi inamicul și de a-l neutraliza (prin mijloace letale sau neletale).

Folosirea informațiilor în INFORMATION OPERATION:

Publicul de acasă este cel care ne susține prezența

În teatrele de operații, fapt pentru care acesta are tot dreptul de a ști ce se întâmplă în teatrele de operații, de aceea acest public trebuie informat și influențat pentru a-și meține sprijinul acordat nouă la început. O statistică arată că armata americană avea în 2001 o susținere de cca. 80% din rândul populației civile iar în 2007 avea o susținere de cca. 70%, armata canadiană avea în 2001 o susținere de 80% iar în 2007 avea o susținere de 51%, în concluzie dacă publicul nu este informat și influențat acesta nu își mai menține sprijinul acordat trupelor din teatrele de operații.

În cazul când exista vreun eveniment și nu se dădeau explicații în mass media pentru că așa erau regulile, inamicul a știut să profite de acest lucru și a ieșit în lumina reflectoarelor și și-a prezentat propria poveste, adică cea care îl favoriza pe el, punând în umbră forțele coaliției. Deci trebuie ca cineva din rândul forțelor de coaliție trebuie să dea explicații presei cu ocazia diferitelor evenimente pentru a nu da ocazia inamicului să-și prezinte povestea lui și de a influența publicul.

Totodată este important să câștigi publicul de partea ta pentru a te sprijini în lupta împotriva inamicului. Câștigarea publicului se face prin prezentarea de informații care să-l determine să treacă de partea ta și să te ajute.

Este important de reținut faptul că prin acest proces de informare atât a publicului de acasă cât și a celui din teatrul de acțiune nu trebuie dezvăluite sursele și metodele prin care se obțin informațiile, deoarece prin dezvăluirea acestora se pune în pericol securitatea, în cazul surselor umane, și se pot contracara metodele de procurare a informațiilor.

Complexitatea țintelor:

De cele mai multe ori țintele sunt persoane care sunt greu de localizat deoarece se pot deplasa cu ușurință dintr-un loc în altul. Persoanele vizate nu trebuie să fie întotdeauna băieți răi pentru că și metodele de targeting nu sunt întotdeauna letale iar targeting-ul se poate executa și indirect (de exemplu: pentru predarea unor băieți răi se pot acționa anumite pîrghii asupra altor persoane care au posibilitatea de a-i preda pe băieții răi, asta cu condiția ca acele persoane să fie în cunoștință de cauză). Este de preferat ca targeting-ul să se execute prin mijloace neletale.

Nu totdeauna targeting-ul dă rezultatele scontate. De exemplu trebuie avut în vedere faptul că dacă înlături un personaj negativ există posibilitatea ca cel care îi va lua locul va fi mult mai rău iar situația de securitate va deveni mult mai rea sau mai instabilă.

Atunci când se acționează asupra unei persoane sau grup de persoane trebuie luate în calcul cât mai multe posibilități de acțiune pentru a avea succes. Trebuie avut în vedere că atunci când se folosesc mijloace letale trebuie evitate pierderile de vieți omenești nevinovate și pentru aceea trebuie să fii sigur când iei o decizie cu alte cuvinte e nevoie de o precizie mărită (de exemplu: teroriștii se refugiază într-o clădire în urma unei confruntări, tu i-ai văzut intrând în acea clădire, atunci când iei decizia de a bombardă sau distruge acea clădire trebuie

să fii sigur că în acea clădire nu sunt și persoane nevinovate).

Pentru a avea succes în acțiunile tale, trebuie să conduci acțiuni în așa fel încât să determini inamicul să acționeze și să se miște în așa fel încât el să devină vulnerabil iar tu să poți acționa. Un rol în aceste acțiuni îl au și elementele de *Intel*.

Schimbarea sensului de influență în luarea deciziei:

De regulă fiecare eșalon produce un anumit volum de informații pe care îl folosește, dar de multe ori aceste eșaloane au nevoie de informații și din arile de operații vecine sau mai îndepărtate pentru a avea o mai bună imagine a ceea ce se întâmplă în zonă.

Structurile de nivel tactic au nevoie de informații cât mai precise și în timpul cât mai scurt cu puțință de aceea este necesar ca elemente de *Intel* (elementele de culegere, analiză și exploatare) să fie dislocate la structurile de nivel tactic pentru a avea acces la informații cât mai rapid (ex. în executarea unor misiuni care necesită imagini dinainte de a acționa sau monitorizarea traficului radio).

Practic structurile de nivel tactic sunt cele care ies pe teren și intră în contact zi de zi cu populația locală, aceste structuri au o imagine de ansamblu mai completă decât cei de la nivelurile superioare. În mod normal, cei de jos (nivel tactic) ar trebui să fie acei care informează structurile de comandă și decizie și fac propunerile de acțiune.

Dar pentru a exista o bună comunicare între toate structurile din teatrul de operații trebuie introdus un singur sistem de comunicații, deoarece fiecare structură/națiune are un sistem de comunicații propriu care face ca comunicările dintre diferitele structuri să fie îngreunată. (de exemplu: sistemul de comunicații american nu este compatibil cu cel folosit de NATO, ISAF).

Creșterea rolului organelor guvernamentale/legislative:

Informațiile sunt deținute de oameni iar pentru a afla acele informații care te interesează trebuie să intri în contact cu acei oameni. De obicei, în anchetarea unor infractori informațiile care prezintă fapte sau activități care mai târziu devin dovezi și sunt folosite împotriva acelor infractori.

De aceea organizațiile și dinamica umane trebuie studiate îndeaproape pentru a avea o imagine de ansamblu cât mai clară. Trebuie alcătuită schema activităților, rolul și vina fiecăruia din organizație. Ca urmare trebuie menținut un standard ridicat de culegere a dovezilor/informațiilor pentru a putea fi folosite mai târziu pentru incriminarea infractorilor/criminalilor.

Elementele *Intel* de teren trebuie să aibă deprinderi de cercetare criminalistică pentru a aduna probe de pe teren (percheziții, atacuri cu bombă) și totodată să știe să clasifice/îndosarieze acele probe (documente de călătorie, notări, piese electronice etc.) pentru a putea fi folosite mai târziu (judecare, eliminarea persoanelor, studierea metodelor și tacticilor de operare, studierea materialelor folosite).

ROLUL OSCE ÎN REALIZAREA SECURITĂȚII EUROATLANTICE

----- Colonel drd. Aurel Ursachi, Statul Major al Forțelor Terestre

OSCE a purtat marca atmosferei Războiului Rece încă de la nașterea sa, ca o instituție al cărui principal rol a fost menținerea unei fragile unități pe un continent divizat de Cortina de Fier și de competiția mondială între sistemul capitalist și cel comunist și între alianțele militare ale Vestului și Estului (NATO și Tratatul de la Varșovia).

În acest climat, tensionat, OSCE și-a demonstrat utilitatea, într-un mediu ce deseori amintea mai mult de un război deschis decât de cel rece, precum cel de la începutul anilor '80, OSCE a fost ultima insulă fragilă de dialog între blocul estic, lansat în aventura din Afganistan și alianța vestică, implicată în războiul stelelor al lui Reagan și ce păreau a se îndrepta către un război nuclear.

După jumătatea anilor '90, relevanța OSCE a început în mod gradual să se diminueze. Rolul său în promovarea securității militare și strategice pe continent a devenit treptat un obiectiv al Alianței Nord-Atlantice, expansiunea graduală a NATO spre Est în 1999, 2004 și 2009 a fost percepută de mulți ca suficientă pentru a asigura viitoarea securitate a continentului. În timp ce alte voci estice au vorbit de o creștere a tensiunii. După 2001, conceptul global de securitate și alianță strategică s-a deplasat, odată cu lansarea noului concept despre un așa-zis război împotriva terorii. Aceasta a însemnat o concentrare a zonei de interes în Afganistan, Iraq și o concentrare pe Orientul Mijlociu, toate obiective cu care OSCE în acel moment nu era familiarizat și nici nu avea voința politică de a se axa pe ele. Expansiunea Uniunii Europene, niciodată controversată precum cea a NATO, a fost un substitut pentru lucrul în cadrul OSCE pe problemele cooperării economice. Toate acestea îi făceau pe cei mai optimiști comentatori să considere un viitor în care Uniunea Europeană devenea actorul

central pe continent, ceea ce făcea ca OSCE să rămână un factor important, dar privit cu mai puțin entuziasm ca odinioară.

În ultimi ani, OSCE a fost confruntată cu noi provocări: lungul război din Afganistan și Irak, criza legată de procesul de pace palestinian, tensiunile din regiunea Caucazului, necesitatea construcției unei comunități mediteraniene, necesitatea de a oferi Rusiei asigurările legitime de securitate și cooperarea în regiunea Mării Negre și soluționarea crizelor, precum Kosovo. Toate acestea necesită un răspuns diplomatic și conceptual bazat pe ceea ce anumiți experți internaționali numesc un Nou Acord Helsinki. În această acțiune OSCE este chemată la un rol important.

În 2011 OSCE (incluzând firește CSCE) împlinește 36 de ani. Presiunea militară a NATO a constituit doar condiția pentru începerea procesului perestroika în URSS. Cauza prăbușirii imperiului sovietic a fost redeșteptarea spiritului de libertate al popoarelor și promovarea drepturilor omului de către CSCE.

Acum douăzeci și unu de ani, la finalul războiului rece, întrebarea era dacă mai este nevoie de CSCE și răspunsul a fost sporirea rolului său prin transformarea în OSCE. Sarcina OSCE a fost mai întâi rezolvarea vechilor conflicte înghețate, pentru ca apoi să se concentreze pe prevenirea lor.

Azi nimeni nu se mai îndoiește de necesitatea OSCE, dar

pentru ce și pentru cine?

Dificilă se pare la această nouă răscruce nu alegerea unui drum sau altul, cât capacitatea de a anticipa unde duc aceste drumuri sau alte drumuri noi care se pot deschide într-un secol de transformări neașteptate, în care jocul riscurilor și actorii se schimbă cu rapiditate.

Privind retrospectiv, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa a apărut în anii '70, inițial sub numele de Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa (CSCE), ce a funcționat ca un proces de conferințe și reuniuni periodice. Adoptarea denumirii de Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa s-a hotărât în cadrul Conferinței de la Budapesta (1994). În prezent, OSCE cuprinde 56 de state, din Europa, Asia Centrală și America de Nord, fiind cea mai mare organizație regională de securitate din lume.

Istoria CSCE se împarte în două perioade:

- Între anii 1975-1990 (semnarea Actului Final de la Helsinki și, respectiv, a Cartei de la Paris pentru o nouă Europa), în care CSCE a funcționat ca un proces de conferințe și reuniuni periodice.

- Evoluțiile pe planul securității europene apărute în anii '90 au impus schimbări fundamentale atât în ceea ce privește structura și caracterul instituțional al procesului început la Helsinki, cât și rolul acestuia. Conferința la nivel înalt de la Budapesta, 1994, a hotărât adoptarea denumirii de Organizație pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE).

OSCE încă se află în faza de definire a instituției identității de securitate europeană, bazată pe patru elemente:

- Abordarea atotcuprinzătoare a securității (militară,

politică, economică și umană);

- Participarea, pe bază de egalitate, a tuturor țărilor membre;
- Principii, norme și valori comune;
- Instrumente, mecanisme și experiență unică în domeniul diplomației preventive.

Misiuni. OSCE reprezintă un mecanism credibil pentru promovarea dialogului, solidarității, parteneriatului și cooperării, folosind instrumente de prevenire a conflictelor, gestionare a crizelor și reconstrucție post-conflict.

Printre prioritățile OSCE se numără consolidarea valorilor comune și asistarea statelor membre în edificarea unor societăți democratice, civile, bazate pe statul de drept; prevenirea conflictelor locale, restaurarea stabilității și păcii în zone de tensiune; eliminarea unor deficite reale și perceptibile de securitate și evitarea creării de noi diviziuni politice, economice sau sociale, obiectiv ce se realizează prin promovarea unui sistem de securitate prin cooperare.

În prezent, OSCE ocupă un loc unic în sistemul organizațiilor internaționale. Caracteristicile principale ale OSCE se referă la numărul de membri (toate statele spațiului euro-atlantic), abordarea atotcuprinzătoare a securității, instrumente și mecanisme specifice pentru prevenirea conflictelor, procesul decizional, bazat pe consens, realizat în urma consultărilor intense, dialog politic constant și deschis, normele și valorile comune asumate de state prin documentele adoptate, precum și un sistem de contacte și cooperare cu alte organizații și instituții internaționale.

Structurile cu responsabilități de decizie în domeniul menținerii păcii și securității internaționale, conform documentelor oficiale ale OSCE sunt: Conferințele șefilor de stat sau de guvern ai statelor membre; Consiliul Ministerial,

ORGANIZAȚIA PENTRU SECURITATE ȘI COOPERARE ÎN EUROPA (OSCE)

Consiliul Superior; Consiliul Permanent; Înalțul Comisar pentru Minorități Naționale; Forumul de Cooperare în domeniul Securității.

Instrumentele utilizate de OSCE pentru asigurarea securității colective (rezolvarea conflictelor și a situațiilor de conflict potențial) sunt diverse, dar punerea lor în aplicare se face cu dificultate din anumite cauze printre care: "eficiența sarcinilor și restrângerea posibilităților financiare, precum și din obstrucția exercitată de unele state membre, prin folosirea dreptului de veto în adoptarea deciziilor importante." Organizația, forum general-european de dezbateră și parteneriat în chestiuni de securitate, cooperare economică și în domeniile dimensiunii umane, este în continuă schimbare și adaptare la noile amenințări și forme de conflict care, la rândul lor, sunt în permanentă transformare.

Organizația securității regionale – din Europa până în America de Nord și Asia Centrală – are la bază încrederea între statele-membre și folosește negocierea și dialogul politic în activitățile din teren.

Prin activitățile desfășurate în domeniile politico-militar, umanitar, economic și de mediu, Organizația a reușit să participe la transformarea societăților statelor-membre în comunități democratice, mai stabile, mai pașnice și mai prospere.

Principalele instrumente ale instituției paneuropene: Carta de la Paris pentru o nouă Europă, Actul final de la Helsinki și Carta de Securitate Europeană din 1999 – au impulsat acțiunile organizației pentru consolidarea păcii în Europa și în special pentru respectarea drepturilor omului. Crearea unor organisme ale OSCE, cum ar fi, de exemplu, Centrul pentru Prevenirea Conflictelor, Biroul pentru Alegeri Libere, Înalțul Comisariat pentru Minorități Naționale și Forumul de Cooperare în domeniul Securității, a contribuit la luarea unor măsuri de întărire a securității și stabilității în spațiul OSCE.

OSCE a devenit singurul spațiu comun de dialog, în momentul în care Comunitatea Economică Europeană se reconstruia. În acest context, OSCE a ramas singul forum general european care a preluat în agenda sa protecția drepturilor omului, îmbunătățirea cooperării între foști inamici, construcția democratică, monitorizarea alegerilor, crearea unui dialog și a unei detensionări într-o Europă centrală și de est ce cunoșteau pasiunile naționalismului post-comunist și în final fiind și o cale de dialog și cooperare cu Vestul continentului.

Conferința de la București, organizată de Institutul pentru Relații Internaționale și Cooperare Economică și Mișcarea diplomatică a Kazahstanului, din martie 2010, a fost un bun prilej pentru o abordare deschisă și sinceră a unor probleme controversate.

Există două tipuri de provocări care stau în fața OSCE. Prima privește câteva puncte nevralgice ale activității organizației care pun în discuție eficacitatea OSCE și care

trebuie soluționate rapid. Cea de-a doua provocare privește elaborarea unui concept strategic pentru activitatea OSCE în prima parte a secolului XXI. Elaborarea unei strategii pe termen lung nu poate fi amânată în contextul în care alte importante organizații cu care OSCE conlucrează au abordat-o. UE și-a definit recent o strategie, iar NATO a adoptat un nou concept strategic în noiembrie 2010.

Din prima categorie face parte Tratatul Forțelor Convenționale în Europa. Acesta a constituit un instrument important de reconstrucție a încrederii, împreună cu acordurile START și negocierea tratatului de control al rachetelor cu rază medie de acțiune. Deschiderea și transparența tuturor armatelor din Europa au reușit să înlocuiască neîncrederea și lipsa de informare, percepțiile greșite și evaluările eronate ale amenințărilor și ale infrastructurii de securitate necesare. Din păcate, evoluțiile recente arată o cădere rând pe rând a acestui sistem și închiderea termenelor de aplicabilitate a altor acorduri de limitare a armamentelor.

Tratatul adaptat al Forțelor Convenționale în Europa, semnat în 1999 la Istanbul, a venit să consemneze noile schimbări ale tranziției europene, ale prăbușirii Uniunii Sovietice, ale extinderii NATO și ale opțiunilor de securitate ale statelor din spațiul post-comunist. Tratatul adaptat nu a intrat însă niciodată în vigoare din punct de vedere juridic, deoarece el nu a fost ratificat de statele semnatare. În primul rând, din cauza neîndeplinirii angajamentelor luate în Actul Final al Summitului OSCE de la Istanbul, de retragere a forțelor militare din Republica Moldova și Georgia, pe baza principiului nestaționării trupelor unui stat pe teritoriul altui stat suveran, fără consimțământul acestuia.

În ceea ce privește reducerea armamentului aflat în categoria supusă restricțiilor în regiunile de flanc, ea s-a produs doar în cazul bazelor de la Akalkalaki și Bathumi. Nu s-a înregistrat niciun progres în retragerea trupelor din Transnistria și nici în dezafectarea depozitelor de armamente situate în regiunea separatistă, după refuzul de semnare al Memorandumului Kozak, în decembrie 2003.

Angajamentele de la Istanbul sunt înscrise în acordul final din tratatul revizuit al Forțelor Convenționale în Europa, semnat la Summitul OSCE de la Istanbul de către toate statele membre. Din păcate, Federația Rusă a anunțat suspendarea unilaterală a participării sale la acordurile CFE, considerând că „îi afectează propria securitate națională”.

Este adevărat însă că, deși Tratatul revizuit de CFE nu a fost ratificat, în linii mari el a fost respectat.

În domeniul controlului armelor mici și ușoare (SALW) și a muniției convenționale este nevoie de fonduri pentru distrugerea armelor și munițiilor vechi și pentru programele de control a securității depozitării și a circulației armelor mici, al procedurilor de înregistrare și licențiere a posesorilor de arme de foc, al celor de reducere a numărului și stocurilor.

Legat de aceste probleme, s-a putut observa în ultimii zece ani interesul unor state pentru blocarea activității OSCE, pentru controlarea ei sau pentru trecerea în derizoriu a instituției sau a unor componente ale ei, în special cele de control a democrației și a misiunilor de teren. Din fericire, conștientizarea efectelor secundare și a costurilor eliminării organizației de pe scena politică și de securitate europeană fac imposibilă eliminarea sau blocarea OSCE.

În ceea ce privește strategia pe termen lung a OSCE, este necesar un efort de înțelegere și de anticipare a tendințelor de evoluție sau involuție a lumii în care trăim. Schimbările mediului de securitate pot fi înțelese numai dacă luăm în considerare schimbarea naturii relațiilor internaționale, a regulilor, a normelor, a tipologiei actorilor, a scopurilor urmărite și a mecanismelor de acțiune.

Un element declanșator al unor noi abordări teoretice l-a constituit războiul ruso-georgian, din august 2008. Consecințele sale imediate au evidențiat slăbiciunile inerente ale sistemelor de soluționare a conflictelor înghețate, gestionate de OSCE - în Osetia de Sud și de ONU - în Abhazia. Dincolo de acestea au devenit evidente blocajele de natură instituțională ale UE în materie de politică externă și divergențele din cadrul NATO. Deși extinderea conflictului a fost blocată, a devenit vizibilă o criză instituțională majoră la nivel internațional. Componentele ei sunt o criză a mijloacelor, o criză a principiilor și o criză morală. Revizuirea strategiilor de securitate pe baza unor noi modele de abordare s-a impus cu necesitate. La fel, consecințele care privesc logica evaluării și planificării de securitate.

Prevenirea conflictelor și gestionarea situațiilor postconflict cer o viziune comprehensivă care să dezvolte complementaritatea acțiunilor OSCE cu activitatea altor organisme globale sau regionale.

Fiind singura organizație euro-atlantică în care sunt membre toate statele Europei, OSCE s-a dovedit a fi un instrument eficace de construcție a unei culturi a dialogului și a colaborării în Europa și a Europei cu lumea întreagă.

OSCE și-a propus - și în parte a reușit - să devină un laborator unde se creează cultura politică a securității prin încredere reciprocă, negociere și cooperare. OSCE poate identifica riscurile majore, poate formula și pune în practică programe de întărire a încrederii reciproce, atât în interiorul țărilor cu un grad ridicat de risc cât și în zonele cu potențial conflictual.

Lărgirea dimensiunilor OSCE precum și funcționarea după principiul unanimității au redus influența internațională a acesteia. Transformarea OSCE într-o instituție viabilă pe termen lung este îngreunată de mai mulți factori, de exemplu, în domeniul drepturilor omului se află în concurență cu Consiliul Europei, care este o instituție cu o mai mare tradiție. Apartenența aceluiași state la Consiliul Europei și OSCE ar putea ridica problema legitimității existenței a două instituții cu misiuni în mare parte similare. OSCE este avantajată în competiția cu Consiliul Europei de statutul de membru al SUA, care sunt interesate de gestionarea Marelui Orient Extins și prin intermediul acestei instituții.

Folosirea mijloacelor diplomației preventive a determinat, până în acest moment, mai degrabă, menținerea conflictelor înghețate, decât soluționarea lor.

OSCE este lipsită de instrumentele unei organizații de apărare. Prezența misiunilor OSCE în zona conflictelor înghețate a determinat scăderea încrederii în capacitatea acesteia instituții de a asigura politici de securitate efective. Cauza principală a slăbiciunii OSCE se află în faptul că este o instituție bazată pe unanimitatea deciziilor.

OSCE este Organizația pe care astăzi nu o putem înlocui cu nimic. Stagnarea ei sau dispariția ar crea un vid volatil în spațiul euroatlantic.

În prezent, sunt tot mai multe semnale din mediul politic internațional în ceea ce privește seriozitatea cu care este revizuit OSCE-ul, ca un actor puternic, având nu doar o lungă istorie, dar și cu un rol potențial extrem de important, în viitor, în cadrul evoluțiilor mondiale.

Regândită, organizația va putea să joace un rol important în menținerea arhitecturii de securitate într-o zonă vastă, de la Vancouver până la Vladivostok.

BIBLIOGRAFIE:

1. Prof. dr. Anton CARAGEA, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa, la răscruce, Conferința OSCE București 2010.
2. Emil CONSTANTINESCU-Președintele României (1996-2000), Mai este nevoie de OSCE: pentru ce? pentru cine?, Conferința OSCE București 2010.

Aspecte privind profesionalizarea armatelor unor țări din Uniunea Europeană și din Alianța Nord-Atlantică

-----Locotenent colonel dr. Elena Pericle, Divizia 2 Infanterie "Getica"

Atragerea și menținerea resurselor umane calificate a preocupat de-a lungul timpului toate armatele din lume. Problema acestora oscilează între asigurarea resurselor umane pentru armatele naționale, masive, cu funcții și misiuni în războaie de tip simetric, duse fie pentru apărarea frontierelor, fie pentru impunerea anumitor interese și constituirea unui fond demo-militar pentru armatele de tip profesionist, mai mici, mai suple și foarte eficiente, îndeosebi în procesul de gestionare a crizelor și conflictelor armate. Deși prezintă diferențe datorate tradiției și condițiilor specifice, domeniul resurselor umane cunoaște profunde transformări în activitățile de promovare, recrutare și selecție la nivelul tuturor țărilor membre NATO și UE.

Activitățile de promovare, recrutare și selecție sunt asemănătoare pentru toate țările ce au forțe armate profesionalizate și diferite față de cele care nu au trecut încă la aceasta.

Organizarea Forțelor Armate (FA) este în concordanță cu misiunea și obiectivele pe care le au de îndeplinit. Astfel, efectivele cresc sau scad, în funcție de angajamentele asumate de fiecare stat în parte. În aceste condiții, activitățile de promovare, recrutare și selecție diferă. Când organizația militară este mai mare, activitățile din domeniul resurselor umane se desfășoară la nivelul categoriilor de forțe, acestea fiind mai aproape de realitate, capabile să acționeze în timp scurt pentru a-și îndeplini misiunea. În țările cu efective reduse numeric activitățile domeniului resurselor umane se desfășoară la nivel central.

Țările membre NATO manifestă un interes deosebit pentru adaptarea legislației din domeniul resurselor umane, vizând întreaga traiectorie a resurselor umane, de la promovarea profesiei militare, continuând cu recrutarea, selecția, formarea, perfecționarea pregătirii profesionale (pregătirea continuă), trecerea în rezervă (legea pensiilor militare) și terminând cu integrarea socială a militarilor.

În prezent, la nivelul Alianței Nord-Atlantice, există tendința reducerii efectivelor forțelor armate, a diminuării resurselor financiare alocate și a diversificării misiunilor încredințate. În aceste condiții, tot mai multe țări membre ale Alianței Nord-Atlantice au trecut la profesionalizarea forțelor armate ca unică modalitate de eficientizare a sistemului militar.

Disponând de aceleași resurse financiare, forțele armate profesioniste au reușit să se înzestreze cu tehnologie și armament de ultimă generație. În aceste condiții, calitatea resurselor umane are un rol hotărâtor în transformarea armatei într-o instituție eficientă. Însă, cu toate acestea, unele țări ale Alianței se confruntă cu probleme privind: reducerea drastică a resursei umane tinere, respectiv a bazei de recrutare și selecție, datorate în principal sporului natural negativ (în viitorul apropiat se vor cunoaște reduceri semnificative); îmbătrânirea

efectivelor militare (ca urmare a tendințelor de creștere a vârstelor de pensionare la aproximativ 60 ani); concurența tot mai acerbă pe piața forței de muncă, urmare a reducerii populației tinere și a creșterii ofertei de muncă; gradul redus de al forței de muncă. Reducerea și îmbătrânirea populației reprezintă un fenomen la scară mondială, fenomen care, potrivit estimărilor se va accentua în următoarele decenii, mai ales în Europa și Japonia cu implicații directe asupra resurselor umane în diferite domenii de activitate. Același fenomen se constată și în Europa Centrală și de Est unde se înregistrează un declin important al natalității ca urmare a schimbărilor economice și politice care au urmat căderii regimului comunist. Se poate aprecia că pe termen mediu și lung fenomenul demografic va influența negativ asigurarea cantitativă și calitativă a resursei umane din armată.

Dintre toate țările membre NATO, FA ale SUA dețin primul loc în ceea ce privește numărul de militari profesioniști (fiind pe primul loc și la nivel mondial).

STATELE UNITE ALE AMERICII – au forțele armate complet profesionalizate din anul 1973, iar recrutarea se face pe bază de voluntariat.

Serviciul militar obligatoriu a fost introdus în perioada desfășurării campaniilor militare din Coreea și Vietnam, după care s-a renunțat la acesta, optându-se în favoarea serviciului militar pe bază de voluntariat.

Instruirea în cadrul forțelor armate ale Statelor Unite ale Americii nu se face pe ani de instrucție, ci în funcție de nevoile de personal ale categoriilor de forțe armate, astfel: recrutarea voluntarilor se realizează la intervale diferite. În medie, se recrutează la fiecare 6-7 săptămâni; recruții execută instrucția de bază centralizat, în centre de instrucție, o perioadă de 8 săptămâni, urmată de instrucția individuală avansată (durata instrucției individuale avansate diferă, în funcție de specialitatea militară; la încheierea perioadei de instrucție individuală avansată, militarii sunt repartizați la unități).

Activitatea de promovare și selecție se realizează separat pentru fiecare categorie de forțe ale armatei, iar la această activitate participă atât cadre militare în activitate, cât și rezervați.

Activitatea de promovare, recrutare și selecție se desfășoară anual, în patru faze, astfel:

- faza de vară (iulie - septembrie);
- faza de toamnă (octombrie - decembrie);
- faza de iarnă (ianuarie - martie);
- faza de primăvară (aprilie - iunie).

Drepturile și obligațiile militarilor sunt diferențiate, în funcție de categoria de personal militar.

Pentru persoanele care provin din medii defavorizate, alegerea carierei militare reprezintă o adevărată oportunitate. Principalele avantaje materiale constau în: obținerea mai

rapidă a cetățeniei americane pentru imigranți; compensații pentru plata taxelor; obținerea de fonduri pentru plata taxelor de școlarizare pentru membrii de familie; acordare de prime la încorporare; asistență medicală gratuită; oferirea de protecție socială urmașilor; posibilitatea de a efectua cumpărături în magazine cu circuit închis; consiliere gratuită în vederea începerii unei afaceri; posibilitatea trecerii în rezervă cu drept de pensie la împlinirea a 20 de ani de serviciu; angajarea preferențială a foștilor militari în administrația centrală și locală în funcție de pregătirea profesională (poliție, învățământul de stat, ministere etc.).

Politica de promovare a militarilor dintr-un corp în altul (soldații/gradații voluntari în corpul subofițerilor, subofițerii în corpul maiștrii militari și subofițerii/maiștrii militari în corpul ofițerilor) face ca profesia militară să devină foarte atractivă.

Totuși, din punct de vedere structural Armata SUA se „confruntă” cu suprareprezentarea mediilor defavorizate și a minorităților etnice printre militari angajați pe bază de voluntariat și cu probleme privind gradul de disponibilitate a femeilor-militari. Armata americană dispune de aproape 10% femei-militar.

MAREA BRITANIE - forțele armate sunt profesionalizate integral din anul 1963, serviciul militar fiind pe bază de voluntariat.

Principalele componente ale forțelor armate, la cele trei categorii de forțe armate, sunt forțele regulate și rezerviștii. Persoanele care doresc să se înroleze se adresează birourilor militare sau centrelor de rezerviști (în cazul rezerviștilor).

Recrutarea și selecția pentru cariera militară se realizează pe bază de voluntariat, de către fiecare categorie de forțe ale armatei și revine structurii de personal de la nivelul acestora.

Soldații și gradații voluntari își pot încheia cariera militară la vârsta de 40 de ani, dar pot opta și pentru trecerea în rândul subofițerilor în funcție de performanțele obținute.

Durata contractelor diferă, în funcție de armă, specialitate și categoria de personal, astfel: între 2 și 22 de ani pentru soldați și subofițeri; între 4 și 16 ani pentru ofițeri. Metodele și tehnicile de recrutare sunt variate și nu urmează un anumit șablon. Pentru ofițeri, armata britanică oferă posibilitatea dezvoltării mai multor tipuri de carieră, astfel: cariera normală, cariera cu serviciu scurt și cariera specială.

După îndeplinirea unor standarde de pregătire, diferă de la o categoria de personal la alta, cadrele militare au posibilitatea de a trece de la o carieră cu serviciu scurt sau de la cariera specială la o carieră normală.

Promovarea profesiei militare în rândurile tinerilor este susținută de avantajele alegerii acesteia, și anume:

- locuință de serviciu (compensație pentru chirie);
- concediu de odihnă suplimentar;
- asistență medicală gratuită;
- plăți compensatorii la trecerea în rezervă;
- ținută militară gratuită;
- sprijin pentru familie (compensații financiare acordate copiilor pentru continuarea studiilor);
- pensie militară.

FRANȚA – a desființat serviciul militar obligatoriu la sfârșitul anului 2001. În cursul anului 2002, s-a încheiat profesionalizarea trupelor terestre, prin trecerea în rezervă a ultimilor militari în termen.

În opinia specialiștilor francezi, trecerea la o armată profesionistă a ridicat o serie de probleme cum ar fi: impactul cultural asupra societății; recrutarea, fidelitatea și constrângerile legate de resursele umane; reinsertia socială și culturală a voluntarilor după plecarea din sistem și raporturile armată – stat – societate.

La împlinirea vârstei de 18 ani, fiecare cetățean francez, indiferent de sex trebuie să se prezinte la primărie pentru a fi luat în evidență și a primi un certificat de recensământ (fără acest certificat nu se poate înscrie la nici o școală și nu poate ocupa un loc de muncă).

Direcția Serviciului Național din Ministerul Apărării menține actualizat propriul sistem de evidență al cetățenilor francezi care au împlinit vârsta de 18 ani. Totodată, structurile de recrutare din teritoriu desfășoară o amplă campanie de recrutare și selecție a candidaților din instituțiile civile de învățământ.

Cetățenii care doresc, se înscriu voluntar în diferite structuri militare, cu statut de voluntar militar (caz în care devin militari profesioniști, beneficiind de toate drepturile și obligațiile ce decurg din acest statut) sau cu statut de voluntar civil, caz în care sunt angajați pentru îndeplinirea, pe perioada contractului, a unor misiuni specifice.

Promovarea carierei militare se realizează diferențiat pentru fiecare categorie de FA și fiecare categorie de personal militar.

La încheierea primului contract consilierul de carieră stabilește de comun acord cu militarul traiectoria acestuia în cariera militară. La fiecare reînnoire de contract aspectele legate de evoluția în carieră a militarului sunt foarte clare (militarul știe ce funcții va îndeplini pe perioada contractului, unde, pentru cât timp și mai ales ce forme de pregătire va urma în perioada desfășurării contractului). Armata Franței acordă o atenție deosebită procesului de reintegrare socială a militarilor trecuți în rezervă. În acest sens legislația franceză stabilește în mod clar care sunt atribuțiunile armatei și obligațiile societății civile față de militarii disponibilizați.

Efectivele armatei sunt aprobate anual și sunt în concordanță cu bugetul alocat, cu misiunile încredințate și angajamentele asumate de către Armata Franței. Totodată, se respectă modelul teoretic piramidal, repartitia posturilor pe categorii de personal, iar la fiecare categorie de personal militar pe grade militare.

FA franceze promovează avantajele pe care le oferă profesia militară, respectiv dreptul la :

- locuință de serviciu;
- asistență medicală gratuită;
- pensie militară (în condițiile legii).

GERMANIA

În prezent, FA germane dispun de forțe armate complet profesionalizate. Activitatea de promovare, recrutare și selecție este coordonată de către Direcțiile de Personal aflate la nivelul Statului Major General și al categoriilor de FA.

Statutul militarilor nu diferă foarte mult de cel al civililor, acestora li se aplică aceeași lege a funcționarilor publici. Diferența constă în faptul că personalul militar se pensionează mult mai devreme decât cel civil (în funcție de armă și grad, personalul militar se poate pensiona la vârste cuprinse între 41 – 60 de ani, iar funcționarul public la vârsta de 65 de ani).

Acordarea unor drepturi suplimentare personalului militar contribuie la consolidarea statutului social al militarului în societate. Aceste drepturi sunt:

- sprijin financiar (75% din ultima soldă lunară brută) pentru o perioadă de până la 3 ani de la data trecerii în rezervă;
- plăți compensatorii, în funcție de vechimea în armată;
- dreptul la locuință de serviciu (compensație pentru chirie);
- ajutoare pentru membrii de familie (spor de căsătorie, alocații pentru copii);
- ținută militară gratuită;
- asistență medicală gratuită.

BELGIA – are forțele armate complet profesionalizate, începând cu anul 1995. Nevoile de personal militar sunt acoperite prin recrutare pe bază de voluntariat, pe perioade de timp determinate. Potrivit legislației belgiene, recrutarea militarilor angajați pe bază de contract este accesibilă atât personalului masculin cât și feminin, de naționalitate belgiană, care și-a satisfăcut obligațiile școlare și nu a depășit vârsta de 26 ani la data de 31.12 a anului în care are loc recrutarea.

Durata inițială a contractului este de 24 de luni. După această perioadă, candidatul care a obținut aprobarea de continuare a specializării semnează un contract pe o perioadă de încă 2 ani. După acești patru ani, candidatul este numit „voluntar de carieră” și poate rămâne în cadrul forțelor armate până la limita de vârstă.

ITALIA – are armata profesionalizată, serviciul militar obligatoriu a fost eliminat începând cu 31.12.2004, când s-a trecut la serviciul militar profesionist, pe bază de voluntariat, pentru cetățenii născuți după anul 1986. Trecerea la serviciul militar profesionist a fost justificată prin necesitatea de a avea forțe armate bine pregătite, capabile să acționeze în cadrul multinațional. Pregătirea militarilor care se înrolează revine Ministerului Apărării și Ministerului de Interne.

În armata italiană, recrutarea personalului profesionist se realizează diferit, în funcție de categoria de personal:

- voluntari în forma scurtă, cu un contract de 3 ani, ce se poate prelungi la 5 ani, la cerere și în funcție de nevoile forțelor armate. Se adresează gradaților. În calitate de voluntari în forma scurtă se pot înrola militari în termen și tinerii care nu au fost încă chemați sub arme.

Tinerii întocmesc o cerere, solicitând structura de forțe unde doresc să-și desfășoare activitatea. Etapa următoare este selecția, activitate ce se desfășoară pe lângă centrele de selecționare ale categoriilor de forțe armate. Concursul constă în preselecție culturală, probe medicale, teste psihologice și fizice.

La sfârșitul celor 3 ani de contract, se întocmește o clasificație a voluntarilor, urmând ca, celor mai merituoși să li se fa-

ciliteze trecerea la o altă categorie de personal, respectiv voluntari în serviciul permanent:

- voluntarii în serviciul permanent sunt aleși numai din rândul voluntarilor în forma scurtă, care devin astfel sergenți sau subofițeri. Admiterea în cadrul acestei categorii de personal se face în urma unei selecții organizate la nivelul fiecărei categorii de forțe.

Recrutarea ofițerilor se realizează similar la nivelul fiecărei categorii de forțe armate, fiind diferite procedurile de selecție care sunt stabilite în funcție de necesitățile funcționale și operaționale. În acest cadru recrutarea se realizează astfel: prin intermediul academiilor militare ale categoriilor de forțe armate (cea mai mare parte a ofițerilor) și direct, din rândul tinerilor care posedă o diplomă/licență universitară (în special pentru recrutarea ofițerilor din sectorul tehnic și logistic).

TURCIA - are serviciu militar obligatoriu.

Forțele armate ale Turciei se află într-o perioadă de tranziție către un sistem mixt, între sistemul profesionist și cel bazat pe serviciul militar obligatoriu, astfel încât să crească substanțial numărul soldaților, gradaților, subofițerilor și ofițerilor angajați cu contract. Începând cu 2003, s-a trecut la recrutarea ofițerilor și subofițerilor cu contract.

Recrutarea ofițerilor este inițiată prin anunțuri publicitare și este realizată de către organele specializate ale categoriilor de forțe armate, la care doritorii apelează direct. Aceste organe sunt comisiile permanente de recrutare care funcționează în cadrul Comandamentului de instrucție și doctrină din subordinea fiecăruia dintre comandamentele categoriilor de forțe armate.

La recrutare, se pot prezenta persoane civile, cu sau fără pregătire militară, gradați profesioniști sau persoane care, în acel moment, își îndeplinesc serviciul militar obligatoriu ca militari cu termen redus sau ca elevi ai școlilor de ofițeri și subofițeri în rezervă (eventual, aflați în practică la unități ca ofițeri în rezervă), funcționari și lucrători civili din cadrul forțelor armate, care îndeplinesc toate condițiile cerute.

După recrutare, viitorul ofițer cu contract urmează un curs de 3 luni de pregătire militară generală, apoi încheie contractul cu comandamentul categoriei respective de forțe armate și mai urmează un curs de pregătire de 4 luni la o școală de aplicație (pe specialități).

Contractul se încheie pe 3 ani, apoi, prin voința ambelor părți, se prelungeste cu încă 6 ani (în total, maximum 9 ani). După 7 ani de serviciu, ofițerul cu contract poate fi activat și poate deveni ofițer de carieră.

Personalul profesionist al forțelor armate este format din cinci categorii: ofițeri, subofițeri, gradați specialiști, funcționari publici civili și muncitori. Singura categorie care este echivalentă cu gradații voluntari este aceea a așa-numitor „gradați specialiști”.

Gradații specialiști sunt angajați pe bază de voluntariat, printr-un contract semnat pe durata a 3 ani, după care contractul poate fi prelungit, prin acordul celor două părți, încă 6 ani. Majoritatea gradaților specialiști provin din rândul militarilor care își îndeplinesc stagiul militar obligatoriu.

Recrutarea și pregătirea gradaților specialiști diferă de la o

categorie de forțe la alta și se face din rândul militarilor care își îndeplinesc serviciul militar obligatoriu și mai au cel mult 6 luni până la trecerea în rezervă, sau din rândul cetățenilor civili, bărbați care și-au încheiat serviciul militar obligatoriu cu nu mai mult de 3 ani în urmă. Femeile pot solicita să devină ofițeri cu contract numai pentru unele specialități militare precizate de fiecare categorie de forțe armate.

Avantajul unei armate profesioniste este acela că, este mai bine instruită fapt ce determină o eficacitate și capacitate de luptă mult mai ridicată, iar cheltuielile de menținere a capacităților de luptă la un nivel ridicat vor fi diminuate substanțial.

În ultimul deceniu, sistemul de recrutare și selecție a personalului militar profesionalizat a fost radical modificat pentru a corespunde exigențelor reformei resurselor umane în Armata României și ale integrării în structurile Alianței Nord-Atlantice.

În esență, profesionalizarea armatei desemnează un sistem de transformări produse la nivelul organizării, instruirii, educării personalului militar și civil, al activității și vieții organismului militar, însoțite de implicațiile corespunzătoare în relațiile dintre această instituție și societate (societate politică, societate economică, societate civilă etc.).

Profesionalizarea instituției militare, departe de a fi o cheștiune conjuncturală, este o necesitate stringentă. Dar, ea, singură, fără măsuri corespunzătoare de management politic și strategic, economic, social și militar, nu rezolvă problema reformei și pe cea a modernizării instituției.

NOTE

¹ Acestea sunt: Forțe Terestre (FT), Forțe Navale (FN) și Forțe Aeriene Militare (FAM). Majoritatea țărilor membre NATO au în componere cele trei categorii de forțe.

² Cartea verde a populației României, Comisia Națională de Populație și Dezvoltare coordonată de Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, București, 2006, p.1.

³ Duțu, P., Moștofleu, C., Sarcinschi, A., Profesionalizarea Armatei României în contextul integrării în NATO, Centrul de Studii Strategice pentru Apărare, București, 2003, p.13-15.

⁴ Simpozionul Institutului Internațional de Studii Juridice pentru Apărare, „Recrutarea, menținerea și dezvoltarea unei forțe militare profesioniste în Armata SUA”, București, 2004.

⁵ Prelucrat după www.goarmy.com, www.airforce.com și www.navyjobs.com, accesat la 11.11.2009.

⁶ Duțu, P., Moștofleu, C., Sarcinschi, A., Profesionalizarea Armatei României în contextul integrării în NATO, Centrul de Studii Strategice pentru Apărare, București, 2003, p.16-19.

⁷ Prelucrat după www.mod.uk/7defenceinternet/home, accesat la 11.11.2009.

⁸ Prelucrat după www.army.mod.uk/atra/index.htm; www.armyjobs.mod.uk/; www.raf.mod.uk/careers/home.cfm și www.careers.royalnavy.mod.uk/, accesat la 11.11.2009.

⁹ Iordache S, Factorul uman, element definitoriu al securității și apărării naționale, Teză de doctorat, București, 2008, p.62.

¹⁰ Prelucrat după www.defense.gouv.fr/, accesat la data de 11.11.2009.

¹¹ Prelucrat după www.defense.gouv.fr/ accesat la data de 11.11.2009.

¹² Prelucrat după www.bundeswehr.def / accesat la data de 11.11.2009.

¹³ Iordache S, Factorul uman, element definitoriu al securității și apărării naționale, Teză de doctorat București, 2008, p.61.

¹⁴ Duțu, P., Moștofleu, C., Sarcinschi, A., Profesionalizarea Armatei României în contextul integrării în NATO, Centrul de Studii Strategice pentru Apărare, București, 2003, p.16-19.

¹⁵ Iordache S, Factorul uman, element definitoriu al securității și apărării naționale, Teză de doctorat București, 2008, p.64.

BIBLIOGRAFIE

• BARANGA, P., Profesionalizarea personalului armatei și dinamica evoluției acestuia în cariera militară, Editura Statului Major General, București, 2002.

• BARBU V., Managementul Resurselor Umane ale Apărării în procesul de pregătire a Armatei României în vederea aderării la NATO. Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, 2007.

• BARBU V., Strategii de management al resurselor umane ale apărării în Armata României pentru asigurarea interoperabilității cu armatele statelor membre ale NATO, Teză de doctorat, Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, 2007.

• BELU D., Politicile de recrutare, selecție și dezvoltare a carierei în domeniul militar, Editura Universității Transilvania, Brașov, 2002.

• DOBRIN C., Calitatea în sectorul public, Editura ASE, București, 2005.

• DOUGLAS N., Institutions, Institutional Change and Economic Performance, Cambridge, Cambridge University Press, 1990.

• DUȚU P., MOȘTOFLEU, C., SARCINSCHI, ALEXANDRA, Profesionalizarea Armatei României în contextul integrării în NATO, Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate, București, 2003.

• GRECU F., Analiza metodologiei de recrutare și selecție a resurselor umane în cadrul Armatei României comparativ cu celelalte țări membre NATO, Academia De Studii Economice, 2007.

• GURGU I., Managementul resurselor umane profesionalizate ale apărării în contextul restructurării Armatei României. Implicații asupra artei militare românești. Teză de doctorat, Universitatea Națională de Apărare, 2007.

• IORDACHE, S, Factorul uman – element definitoriu al securității și apărării naționale, teză de doctorat, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2008.

• MANOLESCU A., LEFTER V., DEACONU A., MARINAȘ C. Managementul resurselor umane, Editura Economică, București, 2008.

• POP V., Human Security in Transition Societies, NATO Review, 2002

Site-uri Internet

www.airforce.com

www.cdsar.af.mil./balthbtoc.html

www.bundeswehr.def/

www.defense.gouv.fr/terre

www.europa.eu

www.fedee.com

www.goarmy.com

<http://freshlink.wordpress.com>

www.geert_hofstede.com

www.gallup.ro

www.idefense.com

www.navyjobs.com

Locotenent colonel Romeo Feraru, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Periplul nostru prin județul Buzău ne poartă pe Valea Slănicului, o zonă cu locuri minunate unde natura și-a lasat amprenta asupra unui tărâm de vis, pe care, noi, îl putem admira în splendoarea sa.

Sarea de Buzău este cunoscută din vechime, hrisoavele reverberând toponime precum: Râmnicu Sărat, Sărata Monteoru, Săreni, Slănic, Sărulesti, Săriile, Dealul Sării.

Valea Slănicului este situată pe cursul râului cu același nume, care izvorește din munții Buzăului și se varsă în râul Buzău, în amonte de municipiu.

Traseul nostru pleacă din orașul Buzău, trece, spre nord, prin localitățile Mărăcineni, Săpoca, Beceni și continuă până în localitatea Terca din comuna Lopătari.

Primul loc deosebit care ni s-a impus atenției, este monumentul natural Piatra Albă-Grunj, aflat în localitatea Mânzălești, la confluența Slănicului cu Jgheabul. Este format din tuf vulcanic, marne albe. Prezența pregnantă al acestui monticul a făcut să fie marcat, de sătenii pioși, cu o cruce. Urmând firul pârâului Jgeab, plin de

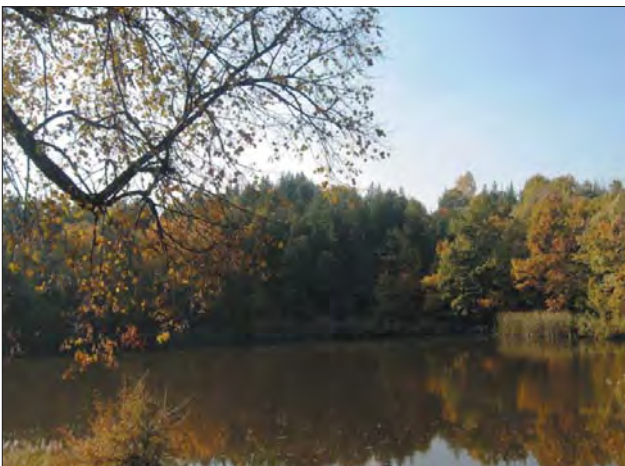
meandre, se poate ajunge către Bisoca și, prin satul Plavățu, la Mănăstirea Găvanu, ctitorie a moșnenilor de la începutul secolului al XIX-lea, scenă a unui sângeros episod, datorat unui pluton de pedeapsă otoman, în vremea revoluției condusă de Tudor Vladimirescu.

Urcând către Lopătari, dincolo de Mânzălești, pe partea dreaptă a șoselei, aflată într-o stare bună, putem vedea maluri abrupte, de culoarea alb-cenușiu, părând tăiate în piatră – de fapt, niște falii de sare pe creștetul cărora se dezvoltă vegetația.

Fenomenul geologic face parte din Platoul Meledic, locul în care urmează să ajungem, după aproximativ 10 minute. În preajmă se află un mic izvor a cărui ridicată salinitate, îl face propice folosirii pentru conservarea alimentelor.

La mai puțin de 200 m, un indicator ne îndrumă, spre dreapta, către lacul Meledic, cale de 3 km, pe un drum pietruit, de țară. Ajunși pe platou, căutăm din priviri oglinda lacului, aflat undeva ascuns de o pădure de conifere și foioase. Până a-l identifica, ne-am amăgît de câteva ori, cu niște ochiuri de apă mai mici. Însă, peisajul

AREAL BUZOIAN

de toamnă târzie, era în măsură să răsplătească efortul nostru.

Platoul, aflat la o altitudine de 600 m, este în cea mai mare parte situat pe un sloi de sare. Cu atât mai surprinzător este prezența lacului, a cărui apă este dulce. Destul de adânc și viclean cu cei ce încumetă să înoate, și-a luat, de-a lungul vremii, tributul de vieți omenești, adâncurile lui fiind cutreierare de izvoare sumerse, pare a fi căptușit cu un strat de argilă, care îl protejează de infiltrări saline.

Există și o legendă ce explică „meteahna” acestei ape: cândva un boier ce se băjenise de teama turcilor, cu un car în care își urcase averile și galbenii, oprindu-se pentru a-și adăpa boii, a văzut cum acesta, într-o clipită a fost înghițit de apă, vitele și comoara sa, dispărând pentru totdeauna. Păgubitul ar fi zvârlit un blestem: nimeni să nu mai iasă viu din apele lacului, astfel încât bogația sa, să-i rămână neatinsă.

Frumusețea peisajului a atras atenția scriitorului Alexandru Vlahuță, călător la începutul secolului XX pe aceste meleaguri, consemnându-și impresiile de aici, în capitolul „La Meledic” din „România pitorească”. Este una din rațiunile pentru care, în anul 2001, profesorul mânăzleștean Dumitru Cristea, fost primar al comunei și artista plastică Cornelia Ionescu Ciurumelea, din Râmnicu Sărat, au inițiat deschiderea unei tabere de sculptură în lemn. Zestrea celor care au lucrat aici, constă în câteva duzini de însemne ale trecerii lor, în-truchipând oameni, legende și eresuri ale românilor.

La numai un kilometru de lac, urmând traseul marcat, ajungem la Pestera de Sare, ascunsă bine în pădure, și momentan, cu intrarea surpată. Din cele aproximativ 30 de peșteri înregistrate în acest areal, Peștera 6, cum o numesc speologii, este considerată unică în Europa, prin modul de formare, ocupând locul I în topul mondial al peșterilor în sare, prin lungimea sa, de 3200 m dezvoltare.

Ne reîntorcem la drumul spre Lopătari, localitate în nordul muntos al județului, care, spune legenda, și-ar fi luat numele de la unul dintre căpitaniii lui Negru Vodă.

Admirăm gospodăriile localnicilor, care mai de care mai aspectoasă, lăsând pe ambele părți ale râului Slânic, să se desfășoare, semeț, pădurile de fag și conifere.

Dincolo de Lopătari, drumul către Gura Teghii revendică posibilitatea de a urma călătoria cu o mașină de teren. Nu ne vom încumeta să urmăm traseul, care poate fi prelungit, pe firul râului Bâsca, până la Siriu, fiind că următorul, și ultimul nostru țel, în această zi, sunt „focurile vii”, aflate în apropiere la satul Terca. Sporadicele indicatoare nu prea semănlează turistului vecinătatea, denumit, de altfel „focul nestins”. După un drum de picior, preț de mai bine de o jumătate de oră, traversând ogașele de torente, te afli lângă flăcările ce țignesc direct din pământ. Flamele sunt generate de o permanentă emanație de gaze naturale, care se auto aprind de la razele solare. Fenomen unic în Europa, ca și vulcanii noroioși de la Berca, are o „vatră” de aproximativ de 25 mp, pe care dansează flăcări de maxim 1,5 m, ce renasc, ca legendară pasăre Phoenix, din propria-i cenușă.

Revenind la condiția noastră obișnuită, de cetățeni, nu fără nostalgia de a ne fi consumat concediul de anul acesta, fără să fi rupt din el, mai mult pentru aceste locuri, atât de apropiate și de surprinzătoare.

Elevii cotelor înalte

Colegiul „B.P. Hasdeu” va aniversa anul viitor 145 de ani de existență, vreme în care a marcat viața spirituală națională, prin promoții, de multe ori, strălucitoare din punct de vedere al instrucției, recunoscute, mai apoi, de instituțiile de învățământ superior, fiind girate de prezența unor mari dascăli, între care Basil Iorgulescu, fondatorul Ateneului buzoian, unde au conferențiat eminenți oameni ai epocii.

De aici au plecat, către o mulțime de domenii ale vieții sociale și culturale, mari personalități, precum: istoricul Constantin Giurescu, fost director al gimnaziului, Nicolae Vaschide, academicianul George Emil Palade, laureat al Premiului Nobel pentru medicină, medicul C. I. Parhon, creatorul școlii românești de endocrinologie, scriitorul Ion Carion, generalul Ștefan Gușă.

Și anul 2011 este unul de excepție, prin faptul că, pentru prima dată în istoria acestui colegiu, șeful promoției, elevul Andrei-Horia Gheorghe, a absolvit cu media generală 10, cotă atinsă și menținută pe tot parcursul celor patru ani de studiu, într-o clasă de matematică-informatică, bilingv – limba engleză.

Alegerea sa pentru studiile superioare a vizat fizica,

domeniu în care a excelat prin rezultate remarcabile, concretizate pe parcursul celor patru ani prin premii și mențiuni la toate olimpiadele și concursurile naționale la care participat.

Ca o încununare a acestor rezultate, a fost admis la trei universități de prestigiu din S.U.A (Cornell University, Amherst College și Colgate University), optând pentru bursa de merit oferită de Amherst College, Massachusetts - cotate ca unul dintre primele patru colegii din S.U.A., de unde speră să se reîntoarcă după absolvire, dacă nu chiar acasă, măcar în Europa.

Impresiile de început sesizează o majoră diferență de abordare a învățământului, în sensul unei specializări vizând performanța, renunțând la „romantica”

idee a intelectualului cu orizont enciclopedic. Aceasta reprezintă așa numita „programă deschisă”, însemnând că studentul este, aproape în totalitate, responsabil de cursurile pe care și le alege și, implicit, de drumul spre care optează. Noua lume nu exclude, totuși, o nostalgie epistolară: „Desigur, însă, nu e ca acasă”.

Tot anul 2011 a însemnat, pentru absolvenții învățământului preuniversitar, o „renunțare” masivă la diploma de bacalaureat.

Între tradiționaliștii, care au considerat că nu este jenant să obțină nota maximă la examenul maturității, se înscriu, Andra Pericle și Bogdan Boșcodeală de la Colegiul „B.P. Hasdeu”, alături de Maria Palcău de la Colegiul Național „M. Eminescu”, făcând parte din cei 66 de elevi, care, la nivel național, au finalizat cu nota 10. Aceștia au fost premiați, în cadrul unei ceremonii desfășurate la Cercul Militar Național, de ministrul învățământului.

Andra Pericle a absolvit colegiul la profilul filologie, bilingv - limba engleză, și a susținut examenul de bacalaureat la economie, limba și literatura română și istorie.

Palmaresul ei cuprinde mai multe proiecte, între care cele privind analiza comparativă a lui William Shakespeare, poezia eminesciană și lirica lui V. Voiculescu, răsplătite cu premii și excursii de documentare în țară și străinătate.

În prezent, este studentă la Academia de Științe Economice – București, Facultatea de Relații Economice Internaționale.

Performerii semnați, Andra Pericle și Andrei-Horia Gheorghe, sunt copii de ofițeri din cadrul Diviziei 2 Infanterie „Getica” și, suntem tentați să credem, că rezultatele, cu totul deosebite, la care au ajuns, privesc, fie și cu o anumită timiditate, către familiile lor.

Înmânarea Drapelului de Luptă

Din cele mai vechi timpuri, drapelurile au fost folosite pentru a reprezenta onoarea și simbolurile entității. Tricolorul, ca simbol al națiunii române, apare, la începutul secolului XIX, prezența celor trei culori fiind remarcată în canafii și în picturile de pe pânza drapelului răscoalei lui Tudor Vladimirescu, atribuindu-li-se pentru prima oară, semnificația: Libertate (albastrul cerului), Dreptate (galbenul ogoarelor), Frăție (roșul sângelui). Primul drapel de luptă al armatei române a fost înmănat unei unități, la data de 1 septembrie 1863, sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza.

După cum Nicolae Bălcescu afirma despre istorie, că „este cea dintâi carte a unei nații. Într-însa ea își vede trecutul, prezentul și viitorul”, tot așa drapelul de luptă este și trebuie să fie cel mai important și mai sfânt simbol al unei unități militare.

1 iulie 2011 va avea o rezonanță deosebită pentru Centrul de Instruire pentru Operații Speciale „General-maior Grigore Baștan”, întrucât, în acel superb debut al lui Cuptor, a avut loc unul din evenimentele majore, acordarea Drapelului de Luptă.

Așa cum aprecia comandantul centrului, colonelul dr. Doru Enache, „dacă acordarea denumirii onorifice și aprobarea însemnelor heraldice au reprezentat primele repere de identificare, acordarea Drapelului de Luptă s-a constituit în adevărata carte de identitate a acestei adevărate școli a curajului”.

La 1 iulie 1986, în cadrul Regimentului 60 Parașutiști „Băneasa-Otopeni”, a fost înființat Cursul de Pregătire și Perfecționare Cadre Parașutiști, prima structură propriu-zisă de învățământ din Trupele de Parașutiști, având ca obiectiv perfecționarea prin cursuri a ofițerilor comandanți de subunități și pregătirea militarilor cu termen redus. În 30 noiembrie 1990, a luat ființă Centrul de

Instrucție al Parașutiștilor, mai târziu, în august 1991, se transformă în Centrul de Perfecționare al Pregătirii Cadrelor din Trupele de Parașutiști.

Înscriindu-se pe coordonatele procesului de reformă, la 1 iunie 1997, s-a înființat Școala de Aplicație pentru Parașutiști, devenită, la 1 august 2005, Școala de Aplicație a Forțelor pentru Operații Speciale „General-maior Grigore Baștan”.

Continuator al tradițiilor și misiunilor tuturor acestor structuri, Centrul de Instruire pentru Operații Speciale „General-maior Grigore Baștan”, statuat la 1 septembrie 2008, este instituția chemată să continue procesul de formare și perfecționare a personalului din forțele pentru operații speciale.

Această misiune a fost evidențiată și în mesajul ministrului apărării naționale, domnul Gabriel Oprea: „Sunt deosebit de onorat să mă pot adresa dumneavoastră, formatorii și instructorii trupelor de elită ale Armatei României, forțele pentru operații speciale, în această zi deosebită prin semnificații, aniversarea a 25 de ani de la înființarea Centrului de Instruire pentru Operații Speciale și primirea Drapelului de Luptă. (...) Nu întâmplător, astăzi, când sărbătoriți cele două decenii și jumătate care au trecut de la înființarea unității, primiți Drapelul de Luptă, simbol al onoarei, vitejiei și gloriei militare.”

Într-o atmosferă de sărbătoare, încununată și de aniversarea, la 10 iunie, a 70 de ani de parașutism militar, a avut loc o emoționantă ceremonie.

Generalul de brigadă Ariton Ioniță, șeful Statului Major al Forțelor Terestre, a dat citire decretului președintelui României, nr. 528 din 03.06 2011, de acordare a Drapelului de Luptă Centrului de Instruire pentru Operații Speciale. A înmănat drapelul comandantului unității, care a jurat, împreună cu întregul personal, să-l păstreze „ca pe lumina ochilor”.

La această ceremonie au participat cadrele militare în activitate, rezervă și retragere, reprezentanți ai autorităților locale și familiile sărbătoritorilor.

Sub culorile drapelului de luptă, personalul centrului va fi, în continuare, mereu la înălțime, onorând prin profesionalism, dăruire și curaj tradițiile și jertfele celor care au contribuit la edificarea acestei prestigioase instituții care este azi „Centrul de Instruire pentru Operații Speciale”.

Locotenent-colonel Dragoș Claudiu Axinia

25 octombrie Ziua Armatei României

În acest an, Ziua Armatei a fost sărbătorită în Garnizoana Buzău, la Monumentul „Regimentului 48 Infanterie”, din Parcul Eroilor și la Monumentul „Ostașului Erou” din localitatea Siriu.

La ceremonia organizată în municipiul Buzău au participat reprezentanți ai administrației publice locale, distinși veterani de război, reprezentanți ai filialei județene „Cultul Eroilor”, elevi din instituțiile de învățământ locale și cetățeni din oraș.

Cei prezenți au fost martori la un serviciu religios, depuneri de coroane și jerbe de flori, alocuțiuni ale notabilităților și defilarea gărzii de onoare.

Comandantul garnizoanei, generalul de brigadă dr. Nicolae Ciucă, a dat citire mesajului ministrului apărării naționale, domnul Gabriel Oprea, cu ocazia sărbătorii oștirii române.

A doua parte a manifestărilor a continuat, pe Valea Buzăului, în apropierea barajului de la Siriu, unde, în

anul 1975, a fost strămutat, în urma amenajării lacului de acumulare, cimitirul eroilor din Primul Război Mondial.

După 25 de ani, cum afirma domnul Corneliu Dumitrescu, primarul comunei, este o bucurie pentru oamenii locului să participe la ceremonia militară de omagiere a eroilor căzuți în Munții Buzăului, pentru Întregirea Neamului.

Au rostit cuvinte de prețuire și pioasă aducere aminte, domnul Gheorghe Petcu, din partea Consiliului Județean, colonelul în retragere Nicolae Enache, reprezentând filiala Buzău a Asociației Naționale a Veteranilor de Război, generalul de brigadă în retragere Achim Alstanei de la Asociația „Cultul Eroilor” și preotul localității.

Elevii școlii generale Siriu au prezentat un moment artistic dedicat virtuților militare și spiritului de sacrificiu al înaintașilor.

Jurnalul unui început

Odată cu venirea anotimpului frunzelor ruginii, într-un loc special, începe un nou capitol ...

12 Septembrie

Vântul rece, care mai poartă încă miresele verii, deschide, șuierând, porțile instituției de învățământ și împrăștie câteva frunze pe alea unde este adunat batalionul, în onor.

Ecoul puternic al răspunsului la salut marchează primul moment al festivității de deschiderea anului de învățământ la Școala Militară de Maiștri Militari și Subofițeri a Forțelor Aeriene "Traian Vuia".

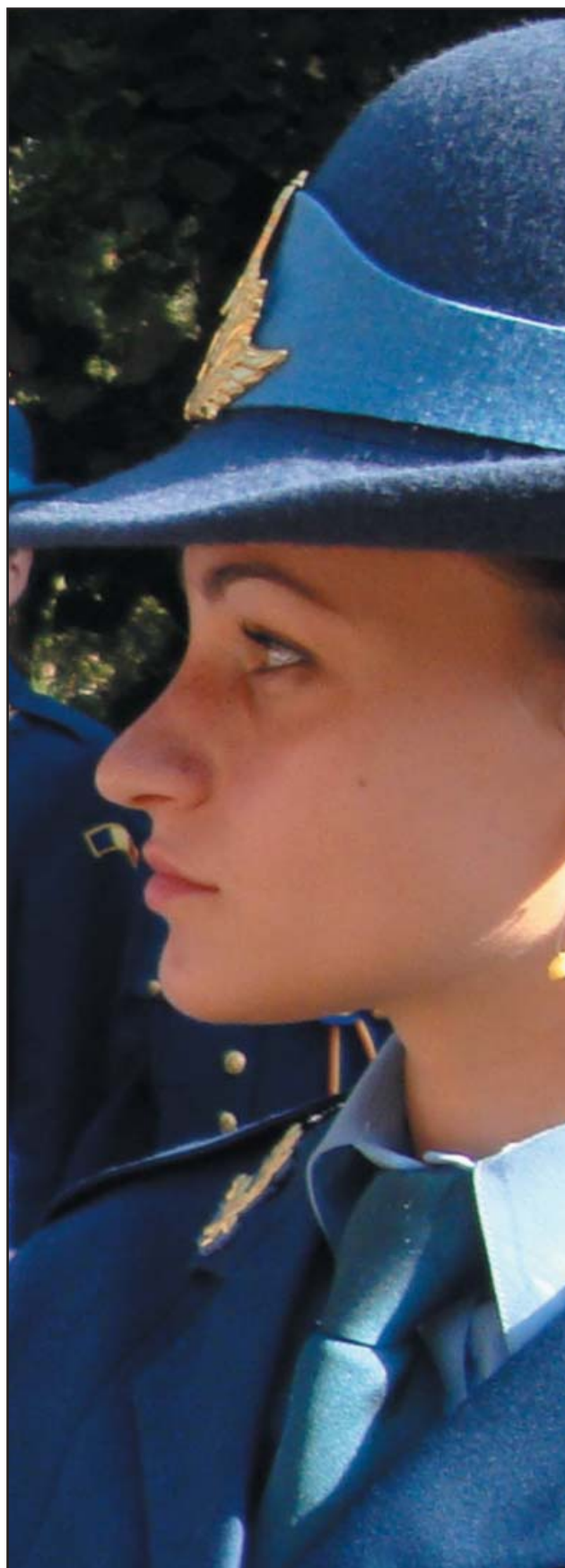
Privirile de sub capelă, care trădează emoțiile începutului, urmăresc drapelul de luptă, în timp ce glasuri emoționate intonează Imnul Național. Mai târziu, batalionul, în pas de defilare, într-o armonie perfectă, lasă la vedere prezența unei tinereți încântată de menirea ei și eleganța uniformei militare.

Toți au un singur gând: să înceapă acest an cu forțe proaspete și să treacă peste perioada de pregătire militară de bază, ce va urma: dimineți reci în poligon, trageri de zi și de noapte, cursuri, exerciții de alertare, examene la finalul cursului. Perioada se va încheia, odată cu depunerea jurământului militar, promoția intrând în succesiunea celor care s-au legat solemn față de patrie.

25 Octombrie

Într-o aliniere perfectă, cu arma la piept și emoția în suflet, elevii anului I au rostit, plini de speranță și patriotism, jurământul militar. Glasurile puternice care și-au dezvăluit numele, au lăsat în urmă un ecou vibrant, din care se putea citi importanța majoră a momentului. Certificatul și insigna-simbol au fost primite, cu mâini tremurânde, dar cu privirea înainte.

Apoi, proaspeții militari, al căror ideal strălucește în tonuri de albastru, s-au mutat pe scările din fața școlii, pentru clasică poză de grup. O amintire prețioasă, care va păstra mereu vie emoția unui important moment din viață, jurământul față de țară.

27 Octombrie

La primii pași făcuți în unitate, ceea ce atrăgea, în primul rând, atenția, era frumusețea uniformei și armonia mișcărilor. Elevii, pe lângă activitățile de rutină cazonă, intră în procesul de învățământ, stabilit prin programele curriculare. Comisia de evaluare ARACIP, după câteva vizite la orele de curs, a apreciat nivelul la care se situează pregătirea militarilor.

Prin calitatea învățământului și strădania dascălilor, elevii, viitori maiștri militari, vor fi în măsură să își îndeplinească misiunile în cadrul forțelor aeriene române.

16 Noiembrie

Un moment de deconectare, sau reconectare la obișnuințele din afara cazarmei, l-a constituit Balul Bobocilor; animat de exuberanța vârstei și bucuria unui început de carieră. O seară de neuitat.

A doua zi, cu amintirea în suflet și aceiași prieteni aproape, ne-am reluat cursul obișnuit, odată cu schimbul hainelor de petrecere cu cele de camuflaj; uniformă pe care am ales-o fiecare dintre noi, cu aceeași speranță, de a ne împlini destinul.

Elev caporal Sandu Simona
Elev caporal Klein Otilia

Cercul Militar Buzău

În tentativa, de cele mai multe ori, reușită, de a amprenta viața culturală locală, Cercul Militar Buzău, ca o interfață a organismului militar cu lumea civilă, a organizat activități menite să aniverseze și să evoce momente din istoria națională, evenimente și personalități din trecutul oștirii și spiritului românesc.

În garnizoană, au fost prezentate spectacole dedicate sărbătorii de 8 Martie, s-au desfășurat concursuri sportive, sub genericul Cupa „Sfântul Gheorghe”, ai căror câștigători au primit premii și însemne, în cadru festiv, înmânate de către comandantul garnizoanei, generalul de brigadă dr. Nicolae Ciucă, pentru rezultatele obținute la probele disputate: șah, tenis de masă și badminton.

În trena unor, deja tradiționale, schimburi și turniruri culturale, cercul militar a participat, cu formațiile sale, la festivalurile desfășurate în garnizoane cunoscute ca reputeate centre artistice, emblematice pentru prezența armatei în viața spirituală a țării.

La Craiova, în mai 2011, la Festivalul-concurs de dans modern „Pe aripile dansului”, formația buzoiană „Xtreme”, a obținut locul I, la secțiunea folclor stilizat, și al III-lea, la dans modern, iar grupul „Tinere talente”, locul II la aceeași probă; echipele au fost pregătite de doamna Mihaela Bălăceanu.

La concursul de muzică folk, „Voci tinere”, organizat de Cercul Militar Caracal, la sfârșitul lunii mai, instituția buzoiană a fost prezentă prin formația „Novalis”, alcătuită din soții Luminița și Ioan Jîiu.

În perioada 6-10 iunie, la Festivalul de umor cazon „Podul minciunilor”, de la Sibiu, formația „Ridendo” și-a adjudecat, la secțiunea grup satiric, locul I, cu piesa „Garajul cultural”; protagoniștii au fost George Stoian, semnat și al regiei momentului, Geo Mușat și Nicolae Ion.

Bistrița a găzduit Festivalul Cântecului și Dansului Popular denumit, în memoria poetul năsăudean George Coșbuc, „La oglindă”. La ediția de anul acesta, Diploma de Excelență i-a fost acordată plutonierului Nicușor Andrei, de la Batalionul 47 Comunicații și Informatică, „ambasador” al Cercului Militar Buzău.

Această panoplie cu premii și trofee se datorează și străduinței doamnei Claudia Radu, șeful Cercului Militar Buzău, care a reușit să mobilizeze formații, artiști, în pofida precarelor condiții oferite de actuala clădire a instituției.

Acordați 2% din impozitul anual pe venit
Fundăției „Mareșal Alexandru Averescu”
pentru a reda patrimoniului național o clădire istorică
CERCUL MILITAR BUZĂU

Detalii de completare și trimitere a formularului 230 pe site-ul
www.fundatia-averescu.ro

CONSILIUL JUDEȚEAN BUZĂU

editgraph
editura - tipar offset - tipar digital

NETDATA
online solutions

Aquator[®]
Filtre de purificare a apei

Apă bună - viață lungă!

apă bună de băut

apă sigură pentru baia

apă purificată
pentru gătit sănătos

apă proaspătă pentru florile
din apartament
și animalele de casă

apă curată pentru protejarea
electrocasnicilor
și a instalațiilor

apă ieftină fără efort

*"Peste 80% din bolile corpului omenesc
se datorează apei!"*

Dr. Louis PASTEUR

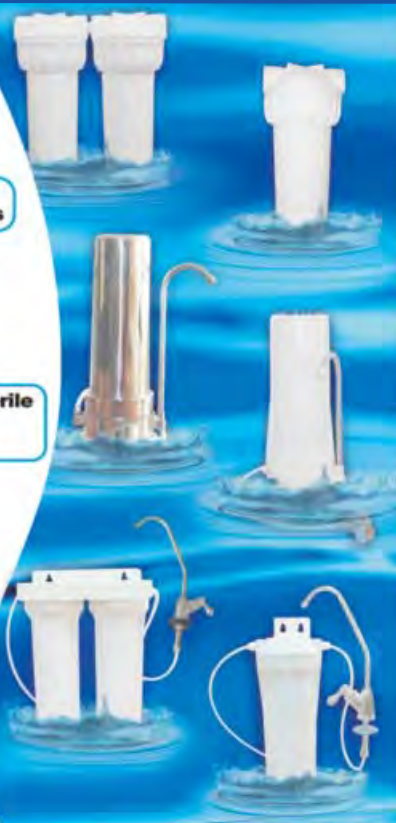
DISTRIBUȚIE BUZĂU:

Sediul GRUP ROMET - Șos. Brăilei nr. 15
Magazin METALO - CHIMICE - Unirii Nord (vis a vis de sediul BCR)
Magazin METALO - CHIMICE - Unirii Sud (vis a vis de Piața Sud)

Produs de S.C. AQUATOR S.A. Buzău, membră
Șos. Brăilei nr. 15, Buzău - 120118, România
Tel: 0238 - 710 301; 0338 - 101 140; Fax: 0238 - 710 300
www.grupromet.ro www.aquator.ro

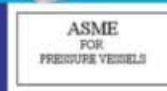
GRUP ROMET[®]

1928

Products:

1. Chlorine Tanks
2. Dampers
3. Expansion Joints
4. Coils
5. Pressure Vessels
6. Decompression Chambers

SC BETA SA

Phone: +40 238 710 555
Fax: +40 238 710 779
Website: <http://www.betabuzau.ro>
39, Santierului Street,
120 226

BUZAU ROMANIA

